

01

วารสาร อินทนิลทักษิณสาร

INTHANINTHAKSIN JOURNAL

Thaksin University

ปีที่ 16 ฉบับที่ 1 (มกราคม - มิถุนายน 2564)
Vol. 16 No.1 January-June 2021

ISSN : 0672-9660 (Online)

ISSN : 2672-9652 (Print)

วารสาร
อินทนิลทักษิณสาร

วารสารอินทนิลทักษิณสาร มหาวิทยาลัยทักษิณ
INTHANINTHAKSIN JOURNAL Thaksin University

อินทนิลทักษิณสาร

INTHANINTHAKSIN JOURNAL

ปีที่ 16 ฉบับที่ 1 มกราคม - มิถุนายน 2564

ISSN : 0672-9660 (Online)

Vol.16 No.1 January - June 2021

ISSN : 2672-9652 (Print)

• ที่ปรึกษา

คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ

รองคณบดีฝ่ายวิชาการและการวิจัย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ

รองคณบดีฝ่ายบริหารและการวางแผน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ

• บรรณาธิการประจำฉบับ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปาริฉัตร ตู่ดำ

มหาวิทยาลัยทักษิณ, ประเทศไทย

• กองบรรณาธิการ

ศาสตราจารย์ ดร.อรรถจักร์ สัตยานุรักษ์

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ประเทศไทย

ศาสตราจารย์ ดร.สิริมนพร สุริยะวงศ์ไพศาล

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ประเทศไทย

รองศาสตราจารย์ ดร.จิราภา วิทยาภิรักษ์

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า

รองศาสตราจารย์ ดร.ประภาส ปิ่นตบแต่ง

เจ้าคุณทหารลาดกระบัง, ประเทศไทย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุญเลิศ วิเศษปรีชา

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ประเทศไทย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีรพร ทองชะไค

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ประเทศไทย

อาจารย์ ดร.สมิทธิ์ชาติ พุมมา

มหาวิทยาลัยทักษิณ, ประเทศไทย

อาจารย์ ดร.ขวัญจิตต์ สุวรรณนพรัตน์

มหาวิทยาลัยทักษิณ, ประเทศไทย

อาจารย์รัชนิย์ ศรีศักดิ์

มหาวิทยาลัยทักษิณ, ประเทศไทย

• กองจัดการวารสาร

นางสาวสุมาลี ทองดี

มหาวิทยาลัยทักษิณ, ประเทศไทย

นายชัยวุฒิ ปลื้มใจ

มหาวิทยาลัยทักษิณ, ประเทศไทย

สถานที่ติดต่อ กองจัดการวารสารอินทนิลทักษิณสาร มหาวิทยาลัยทักษิณ

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตสงขลา อ.เมือง จ.สงขลา 90000

โทรศัพท์ 0-7431-7607 โทรสาร 0-7444-3972, 0-7444-3970

>>>พืชมาร์ท บริษัท นำศิลป์โฆษณา จำกัด

32 ถนนพัทลุงสงเคราะห์ 1 ซอย 10 ต.หาดใหญ่ อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา 90110

โทรศัพท์ 074-236637

วัตถุประสงค์

นำเสนอบทความวิจัย บทความวิชาการ และบทความปริทรรศน์ ด้านมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ รัฐศาสตร์ บริหารธุรกิจ ภาษาศาสตร์ พัฒนาสังคม นิติศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ ศิลปกรรมศาสตร์ และสหวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ จากคณาจารย์ นักวิจัย นักวิชาการ นิสิต นักศึกษาและผู้สนใจจากองค์กรต่างๆ

กระบวนการพิจารณา

บทความที่ได้รับการตีพิมพ์ได้รับการตรวจทางวิชาการโดยผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะสาขา และจะต้องผ่านการตรวจทางวิชาการจากผู้ทรงคุณวุฒิในสาขานั้น ๆ อย่างน้อยจำนวน 2 คน ต่อ 1 บทความ กรณีผ่านความเห็นชอบ 1 ใน 2 ต้องเสนอแต่งตั้งเพิ่มเติมอีก 1 คน และต้องผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ 2 ใน 3 ทั้งนี้ ผู้ทรงคุณวุฒิ (peer review) ประเมินแบบ (double blinded)

กำหนดออก

ปีละ 2 ฉบับ ฉบับที่ 1 (ม.ค.-มิ.ย.) และฉบับที่ 2 (ก.ค.-ธ.ค.)

การเผยแพร่

Online

การพิจารณาบทความเพื่อตีพิมพ์

บุคคลทั่วไปที่ประสงค์จะเสนอบทความเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอินทนิลทักษิณสาร มหาวิทยาลัยทักษิณ กำหนดให้ส่งบทความผ่านระบบ Thaijo ได้ที่ <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/HUSOTSU/> เมื่อบทความผ่านการพิจารณาคุณภาพและรูปแบบจากกองบรรณาธิการวารสารเบื้องต้นแล้ว ทางวารสารจะมีการแจ้งให้ผู้เขียนชำระค่าตรวจประเมินบทความ (ค่าตอบแทนผู้ทรงคุณวุฒิ) จำนวน 2,000 บาท ต่อบทความ ชำระผ่านบัญชีธนาคารกรุงไทย ชื่อบัญชี คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ เลขที่ 868-0-04540-3 และแจ้งชื่อ ที่อยู่พร้อมสำเนาหลักฐานการโอนเงิน มาที่กองจัดการวารสารอินทนิลทักษิณสาร คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ อ.เมือง จ.สงขลา 90000 หรือทางอีเมล sumalee@tsu.ac.th

การติดต่อ

กองจัดการวารสารอินทนิลทักษิณสาร มหาวิทยาลัยทักษิณ

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ อ.เมือง จ.สงขลา 90000 หรือทางอีเมล sumalee@tsu.ac.th

โทรศัพท์ : 0-7431-7600 ต่อ 1106, 0-7431-7607

E-mail : sumalee@tsu.ac.th

ขอเขียนทั้งหมดที่ปรากฏในวารสารอินทนิลทักษิณสาร มหาวิทยาลัยทักษิณ เป็นข้อคิดเห็นของผู้เขียนโดยเฉพาะไม่ใช่ความเห็นและความรับผิดชอบของคณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ หรือกองบรรณาธิการวารสาร

บทบรรณาธิการ

วารสารอินทนิลทักษิณสารก้าวเดินสู่ปีที่ 16 ฉบับที่ 1 ในการทำหน้าที่เป็นสื่อกลางแลกเปลี่ยนแนวคิด นำเสนอความรู้ทางวิชาการ งานวิจัย และความก้าวหน้าด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์สู่สังคม ในระยะเวลาที่ผ่านมาวารสารอินทนิลทักษิณสารนำเสนอมุมมองทางด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ผ่านแง่มุมที่หลากหลาย ขณะที่ต้องเผชิญกับความท้าทายด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์กำลังเผชิญหน้ากับความท้าทายใหม่ๆ ไม่ว่าจะเป็นความท้าทายอันเกิดจากการเปลี่ยนผ่านสู่โลกออนไลน์ “Digital Disruption” หรือ การใช้ชีวิตในวิถี “New Normal” ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงรูปแบบ วิธีการ รวมถึงพฤติกรรมวิถีการดำเนินชีวิตของคนในสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป วารสารอินทนิลทักษิณเป็นหนึ่งในสื่อกลางกระตุ้นความคิดและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ปรากฏการณ์ทางสังคมระหว่างนักวิจัย นักวิชาการและผู้อ่าน ช่วยกันจุดประกายทางความคิดเพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ อันนำมาสู่การก้าวทันโลกและการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

สาระในวารสารฉบับนี้อัดแน่นไปด้วยบทความที่เต็มไปด้วยความรู้และน่าสนใจ ไม่ว่าจะเป็นเรื่อง รูปแบบห่วงโซ่การย้ายถิ่นของแรงงานนักเรียนไทยในออสเตรเลีย การรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศในการสร้างพลเมืองต้นรู้สำหรับครูสังคมศึกษา พระสงฆ์เชื้อสายสยามกับการเสริมสร้างความเข้มแข็งของอัตลักษณ์วัฒนธรรมไทยในรัฐกลันตัน ประเทศมาเลเซีย รูปแบบการจัดการตลาดนัดชุมชนเชิง

วัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยว ตำบลเขาขาว อำเภอละงู จังหวัดสตูล อัตลักษณ์จีน จากแบบเรียนสร้างเสริมลักษณะนิสัยมัธยมศึกษาตอนต้นจากประเทศจีน การรับรู้ภาพลักษณ์สุโขทัย ณ ไคคอนสยามที่ส่งผลต่อทัศนคติของลูกค้าชาวไทย และยังมีบทความภาษาอังกฤษอีก 2 บทความ บทความแรกเป็นการนำเสนอ ประสิทธิภาพของการเรียนการสอนภาษา Effectiveness of Flipped Learning on Language Teaching and Learning: Meta Analysis 2014-2020 และ The Collapse of the Bretton Woods System in the Early 1970s Contributed Positive Impact to International Political Economy โดยทั้งหมดผ่านการกลั่นกรองจากผู้ทรงคุณวุฒิ ในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องจากหลากหลายสถาบันการศึกษา เพื่อรักษาไว้ซึ่งคุณภาพของ วารสารให้อยู่ในมาตรฐานทางวิชาการ

กองบรรณาธิการวารสารอินทนิลทักษิณสาร จึงหวังเป็นอย่างยิ่งว่า วารสารฉบับนี้จะช่วยเปิดมุมมองและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และ สังคมศาสตร์ของนักวิจัย นักวิชาการและผู้อ่านทุกท่าน เพื่อก่อให้เกิดกระบวนการคิด สร้างสรรค์ความรู้และนวัตกรรม สุดท้ายนี้ กองบรรณาธิการขอขอบคุณสำหรับการสนับสนุนด้วยดีเสมอมาจากผู้อ่านทุกท่านที่ได้ติดตามวารสารมาโดยตลอด รวมถึงผู้เขียนบทความและผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ช่วยพิจารณาและให้ข้อเสนอแนะ เพื่อความสมบูรณ์ของบทความ กองบรรณาธิการยังคงมุ่งมั่นที่จะพัฒนาและปรับปรุง คุณภาพของวารสารให้เป็นที่น่าเชื่อถือและยอมรับในวงการศึกษาอย่างต่อเนื่อง และยินดีรับข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงวารสารให้มีคุณภาพยิ่งขึ้นต่อไป

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปาริฉัตร ตู่คำ
บรรณาธิการ

The Collapse of the Bretton Woods System in the Early 1970s.....9	
Contributed Positive Impact to International Political Economy	
การล่มสลายของระบบเบรตตันวูดส์ในช่วงต้นทศวรรษที่ 1970	
สร้างผลเชิงบวกต่อเศรษฐกิจการเมืองระหว่างประเทศ	
อภิรดี จิโรภาส (Apiradee Jiropas)	
การรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศในการสร้างพลเมืองตื่นรู้สำหรับครูสังคมศึกษา.....25	
Media and Information Literacy Active Citizen	
Development of Social Studies Teachers	
วิภาพรรณ พินลา (Wipapan Phinla)	
วิภาดา พินลา (Wipada Phinla)	
รูปแบบห่วงโซ่การย้ายถิ่นของแรงงานนักเรียนไทยในออสเตรเลีย.....53	
(Chain Migration Pattern of Thai Student-Migrant Labourers in Australia)	
ธนพฤกษ์ ชามะรัตน์ (Thanapauge Chamaratana)	
การสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวกับการเปรียบเทียบประสิทธิผล.....79	
ของการจัดการการเรียนรู้แบบกลับทางกับการเรียนการสอนแบบดั้งเดิม	
ที่มีต่อการเรียนการสอนภาษาอังกฤษโดยการวิเคราะห์ห่อภิมาน	
ระหว่างปี พ.ศ. 2557-2563	
Synthesis of Research on Comparison of Effectiveness of	
Flipped Learning and Traditional Teaching Method on	
English Language Teaching and Learning during 2014-2020	
through Meta-analysis	
ดินาจันทร์ ชิงค์ ชิงงาคำ (Dinachandra Singh Chingakham)	
อัญชลี ชยานุวัชร3* (Anchalee Chayanuvat)	

สารบัญ

การรับรู้ภาพลักษณ์สุขสยาม ณ ไอคอนสยามที่ส่งผลต่อทัศนคติ.....105

ของลูกค้าชาวไทย

The Effect of the Perceived Image of SookSiam at ICONSIAM
toward Thai Customer Attitudes

เบญจมาภรณ์ ฟุ้งรุ่ง (Benjamaporn Prungrung)

คม คัมภีรานนท์ (Kom Campiranon)

พระสงฆ์เชื้อสายสยามกับการเสริมสร้างความเข้มแข็งของอัตลักษณ์.....129

วัฒนธรรมไทยในรัฐกลันตัน ประเทศมาเลเซีย

Siamese Buddhist Monks and Enhancement of Thai Cultural Identity
in Kelantan State of Malaysia

พระวิจักกร์ พงษ์พันธ์ (Phra Wichak Phongphan)

ปัญญา เทพสิงห์ (Punya Tepsing)

เก็ดถาว บุญปรากการ (Kettawa Boonprakarn)

รูปแบบการจัดการตลาดนัดชุมชนเชิงวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยว.....155

ตำบลเขาขาว อำเภอละงู จังหวัดสตูล

The Model for Managing Cultural Community Flea Market
for Tourism Khao Khao Sub-district, La-ngu District, Satun Province

รัชชพงษ์ ชัชวาลย์ (Rutchapong Chatchawan)

ศदानนท์ วัดตรธรรม (Sadanon Wattatham)

อัตลักษณ์จีนจากแบบเรียนสร้างเสริมลักษณะนิสัยมัธยมศึกษาตอนต้น.....177

ของประเทศจีน

Chinese identity from the Chinese Junior high school
education moral lesson textbook in China

หลี่ เล้าฮุย

พรพันธุ์ เขมคุณาศัย (Phonphan Khamkhunasai)

พรไทย ศิริสาธิตกิจ (Pornthai Sirisatidkit)

ณัฐพงศ์ จิตรินิรัตน์ (Nathapong Chitniratna)

The Collapse of the Bretton Woods System in the Early 1970s Contributed Positive Impact to International Political Economy การล่มสลายของระบบเบรตตันวูดส์ในช่วงต้นทศวรรษที่ 1970 สร้างพลีชีพบวกต่อเศรษฐกิจการเมืองระหว่างประเทศ

อภिरดี จิโรภาส¹ (Apiradee Jiropas)¹

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ผลกระทบหลังจากการล่มสลายของระบบเบรตตันวูดส์ ภายใต้แนวคิดอุดมการณ์เสรีนิยม เพื่อที่จะเข้าใจถึงระบบของเบรตตันวูดส์ว่าสามารถส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจโลกอย่างไร โลกของเราได้เผชิญกับการเปลี่ยนแปลงเป็นอย่างมากในเวทีเศรษฐกิจนับตั้งแต่การล่มสลายของระบบเบรตตันวูดส์ ซึ่งหลังจากการล่มสลายของระบบเบรตตันวูดส์ ระบบการแลกเปลี่ยนที่ตายตัวถูกแทนด้วยระบบการแลกเปลี่ยนแบบลอยตัว ในมุมมองของอุดมการณ์เสรีนิยม ระบบอัตราแลกเปลี่ยนแบบใหม่นี้สามารถเป็นตัวขับเคลื่อนที่ดีในการพัฒนาอุดมการณ์เสรีนิยมให้มีความแข็งแกร่งมากยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตาม การล่มสลายของระบบเบรตตันวูดส์ยังได้นำมาซึ่งปัจจัยลบบางประการ ซึ่งเห็นได้จากจำนวนนักเก็งกำไรที่เพิ่มมากขึ้นทั่วโลกและยังมีผลกระทบทางด้านการเคลื่อนย้ายเงินทุนอย่างเสรี

ผลของการศึกษาทำให้เห็นการล่มสลายของระบบเบรตตันวูดส์ ในแง่บวกจากมุมมองของทฤษฎีเสรีนิยมเนื่องจากระดับความร่วมมือระหว่างรัฐต่างๆ เพิ่มขึ้นอย่างมาก ซึ่งสามารถลดความเป็นไปได้ที่จะเกิดวิกฤตเศรษฐกิจซ้ำซาก หากโลกยังคงใช้ระบบเบรตตันวูดส์ ระบบเศรษฐกิจโลกจะมีความร่วมมือระหว่างประเทศน้อยลง ภายใต้ระบบอัตราค่าที่และทุกอย่างยังคงขึ้นอยู่กับ การตัดสินใจของสหรัฐอเมริกา

¹ อาจารย์, ดร., สาขาวิชาประวัติศาสตร์และการจัดการทรัพยากรมนุษย์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ สงขลา 90000, อีเมล: eveafs@hotmail.com

¹ Lecturer, Dr., Department of Public Administration and Human Resource Management, Faculty of Humanities and Social Sciences, Thaksin University, Songkhla 90000, E-mail: eveafs@hotmail.com

^{*} Corresponding author : E-mail address : eveafs@hotmail.com

Received : September 24, 2020 ; Revised : May 31, 2021; Accepted: June 12, 2021

Department of Public Administration and Human Resource Management

คำสำคัญ : ระบบเบรตตันวูดส์, ระบบการแลกเปลี่ยนแบบลอยตัว, การเคลื่อนย้ายเงินทุนเสรี, อุดมการณ์เสรีนิยม

Abstract

The article aims to analyze the impact after the collapse of Bretton Woods system under the liberal's ideology in order to understand how the Bretton Woods system can affect on global economy. The world had undergone substantial changes in the economic arena since the collapse of Bretton Woods system. The fixed exchange rate system was replaced by floating system. In liberal's ideology, the new exchange rate system was a good element to flourish its ideology. However, this also brought about some negative factors as can be seen from the increase in the number of speculators and the impact on capital mobility.

The result of the study views the demise of the Bretton Woods system in a positive light from a liberal theory viewpoint- as the greater degree of cooperation between states had done a great deal to decrease possibility of recurring economic crises. If there was still a 'Bretton Woods' system the global economy would be less international cooperation under a fixed-rate system, and everything would still depend on the decisions of the U.S.

Keywords : The Bretton Woods system, The floating system, Capital mobility, Liberal ideology

Introduction

In terms of liberal theory, it emphasizes the market role as the centre of the economic sphere, with the individual being more important than the state itself. Cooperation can build mutual benefit, and transnational cooperation can stimulate capital flow around the globe. State intervention is unacceptable,

and cause the failure of the economic system. In comparison, free trade can benefit the economic system. According to Adam Smith (as cited in O'Brien and Williams, 2007)

stated that a laissez-faire doctrine (liberal theory) aimed to demonstrate the benefits of individual liberty and a free market economy which minimized governmental interference in the economic affairs of individuals and society.

In 1944, the Bretton Woods system was constructed by the U.S. Since then the U.S. has become the main actor in the system. The era from 1940-1960 can be claimed to be as the era of unchallenged hegemony. This is because the U.S. was the main actor in managing the International Monetary system. The U.S. dollar became the world currency because it was fixed to gold at a rate of \$35 to one ounce of gold (Engel, 1986). Moreover, The U.S. lent a hand to 16 European nations to recover from the war by providing \$13 billion under the Marshall Plan for 4 years (History.com, 2009). Thus, the economic, investment and military spheres were dominated by the U.S. In 1960, the 'Bretton Woods' system began to decline because of heavy U.S. expenditure on the Vietnam War. This caused a deficit in the U.S. current account, but also allowed Japan and Western Europe to stage their post-WWII recoveries. The Deutsche Mark and the Yen then became more competitive with the dollar. Hence, the U.S. hegemony has been under stress since 1960. The big challenge arrived in 1971; the U.S. experienced the worst trade deficit in its history. The U.S. realized the fixed rate system could not reflect the real world situation. The rate should be flexible according to economic growth. The Deutsche Mark and Yen were undervalued. In contrast, the U.S. dollar was overvalued (Gray, 2007). This caused the price of U.S. products to be higher than the market standard. Finally, President Nixon decided to end the fixed rate system, and the U.S. dollar became free floating (O'Brien and Williams, 2007). The system was changed to a floating exchange rate system

which supported financial liberalization, including the free flow of capital. Above all else, the 'Bretton Woods' system was markedly controlled by the U.S. The impacts after the collapse of the Bretton Woods system can be analyzed into two directions which are positive and negative impacts. The main argument of this article is to prove that the collapse of the Bretton Woods system contributed more on positive impacts rather than negative impacts in International political economy.

Positive Impacts of the Collapse of the Bretton Woods System

With the collapse of the Bretton Woods system, there was a move from a fixed exchange rate to a floating exchange rate system. The World was wide open for each state to have more competition within its economy, with less government intervention. This caused many positive changes to the world from a liberal perspective as follows.

1. A Realistic Exchange Rate without State Intervention

The cessation of the fix-rated system helped every state to realize the realities of the economic arena. The pegged rate was an exchange rate between currencies under government constraint, which also relied on the gold standard. Hence, the pegged rate did not always represent a realistic exchange rate. In addition, the pegged system could be considered to carry the potential risk of balance of payments disequilibrium, which can occur when exchange rates are not changed to reflect price changes. This occurred with the U.S. dollar, the Yen and the Deutsche Mark during the last phase of Bretton Woods after the U.S. realized they could no longer hold the pegged rate at \$1 per ounce. The pegged system was said to be suitable for developing countries in order to persuade foreign companies to invest with confidence, because it could prevent daily fluctuations (Heakal, n.d).

In contrast, the floating system created market-clearing and an automatic equilibrium in the balance of payments. Under the floating system, these outcomes are achieved automatically without the need for government intervention. In comparison, with fixed exchange rates, it is not normal to experience balance of payments equilibrium (McGregor, n.d.). Advocates of the floating system also claimed that “a flexible rate would allow countries autonomy with respect to their use of monetary, fiscal and other policy instruments by automatically ensuring the preservation of external equilibrium” (as cited in Tsoukalis, 1985 : 105).

Above all else, it was considered the above factors to be positive outcomes from the liberal perspective because without a pegged system currencies would experience more realistic exchange rates that reflected the current situation in the world. Moreover, government intervention was abandoned after the change to the floating system. Hence, countries were able to realistically match supply and demand. Generally speaking, the floating exchange rate found in a free market can be termed “self-correcting” (Heakal, n.d.: 1).

After the collapse of the system, major countries adopted this system as their economic policy instead of the fixed-rate system. During the 1973 oil crisis, fixed- rates caused major problems- with some countries becoming uncompetitive because of their high inflation rates. Hence, a floating rate system is a more suitable tool to allow countries to have more flexibility in dealing with crises. Sohmen (as cited in Chipman and Kindleberger, 1980) states that floating rates provide greater insulation from external shocks and that monetary policy is more effective under a floating rate system. The floating system can be considered as compatible with liberal principles because this system supports the market as a mechanism to set the exchange rate- unlike the fixed-rate which is controlled by government. Ricardo and Smith (as cited

in O'Brien and Williams, 2007) state that economic prosperity is more likely to occur when governments refrain from intervention in markets. During the Bretton Woods era, many developed countries also agreed that the liberal international economic system required governmental intervention. The role of government increased in the national economy, the government had a responsibility to assure a degree of economic well-being of their citizens. The system of economic protection for at-risk citizens was so-called the welfare state. This became a popular demand for governmental intervention in the economy, which supported theory of Keynesian school of economics. Keynesian school emphasized on the need for governmental intervention to counter market imperfections (O'Brien and Williams, 2007). However, the increasing of government intervention in domestic economy created problems that had a profoundly negative effect on international economics.

Obstfeld (as cited in Truman, 1994) states that the design of the Bretton Woods system made it incapable of handling major changes in the global economy and in the mobility of capital. The most positive aspect of the collapse of the Bretton Woods system was that, with the death of interventionist approached, economies could adapt to market forces more automatically.

2. Decreasing U.S. Hegemony

Under the Bretton Woods system, it was widely perceived that the U.S. was the dominant country because all currencies were treated unequally; the U.S. dollar became the pivot of the system with its price tied to gold (Bird, 2001). Bretton Woods was established by the U.S. and Great Britain. Since the British had suffered from WWII and could no longer compete with the U.S., they were in debt to the U.S. As a result, the U.S. took the major role within the system. Odell (1988) also states that the United States was the leader to create the Bretton Woods system in 1944 because it had hegemonic and overwhelming power over other states. This statement can be seen as evidence to support my

argument that during the Bretton Woods era the U.S. was a powerful country, but that Post-Bretton Woods it lost that power. Bordo (1995) states that the collapse of the system marked the end of U.S. financial dominance. This had already discredited the American role in the world, in spite of the U.S. having emerged as a major power in the post World War II era.

After the collapse of the system, there was more opportunity for other currencies to take a more active role in the economic arena. In Europe, there was an idea to form their own common currency after the floating period in the early 1970's. The EEC intended to use their new Euro currency to recover the exchange rate stability of the past. On 1 January 2002, the Euro currency was launched under the Maastricht Treaty. For the time being, the Euro had more stability and their exchange rate was stronger than before. The Euro eventually became a major currency to compete with the U.S. dollar.

Not only was the Euro trying to compete with the U.S. dollar, but also the Yuan- in spite of the Chinese ability to achieve their goals through low-wage labor. Chinese products continue to be cheaper than the same products from other countries. In future, the Chinese have the potential to overtake the U.S. economy. Moreover, after the post-cold war era china launched a good neighbor policy which helped its economy a great deal in the long run (Chen, 1993). The decline of U.S. hegemony continued. The gap in exports between the U.S. and other countries widened considerably up to 1970 (The U.S. Department of State, n.d.), but then narrowed again after the 1973 oil crisis-when the U.S. economy came to a sudden halt. This oil crisis occurred as a result of the dollar being overvalued, as the oil price was traded in dollars at that time. This meant that oil producers were receiving less real income for their oil. The U.S. decision to maintain an overvalued dollar would eventually return to have a negative impact on its own economy (Gonzalez and Folsom, 1989). After that, many countries experienced for themselves the flaw in the U.S. fixed-rate policy.

This policy served only to protect U.S. interests, without any concern for the side effects of its decisions on others. Odell (1988) mentions that U.S. proposals under the Bretton Woods system were designed to benefit and protect its own interests in particular. Thus, many countries became increasingly unwilling to continue to accept the ways of the U.S. Many industrialized countries, such as the European countries and Japan, started to become more competitive with the U.S. after their Post-War recovery. Odell (1979) states that the United States had been gradually losing its power to maintain its status quo because Europe and Japan had recovered and had become new competitors in the economic sphere.

Moreover, in 1982, the U.S. faced the worst recession in its history (Odell, 1988). Since then, the U.S. has borrowed about \$100 billion a year, and has this gotten into debt with other nations for the first time since 1914 (Gardner, 1985). As a result, the U.S. has lost its control over the world and has not been able to regain its overwhelming global power state. Since the collapse of the Soviet Union, Japan and Western Europe have shown themselves to be capable of making their own decisions-independent of the U.S. In discussing the decline of US Hegemony, some might argue that the U.S. remains powerful, especially on the changing role of IMF, later on WTO and World Bank in 1990s. Nevertheless, there is a new comer China who is ready to compete with the U.S. in economic arena. Although U.S. still controls over these global institutions but compared with the era of Bretton Woods, U.S. power was not as high as it used to be.

As a result in the 90s, the world changed to become a multipolar system in the economic arena. As a result, this was the starting point of the decline in U.S. hegemony which began after the collapse of the Bretton Woods system. This can be claimed as a positive outcome from the liberal perspective. According to the liberal institutionalist Keohane (1984), the decline of U.S.

power provided an opportunity for other states to gain influence, providing greater room for international cooperation. This greater degree of cooperation between states heralded a new era in the global economy, with other countries no longer being subjected to U.S. hegemony.

3. Increasing Capital Mobility and International Cooperation

The limited mobility of capital was one obstacle which occurred under the Bretton Woods system. This led to the problem of destabilizing capital flow. This was claimed as a result of the “lack of an adequate adjustment mechanism” (Gavin, 1996 : 5). This caused payments imbalances and also created a threat to exchange rate stability. During the Bretton Woods period, governments Usually controlled capital flows across their countries because it was easier for them to calculate the fixed-exchange rates of their currencies. These interventions eventually undermined the system of capital mobility, and led to its collapse. This collapse was a positive development from a liberal perspective because it eventually led to greater capital flows- which eventually led to greater international cooperation. And this has increased the number of transnational corporations, and has boosted the global economy through the transfer of capital and technology- unlike the fixed-rate system, where international cooperation was constrained by the state (O'Brien and Williams, 2007). As a matter of fact, when there is more cooperation, there is generally more peace in the world. Kant (Panke and Risse, 2007) states that liberal economic theory, in conjunction with more trade and economic cooperation, can create a more peaceful world.

Negative Impacts from the Collapse of the Bretton Woods System

Having considered the positive impacts from the demise of the Bretton Woods system, now the negative impacts will be reviewed.

1. Increase of Speculators

Currencies under the floating system often fluctuate, making it difficult to make trade plans. In the 1980s, this floating rate and its system created severe problems for the U.S. economy. The U.S. Central Bank made a decision to raise the interest rate to reduce the inflation within the country. But it did not turn out as expected because foreigners and speculators started to invest more in the U.S. dollar. This, in turn, caused the dollar exchange rate to rise, with the U.S. eventually ending up in a trade deficit. The U.S. government then started to build trade protection for its products (The U.S. Department of State, n.d.). Within the floating system, speculators have a bigger role, because there is less regulation to control them. These speculators may also take the form of financiers, hedge fund operators and international bankers (Gilpin, 2001). George Soros was the most famous of such speculators. He made a profit by selling the pound (O'Brien and Williams, 2007). As a result, the pound sterling fluctuated wildly. These speculators not only caused financial turbulence in Europe, but also in America. U.S. President Clinton tried to launch a policy to weaken the U.S. currency in order to boost the economy. He was unable to achieve this goal because the federal governments' power over the economy was by this time greatly diminished. In this case, to fix the exchange rate was more difficult - because more speculators had begun to play a role in the economic arena. As a result, these speculators created a loss of stability in the exchange rate system.

2. Impact on Capital Mobility

Under the floating rate regime, there were fewer restrictions on capital flows. Hence, money was able to move around the globe with greater ease. To analyze this issue from a liberal perspective, a free market with no government intervention and less restrictions on capital flow will make the

economy flourish. This theory is more appropriate to the trading of goods rather than to financial markets- because it is very hard for developing countries to protect their vulnerable currencies on financial markets. Moreover, Miller (1995) said that international financial flows are now very large, and have grown rapidly in recent time - far beyond the control of most governments. An example of the impact on capital mobility was the financial crisis in Mexico during the mid-90s. Investors had a big role in creating this crisis, as we know that under a floating system there are fewer restrictions on capital flows. So this opened up channels for these investors to flow their money into the stock market in order to boost share prices and to allow them to sell the Mexican Peso in large quantities whenever they so desired. The state and government did not have enough power to stop the investors' actions. These actions can be claimed to be the starting point of the financial crisis. O'Brien and Williams (2007) state that although Mexico was committed to capital mobility, it was unable to prevent the crisis which was caused by rapid capital flows. From this statement, we can see that capital mobility is hard to control under a floating- and so countries can easily be plunged into crises.

3. The Possibilities of a Financial Crisis Occurring

After the collapse of the Bretton Woods system, the old regime was replaced by a floating system- with the lifting of restrictions on capital controls. Nevertheless, these changes also had negative impacts resulting in the constant possibility of financial crises. For instance, the 1997 Asian Crisis (Wade, 2000) in which the Thai government decided to float the baht and stop pegging their currency with the U.S. dollar- when faced with a severe financial problem. Later on, the whole of Asia experienced a domino effect- which some how called "Tom Yum Goong effect" (in Thai). The whole of Asia suffered from this disease and it took many years to recover. This was an obvious. crisis which was affected by the floating system.The Asian crisis in 1997 happened because

the world had moved away from a fixed-rate into a floating system after the demise of Bretton Woods. The floating regime opened path for speculators to play a greater role in the economic arena. And this combined with the weakness in capital mobility which had already discussed in the previous section. Both of these reasons were the us of the Asian crisis.

Nevertheless the speculators on the other hand, they bring in an economic benefit. Nowadays, stock prices, exchange rates, oil prices, commodity prices or interest rates are economic values that impact a large number of people. The risk to economic activity from unknown future prices is largely controlled by speculative activity. Although, the floating regime opened path for speculators to play a greater role in the economic arena and might caused the financial crisis. But these speculators are also important to free market because they bring liquidity and assume actual market risk.

Conclusion

Throughout this paper, it has provided both positive and negative impacts of the collapse of Bretton Woods system. As we now know the Bretton Woods system was one that benefited the U.S. The U.S. played the prominent role throughout the Bretton Woods era. In addition, the U.S. role was in decline at the time of the collapse of the system. That collapse moved the World towards the new era which we now call the 'post Bretton Woods era' - which has in turn further promoted a liberal economic ideology. The fixed-rate system has changed to a floating system, which provides more realistic exchange rates without state intervention. The increase in capital mobility and International Cooperation are all elements which also supported the liberal ideology. Nevertheless, there are negative effects that have arisen from the Post-Bretton Woods era. These include increasing speculative activities in the economic sphere, the recurrence of financial crises and the impacts of capital mobility.

Overall, this paper views the demise of the Bretton Woods system in the positive light rather than in a negative one. If there was still a 'Bretton Woods' system the global economy would not be the same as the one we see today. There would be less international cooperation under a fixed-rate system, and everything would still depend on the decisions of the U.S. The world would also still be under the influence of a unipolar system, unlike the multipolar system today. Although the U.S. is still a major power in the world, some of its power has now been distributed to other states too. The U.S. is still the most powerful nation in the military sphere, but U.S. power in the economic sphere has dramatically decreased since the collapse of the Bretton Woods system. Lastly, this paper views the demise of the Bretton Woods system in a positive light from a liberal theory viewpoint- as the greater degree of cooperation between states had done a great deal to decrease the possibility of recurring economic crises.

References

- Bird, G. (2001). A suitable case for treatment? understanding the ongoing debate about the IMF, *Third World Quarterly*. 22(5), 823-848.
- Bordo, M. (1995). Is there a good case for a new Bretton Woods International Monetary system, *The American Economic Review*. 85(2), 317-322.
- Chen, Q. (1993). New approaches in China's foreign policy : The post-cold war era, *Asian Survey*. 33(3), 237-251.
- Chipman, J. and Kindleberger, C. (1980). Flexible exchange rates and the balance of payments : essays in memory of egon sohmen. New York : North- Holland.
- Engel, C. (1986). The international monetary system : forty years after Bretton Woods, *Journal Monetary Economics*. 17(28), 441-448.

- Gardner, R. (1985). Sterling-Dollar diplomacy in current perspective, International Affairs (Royal Institute of International Affairs 1944-). 62 (1), 21-33.
- Gavin, F. (1996). The legends of the bretton woods-monetary-system economic myths explained, Orbis. 40(2), 183-198.
- Gilpin, R. and Gilpin, J. (2001). Global Political Economy: Understanding the International Economic Order. Oxford : Princeton University Press.
- Gonzalez, R., and Folsom, R. (1989). Responding to the oil shock : The U.S. economy since 1973. Retrieved January 15, 2020, from <http://www.theadvocates.org/freeman /8902gonz.html>.
- Gray, W. (2007). Floating the system : Germany, the United States, and the breakdown of Bretton Woods, 1963-1973, Diplomatic History. 31(2), 285-323.
- Heakal, R. (n.d.). Floating and fixed exchange rates. Retrieved December 18, 2019, from <http://www.investopedia.com/articles/03/020603.asp>.
- History.com (ed.) (2009). Marshall plan Retrieved February 8, 2020, from <https://www.history.com/topics/world-war-ii/marshall-plan-1>.
- Keohane, R. (1984). After hegemony. New Jersey : Princeton University Press.
- McGregor, L. (n.d.). Economic implication of floating exchange rates. Retrieved February 12, 2020, from <http://www.abc.net.au/money/currency/ features/ feat10.htm>.
- Miller, M. (1995). Where is globalization taking us.?: Why we need a new Bretton Woods. Futures. 27(2), 125-144.
- O'Brien, R. and Williams, M. (2007). Global political economy : evolution and dynamics. New York : Palgrave Macmillan.

Odell, J. (1979). The U.S. and the emergence of flexible exchange rates : an analysis of foreign policy change, *International Organization*. 33(1), 57-81.

Odell, J. (1988). From London to Bretton Woods ; Sources of change in bargaining strategies and outcomes, *Journal of Public Policy*. 8(3-4), 287-315.

Panke, D. and Risse, T. (2007). "Liberalism," In Dunne, Tim., Kurki, Milja., and Smith, Steve. (Eds.), *International Relations Theories*. 89-108. Oxford : Oxford University Press.

The U.S. Department of State. (n.d.). The U.S. economy : A brief story. Retrieved January 20, 2020, from <https://www.usa.usembassy.de/etexts/oecon/chap3.htm>.

The U.S. Department of State. (n.d.). Foreign trade and global economic policies. Retrieved January 20, 2020, from <https://www.usa.usembassy.de/etexts/oecon/chap10.htm>.

Truman, E. (1994). A restropective on the Bretton Woods system : Lessons for International Monetary reform by Michael D. Bordo ; Barry Eichengreen, *Journal of Economic Literature*. 32(2), 721-723.

Tsoukalis, L. (1985). The political economy of international money : In search of the new order. London : SAGE.

Wade, R. (2000). Wheels within wheels : rethinking the Asian crisis and the Asian model, *Annual Review of Political Science*. 3(1), 85-115.

การรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศในการสร้างพลเมืองตื่นรู้ สำหรับครูสังคมศึกษา Media and Information Literacy Active Citizen Development of Social Studies Teachers

วิภาพรรณ พินลา^{1*} (Wipapan Phinla)^{1*}

วิภาดา พินลา^{2*} (Wipada Phinla)^{2*}

บทคัดย่อ

ในยุคสมัยที่โลกถูกเชื่อมโยงกันเป็นหนึ่งเดียวด้วยเทคโนโลยี และระบบทุนนิยมมีผลกระทบกับทุกพื้นที่ สื่อเป็นเครื่องมือหลักและถูกใช้อย่างทรงพลังโดยเด็กและเยาวชนเป็นกลุ่มหลักที่ถูกเชื่อเชิญให้ได้สัมผัสความก้าวหน้าทันสมัยนั้น ซึ่งอาจมาพร้อมกับการขาดทักษะการรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศในการสร้างพลเมืองตื่นรู้ในสังคมยุคใหม่ได้ ดังนั้น ครูสังคมศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญยิ่งที่ต้องมีความรู้ทักษะ และเจตคติในการรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศ เพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษา ซึ่งมี 4 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นที่ 1 ศึกษาค้นคว้าปัญหาสังคมศึกษา ขั้นที่ 2 สำรวจประเด็นปัญหาสังคมศึกษา ขั้นที่ 3 วิเคราะห์และนำเสนอตัวอย่างสื่อสังคมศึกษา และ ขั้นที่ 4 สร้างสรรค์เนื้อหาและผลิตสื่อสารสนเทศทางสังคมศึกษา โดยแต่ละขั้นตอนสามารถส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถเลือกใช้สื่อได้อย่างสร้างสรรค์ปลอดภัย และเกิดประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตในอนาคตของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ : การรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศ, พลเมืองตื่นรู้, สังคมศึกษา

^{1*} อาจารย์ ดร., สาขาการสอนศิลปศาสตร์ (การสอนสังคมศึกษา) คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ สงขลา 90000, อีเมล : phinla_89@hotmail.com

^{2*} อาจารย์ ดร., สาขาการสอนศิลปศาสตร์ (การสอนสังคมศึกษา) คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ สงขลา 90000, อีเมล : proud_phin@outlook.com

^{1*} Lecturer Dr., Teaching Liberal Art Program (Teaching Social Studies) Faculty of Education, Thaksin University, Songkhla 90000, Thailand, E-mail : phinla_89@hotmail.com

^{2*} Lecturer Dr., Teaching Liberal Art Program (Teaching Social Studies) Faculty of Education, Thaksin University, Songkhla 90000, Thailand, E-mail : proud_phin@outlook.com

*Corresponding author : E-mail address : phinla_89@hotmail.com

Received: December 27, 2020; Revised: June 6, 2021; Accepted: June 12, 2021

Abstract

In the era where every corner of the world connected as one by technology as well as impact from capitalism wave, media is the main and powerful tool that is largely used by children and youth to experience this cutting tool. As a result, this use by young generation might not be with media and information literacy to develop active citizen in this new world. Therefore, Social studies teachers play important roles and need to equip with knowledge, skills and attitude towards media and information literacy in order to apply this in Social Studies class. To do so, there are 4 steps: 1. searching for problems in Social Studies 2. observing the problems in Social Studies 3. analyzing and presenting examples of Social Studies media, and 4. creating Social Studies content and media. In each step, the teachers should encourage learners to safely select the media that is useful to their future effectively.

Keywords : Media and information literacy, Active citizen, Social studies

บทนำ

ในยุคโลกาภิวัตน์เป็นสังคมบริโภคนิยมบุคคลต่างได้รับเนื้อหาและข่าวสารอย่างมากมาจากสื่อหลากหลายชนิดทั้งสื่อมวลชน ได้แก่ โทรทัศน์ วิทยุ อินเทอร์เน็ต นิตยสาร หนังสือพิมพ์ และสื่อบุคคล รวมถึงสารเพื่อการโน้มน้าวใจต่างๆ ที่ปรากฏในโฆษณาตรงและโฆษณาแฝง ซึ่งมีอิทธิพลต่อทักษะการคิดในการตัดสินใจจากการรับข้อมูลข่าวสารและสารสนเทศที่มีอยู่อย่างหลากหลาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มเด็กและเยาวชน เนื่องจากในวัยนี้เป็นช่วงของการเรียนรู้ด้านการดำเนินชีวิตที่สามารถกระตุ้นการรับรู้ และดึงดูดความสนใจจากเด็กและเยาวชนได้เป็นอย่างมาก จึงอาจทำให้เกิดพฤติกรรมที่คล้อยตามกระแสนิยม หรือเลียนแบบพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์จากสื่อ จนอาจตกเป็นเหยื่อของสื่อและสารสนเทศที่หวังผลประโยชน์และขาดจรรยาบรรณในการนำเสนอได้ ดังนั้น ครูผู้สอนสังคมศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งที่ต้องมีความรู้ ทักษะ และเจตคติในการรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศ เพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนสามารถ

นำความรู้ ทักษะ และเจตคติไปประยุกต์ใช้ในการรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศในการสร้างพลเมืองตื่นรู้ในสังคมต่อไป

ความหมายของการรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศ

การรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศ เกิดขึ้นจากความสนใจของผู้เรียนที่ได้รับการฝึกปฏิบัติวิธีการใช้การวิเคราะห์ การตีความ จากข่าวสารหลายแหล่ง จนมีความชำนาญโดยไม่ตกเป็นทาสเสพติดสื่อจนเกิดพฤติกรรมเสี่ยง นอกจากนี้ ได้มีนักการศึกษาและนักวิชาการได้อธิบายความหมายของการรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศไว้หลากหลาย เช่น พรทิพย์ เย็นจะบก (2552 : 66) และสถาบันสื่อเด็กและเยาวชน (2560 : 97) กล่าวว่า การรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศ หมายถึง ความสามารถในการวิเคราะห์วิจารณ์และประเมินค่าสื่อ ความสามารถในการเข้าถึงสื่อ นำเสนอสื่อในแบบฉบับของตนเอง และผลิตสื่อเพื่อสื่อสารได้หลายรูปแบบนอกจากนี้ การรู้เท่าทันสื่อยังหมายรวมถึงกิจกรรมทางการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะการวิเคราะห์วิจารณ์และสร้างโอกาสในการเข้าถึงสื่อ ซึ่งสอดคล้องกับ บุญพา เมษศรีทองคำ (2552 : 117) ; อัมภา พลอยโสภณ และมณฐ์ แก้วจินดา (2559 : 53) และวิลาสินี พิพิธกุล (2556 : 64) กล่าวว่า การรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศ หมายถึง ความสามารถของแต่ละบุคคลในการเข้าถึง เข้าใจ ตีความ ประเมินและสร้างเนื้อหาสื่อในรูปแบบที่หลากหลายด้วยความตระหนักถึงผลกระทบของสื่อโดยไม่ถูกครอบงำจากสื่อ และสามารถเสริมสร้างพลังอำนาจของตนเพื่อให้สามารถใช้สื่อเป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้และการดำรงชีวิตของทั้งต่อตนเองครอบครัว ชุมชนและสังคม ตลอดจนในความหมายของ แพรวพรรณ อัคระประสา (2557 : 98) ; นิธิดา วิวัฒน์พานิชย์ (2558 : 211) และ ธีรพัฒน์ วงศ์คุ้มสิน (2562 : 135) กล่าวว่า การรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศ หมายถึง การที่บุคคลมีความสามารถในการอ่านสื่ออย่างเข้าใจสามารถวิเคราะห์ประเมินค่าตีความนัยยะแฝงในสื่อโดยไม่ถูกหลอกหรือถูกครอบงำ ซึ่งจากความหมายของการรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศ สรุปได้ว่า ความสามารถและทักษะในการใช้สื่อและสารสนเทศ เพื่อรับ-ส่งสารอย่างมีประสิทธิภาพ เข้าใจวิธีเลือกเก็บรวบรวมข้อมูลความรู้ที่สร้างสรรค์และเกิดประโยชน์ต่อการเรียนรู้ได้ โดยการที่เราไม่หลงเชื่อเนื้อหาที่ได้อ่าน ได้ยิน ได้ฟัง แต่สามารถคิดวิเคราะห์ สงสัย และรู้จักตั้งคำถามว่า สิ่งนั้นจริงหรือไม่จริง ใครเป็นคนให้ข้อมูลเขาต้องการสื่ออะไร หรือมีจุดมุ่งหมายแอบแฝงหรือไม่

องค์ประกอบสำคัญของการรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศทางสังคมศึกษา

การรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศมีหลักการเบื้องต้น ในการทำความเข้าใจ สื่อสารสนเทศและเนื้อหาสารที่สื่อสารสนเทศผลิตขึ้น เพื่อเป็นแนวทางในการ วิเคราะห์สื่อสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ จากการตั้งคำถามกับสื่อสารสนเทศ บนพื้นฐานของหลักการรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศ มีจุดประสงค์เพื่อให้ผู้รับสาร เกิดการตระหนักว่า ใครเป็นผู้ส่งสาร สารนั้นถูกส่งออกมาอย่างไร ด้วยข้อความ ภาพ หรือเสียง สารนั้นมีนัยอย่างไร ผู้ส่งสารนั้นส่งสารออกมาด้วยจุดประสงค์อะไร ซึ่งเป็นทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ หรือการคิดด้วยปัญญาที่สามารถวิเคราะห์ และวิพากษ์ด้วยเหตุผลที่ถูกต้องได้อย่างมีประสิทธิภาพ (กฤษณา ชาวไทย, 2556 : 49) สรุปได้ 5 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) การเป็นเจ้าของสื่อ 2) รูปแบบสื่อ 3) ผู้ชมผู้ใช้ หรือผู้บริโภคสื่อ 4) เนื้อหาและสารจากสื่อ 5) วัตถุประสงค์ของผู้ผลิตเนื้อหาหรือ สาร ตลอดจน สถาบันสื่อเด็กและเยาวชน [สสย.] (ม.ป.ป.) ได้กำหนดแนวคำถาม เป็นองค์ประกอบสำคัญที่ใช้ในการศึกษาการรู้เท่าทันสื่อสารสนเทศในรูปแบบของ แนวคิดหลัก 5 ประการ (Key concept) ดังนี้

1. สื่อนี้ใครเป็นเจ้าของ สื่อทั้งหลายล้วนแต่ถูกสร้างขึ้นโดยมีเจ้าของ มีเป้าหมายการสื่อสารที่ชัดเจนโดยใช้เทคนิคกลวิธีบางอย่าง เช่น มุกกลิ้ง สี เสียง หรือการตัดต่อในการนำเสนอเนื้อหาสาร

2. สื่อนี้มีรูปแบบการนำเสนออย่างไร ลักษณะการนำเสนอมีผลต่อการ สร้างความรู้และสร้างความเป็นจริง เช่น ถูกนำเสนอในรูปแบบของการเล่าข่าว การสัมภาษณ์ยืนยันการใช้จริง ใช้การ์ตูน เพื่อเลือกการนำเสนอให้เหมาะกับ กลุ่มเป้าหมาย

3. สื่อนี้ต้องการสื่อสารกับใคร หลากหลายรูปแบบการนำเสนอแตกต่างกัน ไปตามกลุ่มเป้าหมายเช่น เด็กจะใช้สื่อการ์ตูนหรือเด็กในรุ่นราวคราวเดียวกัน เพื่อสร้างความเป็นกันเองในการโน้มน้าวความสนใจ วัยรุ่นจะใช้ภาพเคลื่อนไหวและ เพลงสนุกสนาน ใช้สีสันสดใส เป็นต้น

4. สื่อต้องการทำให้รับรู้และรู้สึกอย่างไร มีอะไรไม่ถูกนำเสนอบ้าง บางสื่อพยายามนำเสนอข้อมูลด้านเดียวเช่นโฆษณาการทำศัลยกรรม นำเสนอคุณค่าความสำคัญของการสวทหล่อ โดยไม่นำเสนอคุณค่าด้านอื่นของความเป็นคนที่ไม่ต้องสวท หล่อก็มีคุณค่าและทำประโยชน์ ทำงานในสังคมได้

5. สื่อหวังผลทำให้เราเชื่อหรือทำอะไร การทำสื่อทุกอย่างหวังผลเสมอ เช่นนักการตลาดทำเพื่อหวังผลกำไร นักการเมืองหวังคะแนนนิยม หรือเพื่อประชาสัมพันธ์

โตมร อภิวันทนการ (2552 : 18-23) ได้เสนอแกนความคิดหลักในการเรียนรู้เท่าทันสื่อที่ควรยึดเป็นหลักในการจัดการเรียนรู้มีดังนี้

1. ไม่มีความบังเอิญในสื่อแต่มีความตั้งใจของผู้ผลิต โดยการกระตุ้นความต้องการของผู้บริโภคสื่อได้ ฉะนั้นทุกสิ่งที่เรารับรู้จากสื่อจึงเป็นความตั้งใจของผู้ผลิต ที่ต้องการให้สื่อนั้นสร้างความรู้สึกและพฤติกรรมตามที่เจ้าของสื่อคาดหวัง

2. สื่อใช้กลวิธีต่าง ๆ ทำให้จดจำและเข้าใจตามที่ต้องการ โดยเป็นภาษาที่สื่อใช้ในการสื่อสารเพื่อโน้มน้าวให้เราเกิดความรู้สึกคล้อยตามและจดจำเข้าไปถึงแก่นความรู้สึกที่ลึกที่สุดในใจ ซึ่งอยู่เหนือความคิดแบบมีเหตุผล จนกระทั่งเราเกิดความเข้าใจและเชื่อตามที่สื่อนั้นต้องการ

3. การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นที่ต่างกันทำให้เราอ่านสื่อขาดและรู้ทันมากยิ่งขึ้น การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นบนพื้นฐานประสบการณ์หลากหลาย ทำให้เห็นมุมมองที่กว้างขวางรอบด้านขึ้น อันเป็นจุดแข็งของการคิดวิเคราะห์ร่วมกัน และเป็นวิธีที่ช่วยให้เราสามารถตัดสินใจได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นเช่นกัน

4. มีค่านิยมและทัศนคติแฝงมากับสื่อด้วย โดยสื่อทุกสื่อจะใช้ความคิดของคนส่วนใหญ่มาโน้มน้าวและเข้าถึงผู้รับ ฉะนั้นการวิเคราะห์ค่านิยมและทัศนคติแฝงและฝึกหัดประเมินสิ่งที่สื่อบอก (แทนที่จะยอมรับง่าย ๆ ว่าสิ่งที่เราเห็นในสื่อ นั้นเป็นเรื่องจริงทั้งหมด)

5. เจตนาของสื่อคือผลประโยชน์และอำนาจ โดยสื่อยังมีศักยภาพในการสร้างกระแสดึงดูดความสนใจของผู้คนกับบางเหตุการณ์ที่สื่อเป็นผู้กำหนดวาระนั้นขึ้น การกระทำดังกล่าวเป็นการใช้อำนาจในเชิงควบคุมพฤติกรรมของคนในสังคมทั้งโดยความตั้งใจและไม่ตั้งใจ

นิธิดา วิวัฒน์พาณิชย์ (2558 : 212) ได้เสนอองค์ประกอบของการรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์เป็นหลักในการจัดการเรียนรู้มีดังนี้

1. ความตระหนัก หมายถึง การที่บุคคลมีความสามารถรับรู้อย่างมีสติเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์ของตนเองและผลกระทบของสื่อสังคมออนไลน์

2. เข้าใจ หมายถึง การที่บุคคลสามารถเข้าใจธรรมชาติและสภาพของความเป็นสื่อสังคมออนไลน์และเข้าใจว่าข้อมูลต่าง ๆ ถูกสร้างขึ้นและนำเสนอด้วยความเจตนาเสมอ

3. วิเคราะห์ หมายถึง การที่บุคคลสามารถแยกแยะองค์ประกอบของสื่อตีความนัยยะที่แฝงอยู่ในสาร ทราบจุดประสงค์และกลุ่มเป้าหมายของสื่อนั้น

4. ประเมิน หมายถึง การที่บุคคลสามารถประเมินคุณค่าของสื่อสังคมออนไลน์ความน่าเชื่อถือของข้อมูล สามารถเชื่อมโยงเนื้อหาความในสื่อสังคมออนไลน์กับบริบทอื่น ๆ เช่น เศรษฐกิจ สังคม การเมือง ค่านิยม ฯลฯ

จากองค์ประกอบสำคัญของการรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศทางสังคมศึกษาสามารถสังเคราะห์ความสำคัญของการรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศทางสังคมศึกษาจาก Didin Saripudin, Kokom Komalasari and Diana Noor Anggraini (2020 : 371) ; Christine McWhorter (2020 : 146); Shanedra D. Nowell (2019 : 117); Dorotea Frank Kersch (2019 : 38); Jason Harshman (2017 : 71) ที่ครูสังคมศึกษาสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนสรุปได้ในตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 องค์ประกอบสำคัญของการรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศทาง
สังคมศึกษา

รายการ	แนวคิด/ทฤษฎี จากนักวิชาการและนักการศึกษา					วิธีการจัดการ เรียนรู้สำหรับครู สังคมศึกษา	ตัวอย่างคำถามใน รายวิชาสังคมศึกษา
	Didin Saripudin, Kokom Komalasari and Diana Noor Anggraini (2020 : 371)	Christine McWhort- er (2020 : 146)	Shanendra D. Nowell (2019 : 117)	Dorotea Frank Kersch (2019 : 38)	Jason Harsh man (2017 : 71)		
การเปิดรับ สื่อและ สารสนเทศ ในด้านของ ประสาท สัมผัส	✓	✓		✓	✓	1. การเปิดรับสื่อ และสารสนเทศ ทางสังคมศึกษา : ครูสังคมศึกษา ต้องแยกความ คิดและอารมณ์ ออกจากกัน ของประสาท สัมผัส หู ตา จมูก ลิ้น สัมผัสที่มา กระทบของเรา ในฐานะการรู้สึก ตัว บนเส้นทาง ของสติ สมาธิ ปัญญา	- เห็นอะไรบ้างจาก การนำเสนอของสื่อ และสารสนเทศทาง สังคมศึกษา - การรับรู้ผ่านการสัมผัส จากสื่อและสารสนเทศ ทางสังคมศึกษาเป็น อย่างไรบ้าง - การรับรู้ผ่านการดมกลิ่น จากสื่อและสารสนเทศ ทางสังคมศึกษาเป็น อย่างไรบ้าง - การรับรู้ผ่านการ ชิมรสสัมผัสจากสื่อ และสารสนเทศทาง สังคมศึกษาเป็นอย่างไรบ้าง - รู้สึกอย่างไรต่อการนำ เสนอสื่อและสารสนเทศ ทางสังคมศึกษานั้น - อะไรเป็นสิ่งที่สื่อ และสารสนเทศทาง สังคมศึกษาสร้างขึ้น

การ แยกแยะ องค์ประกอบ ในการนำ เสนอของ สื่อว่ามี วัตถุประสงค์ อะไร	✓	✓	✓		✓	2. การวิเคราะห์ สื่อและ สารสนเทศทาง สังคมศึกษา : ครูสังคมศึกษา ต้องแยกแยะ องค์ประกอบ ในการนำเสนอ ของสื่อและ สารสนเทศทาง สังคมศึกษาทั้ง วัตถุประสงค์ กลุ่มเป้าหมาย ผลกระทบ การนำเสนอ ข้อมูล และบริบท ทางสังคม	- วัตถุประสงค์ของสื่อ และสารสนเทศทาง สังคมศึกษาคืออะไร - กลุ่มเป้าหมายของ สื่อและสารสนเทศทาง สังคมศึกษามีอะไรบ้าง - สิ่งที่สื่อและสารสนเทศ ทางสังคมศึกษานำมา เสนอส่งผลกระทบต่อ สังคม เศรษฐกิจ และ การเมืองอย่างไร - รูปแบบการนำเสนอ ของสื่อและสารสนเทศ ทางสังคมศึกษาคืออะไร - ข้อมูลที่นำมาเสนอ เป็นข้อเท็จจริงหรือ ความเห็นอย่างไร - ปัจจัยเกี่ยวกับ บริบททางสังคม ศิล ธรรม ประวัติศาสตร์ ประเพณี ค่านิยม ที่ สื่อและสารสนเทศทาง สังคมศึกษานำเสนอ อยู่ในกรอบของจรรยา บรรณหรือไม่ ส่งเสริม คุณธรรมให้กับสังคม หรือไม่
การตีความ สื่อหลังจาก เปิด รับสื่อไป แล้ว เพื่อ ทำความเข้าใจในสิ่ง ที่สื่อและ สารสนเทศ ที่นำเสนอ	✓	✓	✓	✓	✓	3.การเข้าใจสื่อ และสารสนเทศทาง สังคมศึกษา : ครูสังคมศึกษา ทำความเข้าใจใน สิ่งที่สื่อนำเสนอ ซึ่งผู้รับสารแต่ละ บุคคลจะมีความ เข้าใจสื่อและ สารสนเทศทาง สังคมศึกษาได้ ไม่เหมือนกัน ใน การตีความขึ้นอยู่กับประสบการณ์ พื้นฐานการศึกษา คุณสมบัติในการ เรียนรู้	- ประเภทของสื่อ และสารสนเทศทาง สังคมศึกษามีอะไรบ้าง - คุณสมบัติสื่อและ สารสนเทศทาง สังคมศึกษานั้นเป็น อย่างไร - รู้จักที่ของมาข้อมูล สื่อและสารสนเทศทาง สังคมศึกษานั้นอย่างไร - ศึกษาที่มาของข้อมูล สื่อและสารสนเทศทาง สังคมศึกษานั้นจาก แหล่งเรียนรู้อะไรบ้าง - ควรเชื่อ/ไม่ควรเชื่อ ที่มาของข้อมูลสื่อ และสารสนเทศทาง สังคมศึกษานั้นหรือไม่ อย่างไร

ผู้รับสาร ควรที่จะ ทำการ ประเมิน ค่าสิ่งที่ สื่อและ สารสนเทศ นำมา เสนอว่ามี คุณภาพ และคุณค่า มากน้อย เพียงไร	✓	✓	✓	✓	✓	4.การประเมิน ค่าสื่อและ สารสนเทศทาง สังคมศึกษา : ครูสังคมศึกษา ควรประเมิน ค่าสิ่งที่สื่อและ สารสนเทศทาง สังคมศึกษานำ เสนอว่ามีคุณภาพ และคุณค่ามาก น้อยเพียงใด ไม่ ว่าจะเป็นด้าน เนื้อหา วิธีนำ เสนอเทคนิคที่ใช้:	- มีวิธีนำเสนอเทคนิค ในเนื้อหาจากสื่อ และสารสนเทศทาง สังคมศึกษาในรูปแบบ ใดได้บ้าง - สื่อและสารสนเทศทาง สังคมศึกษาได้ใช้เทคนิค อะไรก่อให้เกิดความ สนใจความพอใจขึ้น หรือทำให้หลงเชื่อไปโดย ขาดการวิเคราะห์อย่าง ถี่ถ้วน
ประเมิน ค่าและ สารสนเทศ ได้ โดย ใช้องค์ ปัญหาที่ เกิดทั้งใน และนอก ห้องเรียน เพื่อ สร้างสรรค์ สังคมต่อ ไป	✓		✓	✓	✓	5.การใช้สื่อและ สารสนเทศทาง สังคมศึกษาให้ เกิดประโยชน์ : ครูสังคมศึกษา นำสิ่งที่วิเคราะห์ ไปใช้ประโยชน์ โดยรู้จักการ เลือกรับสื่อและ สารสนเทศทาง สังคมศึกษาเป็น ตลอดจนสามารถ ส่งสารต่อไป อีก ทั้งมีปฏิริยา ตอบกลับสื่อได้ อย่างมีคุณภาพ และสร้างสรรค์	- ต่อยอดองค์ความรู้ จากสื่อและสารสนเทศ ทางสังคมศึกษาได้ด้วย วิธีการใดบ้าง - สามารถใช้สื่อ และสารสนเทศทาง สังคมศึกษาให้เกิด ประโยชน์ได้อย่างไร - ประยุกต์ใช้สื่อ และสารสนเทศทาง สังคมศึกษาในชีวิต ประจำวันอะไรบ้าง - แนวทางการนำสื่อ และสารสนเทศทาง สังคมศึกษาไปใช้ให้เกิด ประสิทธิภาพสูงสุดคือ อะไร

องค์ประกอบสำคัญของการรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศทางสังคมศึกษา
สรุปได้ว่า การรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศทางสังคมศึกษา มี 5 องค์ประกอบ ได้แก่
1) การเปิดรับสื่อและสารสนเทศทางสังคมศึกษา 2) การวิเคราะห์สื่อและสารสนเทศ
ทางสังคมศึกษา 3) การเข้าใจสื่อและสารสนเทศทางสังคมศึกษา 4) การประเมินค่า
สื่อและสารสนเทศทางสังคมศึกษา และ 5) การใช้สื่อและสารสนเทศทางสังคมศึกษา
ให้เกิดประโยชน์ ดังนั้นครูสังคมศึกษาจึงต้องให้ความสำคัญในการผลิตสื่อ
ตามวัตถุประสงค์เฉพาะกิจ โดยมีการวางแผนจัดการเพื่อใช้สื่อ ภาพ และเสียง
ให้เหมาะสม สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ตลอดจนผลิตสื่ออย่างมีความ
รับผิดชอบต่อสังคม จึงจะทำให้เกิดองค์ความรู้การรู้เท่าทันสื่อที่ต้องการ

ลักษณะของกิจกรรมในการรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศทางสังคมศึกษา

ลักษณะของกิจกรรมในการรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศในปัจจุบัน ครูผู้สอนต้องส่งเสริมการจัดกิจกรรมที่ฝึกให้ผู้เรียนได้วิเคราะห์องค์ประกอบต่างๆ ข้อมูลข้อเท็จจริงที่แฝงมากับสื่อ การประเมินคุณภาพของสื่อ และสามารถสร้างสรรค์สื่อออกมาได้ เพื่อสามารถนำมาพัฒนาเป็นทักษะการรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศ (Center for Media Literacy, 2008 : 3 ; พรทิพย์ เย็นจะบก, 2552 : 121 ; แพรพพรณ อัคระประสา, 2557 : 45 ; อุษา ปิกกินส์, 2555 : 86 ; ศรีดา ดันทะอธิพานิช, 2555 : 32 ; ปวีณา มะแซ, 2561 : 47) จึงสามารถทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณอย่างแท้จริง ซึ่งมีผู้เสนอกิจกรรมการรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศสรุปได้ดังนี้

ประพวรรณ พละชีวะ, อังคนา กรณ์ยาธิกุล, ดนุชา สลึงค์, เลอลักษณ์ โททกานนท์ (2560 : 27-28) ได้เสนอลักษณะของกิจกรรมการรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศมีดังนี้

1. กิจกรรมการรู้เท่าทันสื่อที่ได้นำมาใช้กับผู้เรียนในระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย โดยแบ่งผู้เรียนออกเป็นกลุ่มย่อยประมาณ 5-8 คน ให้ผู้เรียนมีทั้งเพศชายและหญิงกลุ่มละเท่าๆ กัน โดยอาจมีการคละความรู้ความสามารถและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สมาชิกในกลุ่มเดียวกัน

2. กิจกรรมที่นำมาใช้นั้นจะเป็นกิจกรรมสถานการณ์จำลอง เพื่อให้ผู้เรียนได้สวมบทบาท จากการเรียนรู้บทบาทของผู้สร้างสรรค์สื่อและบทบาทของผู้บริโภคสื่อ และมีกรณีศึกษาในกิจกรรมเพื่อให้ผู้เรียนได้ร่วมกันตัดสินใจแก้ปัญหาหรือหาทางออก โดยการแลกเปลี่ยนความรู้ภายในกลุ่มย่อย

3. การทำกิจกรรมการรู้เท่าทันสื่อสามารถใช้เทคนิคการระดมสมองเข้ามาช่วยเพื่อให้ผู้เรียนร่วมกันเสนอความคิด โดยไม่มีการวิพากษ์วิจารณ์และหาข้อสรุปร่วมกันภายในเวลาที่จำกัด

4. การทำกิจกรรมการรู้เท่าทันสื่อสามารถใช้แผนผังความคิด (Mind Mapping) ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนระดมสมองได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้เรียนมองเห็นความเชื่อมโยง

ของข้อมูลต่าง ๆ รวมทั้งได้ใช้ความสามารถทางศิลปะตกแต่งระบายสีแผนผังความคิดให้สวยงามเป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนในวัยนี้ชื่นชอบ

5. การทำกิจกรรมการรู้เท่าทันสื่อเป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนจะได้สร้างสรรค์ผลงานที่ได้จากการทำกิจกรรมกลุ่ม หรือผลงานที่ได้ภายหลังการทำกิจกรรมในกลุ่มย่อย เพื่อนำเสนอข้อมูลหรือผลงานนั้นแก่เพื่อนร่วมชั้นเรียน และเปิดโอกาสให้เพื่อนร่วมชั้นเรียนได้สอบถาม และแลกเปลี่ยนร่วมกันในชั้นเรียน

6. ครูทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวกในการทำกิจกรรม โดยจัดเตรียมอุปกรณ์ให้แก่ผู้เรียน และคอยชี้แนะแนวทางและให้ข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับกรณีศึกษาต่าง ๆ แก่ผู้เรียนอย่างเป็นรูปธรรม ดังนั้น ครูผู้สอนจึงต้องช่วยอธิบายขยายความกรณีศึกษานั้น ๆ ที่ผู้เรียนยังไม่เข้าใจ

ลักษณะของกิจกรรมในการรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศทางสังคมศึกษาสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาสรุปได้ดังนี้

1. การทำกิจกรรมการรู้เท่าทันสื่อที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจ และแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ โดยผู้เรียนแยกแยะข้อมูลข่าวสารปัญหาและสถานการณ์รอบตัว วิพากษ์วิจารณ์และประเมินสถานการณ์รอบตัวด้วยหลักเหตุผล และข้อมูลที่ถูกต้อง รับรู้ปัญหา สาเหตุของปัญหา หาทางเลือกและตัดสินใจในการแก้ปัญหา ในสถานการณ์ในสังคมต่าง ๆ อย่างสร้างสรรค์ เช่น ปัญหาสิ่งแวดล้อม ปัญหาอาชญากรรม ปัญหายาเสพติด ฯลฯ

2. การทำกิจกรรมการรู้เท่าทันสื่อที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมค้นพบความรู้หรือสร้างความรู้ด้วยตนเอง โดยผู้เรียนทำกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้โอกาสผู้เรียนแสดงความคิดเห็น วิพากษ์วิจารณ์ข่าวสาร เหตุการณ์ สถานการณ์หรือประสบการณ์ของผู้เรียน และกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้สืบค้นหรือศึกษาค้นคว้า คิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลจากสื่อต่าง ๆ เช่น สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อบุคคล สื่ออิเล็กทรอนิกส์และโทรคมนาคม สื่อกิจกรรม และแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา

3. การทำกิจกรรมการรู้เท่าทันสื่อโดยใช้เกม การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ครูสังคมศึกษานำเกมเข้าบูรณาการในการเรียนการสอนสังคมศึกษา ซึ่งใช้ได้ทั้งในชั้นการนำเข้าสู่บทเรียน การสอน การมอบหมายงานและหรือขั้นการประเมินผล

จากการให้ผู้เรียนเล่นเกมตามกติกา และนำเสนอหาและข้อมูลของเกม พฤติกรรมการเล่น วิธีการเล่น และผลการเล่นเกมของผู้เรียนมาใช้ในการอภิปรายเพื่อสรุปการเรียนรู้ในเรื่องที่ได้เรียนไปแล้ว เช่น เกมจับคู่ แยกประเภท จัดหมวดหมู่ เรียงลำดับ วางภาพต่อปลาย (Domino) เกมศึกษารายละเอียดของภาพ (Lotto) ภาพตัดต่อ (Jig-saw puzzle)

4. การทำกิจกรรมการรู้เท่าทันสื่อโดยใช้กรณีศึกษา ครูสังคมนาจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้อ่านกรณีตัวอย่างที่ต้องการศึกษา จากนั้นให้ผู้เรียนวิเคราะห์และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นหรือแนวทางแก้ปัญหาภายในกลุ่ม แล้วนำเสนอความคิดเห็นต่อผู้เรียนทั้งหมด เป็นวิธีการที่มุ่งช่วยให้ผู้เรียนฝึกฝนการเผชิญและแก้ปัญหา ตลอดจนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์ และเรียนรู้ความคิดของผู้อื่นด้วยการเก็บข้อมูลและทำความเข้าใจเนื้อเรื่อง วิเคราะห์สถานการณ์ กำหนดทางเลือกนำเสนอกรณีศึกษา เป็นต้น

5. การทำกิจกรรมการรู้เท่าทันสื่อโดยใช้แผนผังความคิด ครูสังคมนาจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนออกแบบแผนผังความคิด เพื่อนำเสนอความคิดรวบยอด และความเชื่อมโยงกันของกรอบความคิด โดยการใช้เส้นเป็นตัวเชื่อมโยง อาจจัดทำเป็นรายบุคคลหรืองานกลุ่ม แล้วนำเสนอผลงานต่อผู้เรียนอื่นๆ จากนั้นเปิดโอกาสให้ผู้เรียนคนอื่นได้ซักถามและแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม เช่น แผนผังความคิดการเลือกซื้อผัก ผลไม้ อาหารกระป๋อง จากตลาดสด ฯลฯ

6. การทำกิจกรรมการรู้เท่าทันสื่อโดยใช้การวิเคราะห์วิดีโอ ครูสังคมนาจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้ดูวิดีโอ 5-20 นาที แล้วให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นหรือสะท้อนความคิดเกี่ยวกับสิ่งที่ได้ดูอาจโดยวิธีการพูดโต้ตอบกันการเขียนหรือการร่วมกันสรุปเป็นรายกลุ่ม เป็นการสร้างบรรยากาศของการมีส่วนร่วม และการเจรจาโต้ตอบที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับครูผู้สอนและเพื่อนในชั้นเรียน เช่น การวิเคราะห์โฆษณาสินค้าชวนเชื่อ การวิเคราะห์บทเพลงชวนเชื่อในประเด็นต่างๆ ที่นำไปสู่ค่านิยมแบบใหม่ ฯลฯ

7. การทำกิจกรรมการรู้เท่าทันสื่อโดยใช้การโต้เถียง ครูสังคมนาจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่จัดให้ผู้เรียนได้นำเสนอข้อมูลที่ได้จากประสบการณ์และการเรียนรู้เพื่อยืนยันแนวคิดของตนเองหรือกลุ่ม เป็นวิธีการสอนที่มุ่งเน้นให้นักเรียน

เกิดกระบวนการเรียนรู้ เกิดการพัฒนาทักษะด้านการคิด การวิเคราะห์ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็นเพื่อค้นหาคำตอบ ระดมความคิดร่วมกัน ฝึกการค้นคว้าหาความรู้และการรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น เช่น การได้วาที่ญัตติสินค้าไทยดีกว่าสินค้าต่างประเทศ สินค้าถูกดีกว่าสินค้าแพง แปรณด์สินค้าไทยไฉไลกว่าแปรณด์สินค้าเมืองนอก ฯลฯ

8. การทำกิจกรรมการเรียนรู้เท่าทันสื่อโดยใช้การเขียนจดหมายข่าว ครูสังคมนตรีศึกษาจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนร่วมกันผลิตจดหมายข่าว อันประกอบด้วย บทความ ข้อมูลสารสนเทศ ข่าวสาร และเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นแล้วแจกจ่ายไปยังบุคคลอื่น ๆ เป็นวิธีที่ผู้เรียนได้ฝึกทักษะการเขียน ฝึกเรียบเรียงความคิด ตลอดจนทำให้ได้ความรู้เพิ่มเติม และเป็นการพัฒนาความสามารถและบุคลิกภาพ ทำให้ผู้เรียนมีความเชื่อมั่นในตัวเองในการแสดงความรู้สึกและแนวคิดที่มีประสิทธิภาพในอนาคต เช่น การเขียนจดหมายข่าวสื่อสังคมออนไลน์กับภัยคุกคาม สังคมออนไลน์กับพฤติกรรมรุนแรงในโลกออนไลน์ รังแกผู้อื่นทั้งทางวาจาและร่างกายในโรงเรียน ฯลฯ

9. การทำกิจกรรมการเรียนรู้เท่าทันสื่อโดยใช้ประสบการณ์ของผู้เรียน ครูสังคมนตรีศึกษาจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ที่เป็นรูปธรรมเพื่อนำไปสู่ความรู้ความเข้าใจเชิงนามธรรม ที่เน้นการปฏิบัติ หรือเน้นการฝึกทักษะสามารถใช้จัดการเรียนการสอนได้ทั้งเป็นกลุ่ม และเป็นรายบุคคล หลักการสอนคือ ครูสังคมนตรีศึกษามีการวางแผนจัดสถานการณ์ให้ผู้เรียนมีประสบการณ์จำเป็นต่อการเรียนรู้ โดยกระตุ้นให้ผู้เรียนสะท้อนความคิด อภิปราย สิ่งที่ได้รับจากสถานการณ์นั้นเป็นสำคัญ เช่น การเลือกซื้อสินค้าและบริการในออนไลน์ หรือสินค้าแฟชั่นค่าใช้จ่ายที่ต้องเสียไป ความคุ้มค่าในการใช้ประโยชน์ สิ่งใดคือสิ่งจำเป็น (Need) สิ่งใดคือสิ่งที่อยากได้จากความต้องการ (Want) ฯลฯ

10. การทำกิจกรรมการเรียนรู้เท่าทันสื่อโดยการทำโครงการ ครูสังคมนตรีศึกษาจัดกิจกรรมกลุ่มหรือกิจกรรมเดี่ยวก็ได้ ให้พิจารณาจากความยาก-ง่าย และความเหมาะสมของโจทย์งาน และคุณลักษณะที่ต้องการพัฒนา วางแผนและกำหนดเกณฑ์อย่างกว้าง ๆ แล้วให้ผู้เรียนวางแผนดำเนินการศึกษาค้นคว้าข้อมูลด้วยตนเอง โดยครูสังคมนตรีศึกษามีบทบาทเป็นผู้ให้คำปรึกษา จากนั้นให้ผู้เรียนนำเสนอแนวคิดการออกแบบชิ้นงาน พร้อมให้เหตุผลประกอบจากการค้นคว้า และครูพิจารณา

ร่วมกับการอภิปรายในชั้นเรียน เช่น โครงการการสำรวจสื่อออนไลน์ประโยชน์และภัยร้ายยะ การสำรวจดัชนีรู้เท่าทันสื่อออนไลน์โควิด-19 เทคนิครู้ทันสื่อ รู้ทันข่าว รู้วิธีอ่านข่าว ฯลฯ

จากลักษณะของกิจกรรมในการรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศทางสังคมศึกษาสรุปได้ว่า ครูสังคมศึกษาสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาทั้ง 5 สาระการเรียนรู้ได้ทั้งในและนอกห้องเรียน ตลอดจนสามารถบูรณาการเข้ากับชีวิตประจำวันของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษาในการรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศ

การจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษาในการรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศ สิ่งที่ครูสังคมศึกษาต้องให้ความสำคัญคือ การออกแบบขั้นตอนหรือกระบวนการกิจกรรมการรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศที่ต้องคำนึงถึงลักษณะของผู้เรียน ทั้งลักษณะเชิงกายภาพ เช่น เพศ อายุ รวมถึงประสบการณ์เดิมของผู้เรียน ความแตกต่างทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมต่าง ๆ Dorotea Frank Kersch (2019 : 38) ที่ใช้เป็นข้อมูลเบื้องต้นในการออกแบบกิจกรรม Teemu Valtonen, Matti Tedre, Kati Mäkitalo and Henriikka Vartiainen (2019 : 21); Robin Kabha (2019 : 1288); Dong-shin Shin (2018 : 13); Aim Abdulkarim1, Neiny Ratmaningsih and Diana Noor Anggraini (2018 : 46); ซึ่งผู้เขียน และคณะ สามารถสรุปขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษาในการรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศ ได้ดังนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาค้นคว้าปัญหาสังคมศึกษา (Search for problem in social studies) โดยสร้างความตระหนักรู้และเห็นปัญหา จากการที่ครูสังคมศึกษาแบ่งกลุ่มผู้เรียน 5-6 คน และให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าประเด็นปัญหาทางสังคมศึกษาที่มีผลกระทบทางจริยธรรมต่อสังคมในประเด็นที่ถนัดและสนใจ

ขั้นที่ 2 สำรวจประเด็นปัญหาสังคมศึกษา (Observe problem in social studies) โดยสำรวจประเด็นปัญหาที่มีสื่อเป็นสาเหตุหลัก จากการให้ผู้เรียนศึกษาตัวอย่างรายการข่าว ละคร โฆษณา เกมโชว์ทางโทรทัศน์ จากนั้นให้ผู้เรียนนิพากษ์และอภิปรายตัวอย่างรายการข่าว ละคร โฆษณา เกมโชว์ที่ได้ชมทางโทรทัศน์ว่าผู้เรียนมีความรู้สึกอย่างไรต่อสื่อและสารสนเทศสังคมศึกษาที่ได้รับชมไป

ขั้นที่ 3 วิเคราะห์และนำเสนอตัวอย่างสื่อสังคมศึกษา (Analyze and present example of social studies media) โดยปฏิบัติการรู้เท่าทันสื่อ จากการที่ครูสังคมศึกษาให้ผู้เรียนวิเคราะห์และนำเสนอตัวอย่างสื่อและสารในสื่อวิทยุ โทรทัศน์ และนำเสนอการเลือกใช้ประโยชน์จากสื่อและสารสนเทศทางสังคมศึกษา โดยให้ผู้เรียนนำเสนอตัวอย่างของสื่อที่เหมาะสมและประโยชน์ที่ได้รับจากสื่อและสารสนเทศทางสังคมศึกษานั้น

ขั้นที่ 4 สร้างสรรค์เนื้อหาและผลิตสื่อสารสนเทศทางสังคมศึกษา (Create social studies content and media) โดยการสร้างการเรียนรู้เท่าทันสื่อ จากการที่ครูสังคมศึกษาให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติ สร้างสรรค์เนื้อหาและผลิตสื่อสารสนเทศทางสังคมศึกษา โดยให้ผู้เรียนนำความรู้ความเข้าใจเรื่องรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศไปประยุกต์ใช้ในการสร้างสรรค์และผลิตสื่อที่ดีและมีคุณภาพในรูปแบบที่หลากหลาย เช่น วิดีโอ แผ่นพับ บทความ บทกลอน คำขวัญ นิทรรศการ เว็บไซต์เปลี่ยนแปลงในชุมชนและสังคม ฯลฯ

จากกระบวนการสอนสังคมศึกษาในการรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศ ครูสังคมศึกษาสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมทั้งในและนอกห้องเรียนได้ ดังนี้

สาระที่ 1 ศาสนา ศิลธรรม จริยธรรม (กิจกรรมเห็นด้วยหรือไม่)

ขั้นที่ 1 ศึกษาค้นคว้าปัญหาสังคมศึกษา (Search for problem in social studies)

1. ครูสังคมศึกษาให้ผู้เรียนฟังเพลงคุณธรรม 8 ประการ
2. ครูสังคมศึกษาและผู้เรียนร่วมกันสนทนาถึงเนื้อหาของบทเพลงวิดีโอเกี่ยวกับคุณธรรม 8 ประการ ที่ทำให้ทุกคนเป็นคนดีและอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสันติสุข ได้แก่ 1) ขยัน 2) ประหยัด 3) ความซื่อสัตย์ 4) มีวินัย 5) สุภาพ 6) สะอาด 7) สามัคคี 8) มีน้ำใจ
3. ครูสังคมศึกษาแบ่งกลุ่มผู้เรียน 5-6 คน จากนั้นครูสังคมศึกษาตั้งประเด็นปัญหาถามผู้เรียนว่า 1) “หากทุกคนในสังคมประพฤติปฏิบัติตนโดยขาดหลักคุณธรรม

ทั้ง 8 ประการ สังคม และประเทศชาติจะเป็นอย่างไร” 2) ให้ผู้เรียนบอกข้อปฏิบัติเกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสันติสุข พร้อมยกตัวอย่างประกอบ

ขั้นที่ 2 สำรวจประเด็นปัญหาสังคมศึกษา (Observe problem in social studies)

4. ครูสังคมศึกษาซักถามเชิงสำรวจว่าเพลงที่เราประทับใจหรือเพลงที่เราชอบคือเพลงอะไร เพราะอะไร แล้วแลกเปลี่ยนกันฟัง และชวนแสดงความเห็นต่อเนื้อหาเพลงนั้นๆ ด้วยกัน

5. ครูสังคมศึกษาชวนฟังเพลง 1) “คนมีเสน่ห์” (ป้าง นครินทร์) 2) “หรือผู้หญิงชอบคนเลว” (Q) 3) “เมาทุกขวดเจ็บปวดทุกเพลง” (ดูโอเมย์) และ 4) “รถของเล่น” (Toycar : เสือโคร่ง/ Tiger) ที่เตรียมมา โดยแบ่งกลุ่มเป็น 4 กลุ่ม ซึ่งแต่ละกลุ่มจะได้รับเพลงหนึ่งเพลงเพื่อวิเคราะห์

ขั้นที่ 3 วิเคราะห์และนำเสนอตัวอย่างสื่อสังคมศึกษา (Analyze and present example of social studies media)

6. ให้แต่ละกลุ่มวิเคราะห์กันว่า เพลงที่ฟังต่อไปนี้ 1) บอกเล่าอะไรบ้าง (ใช้หลัก 5W 1H ในกิจกรรม มาวิเคราะห์) 2) ค่านิยมหรือทัศนคติที่แฝงอยู่คืออะไร และเป็นอย่างไร 3) เพราะอะไรถึงเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย กับค่านิยมหรือทัศนคติที่แฝงมากับเพลงนั้น

7. หลังจากแต่ละกลุ่มวิเคราะห์เสร็จ ให้นำเสนอและอภิปรายถกเถียงกัน ด้วยเหตุผลว่า สิ่งที่เพื่อนนำเสนอ นั้นเราเห็นด้วยกับเพื่อนหรือเห็นต่างอย่างไร

8. ครูสังคมศึกษาสรุปถึงการใช้เหตุผลในการพิจารณา โดยใช้คำถามหลังกิจกรรมร่วมกันกับผู้เรียน เช่น ค่านิยมหรือทัศนคติที่แฝงมากับสื่อ นั้นสร้างผลกระทบต่อสังคมในด้านใดบ้าง, แนวทางการสร้างค่านิยมหรือทัศนคติที่ดีในการสร้างสังคมให้น่าอยู่ทำได้อย่างไรบ้าง

ขั้นที่ 4 สร้างสรรค์เนื้อหาและผลิตสื่อสารสนเทศทางสังคมศึกษา (Create social studies content and media)

9. ครูสังคมศึกษาให้ผู้เรียนผลิตสื่อสารสนเทศทางสังคมศึกษาในรูปแบบที่หลากหลาย เช่น วีดิโอ แผ่นพับ บทความ บทกลอน คำขวัญ นิทรรศการ เวทีแลกเปลี่ยนในชุมชนและสังคม ฯลฯ ที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรมในการส่งเสริมค่านิยมหรือทัศนคติที่ดีในสังคมไทย

สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม (กิจกรรมสร้างสรรค์สื่อ)

ขั้นที่ 1 ศึกษาค้นคว้าปัญหาสังคมศึกษา (Search for problem in social studies)

1. ครูสังคมศึกษาให้ผู้เรียนดูสื่อโฆษณาแผ่นพับขายครีมบำรุงผิว เซรั่ม โฟมล้างหน้า ลดรอยดำจากสิว ผิวหน้าขาวกระจ่างใส จากนั้นครูสังคมศึกษาตั้งประเด็นปัญหาถามผู้เรียนว่า 1) ผลิตภัณฑ์ดังกล่าวใช้ได้ผลจริง 100% หรือไม่อย่างไร 2) ผลิตภัณฑ์ดังกล่าวมักจะเจาะกลุ่มเป้าหมายหรือผู้ใช้อย่างไร

2. ครูสังคมศึกษาเกริ่นนำให้ผู้เรียนเห็นว่าสื่อทั้งหลายที่เราพบเห็นในชีวิตประจำวันนั้นถูกสร้างขึ้นอย่างมีเป้าหมาย โดยเนื้อหาของสื่อนั้นจะขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของเจ้าของสื่อนั้นๆ ฉะนั้นบทบาทของเจ้าของสื่อจึงเป็นปัจจัยหนึ่งในการกำหนดว่า สื่อนั้นถูกผลิตและนำเสนอเพื่ออะไร

ขั้นที่ 2 สำรวจประเด็นปัญหาสังคมศึกษา (Observe problem in social studies)

3. ครูสังคมศึกษาซักถามเชิงสำรวจว่าผลิตภัณฑ์บำรุงผิวที่เราประทับใจหรือผลิตภัณฑ์บำรุงผิวที่เราชอบคือผลิตภัณฑ์อะไร เพราะอะไร แล้วแลกเปลี่ยนกันฟังและชวนแสดงความเห็นต่อเนื้อหาสื่อโฆษณานั้นๆ ด้วยกัน

4. ครูสังคมศึกษาตั้งประเด็นให้ผู้เรียนได้ลองคิดและประเมินตามโจทย์ที่ว่า “หากเจ้าของสื่อเป็นผู้ที่อยู่ในบทบาทต่าง ๆ ต่อไปนี้ แต่ละบทบาทมีวัตถุประสงค์ของการผลิตสื่อเพื่ออะไรได้บ้าง” (นักแสดง เน็ตไอดอล นักร้อง พิธีกร นางแบบ นายแบบ ฯลฯ)

ขั้นที่ 3 วิเคราะห์และนำเสนอตัวอย่างสื่อสังคมศึกษา (Analyze and present example of social studies media)

5. ครูสังคมศึกษาให้ผู้เรียนวิเคราะห์ถึงความสัมพันธ์ของบทบาทเจ้าของสื่อและวัตถุประสงค์ของการสื่อสาร เช่น 1) ทำไมแต่ละบทบาทจึงมีวัตถุประสงค์ของการใช้สื่อที่แตกต่างกัน 2) สรุปแล้วบทบาทของเจ้าของสื่อและวัตถุประสงค์ของการสื่อสารนั้นสัมพันธ์กันอย่างไร

6. หลังจากแต่ละกลุ่มวิเคราะห์เสร็จให้นำเสนอและอภิปรายถกเถียงกันด้วยเหตุผลว่า สิ่งที่เพื่อนนำเสนอ นั้นเราเห็นด้วยกับเพื่อนหรือเห็นต่างอย่างไร

7. ครูสังคมศึกษาสรุปถึงการให้เหตุผลในการพิจารณา โดยใช้คำถามหลังกิจกรรมร่วมกันกับผู้เรียน เช่น ค่านิยมหรือทัศนคติที่แฝงมากับสื่อ นั้นสร้างผลกระทบต่อสังคมในด้านใดบ้าง, แนวทางการสร้างค่านิยมหรือทัศนคติที่ดีในการสร้างหน้าที่พลเมืองของบทบาทเจ้าของสื่อได้อย่างไรบ้าง

ขั้นที่ 4 สร้างสรรค์เนื้อหาและผลิตสื่อสารสนเทศทางสังคมศึกษา (Create social studies content and media)

8. ครูสังคมศึกษาให้ผู้เรียนผลิตสื่อสารสนเทศทางสังคมศึกษาในรูปแบบที่หลากหลาย เช่น วิดีโอ แผ่นพับ บทความ บทกลอน คำขวัญ นิทรรศการ เว็บไซต์เปลี่ยนในชุมชนและสังคม ฯลฯ ที่เกี่ยวข้องกับบทบาทเจ้าของสื่อที่ดีควรมีคุณสมบัติอย่างไร

สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์ (กิจกรรมโฆษณาสินค้าชวนซื้อ)

ขั้นที่ 1 ศึกษาค้นคว้าปัญหาสังคมศึกษา (Search for problem in social studies)

1. ครูสังคมศึกษาให้ผู้เรียนสื่อโฆษณาแผ่นพับขายโทรศัพท์มือถือ จากนั้นครูสังคมศึกษาตั้งประเด็นปัญหาถามผู้เรียนว่า 1) สินค้าดังกล่าวจำหน่ายให้กับคนกลุ่มใดบ้าง อย่างไร 2) หากผู้เรียนมีโอกาสเป็นเจ้าของบริษัทผลิตสินค้าและโฆษณาประเภทโทรศัพท์มือถือ จะมีกลยุทธ์ในการโฆษณาอย่างไรให้ผู้บริโภคซื้อสินค้านั้นในเวลาอันสั้นและรวดเร็ว

2. ครูสังคมศึกษาแบ่งผู้เรียนเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 6-7 คน (หรือน้อยกว่า) โดยให้ครูสังคมศึกษาสมมติบทบาท ให้ตัวเองเป็นเจ้าของบริษัทโทรศัพท์มือถือสำหรับวัยรุ่น และให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่ม สมมติบทบาทเป็นบริษัทผลิตสินค้าและโฆษณา พร้อมทั้งกำหนดสถานการณ์ว่าเจ้าของบริษัทโทรศัพท์มือถือต้องการผลิตสินค้าและโฆษณาขายวัยรุ่น จึงติดต่อบริษัทโฆษณาให้ช่วยพัฒนาสินค้าและโฆษณาเพื่อขายสินค้านั้น

ขั้นที่ 2 สำรวจประเด็นปัญหาสังคมศึกษา (Observe problem in social studies)

3. ครูสังคมศึกษาซักถามเชิงสำรวจว่าสินค้าโทรศัพท์มือถือที่ถูกค้าสนใจมากที่สุด เพราะอะไร เล่าแลกเปลี่ยนกันฟัง และชวนแสดงความคิดเห็นต่อเนื้อหาสื่อโฆษณานั้น ๆ ด้วยกัน

4. ให้ผู้เรียนช่วยกันคิด “สินค้าโทรศัพท์มือถือยอดเยี่ยม” ขึ้นมากลุ่มละ 1 เครื่อง ที่สามารถทำให้จุดบกพร่องที่เลือกนั้นดีขึ้นมาได้ โดยวาดรูปสินค้าและตั้งชื่อให้ดึงดูดใจในกระดาษสีขาว

5. ให้แต่ละกลุ่มระดมกันว่า ข้อดี-ข้อด้อยของสินค้า (โทรศัพท์มือถือ) ที่ตนคิดนั้นมีอะไรบ้าง โดยเขียนข้อดีลงในพื้นที่ว่างของกระดาษสีขาว และเขียนข้อด้อยบริเวณด้านหลังของกระดาษ

6. เมื่อแต่ละกลุ่มได้คิดสินค้า ชื่อสินค้า ข้อดี-ข้อด้อยของสินค้าแล้ว ให้คิดโฆษณาทางโทรทัศน์ 1 ชิ้น ของสินค้านี้ โดยมีความยาวไม่เกิน 30 วินาที พร้อมทั้งข้อมูลการแสดงโฆษณา

7. แต่ละกลุ่ม (บริษัทผลิตโฆษณา) นำเสนอโฆษณาสินค้าโทรศัพท์มือถือของตนเอง โดยสลับกันเป็นผู้นำเสนอสื่อโฆษณาและผู้บริโภคสื่อ หลังจากที่มีชมโฆษณาแล้ว ให้มีการซักถามผู้บริโภคสื่อถึงรายละเอียดสินค้าและข้อดีของสินค้า

8. เมื่อนำเสนอครบทุกกลุ่มแล้ว ให้ผู้บริโภคทุกคนเลือกซื้อสินค้าโทรศัพท์มือถือ 1 เครื่อง จากโฆษณาที่ได้รับชมไป โดยที่ห้ามซื้อสินค้าโทรศัพท์มือถือของกลุ่มตัวเอง เพื่อเป็นการลงคะแนนให้กับสินค้าและโฆษณาที่น่าสนใจ หลังจากเลือกแล้วให้สุ่มถามผู้เรียนว่า “เลือกเพราะอะไร”

ขั้นที่ 3 วิเคราะห์และนำเสนอตัวอย่างสื่อสังคมศึกษา (Analyze and present example of social studies media)

9. ครูสังคมศึกษาให้ผู้เรียนวิเคราะห์สินค้าโทรศัพท์มือถือว่ามีข้อดีอะไรบ้างที่ไม่ได้บอก

10. หลังจากแต่ละกลุ่มวิเคราะห์เสร็จ ให้นำเสนอและอภิปรายถกเถียงกันด้วยเหตุผลว่า สิ่งที่คุณนำเสนอ นั้นเราเห็นด้วยกับเพื่อนหรือเห็นต่างอย่างไร

11. ครูสังคมศึกษาสรุปถึงการใช้เหตุผลในการพิจารณา โดยใช้คำถามหลังกิจกรรมร่วมกันกับผู้เรียน เช่น ค่านิยมหรือทัศนคติที่แฝงมากับสื่อนั้นสร้างผลกระทบต่อสังคมในด้านใดบ้าง, แนวทางการสร้างค่านิยมหรือทัศนคติที่ดีในการโฆษณาสินค้าชวนเชื่อต้องทำอย่างไรบ้าง

12. ครูสังคมศึกษาถามและพูดคุยถึงสื่อและวัตถุประสงค์ของการสื่อสาร เช่น โฆษณาขึ้นโหมทำให้เราจดจำสินค้าได้ดีที่สุด เพราะอะไร, เพราะอะไร โฆษณาจึงบอกข้อมูลของสินค้าให้ผู้บริโภคไม่หมด หรือบอกความจริงเพียงบางส่วน (โดยให้ย้อนนึกถึงความคิด ความรู้สึกขณะผลิตโฆษณา)

ขั้นที่ 4 สร้างสรรค์เนื้อหาและผลิตสื่อสารสนเทศทางสังคมศึกษา (Create social studies content and media)

13. ครูสังคมศึกษาให้ผู้เรียนผลิตสื่อสารสนเทศทางสังคมศึกษาในรูปแบบที่หลากหลาย เช่น วิดีโอ แผ่นพับ บทความ บทกลอน คำขวัญ นิทรรศการ เวทีแลกเปลี่ยนในชุมชนและสังคม ฯลฯ ที่เกี่ยวข้องกับการเลือกบริโภคสินค้าอย่างมีคุณภาพต้องทำอย่างไร เพื่อไม่ให้ตกเป็นเหยื่อโฆษณาสินค้าชวนเชื่อ

สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์ (กิจกรรมตั้งคำถามด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์)

ขั้นที่ 1 ศึกษาค้นคว้าปัญหาสังคมศึกษา (Search for problem in social studies)

1. ให้ผู้เรียนรวมกลุ่ม กลุ่มละ 4-5 คน พร้อมแจกกระดาษ ปากกา กลุ่มละ 1 ชุด และข่าวจากหนังสือพิมพ์ หรือบทความ บทกลอน คำขวัญ ที่ครูสังคมศึกษาได้เตรียมไว้ 1 ชิ้น รูปแบบใดก็ได้ เช่น สก๊อปข่าว (รายงานพิเศษ) คอลัมน์ บทความ พิเศษ บทกลอน คำขวัญ ฯลฯ

ขั้นที่ 2 สำรวจประเด็นปัญหาสังคมศึกษา (Observe problem in social studies)

2. แต่ละกลุ่มอ่านรายละเอียดเพื่อจับประเด็นหลักของเนื้อหาของข่าวนั้นว่า “เนื้อหาหลักว่าอย่างไร” ซึ่งเป็นวิธีการในการจับประเด็นหลักที่อยู่ในเนื้อหาของข่าวนั้นๆ โดยแต่ละกลุ่ม มีเวลา 10 นาที ด้วยการใช้คำถามด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์มีอยู่ 5 ขั้นตอน คือ 1) การกำหนดหัวเรื่องที่ต้องการจะศึกษา (โดยการถามคำถามในรูปแบบ 5W.1H. ได้แก่ Who (ใคร) What (ทำอะไร) When (เมื่อไร) Where (ที่ไหน) Why (เหตุใดหรือทำไม) และ How (อย่างไร) 2) การรวบรวมหลักฐานที่เกี่ยวข้อง 3) การประเมินคุณค่าของหลักฐานที่ได้มา 4) การวิเคราะห์สังเคราะห์ และจัดหมวดหมู่ข้อมูล และ 5) การเรียบเรียงหรือการนำเสนอข้อมูล

ขั้นที่ 3 วิเคราะห์และนำเสนอตัวอย่างสื่อสังคมศึกษา (Analyze and present example of social studies media)

3. แต่ละกลุ่มวิเคราะห์และนำเสนอแลกเปลี่ยนประเด็นหลักของเนื้อหาที่พบจากสื่อที่เลือก โดยมีหัวข้อการนำเสนอคือ 1) ใครเป็นผู้กำหนดสร้างเนื้อหาสาระ 2) เนื้อหาสาระหลักมีว่าอย่างไร เมื่อทุกกลุ่มนำเสนอแล้ว ให้ผู้นำกิจกรรมหรือครูสรุปวิเคราะห์ถึงเนื้อหาที่นำเสนอของแต่ละกลุ่ม

4. ครูสังคมศึกษาให้ผู้เรียนได้ฝึกซ้ำ โดยนำวิธีการจับประเด็นหลักในสื่อมาจับประเด็นเนื้อหาของรายการเล่าข่าว โดยเปิดคลิปรายการเล่าข่าวให้ผู้เรียนได้ดูร่วมกัน วิเคราะห์ร่วมกัน และนำเสนอแลกเปลี่ยนร่วมกัน จากนั้นครูสรุปผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความเหมือน ความต่างกันอีกครั้ง

5. ครูสังคมศึกษาชวนหาคำตอบและสรุปด้วยคำถามหลังกิจกรรมร่วมกันกับผู้เรียน เช่น 1) สิ่งที่น่าประทับใจกับประเด็นของเนื้อหาในสื่อคืออะไรบ้าง 2) ทำอย่างไรเราจึงจับประเด็นหลักของข่าวสารได้ถูกต้องชัดเจน

ขั้นที่ 4 สร้างสรรค์เนื้อหาและผลิตสื่อสารสนเทศทางสังคมศึกษา (Create social studies content and media)

6. ครูสังคมศึกษาให้ผู้เรียนผลิตสื่อสารสนเทศทางสังคมศึกษาในรูปแบบที่หลากหลาย เช่น วิดีโอ แผ่นพับ บทความ บทกลอน คำขวัญ นิทรรศการ เวิร์กช็อปแลกเปลี่ยนในชุมชนและสังคม ฯลฯ ที่เกี่ยวข้องกับวิเคราะห์เหตุการณ์ต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ

สาระที่ 5 ภูมิศาสตร์ (กิจกรรมสื่อถูกทำให้เชื่อว่า)

ขั้นที่ 1 ศึกษาค้นคว้าปัญหาสังคมศึกษา (Search for problem in social studies)

1. ครูสังคมศึกษาอ่านเครื่องความคิด โดยการชวนคุยถึงลักษณะของตัวละครที่เคยพบเห็นในโฆษณาว่ามีลักษณะอย่างไรบ้าง แล้วแบ่งกลุ่มผู้เรียนประมาณ 5 กลุ่ม

ขั้นที่ 2 สำรวจประเด็นปัญหาสังคมศึกษา (Observe problem in social studies)

2. ครูสังคมศึกษาซักถามเชิงสำรวจว่าผลิตภัณฑ์ที่วัยรุ่นชอบคือผลิตภัณฑ์อะไร เพราะอะไร แล้วแลกเปลี่ยนกันฟัง และชวนแสดงความเห็นต่อเนื้อหาสื่อโฆษณานั้นๆ ด้วยกัน

3. ทุกกลุ่มส่งตัวแทนมาจับฉลากว่ากลุ่มใดได้วิเคราะห์โฆษณาใด ให้แต่ละกลุ่มดูโฆษณาที่จับฉลากได้ แล้ววิเคราะห์ลักษณะของตัวละครที่ปรากฏอยู่ในโฆษณาว่ามีความสัมพันธ์อย่างไรกับตัวสินค้า

ขั้นที่ 3 วิเคราะห์และนำเสนอตัวอย่างสื่อสังคมศึกษา (Analyze and present example of social studies media)

4. แต่ละกลุ่มวิเคราะห์และนำเสนอ จากนั้นครูสังคมศึกษาช่วยสรุปเป็นลักษณะตัวละครทั้ง 5 แบบที่โฆษณามักกระตุ้นโน้มน้าวให้เราเป็น ตามแนวการอธิบายขั้นที่ 1 และอธิบายเสริมถึงเรื่องการกระตุ้นและโน้มน้าวของสื่อตามแนวการอธิบายขั้นที่ 2

5. ครูแลกเปลี่ยนกับผู้เรียนและชวนแต่ละกลุ่มคิดกันว่า “เมื่อใช้สินค้าบริการนั้นๆ แล้ว เราจะเป็นคนแบบที่สื่อบอกหรือไม่ ถ้าคำตอบว่าไม่ เราจะได้ตอบประเด็นเนื้อหาโฆษณาชิ้นนั้นอย่างไร” แต่ละกลุ่มระดมความคิดให้ได้มากที่สุด

ขั้นที่ 4 สร้างสรรค์เนื้อหาและผลิตสื่อสารสนเทศทางสังคมศึกษา (Create social studies content and media)

6. ให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มผลิตและแสดงโฆษณารณรงค์กลุ่มละ 1 ตัว ที่มีเนื้อหาตอบโต้ประเด็นในโฆษณา มีความยาวไม่เกิน 1 นาที

7. แต่ละกลุ่มแสดงนำเสนอโฆษณา และครูสังคมนาศึกษาสรุปประเด็นจากการนำเสนอของแต่ละกลุ่มและสรุปตามแนวการอธิบายขั้นที่ 3

8. ครูสังคมนาศึกษาชวนหาคำตอบและสรุปด้วยคำถามหลังกิจกรรมร่วมกันกับผู้เรียน เช่น 1) เรามีความต้องการที่จะเป็นเหมือนตัวละครในสื่อก่อนที่สื่อบอกหรือสื่อบอกให้เรารู้ก่อนเราจึงเกิดความต้องการตามมา 2) คิดว่าตัวเราควรมีลักษณะเช่นไร หรือมีอัตลักษณ์เช่นไร แบบไหนที่เราควรเป็นและเหมาะกับเรา ตลอดจนวิเคราะห์อิทธิพลและผลกระทบของสื่อ (Media effect) ผ่านการจัดนิทรรศการเวทีแลกเปลี่ยนในชุมชนและสังคม ฯลฯ ร่วมกัน

จากกระบวนการจัดการเรียนการสอนสังคมนาศึกษาในการรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศ สรุปได้ว่า ครูสังคมนาศึกษาต้องจัดการเรียนรู้เนื้อหาสังคมนาศึกษาทั้ง 5 สาระการเรียนรู้ ได้แก่ สาระที่ 1 ศาสนา ศิลธรรม จริยธรรม สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์ สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์ และ สาระที่ 5 ภูมิศาสตร์ ผ่านการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติเป็นหลัก โดยครูสังคมนาศึกษาสามารถสร้างให้เกิดขึ้นได้ทั้งในและนอกห้องเรียน รวมทั้งสามารถใช้ได้กับผู้เรียนทุกระดับทั้งการเรียนรู้เป็นรายบุคคล การเรียนรู้แบบกลุ่มเล็กและการเรียนรู้แบบกลุ่มใหญ่ที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้แบบ Active Learning ตลอดจนการส่งเสริมการแสดงออกถึงความเป็นพลเมืองที่มีความกระตือรือร้น โดยอาศัยการจัดการเรียนรู้สังคมนาศึกษาครูคอยกระตุ้นให้ผู้เรียนมีจิตสำนึกสาธารณะ เป็นพลังสำคัญในการขับเคลื่อนเพื่อเปลี่ยนแปลงสังคมในอนาคตให้ดีขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

บทสรุป

ในช่วงศตวรรษที่ 21 เป็นต้นมา (ค.ศ. 2000 –ปัจจุบัน) พลเมืองทั่วโลกให้ความสนใจในประเด็นเรื่องการรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศมากขึ้น เพราะถือเป็นทักษะที่จำเป็นสำหรับมนุษย์ยุคใหม่เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข การส่งเสริมให้การรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศผ่านการแสดงความคิดเห็นอย่างเสรีในโลกไร้พรมแดนนี้ จำเป็นต้องอาศัยบทบาทครูผู้สอน ผู้ซึ่งเป็นผู้วางรากฐานความรู้ ความคิด ทักษะ ประสบการณ์ในการเรียนรู้ต่อผู้เรียน เพื่อเป็นพลังพลเมือง

ในอนาคตอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น อาจกล่าวได้ว่า บทบาทผู้สอนในสังคมไทย จึงไม่ต่างจากประเทศอื่นในโลกที่ต้องรู้จักใช้ทฤษฎีที่หลากหลายในการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทุกยุคทุกสมัย นอกจากนี้ การรู้เท่าทันสื่อ และสารสนเทศในการสร้างพลเมืองตื่นรู้สำหรับครูสังคมศึกษา จะทำให้ผู้สอน ทำความเข้าใจถึงองค์ประกอบสำคัญของการรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศทาง สังคมศึกษาแล้ว ยังทำให้ผู้สอนทราบถึงเนื้อหาสาระที่สื่อสารสนเทศผลิตขึ้น ตลอดจน ทำให้เกิดประโยชน์ในกระบวนการสอนและการเรียนรู้ อย่างไรก็ตาม ผู้เขียนได้เก็บ รวบรวมข้อมูลงานวิจัย วิทยานิพนธ์ บทความวิชาการ จากฐานข้อมูลออนไลน์ 5 ฐานที่ใช้เป็นข้อมูลเบื้องต้นในการออกแบบกิจกรรม ซึ่งครูสังคมศึกษาได้ ขยายความรู้ในการเสริมพลังพลเมืองในอนาคตในการตื่นรู้ โดยให้ผู้เรียนทุกคน มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยใจที่เปิดกว้าง และมองเห็นความต้องการ ของทุกกลุ่ม ผ่านสื่อสารสนเทศที่ครูสังคมศึกษาและผู้เรียนให้ความสนใจ เช่น ข่าวจากหนังสือพิมพ์ สกู๊ปข่าว (รายงานพิเศษ) คอลัมน์ หรือบทความ บทกลอน คำขวัญ วิดีโอ แผ่นพับ โฆษณา เพลง ฯลฯ ซึ่งมีกระบวนการสำคัญที่สามารถ นำไปประยุกต์ใช้ ซึ่งมี 4 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นที่ 1 ศึกษาค้นคว้าปัญหาสังคมศึกษา ขั้นที่ 2 สสำรวจประเด็นปัญหาสังคมศึกษา ขั้นที่ 3 วิเคราะห์และนำเสนอตัวอย่าง สื่อสังคมศึกษา และ ขั้นที่ 4 สร้างสรรค์เนื้อหาและผลิตสื่อสารสนเทศทางสังคมศึกษา ซึ่งสามารถนำไปพัฒนาผู้เรียนได้อย่างมีความหมาย

เอกสารอ้างอิง

- กฤษณา ชาวไทย. (2556). พัฒนาการและการขับเคลื่อนแนวคิดการรู้เท่าทันสื่อใน ประเทศไทย. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย ธรรมศาสตร์.
- โตมร อภิวันทนการ. (2552). คู่มือจัดกระบวนการและกิจกรรมเพื่อพัฒนาเยาวชน รู้เท่าทันสื่อ. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : ปิ่นโต.
- ธีรพัฒน์ วงศ์คุ้มสิน. (2562). ทักษะการรู้เท่าทันสื่อ การรู้เท่าทันสื่อ และ ความฉลาดทางอารมณ์ของนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, วารสาร สังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์. 45(2), 127-161.

- นิธิดา วิวัฒน์พานิชย์. (2558ก). การพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ (วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- นิธิดา วิวัฒน์พานิชย์. (2558ข). การพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์, วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์. 9(3), 209-219.
- บุบผา เมษศรีทองคำ. (2552). การรู้เท่าทันสื่อ : การก้าวทันบนโลกข่าวสาร, วารสารนักบริหาร. 31(1), 117-123.
- ประพรธน์ พละชีวะ, อังคณา กรณียาธิกุล, ดนุชา สลึงค์, เลอลักษณ์โอทกานนท์. (2560). แนวทางการพัฒนากิจกรรมการรู้เท่าทันสื่อ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย, วารสารวิจัยรำไพพรรณี. 11(3), 23-30.
- ปวีณา มะแซ. (2561). การพัฒนาแบบวัดทักษะการรู้เท่าทันสื่อในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นโดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีการตอบสนองข้อสอบแบบพหุวิภาค. (วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต). สงขลา : มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- พรทิพย์ เย็นจะบก. (2552). ถอดรหัส ลับความคิดเพื่อการรู้เท่าทันสื่อ : คู่มือการเรียนรู้รู้เท่าทันสื่อ. กรุงเทพฯ : ออฟเซ็ครีเอชั่น.
- แพรวพรรณ อัคระประสา. (2557). “แนวคิดและทฤษฎีการรู้เท่าทันสื่อ” ในฐานะ วัฒนา สุขวงศ์และคณะ. (2557). รู้เท่าทันสื่อ. กรุงเทพฯ : สำนักงานคุ้มครองผู้บริโภคในกิจการกระจายเสียงและโทรทัศน์.
- วิลาสินี พิพิธกุล. (2556). การสร้างสารสนเทศคุณภาพ : รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- ศรिता ดันทะอธิพานิช. (2555). รู้เท่าทันสื่อ ICT. กรุงเทพฯ : เอเชียแปซิฟิกออฟเซ็ค.สถาบันสื่อเด็กและเยาวชน. (ม.ป.ป.). คู่มือจัดการเรียนรู้การรู้เท่าทันสื่อ สารสนเทศ และดิจิทัล เพื่อการสร้างพลเมือง. กรุงเทพฯ : สถาบันฯ.
- สถาบันสื่อเด็กและเยาวชน. (2560). กรอบแนวคิด พลเมืองประชาธิปไตย เท่าทัน สื่อสารสนเทศและ ดิจิตอล. กรุงเทพฯ : สถาบันฯ.

อัษฎา พลอยไธฌณ และมฤฎ์ แก้วจินดา. (2559). การศึกษาแบบกลุ่มตามแนวคิดเหตุผล อารมณ์และพฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์ของวัยรุ่นในกรุงเทพมหานคร, วารสารบัณฑิตศึกษา.

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์. 6(2), 145-179.

อุษา บิ๊กกินส์. (2555). การรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศ, วารสารสุทธิปริทัศน์. 26(80), 147-161.

Center for Media Literacy. (2008). Literacy for the 21st century : An overview and orientation guide to media literacy education (2nd ed.). Malibu, CA : Center for Media Literacy.

Christine McWhorter. (2020). The role of agenda melding in measuring news media literacy. Journal of Media Literacy Education, 12(1), 145-158.

Didin Saripudin, Kokom Komalasari & Anggraini, D.N. (2020). Value-Based Digital Storytelling Learning Media to Foster Student Character. International Journal of Instruction. April 2021, Vol.14, No.2. 369-384.

Jason Harshman. (2017). Developing Globally Minded, Critical Media Literacy Skills. Journal of Social Studies Education Research. 8(1), 69-92.

Kersch, D.F. (2019). Hosting and healing: A framework for critical media literacy pedagogy. Journal of Media Literacy Education, 11(3), 37-48.

McKinney, K. (1993). Sociology Through active learning. San Francisco : Jossey-Bass.

Neiny Ratmaningsih & Diana Noor Anggraini. (2018). Developing Civicpedia as a Civic Education E-Learning Media To Improve Students' Information Literacy. Journal of Social Studies Education Research. 9(3), 45-61.

Nowell, S.D. (2019). Commercials as social studies curriculum: Bridging content & media literacy. Journal of Media Literacy Education, 11(3), 91-97.

- Robin Kabha. (2019). Cognitive, Affective, Social and Cultural Aspects of Teaching and Learning in Media Studies. European Journal of Educational Research. Volume 8, Issue 4, 1287 - 1294.
- Shin, D.S. (2018). Social Media & English Learners' Academic Literacy Development. 21st Century Learning & Multicultural Education. MULTICULTURAL EDUCATION, 13-16.
- Teemu Valtonen, Matti Tedre, Kati Mäkitalo & Henriikka Vartiainen. (2019). Media Literacy Education in the Age of Machine Learning. Journal of Media Literacy Education 11 (2), 20-36.

รูปแบบห่วงโซ่การย้ายถิ่นของแรงงานนักเรียนไทยในออสเตรเลีย (Chain Migration Pattern of Thai Student-Migrant Labourers in Australia)

ธนพฤกษ์ ชามะรัตน์¹ (Thanapauge Chamaratana)^{1*}

บทคัดย่อ

การย้ายถิ่นไปทำงานต่างประเทศของแรงงานไทย นับเป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคมไทยมายาวนานมากกว่าสามทศวรรษ และยังคงเป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน รวมถึงยังเกิดนวัตกรรมการย้ายถิ่นแบบแฝงในรูปแบบต่าง ๆ รวมไปถึงกรณีการย้ายถิ่นไปทำงานของนักเรียนไทยในประเทศออสเตรเลีย จนเป็นที่มาของคำว่า แรงงานไทย-ออส โดยการวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบห่วงโซ่การย้ายถิ่นของแรงงานนักเรียนไทยดังกล่าว ดำเนินงานวิจัยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีหน่วยวิเคราะห์เป็นระดับปัจเจกบุคคล ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ แรงงานนักเรียนไทยในออสเตรเลีย ที่ทำงานในนครซิดนีย์ จำนวน 18 คน ซึ่งคัดเลือกด้วยวิธีบอกต่อ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ ร่วมกับการสังเกตในพื้นที่ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีวิเคราะห์เนื้อหา นำเสนอผลการวิจัยโดยการพรรณนาวิเคราะห์ ผู้วิจัยพบว่ารูปแบบห่วงโซ่การย้ายถิ่นของแรงงานนักเรียนไทยเพื่อการทำงานในประเทศออสเตรเลีย มีลักษณะเป็นเครือข่ายเชิงซ้อน แต่มีรูปแบบร่วมกัน คือ เป็นการย้ายถิ่นผ่านบริษัทให้คำปรึกษาด้านการศึกษา การหาที่เรียน และเป็นเอเยนต์อิสระ โดยเข้าถึงข้อมูลผ่านเครือข่ายเพื่อนฝูงเป็นส่วนใหญ่

คำสำคัญ : ห่วงโซ่การย้ายถิ่น, ไทย-ออส, แรงงานไทยในต่างประเทศ, ประเทศไทย

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., สาขาวิชาสังคมศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ขอนแก่น 40002, อีเมล: thanacha@kku.ac.th

¹ Assistant Professor, Dr., Department of Social Sciences, Faculty of Humanities and Social Sciences, Khon Kaen University, Khon Kaen, 40002, Thailand, E-mail: thanacha@kku.ac.th

* Corresponding Author: E-mail address: thanacha@kku.ac.th

Received: January 14, 2021; Revised: February 19, 2021; Accepted: June 12, 2021

Abstract

International migration of Thai labour is a major issue existing in Thai society over three decades. This phenomenon has been occurring with various migration methods, including international migration of Thai students in Australia or “Thai-Aus labourers”. This research aim to investigate patterns of Thai-Aus student labourer’s chain migration for working in Australia. Research conducted with qualitative methodology. Unit of analysis was at an individual level. The key informants consisted of 18 Thai student labourers in Sydney, Australia, who were selected by Snowball technique. Data collection was carried out through online interview with social medias and onsite observation. Data analysis was content analysis. Research results presented by describe analysis technique. I found that the chain migration of Thai student labourers in Australia was characterized as a complex network. However, there was a common pattern which was migration through an educational counselling company in order to find a place to study. These companies operated as independent agencies, and migratory information were able to access through network of friends.

Keywords : Chain Migration, Thai-Aus, Working Abroad of Thai Labourers, Thailand

1. ที่มาและความสำคัญของปัญหา

การย้ายถิ่นไปทำงานต่างประเทศของแรงงานไทยเป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคมไทยมายาวนานมากกว่าสามทศวรรษ และยังคงเป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน สะท้อนจากจำนวนแรงงานที่ย้ายถิ่นไปทำงานในต่างประเทศรวมไปถึงจำนวนคนหางานที่ขึ้นทะเบียนขออนุญาตไปทำงานต่างประเทศ ตามระบบของกระทรวงแรงงาน ที่มีจำนวนสูงเป็นหลักหลายแสนคนในแต่ละปี (สำนักงานบริหารแรงงานไทยไปต่างประเทศ, 2563) โดยมีแบบแผนการย้ายถิ่นไปทำงานต่างประเทศของแรงงานไทยที่ถูกต้องตามกฎหมาย 5 รูปแบบ ได้แก่ (1) บริษัทจัดหางานเอกชนเป็นผู้จัดส่ง (2) กรมการจัดหางาน กระทรวงแรงงานเป็น

ผู้จัดส่ง (3) แรงงานหรือคนหางานติดต่อไปทำงานต่างประเทศด้วยตนเอง (4) นายจ้างในประเทศไทยพาลูกจ้างของตนไปทำงาน และ (5) นายจ้างในประเทศไทยพาลูกจ้างของตนไปฝึกงานในต่างประเทศ (Chamaratana et.al, 2010)

ในปัจจุบัน การย้ายถิ่นของแรงงานไทยเพื่อไปทำงานในต่างประเทศได้เกิดนวัตกรรมการย้ายถิ่นแบบแฝงในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การสมัครกับชาวต่างชาติเพื่ออาศัยสิทธิการย้ายถิ่นตามคู่สมรส การไปทำงานในลักษณะทำงานและท่องเที่ยว (Work and Travel) รวมไปถึงการพัฒนารูปแบบดั้งเดิมของการย้ายถิ่นของแรงงานไทยอย่างการทำงานนอกเวลา (Part-time) ของนักศึกษาไทยที่ไปเล่าเรียนในต่างประเทศ ซึ่งในประเด็นสุดท้ายนี้ กลับกลายมาเป็นช่องว่างให้เกิดธุรกิจนำพาแรงงานที่เป็นชนชั้นกลางมีการศึกษา รวมถึงแรงงานใหม่ที่มีแรงปรารถนา (Desire) ที่จะออกไปค้นหาประสบการณ์ใหม่ๆ ในต่างประเทศ ให้เข้าไปทำงานใช้แรงงานในประเทศที่มีความเจริญ และเป็นแหล่งศึกษาเล่าเรียนระดับสูง ผ่านการเป็นนักเรียนนักศึกษาในสถาบันการศึกษา และใช้สิทธิทำงานนอกเวลา ก่อนจะกลืนกลายเป็นแรงงานที่ทำงานเต็มเวลา (Full-time) ในที่สุด

ในกรณีดังกล่าว เป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในกรณีของนักเรียนไทยในประเทศออสเตรเลีย จนเป็นที่มาของคำว่า “แรงงานไทย-ออส” (Thai-Aus) หมายถึงแรงงานนักเรียนไทยในออสเตรเลียที่อาศัยช่องทางการย้ายถิ่นเข้าสู่ประเทศออสเตรเลียผ่านกระบวนการจัดหาสถานที่เรียน แล้วใช้สิทธิทำงานนอกเวลาของนักเรียนทำงานในระดับล่าง เช่น พนักงานทำความสะอาด พนักงานบริการส่วนหลัง (เด็กล้างจานและทำความสะอาดครัว) และมีหลายรายที่เลือกที่จะเลิกเรียนแล้วหันมาทำงานเต็มตัวเพื่อเก็บเงินและส่งกลับมาชำระหนี้ค่าบริการ (ค่าหัว) แก่บริษัทจัดหาที่เรียนหรือนายหน้าที่น่าพาไป ซึ่งแน่นอนว่ากรณีเช่นนี้ ถือเป็นการทำงานที่เสี่ยงต่อการกระทำผิดกฎหมาย อีกทั้งยังขาดสวัสดิการและการคุ้มครองแรงงานที่ถูกต้องและอาจนำไปถึงปัญหาที่จะเกิดแก่ตัวแรงงานนักเรียนไทยเอง อีกทั้งขอขยายการคุ้มครองแรงงานไทยที่ไปทำงานต่างประเทศของกระทรวงแรงงานของไทยในฐานะประเทศต้นทาง ก็ได้ครอบคลุมมาถึงกรณีเช่นนี้ (ธนพฤษช์ ชามะรัตน์, 2560) เนื่องจากสถานะในการเดินทางไปต่างประเทศของบุคคลเหล่านี้มิใช่ “แรงงานย้ายถิ่น” แต่เป็น “นักเรียน” เนื่องจากต้องอาศัยหนังสืออนุญาตเข้าเมืองหรือวีซ่า (VISA) ประเภทนักเรียนในการเดินทางออกนอกประเทศ

อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาปรากฏการณ์ข้างต้น กลับพบว่ากลุ่มแรงงานนักเรียนไทยในออสเตรเลีย หรือแรงงานไทย-ออสเตรเลียกล่าว มียุทธศาสตร์สำคัญในการเอาตัวรอดจากปัญหาที่ประสบในต่างแดน คือ การใช้ประโยชน์จากเครือข่ายทางสังคม (Social Network) ระหว่างกลุ่มเพื่อนที่ถักทอร้อยเรียงกันผ่านช่องทางออนไลน์และพื้นที่เสมือนจริง (Cyber Space) ที่คอยช่วยเหลือเกื้อกูลกัน อีกทั้งรูปแบบการย้ายถิ่นของแรงงานดังกล่าวยังนับเป็นนวัตกรรมการย้ายถิ่นแบบแฝงที่เกิดขึ้นในยุคปัจจุบันที่ยังไม่มีข้อมูลรายละเอียดหรือองค์ความรู้ที่ชัดเจน ทำให้รัฐบาลไทยในฐานะประเทศต้นทางเกิดความยากลำบากในการบริหารจัดการและให้ความช่วยเหลือคนไทยกลุ่มนี้หากประสบปัญหาในต่างแดนได้ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเกิดความคิดว่า หากเรามีความเข้าใจในรูปแบบห่วงโซ่การย้ายถิ่น (Chain Migration) ของแรงงานนักเรียนไทยในออสเตรเลีย น่าจะทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจถึงกระบวนการย้ายถิ่นข้ามชาติผ่านเครือข่ายทางสังคม อันจะช่วยให้ได้องค์ความรู้ที่สามารถนำเสนอเป็นนโยบายในการคุ้มครอง ช่วยเหลือและป้องกันแรงงานนักเรียนไทยที่ถูกต้องและมีประสิทธิภาพต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบห่วงโซ่การย้ายถิ่นของแรงงานนักเรียนไทยเพื่อการทำงานในประเทศออสเตรเลีย

3. การพัฒนากรอบแนวคิดการวิจัย

ในการศึกษารูปแบบห่วงโซ่การย้ายถิ่นของแรงงานนักเรียนไทยเพื่อการทำงานในประเทศออสเตรเลียนั้น ผู้วิจัยใช้การทำความเข้าใจผ่านการศึกษาความสัมพันธ์ภายในเครือข่ายทางสังคม (Social Network) ของแรงงานนักเรียนไทยในออสเตรเลีย โดยอาศัยฐานคติ (Assumption) ของแนวคิดนี้ที่เชื่อว่าในเครือข่ายสังคมประกอบไปด้วยปัจเจกบุคคลหรือตัวแสดง (Actor) ที่มีความสัมพันธ์ (Relation) และปฏิสัมพันธ์ (Interaction) กันตามบทบาทหน้าที่ของแต่ละคนในคู่ความสัมพันธ์ โดยตัวแสดงแต่ละคนนั้นก็ไม่ได้มีแต่เพียงบทบาทเดียว หากแต่เขาอาจมีมากมายหลายบทบาทที่ต้องแสดงออกมาในชีวิตประจำวัน หลายครั้งที่ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในเครือข่ายทางสังคมเป็นไปตามทฤษฎีการแลกเปลี่ยน (Exchange Theory)

ที่เชื่อว่าบุคคลไม่เพียงแต่จะทำตามบทบาทหน้าที่หรือบรรทัดฐานทางสังคมที่ได้รับการถ่ายทอดมาเท่านั้น แต่ยังขึ้นอยู่กับพื้นฐานของการรับรู้และการตัดสินใจในการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์และความพึงพอใจซึ่งกันและกันระหว่างคู่ความสัมพันธ์ (Boissevain, 1974; Wasserman and Faust, 1999; Kilduff and Tsai, 2003; De Jong, 2008)

กรอบในการวิเคราะห์เครือข่ายสังคม สามารถแบ่งการพิจารณาได้เป็น 4 ประเด็น ประกอบด้วย (1) บทบาทสมาชิกของเครือข่ายทางสังคม พื้นฐานของการแลกเปลี่ยนเชิงผลประโยชน์ (3) ทิศทางของความสัมพันธ์ และ (4) ความถี่และช่วงเวลาของความสัมพันธ์ (Boissevain, 1974; Wasserman and Faust, 1999; ดุษฎีอายุวัฒน์ และธนพฤกษ์ ชามะรัตน์, 2557)

ในเรื่องบทบาทของสมาชิกในเครือข่ายทางสังคม (Role of Social Network Member) ถือเป็นปัจจัยที่มีผลทำให้เกิดรูปแบบความสัมพันธ์ที่หลากหลาย (Multiplicity) ในเครือข่ายทางสังคม สามารถอธิบายได้ด้วยทฤษฎีบทบาท (Role Theory) ที่เชื่อว่าในเครือข่ายทางสังคมนั้นประกอบด้วยบุคคลที่มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันตามบทบาทหรือหน้าที่ของบุคคล ซึ่งหาได้มีเพียงบทบาทเดียว หากแต่อาจมีหลากหลายบทบาทที่จำเป็นต้องแสดงออกในแต่ละวัน ดังนั้น บุคคลอาจมีความสัมพันธ์กันได้ทั้งในบทบาทเดียว หรือหลายบทบาทประกอบกัน ขึ้นอยู่กับปทัสถานและความคาดหวังของผู้คนและสังคมอันเป็นตัวชี้นำการแสดงพฤติกรรมที่ปฏิบัติต่อกัน

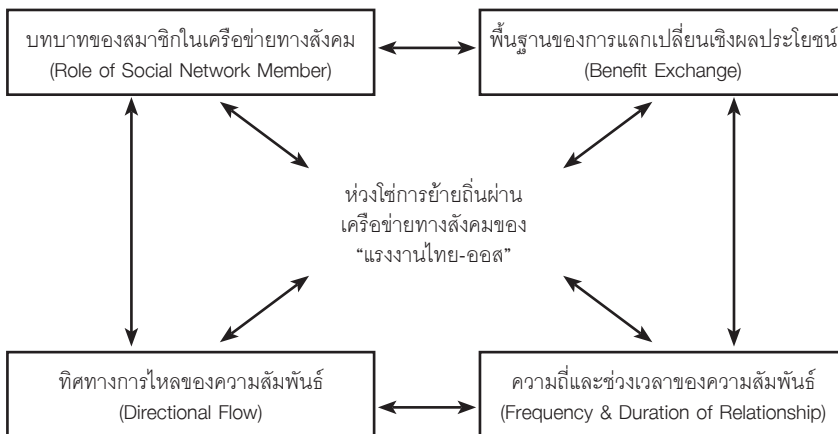
ด้านการพิจารณาพื้นฐานความสัมพันธ์ภายในเครือข่ายทางสังคมที่ตามปกติเป็นไปตามทฤษฎีการแลกเปลี่ยน (Benefit Exchange or Transactional Contact) โดยเชื่อว่าความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในเครือข่ายทางสังคมมักวางอยู่บนพื้นฐานของการแลกเปลี่ยนเชิงผลประโยชน์ เนื่องจากสมาชิกของเครือข่ายไม่เพียงแต่ทำตามบทบาทหน้าที่ตามปทัสถานของตนเท่านั้น แต่ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกของเครือข่ายทางสังคมยังขึ้นอยู่กับพื้นฐานของการรับรู้และตัดสินใจในการแลกเปลี่ยนระหว่างคู่ความสัมพันธ์ โดยที่ตัวบุคคลจะเป็นผู้ตัดสินใจด้วยตนเองในการที่จะเลือกที่จะแลกเปลี่ยนอะไรกับอีกบุคคลหนึ่งโดยคำนึงถึงความเหมาะสมหรือความพึงพอใจส่วนบุคคล

ด้านทิศทางการไหลของความสัมพันธ์ (Directional Flow) ที่เกิดขึ้นในเครือข่ายทางสังคม นับเป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดความสัมพันธ์ในลักษณะทั้งที่เท่าเทียม

และไม่เท่าเทียมกัน เนื่องจากความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่เป็นสมาชิกของเครือข่ายทางสังคมมักวางอยู่บนพื้นฐานการแลกเปลี่ยน จึงก่อให้เกิดความสัมพันธ์ทั้งแบบร่วมมือ (Cooperative) และแข่งขัน (Competitive) กันระหว่างสมาชิกของเครือข่ายทางสังคม จนนำมาซึ่งรูปแบบการแลกเปลี่ยนที่เท่าเทียมกัน (Balance Reciprocity) และไม่เท่าเทียมกัน (Negative Reciprocity) ตามลำดับ

ส่วนประเด็นสุดท้ายเป็นเรื่องของความถี่และช่วงเวลาของความสัมพันธ์ (Frequency and Duration of Relationship) เป็นปัจจัยที่มีผลต่อระดับของความสัมพันธ์ โดยเฉพาะความผูกพันและการมีอิทธิพลระหว่างสมาชิกของเครือข่ายทางสังคม กล่าวคือ ยิ่งสมาชิกของเครือข่ายมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนสมาชิกบ่อยครั้ง และมีระยะเวลาของการรู้จักกันยาวนานเพียงใด ระดับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลทั้งสองก็จะมีอิทธิพลกำหนดพฤติกรรมและการแสดงออกของกันและกันมากขึ้นเท่านั้น เนื่องจากว่ามีความผูกพันมาก อย่างไรก็ตาม ในประเด็นของความถี่ของความสัมพันธ์แต่อย่างเดียวนั้นก็อาจจะเพียงพอที่จะทำนายอิทธิพลของความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลได้เสมอไป จำเป็นต้องมีปัจจัยด้านระยะเวลาและบทบาทของความสัมพันธ์เข้ามาเกี่ยวข้องด้วย

จากกรอบการวิเคราะห์ดังกล่าว ผู้วิจัยได้นำมาพัฒนาเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย (Research Conceptual Framework) เพื่อศึกษารูปแบบห่วงโซ่การย้ายถิ่นผ่านเครือข่ายทางสังคมของแรงงานนักเรียนไทยในออสเตรเลีย ดังแสดงในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

4. ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีหน่วยวิเคราะห์ (Unit of Analysis) เป็นระดับปัจเจกบุคคล (Individual) โดยมีผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ที่เป็นแรงงานนักเรียนไทยในออสเตรเลีย รวมทั้งสิ้น 18 ราย ทำการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญด้วยวิธีบอกต่อ (Snowball Technique) โดยมีเกณฑ์ในการคัดเลือกคือ (1) เป็นแรงงานนักเรียนไทยที่เข้าประเทศออสเตรเลียผ่านวีซ่าประเภทนักเรียนเท่านั้น (2) เป็นแรงงานนักเรียนไทยที่เรียนหนังสือและทำงานในประเทศออสเตรเลียเป็นเวลาไม่น้อยกว่าสามเดือน และ (3) เป็นแรงงานนักเรียนไทยที่ยังไม่ได้สิทธิการเป็นพลเมืองออสเตรเลียอย่างสมบูรณ์ โดยพื้นที่ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเลือกศึกษาในนครซิดนีย์ ประเทศออสเตรเลีย ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีแรงงานนักเรียนไทยทำงานอยู่เป็นจำนวนมาก

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยมีเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล คือ แนวทางการสัมภาษณ์ (Interview Guideline) ผ่านการสื่อสารออนไลน์ เช่น การสนทนาผ่านโปรแกรม Facebook Messenger การโทรศัพท์ผ่านโปรแกรม Line หรือโปรแกรม We Chat หรือโปรแกรม Skype ดำเนินการเก็บข้อมูลระหว่างเดือนกรกฎาคม 2559 – พฤศจิกายน 2560 รวมระยะเวลา 17 เดือน นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้เดินทางไปยังประเทศออสเตรเลียเพื่อสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่เป็นสมาชิกศูนย์กลางของเครือข่ายทางสังคมของแรงงานนักเรียนไทยในออสเตรเลีย ระหว่างวันที่ 12 - 17 เมษายน 2560 ทำให้ผู้วิจัยมีโอกาสดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลผ่านการสังเกตแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วมผ่านการเข้าร่วมกิจกรรมพบปะสังสรรค์และแข่งขันฟุตบอลของนักเรียนไทยในออสเตรเลีย ในการตรวจสอบความตรง (Validity) และความเที่ยง (Reliability) ของข้อมูลเชิงคุณภาพนั้น ผู้วิจัยใช้วิธีการไตรภาคี แบบต่างแหล่งข้อมูล (Data Source Triangulation) กระทำโดยการสัมภาษณ์จากผู้ให้ข้อมูลในหลายแหล่งข้อมูลกระจายกันไปตามพื้นที่ทำงานในนครซิดนีย์ และประเภทของงานที่แรงงานไทย-ออสเตรเลียทำอยู่ โดยมีการตรวจสอบความถูกต้องหลายครั้งในแต่ละวันของการเก็บข้อมูล มีการสอบถามข้อมูลด้วยการถามคำถามเดิมในเวลาที่แตกต่างกัน การปรับคำถามใหม่ในระหว่างการสัมภาษณ์ และการสมมติเหตุการณ์ที่ยังไม่เกิดขึ้น เพื่อให้ผู้ให้ข้อมูล

สำคัญได้แสดงทรรศนะของตนเองมากที่สุด การตรวจสอบข้อมูลย้อนกลับระหว่างแรงงานไทย-ออสผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่มีการบอกต่อกัน รวมทั้งตรวจสอบจากบันทึกภาคสนามแบบวันต่อวัน เพื่อป้องกันการคลาดเคลื่อนของข้อมูล

ในการประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัย ผู้วิจัยเริ่มต้นด้วยการตรวจสอบข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาได้เป็นประจำวัน ก่อนจัดระบบของข้อมูลด้วยการนำข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสังเกต มาจัดระเบียบเชิงกายภาพของข้อมูล ได้แก่ การถอดเทปไฟล์บันทึกเสียงและบรรณาธิกรณข้อมูลจากบันทึกสนาม (Field Note) แล้วจัดพิมพ์ข้อมูลลงเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรม Microsoft Word จากนั้นจึงโอนข้อมูล (Assigning) เข้าสู่โปรแกรม ATLAS.ti ซึ่งเป็นโปรแกรมคอมพิวเตอร์ช่วยในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยทำการให้หมายเลขบรรทัดข้อมูล คัดเลือกข้อความสำคัญ (Quotations) ลงรหัสข้อมูล (Coding) และจัดหมวดหมู่และเชื่อมโยงความสัมพันธ์ (Networking) นำไปสู่การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อแยกแยะ ตีความ เปรียบเทียบ หาความสัมพันธ์และแบบแผนในปรากฏการณ์ เพื่อสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย

อนึ่ง เพื่อให้เป็นไปตามแนวทางของกรอบจริยธรรมการวิจัย ชื่อของแรงงานไทย-ออส ที่ใช้ในการนำเสนอล้วนเป็นชื่อสมมติทั้งสิ้น

5. ผลการศึกษา

ในการนำเสนอผลการวิจัย ผู้วิจัยแบ่งการนำเสนอออกเป็นสองส่วน คือ บริบททั่วไปของแรงงานไทยในออสเตรเลีย และรูปแบบห่วงโซ่การค้าย้ายถิ่นของแรงงานไทยในออสเตรเลีย ซึ่งต่อไปนี้ผู้วิจัยขอเรียกว่า “แรงงานไทย-ออส”

5.1 บริบททั่วไปของแรงงานไทยในออสเตรเลีย

จากการศึกษาแรงงานไทย-ออสทั้ง 18 คน พบว่าเป็นแรงงานชาย 10 คน และที่เหลือเป็นหญิงอีก 8 คน โดยมีอายุตั้งแต่ 24 – 37 ปี ภูมิลำเนาส่วนใหญ่มาจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 10 คน รองลงมา คือ ภาคกลาง 6 คน และภาคเหนือ 2 คน โดยทั้งหมดยังมีสถานะเป็นนักเรียน (Student) ตามหนังสืออนุญาตเข้าเมือง (VISA) โดยส่วนใหญ่เป็นการศึกษาแบบฝึกอาชีพหรืออาชีวศึกษา (Vocational Training or Education) และการเรียนภาษาอังกฤษ (General English Course) โดยมีแรงงาน

ไทย-ออส 5 คนที่ยังเรียนภาษาอยู่ ส่วนอีก 13 คน กำลังเรียนประกาศนียบัตรธุรกิจ (Diploma of Business) และประกาศนียบัตรการท่องเที่ยว (Diploma of Tourism) ซึ่งเป็นเหมือน “ยันต์กันผี” ในการรักษาสถานะ “นักเรียน” ของตนเองไว้ เพราะในการเรียนจริงๆ ส่วนใหญ่จะเรียนแค่สัปดาห์ละ 2 - 3 วัน และเป็นไปอย่างไม่จริงจังเท่าใดนัก ด้านภูมิหลังทางการศึกษา พบว่า แรงงานไทย-ออสเกือบทั้งหมด จบการศึกษาในระดับปริญญาตรีจากมหาวิทยาลัยในประเทศไทย ในหลากหลายสาขา เช่น วิศวกรรมศาสตร์ วิทยาการจัดการ พัฒนาชุมชน เกษตรศาสตร์ เป็นต้น และมีเพียง 2 คนเท่านั้นที่จบการศึกษาในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ในสาขาบริหารธุรกิจ (การบัญชี) แต่ก็มีหนึ่งรายที่ก่อนตัดสินใจย้ายมาออสเตรเลีย กำลังเรียนในระดับปริญญาตรี นั้นสะท้อนว่าแรงงานไทย-ออส เกือบทั้งหมด มีความรู้พอสมควร ไม่เหมือนแรงงานย้ายถิ่นทั่วไปที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าระดับอุดมศึกษา

สำหรับวิธีการเดินทางย้ายถิ่นของแรงงานไทย-ออสกลุ่มนี้ ส่วนใหญ่เดินทางผ่านบริษัทบริการจัดหาสถานศึกษา รองลงมา คือ ผ่านเครือข่ายทางสังคม เช่นญาติพี่น้องและเพื่อนฝูงโดยมีค่าใช้จ่ายในการเดินทางอยู่ระหว่าง 100,000 – 300,000 บาท โดยเฉพาะผู้ที่เดินทางผ่านบริษัทบริการจัดหาสถานศึกษา จะเสียค่าใช้จ่ายในส่วนของค่าบริการเพื่อให้ได้เอกสารอนุญาตเข้าเมืองและสถานที่เรียนภาษาและวิทยาลัยเพื่อเรียนประกาศนียบัตรสูงกว่าสองแสนบาทเลยทีเดียว

สำหรับประเด็นในเรื่องของค่าใช้จ่ายผ่านบริษัทบริการจัดหาสถานศึกษา ขึ้นอยู่กับประเภทของใบอนุญาตเข้าเมือง (วีซ่า) ประเภทนักเรียน และระดับการศึกษา โดยแรงงานไทย-ออสแต่ละคนจะมีระยะเวลาที่รับอนุญาตให้อยู่ศึกษาเล่าเรียนแตกต่างกัน โดยทั่วไปจะมีเวลาประมาณ 2-3 ปี รวมเวลาเรียนภาษาใน 6 เดือนแรก โดยรวมค่าดำเนินการเรื่องวีซ่าและค่าเล่าเรียนไว้แล้ว แต่ไม่รวมค่ากินอยู่และที่พัก ทั้งนี้ หากไม่สามารถเรียนจบตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ ผู้เรียนต้องชำระค่าเรียนเพิ่มเติมเอง ยกตัวอย่างในกรณีของ “ปาน” ชายหนุ่มจากนครราชสีมาที่เข้า ๆ ออก ๆ ประเทศออสเตรเลียในฐานะนักเรียนถึงสามรอบ โดยในครั้งล่าสุด เขาต้องจ่ายค่าบริการแก่บริษัทบริการจัดหาสถานศึกษาเป็นจำนวนเงินถึง 270,000 บาท แลกกับวีซ่านักเรียนในระยะเวลา 3 ปี 6 เดือน เพื่อศึกษาในระดับปริญญาตรี

(Bachelor) โดยเขาใช้เวลา 6 เดือนแรกกับการเรียนภาษา ณ โรงเรียนสอนภาษาเอกชนแห่งหนึ่งในนครซิดนีย์ เพื่อเตรียมเข้าเรียนในมหาวิทยาลัยในระดับปริญญาตรี แต่เมื่อทดสอบภาษาอังกฤษเขากลับไม่ผ่าน และต้องเรียนซ้ำในหลักสูตรระดับเดิม ซึ่งค่าใช้จ่ายในส่วนนี้เขาต้องเป็นผู้ชำระเอง

เมื่อพิจารณาในประเด็นครอบครัว พบว่าส่วนใหญ่มาจากครอบครัวชนชั้นกลาง โดยพ่อแม่เป็นข้าราชการ พ่อค้า และพนักงานบริษัทเอกชน มีเพียงรายเดียวที่ครอบครัวเป็นเกษตรกร แต่ก็มีสินทรัพย์ที่เป็นที่ดินหลายสิบไร่ สะท้อนว่าแรงงานไทย-ออสเหล่านี้ไม่ได้มาจากครอบครัวที่ยากไร้จนต้องย้ายถิ่นมาเสี่ยงโชคทำงานในต่างแดนเช่นแรงงานไทยย้ายถิ่นในลักษณะอื่น ขณะเดียวกัน ผู้วิจัยก็พบว่าเกือบทั้งหมดยังเป็นโสด แต่ก็มีคู่รักทั้งที่อยู่ในถิ่นต้นทางอย่างประเทศไทย และที่มาอยู่ด้วยกันที่ออสเตรเลีย และทุกคนเป็นคนรุ่นใหม่ที่สามารถเข้าถึงและใช้เทคโนโลยีสารสนเทศได้อย่างสะดวกสบาย หลายคนทำงานให้กับเพจ/เว็บไซต์ออนไลน์ที่ช่วยเหลือคนไทยในออสเตรเลีย และมีหนึ่งรายที่เคยเขียนบทความเล่าประสบการณ์การทำงานในออสเตรเลียลงหนังสือพิมพ์ไทยในซิดนีย์ และเพจ/เว็บไซต์ออนไลน์สำหรับคนไทยในออสเตรเลียอีกด้วย

สำหรับการทำงานในซิดนีย์ แรงงานไทย-ออสเกือบทั้งหมดระบุว่าเป็งานรับจ้างที่ได้ค่าแรงคิดตามรายชั่วโมงและเป็งานระดับล่างที่เน้นการใช้แรงงาน เช่น งานทำความสะอาด งานเสิร์ฟอาหาร งานขนย้าย งานรับจ้างทั่วไปใน Paddy Market ซึ่งเป็นแหล่งงานสำคัญของแรงงานข้ามชาติที่ไม่จำกัดเฉพาะแค่แรงงานไทย แต่ยังรวมไปถึงแรงงานจากชาติอื่นด้วย เช่น เวียดนาม ลาว ภูิ่ปุ่น อาร์เจนติน่า ปารากวัย แต่แรงงานไทย-ออสมั่นใจว่าพวกเขาน่าจะเป็ “เบอร์ต้น” ในการเรียกใช้จากนายจ้างเพราะความขยัน อดทน และไม่มีปากเสียงของพวกตน ดังคำบอกเล่าของ “ชาย” ผู้ช่วยพ่อครัวที่ร้านอาหารไทยย่าน China Town ที่เล่าให้ฟังว่า

“...พวกเด็กไทยในตลาดแพดนี่มีพลังหลายก็อกครับ ไม่รู้ไปเอาเรี่ยวเอาแรงมาจากไหน ใครจ้างอะไรทำหมด...เจ้านายผมที่ร้านชอบชมให้พวกเราฟังเสมอว่าคนไทยนี้ขยันขันแข็ง งานหนักไม่เกี่ยง เขาเลยชอบไม่เหมือนพวกละติน พวกนั้นอะอะอะไรเรียกร้องทุกอย่าง...” (สัมภาษณ์ “ชาย” ผ่านโปรแกรม We Chat เมื่อวันที่ 12 พฤษภาคม 2560)

ด้านการพักอาศัย แรงงานไทย-ออสส่วนใหญ่ยอมรับว่าพวกเขาจำเป็นต้อง “ซุกหัวนอน” ร่วมกับเพื่อนคนไทยด้วยกันและเพื่อนแรงงานจากชาติอื่น ผ่านการเช่าพื้นที่แบ่งในอพาร์ทเมนต์ ซึ่งถูกแบ่งซอยและกันพื้นที่ง่าย ๆ เช่น การแบ่งห้องนั่งเล่นให้เป็นห้องสำหรับอยู่อาศัยโดยมากผู้เช่าหลัก (Head Tenant) หรือเจ้าของห้อง (Landlord) จะใช้ฉากพลาสติกหรือชั้นวางของกันให้เป็นห้องย่อย ๆ ซึ่งมีความกว้างประมาณ 1 – 1.5 เมตร โดยมีการปูพุกไว้บนพื้น และอาจจะมียื่นวางของเล็ก ๆ เพื่อวางสัมภาระต่าง ๆ ทำให้ส่วนใหญ่พวกเขาต้องอยู่ร่วมกันนับสิบคน บางรายหนักถึงขั้นต้องนอนระเบียงซึ่งมีอัตราค่าเช่าถูกกว่าในห้องด้านใน ทำให้เกิดความไม่สะดวกสบายต่อการใช้ชีวิตประจำวัน เช่น การใช้ห้องน้ำและการทำอาหาร โดยเฉพาะการทำอาหารไทยที่มีกลิ่นและควัน บางครั้งไปรบกวนเพื่อนร่วมห้องเป็นอย่างมาก อีกทั้งการอยู่ร่วมกันกับคนหมู่มากย่อมมีการกระทบกระทั่งกันนำไปสู่การทะเลาะเบาะแว้งกันหลายครั้งหลายครา แต่พวกเขาก็จำทนเพราะไม่สามารถไปเช่าห้องอยู่คนเดียวได้ ด้วยเหตุที่ค่าเช่าห้องพักในนครซิดนีย์นั้นสูงมาก เพราะขนาดพื้นที่แบ่งเช่าเมตรกว่า ๆ ดังกล่าว พวกเขาจึงต้องจ่ายค่าเช่าเฉลี่ย 120 – 200 ดอลลาร์ออสเตรเลีย (ประมาณ 2,400 – 4,000 บาท) ทั้งยังต้องจ่ายเป็นรายสัปดาห์ และที่สำคัญคือการต้องวางเงินมัดจำ (Bond) อีกประมาณ 500 – 1,000 ดอลลาร์ออสเตรเลีย (ประมาณ 10,000 – 20,000 บาท) เพื่อเป็นหลักประกันว่าถ้าผู้เช่าสร้างความเสียหายแก่ที่พักอาศัย นอกเหนือจากการเสื่อมสภาพตามธรรมชาติแล้ว เจ้าของบ้านก็มีสิทธิที่จะใช้เงินมัดจำเพื่อซ่อมแซมสิ่งที่เสียหายหรือแตกหักเสียหายนั้น เรื่องนี้ “วัฒน์” เล่าประสบการณ์ให้ฟังว่า

“...เรื่องเงินบอนด์ก็เป็นอีกเรื่องที่พวกเราปวดหัว เพราะมันอยู่กันหลายคน ที่นี่พอมีคนทำของเสียหาย ไม่รู้ใครทำ แต่ก็ต้องรับผิดชอบกันทั้งหมด ยิ่งถ้าใครเป็นคนเช่าหลัก ก็จะต้องโดนลอร์ด [Landlord – เจ้าของบ้าน] ค่าเสียหายเลยครับ เหมือนผมแหละ เสียเงินก็เสีย โดนค่าอีก ดีที่ฟังมันไม่ค่อยรู้เรื่อง [หัวเราะ]...”
(สัมภาษณ์ผ่านโปรแกรม Skype เมื่อวันที่ 11 กันยายน 2560)

ทั้งนี้ ข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่กล่าวถึงในข้างต้นสามารถสรุปได้ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สรุปข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้ให้ข้อมูล สำคัญ	เพศ	อายุ	ภูมิลำเนา	การศึกษาเดิม	หลักสูตรที่เรียน ปัจจุบัน
สอง	หญิง	26	อุดรธานี	ปริญญาตรี	ประกาศนียบัตรธุรกิจ
เปิด	หญิง	25	สกลนคร	ปริญญาตรี	ประกาศนียบัตร การท่องเที่ยว
แก้ว	หญิง	29	นครราชสีมา	ปริญญาตรี	ประกาศนียบัตรธุรกิจ
หวาน	หญิง	26	ร้อยเอ็ด	ปริญญาตรี	ประกาศนียบัตร การท่องเที่ยว
ศักดิ์	ชาย	24	อ่างทอง	ปริญญาตรี	เรียนภาษา
เทพ	ชาย	30	นครราชสีมา	ปริญญาตรี	เรียนภาษา
ชาย	ชาย	29	อุดรธานี	ปริญญาตรี	ประกาศนียบัตร การท่องเที่ยว
ปาน	ชาย	30	นครราชสีมา	ปริญญาตรี	ประกาศนียบัตร การท่องเที่ยว
เล้ง	ชาย	25	อุดรธานี	ปริญญาตรี	ประกาศนียบัตรธุรกิจ
สมภาพ	ชาย	26	ขอนแก่น	ปวส.	เรียนภาษา
น้อย	ชาย	26	หนองคาย	ปริญญาตรี	ประกาศนียบัตรธุรกิจ
ออย	หญิง	29	ลพบุรี	ปริญญาตรี	ประกาศนียบัตรธุรกิจ
กล้วย	หญิง	31	นนทบุรี	ปริญญาตรี	ประกาศนียบัตร การท่องเที่ยว
วิลลา	หญิง	22	กรุงเทพฯ	ปริญญาตรี	ประกาศนียบัตรธุรกิจ
บริษ	หญิง	23	กรุงเทพฯ	ปริญญาตรี	ประกาศนียบัตรธุรกิจ
พุก	ชาย	37	ปทุมธานี	ปริญญาตรี	ประกาศนียบัตรธุรกิจ
วัฒน์	ชาย	26	น่าน	ปวส.	เรียนภาษา
เดช	ชาย	29	แพร่	ปริญญาตรี	เรียนภาษา

หมายเหตุ : ชื่อผู้ให้ข้อมูลสำคัญข้างต้นเป็นชื่อสมมติเพื่อใช้ในการนำเสนอเท่านั้น

5.2 รูปแบบห่วงโซ่การย้ายถิ่นของแรงงานไทยในออสเตรเลีย

เมื่อพิจารณาถึงรูปแบบ (Pattern) ของห่วงโซ่การย้ายถิ่นของแรงงานไทย-ออสเตรเลีย ซึ่งพิจารณาผ่านการสร้างเครือข่ายทางสังคมของแรงงานไทย-ออสเตรเลียดังกล่าวแล้ว ในข้างต้น เมื่อสามารถวิเคราะห์รูปแบบของห่วงโซ่การย้ายถิ่นผ่านตัวแสดง (Actor) ที่มีบทบาทในการย้ายถิ่นของแรงงานไทย-ออสเตรเลีย พบว่า มีลักษณะเป็นเครือข่ายเชิงซ้อนที่ไม่ได้แยกขาดจากกัน แต่กลับเชื่อมโยงทั้งทางตรงและทางอ้อม ทำให้เกิดรูปแบบของห่วงโซ่การย้ายถิ่นของแรงงานไทย-ออสเตรเลีย ที่ดำเนินการผ่าน “ข้อต่อ” สำคัญในสามรูปแบบ คือ (1) บริษัทให้คำปรึกษาด้านการศึกษาในประเทศไทยที่เป็นข้อต่อสำคัญในการเชื่อมโยงนักเรียนไทยกับสถาบันการศึกษาในออสเตรเลีย (2) นายหน้าหรือเอเยนต์อิสระที่มักเป็นแรงงานรุ่นบุกเบิกที่กลับประเทศไปแล้ว และ (3) เพื่อนแรงงานไทย-ออสเตรเลียที่มีประสบการณ์การทำงานในนครซิดนีย์ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

5.2.1 บริษัทให้คำปรึกษาด้านการศึกษา

เนื่องจากว่าในระยะเริ่มต้นของการย้ายถิ่นเข้ามาเรียนหนังสือและทำงานในออสเตรเลียนั้น แรงงานไทย-ออสเตรเลียจำเป็นต้องมีผู้อำนวยความสะดวกในการติดต่อสถานที่เรียน และนำไปสู่การได้มาซึ่งหนังสืออนุญาตเข้าเมืองในนาม “วีซ่านักเรียน” ซึ่งได้กล่าวถึงแล้วในหัวข้อที่ผ่านมา โดยแรงงานไทย-ออสเตรเลียเกือบทั้งหมดใช้บริการของบริษัทจัดหาที่เรียน และบริษัทให้คำปรึกษาด้านการศึกษาทั้งสิ้น

บริษัทให้คำปรึกษาด้านการศึกษาในประเทศไทยมักอยู่ในรูปขององค์กรธุรกิจที่สามารถค้นหาได้อย่างง่ายดายผ่านช่องทางอินเทอร์เน็ต บางรายมีสำนักงานอยู่ในพื้นที่เดียวกันกับสถาบันกวตริชา โดยเฉพาะสถาบันกวตริชาที่มีการเรียนและฝึกอบรมภาษาต่างประเทศ ซึ่งมีนักเรียนไทยหลายคนใช้บริการและมักมีบริการให้คำปรึกษาในการศึกษาต่อต่างประเทศควบคู่ไปด้วยกัน นอกจากนี้ยังปรากฏว่ามีบริษัทนำเที่ยวที่มีบริการให้คำปรึกษาและเป็นตัวแทนยื่นขอวีซ่าไปต่างประเทศ ก็มีบริการให้คำปรึกษาในการเดินทางไปเรียนต่อต่างประเทศด้วยเช่นกัน

สำหรับการเข้าถึงบริษัทให้คำปรึกษาด้านการศึกษา ผู้วิจัยพบว่ามีอยู่สองลักษณะสำคัญ โดยลักษณะแรกเป็นการที่แรงงานไทย-ออสเตรเลียสนใจมาเรียนต่อ

และทำงานที่ออสเตรเลียศึกษาข้อมูลจากประกาศและคำโฆษณาของบริษัทแล้วเข้ามาติดต่อโดยตรง ส่วนใหญ่เป็นการติดต่อผ่านช่องทางออนไลน์ และนำไปสู่การทำสัญญาให้บริการในที่สุด ส่วนลักษณะที่สองซึ่งเป็นการเข้าถึงที่พบมากที่สุดคือ การที่แรงงานไทย-ออสได้รับคำแนะนำจากเพื่อนที่เป็นแรงงานไทย-ออสที่มีประสบการณ์การทำงานในออสเตรเลียถึงคุณภาพของบริการของบริษัทที่ปรึกษาในลักษณะ “ปากต่อปาก” ทำให้แรงงานไทย-ออสมีความมั่นใจในการตัดสินใจที่จะย้ายถิ่นไปเสี่ยงโชคชะตาต่างแดน นอกจากนี้ก็มีบ้างสำหรับการทำการตลาดเชิงรุกของบริษัทที่ปรึกษาที่เข้าไปหาแรงงานไทย-ออสตั้งแต่ยังเรียนในสถานศึกษาหรือตามแหล่งชุมนุมของวัยรุ่นที่มีการศึกษาในเขตชุมชนเมืองต่าง ๆ ในประเทศไทย

เมื่อพิจารณาถึงกรอบการวิเคราะห์เครือข่ายทางสังคมที่พัฒนามาเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย ในสี่ประเด็นไม่ว่าจะเป็นเรื่องของบทบาทของสมาชิกในเครือข่ายทางสังคม พื้นฐานความสัมพันธ์ตามทฤษฎีการแลกเปลี่ยน ทิศทางการไหลของความสัมพันธ์ ตลอดจนความถี่และช่วงเวลาของความสัมพันธ์ อาจกล่าวได้ว่าบทบาทของบริษัทให้คำปรึกษานี้เป็นเพียงห่วงโซ่แรกที่เป็นจุดเชื่อมโยงแรงงานนักเรียนไทยให้ก้าวสู่ดินแดนแห่งความหวังอย่างออสเตรเลียบนฐานของผลประโยชน์ในรูปค่าบริการให้คำปรึกษา ซึ่งเป็นไปตามทฤษฎีการแลกเปลี่ยนเท่านั้น ส่วนด้านอื่น ๆ นั้นแทบจะไม่มีผลต่อห่วงโซ่การย้ายถิ่นนี้แต่อย่างใด

อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยพบว่าในการเข้าถึงบริษัทให้คำปรึกษาด้านการศึกษาที่เป็นข้อต่อสำคัญข้อต่อแรกที่เชื่อมโยงนักเรียนไทยให้กลายมาเป็นแรงงานไทย-ออสแล้วยังมีตัวแสดงสำคัญอีกส่วนหนึ่งคือแรงงานไทย-ออส ที่มีประสบการณ์การทำงานในออสเตรเลีย เพราะเป็นตัวแสดงที่มีส่วนสำคัญเป็นอย่างมากในการช่วยตัดสินใจ “ลงทุน” จ่ายค่าบริการหลายหมื่นบาทแก่บริษัทให้คำปรึกษา เพราะทั้งคุณภาพการให้บริการ การการันตีว่ามีที่เรียนที่ดี และที่สำคัญคือระยะเวลาของวีซ่า เพราะเป็นตัวชี้วัดของถึงโอกาสในการเก็บเงินชดใช้หนี้สินที่ใช้ในการเดินทางมาต่างประเทศของตน ดังคำยืนยันของของ “ปรีช” ที่ว่า

“...เพื่อนที่เขายู่ซิดนีย์แนะนำให้ไปหาบริษัทปอปลา [ชื่อสมมติ] เพราะว่าที่เขาช่วยหาที่เรียนได้ดี ราคาไม่แพง แถมได้วีซ่ายาวกว่าที่อื่น เลยมั่นใจ เพราะเพื่อนมาแต่ละคนก็ไม่ต่ำกว่าปีทั้งนั้น...” (สัมภาษณ์ผ่านโปรแกรม Skype เมื่อวันที่ 8 กันยายน 2560)

กรณีดังกล่าว สะท้อนให้เห็นว่านอกจากข้อต่อสำคัญของห่วงโซ่การย้ายถิ่นของแรงงานไทย-ออส จะยึดโยงด้วยบริษัทให้คำปรึกษาแล้ว เพื่อนฝูงคนสนิท ผู้เป็นแรงงานนักเรียนไทยในออสเตรเลียมักเป็นอีกหนึ่งข้อต่อที่เชื่อมร้อยให้ห่วงโซ่การย้ายถิ่นนี้ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสะท้อนบทบาทสำคัญในฐานะสมาชิกในเครือข่ายทางสังคมของแรงงานไทย-ออสที่มีความสัมพันธ์แนบแน่นต่อกัน จนสามารถช่วยให้การตัดสินใจเลือกใช้บริการบริษัทให้คำปรึกษาด้านการศึกษาต่อที่ออสเตรเลียมักประสบความสำเร็จสูงที่สุดในที่สุด ก่อนส่งต่อไปยังข้อต่อที่สองของห่วงโซ่การย้ายถิ่นที่เรียกว่า “นายหน้า” หรือ “เอเย่นอิสระ”

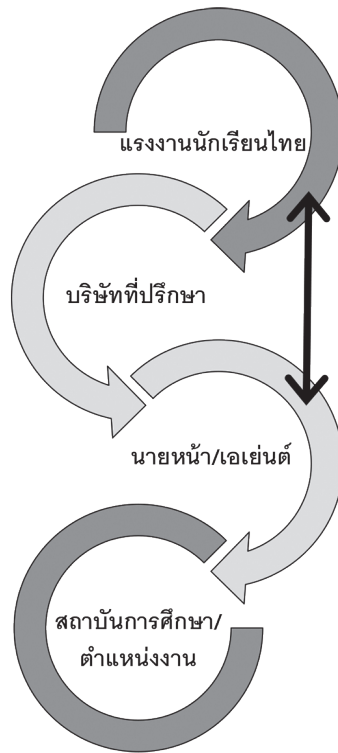
5.2.2 นายหน้าหรือเอเย่นอิสระ

เมื่อมีการส่งนักเรียนไทยจากข้อต่อแรกของห่วงโซ่การย้ายถิ่นมายังข้อต่อที่สอง ซึ่งมักจะเป็นนายหน้าหรือเอเย่นอิสระที่รับงานต่อจากบริษัทให้คำปรึกษา โดยคนกลุ่มนี้มักเป็นคนไทยที่อาศัยอยู่ในออสเตรเลียมักมีประสบการณ์การเป็นแรงงานไทย-ออสมานาน ส่วนใหญ่มักได้สิทธิพำนัถาวรแล้ว มีประสบการณ์การทำงานในออสเตรเลียมามากประมาณ 5-10 ปี กลุ่มคนที่เป็ข้อต่อที่สองเหล่านี้มีความคล่องตัวในการเดินทางเข้าออกประเทศออสเตรเลียเป็นอย่างมาก เพราะได้สิทธิพลเมืองดังกล่าวแล้ว พวกเขารู้ช่องทางการดูแลนักเรียนไทยที่ถูกส่งตัวมาโดยบริษัทที่ปรึกษา ส่วนใหญ่จะรับงานดูแลนักเรียนไทยและได้ค่าตอบแทนเป็นรายหัว มีน้อยมากที่ทำงานเป็นพนักงานประจำของบริษัทที่ปรึกษา ในช่วงแรกกลุ่มนี้จะทำหน้าที่นำพานักเรียนไทยที่เป็นลูกค้าของบริษัทที่ปรึกษาไปยังที่พัก และสถาบันการศึกษา จากนั้นก็คอยติดตามความคืบหน้าในการเรียนของนักเรียนแต่ละคนเป็นระยะ งานดังกล่าวดูเหมือนจะเป็นงาน “นายหน้า-พี่เลี้ยง” ของนักเรียนไทยที่ต้องอาศัยความสนิทสนมและดูแลกันในฐานะคนไกลบ้านด้วยกันเป็นอย่างดี แต่ในชีวิตจริง แรงงานไทย-ออสในการศึกษานี้ ล้วนกล่าวเป็นเสียงเดียวกันว่าเอเย่นของบริษัทที่ปรึกษาเป็นเพียงคนขับรถไปรับมาบ้านแล้วไปส่งโรงเรียนในวันแรกเท่านั้น จากนั้นทุกคนต้องดูแลตัวเอง ดังคำบอกเล่าของ “ป่าน” ที่ระบุว่า

“...เอเย่นของบริษัทก็เหมือนคนขับรถที่มารับจากสนามบิน ไปที่บ้าน แล้วมารับเราจากบ้านไปส่งโรงเรียนในวันแรกเท่านั้นครับ จากนั้นเราต้องดูแลตัวเอง...ดีหน่อยที่เป็นพี่คนไทย แต่น้องบางคน ไปเจอเอเย่นที่เป็นออส กว่าจะพูดกันรู้เรื่องเล่นเอาปวดหัว จนระยะหลัง พวกเราต้องทำหน้าที่เอเย่นเถื่อนกันเอง คือคนที่มีประสบการณ์ น้อย พอพูดภาษาอังกฤษได้คล่องบ้าง ถ้าต้องเจรจากับโรงเรียน ก็ไปช่วยน้องๆ ได้บ้างครับ ...” (สัมภาษณ์ผ่านโปรแกรม We Chat เมื่อวันที่ 2 พฤษภาคม 2560)

เมื่อพิจารณาในประเด็นบทบาทของสมาชิกในเครือข่ายทางสังคมพบว่า ตัวแรงงานไทย-ออสกับนายหน้าอิสระนี้มักมีความสัมพันธ์ส่วนตัวในระดับหนึ่ง เช่น เป็นเพื่อนร่วมโรงเรียนหรือมาจากสถาบันการศึกษาเดียวกัน เป็นคนบ้านเดียวกัน และมีบางส่วนที่เป็นญาติพี่น้องกัน แต่เมื่อเข้าสู่กระบวนการย้ายถิ่น ในห่วงโซ่ข้อต่อที่สองนี้ก็จะมิมีผลต่อด้านการแลกเปลี่ยนเชิงผลประโยชน์อย่าง หลีกเลียงไม่ได้ จึงทำให้ทิศทางการไหลของความสัมพันธ์มักเกิดในลักษณะที่มี ทั้งที่เท่าเทียมกันและไม่เท่าเทียมกันขึ้นอยู่กับสถานการณ์ภายในเครือข่าย เช่น หากตัวแรงงานไทย-ออสกับนายหน้าอิสระมีความสัมพันธ์ที่สนิทสนมกันมาก การพึ่งพาอาศัยก็อาจอยู่ในรูปของการถ้อยที่ถ้อยอาศัยหรือขออ้อนให้ช่วยเหลือกันได้ แต่หากไม่สนิทกันมากก็อาจต้องใช้กฎเกณฑ์ในเรื่องของการแลกเปลี่ยนเชิงผลประโยชน์

ในกรณีของการเป็น “เอเย่นอิสระ” หรือ “เอเย่นเถื่อน” ดังกล่าว เป็นเพียง คำเรียกขานกันเองในหมู่แรงงานไทย-ออส เท่านั้น หากได้มีตำแหน่งที่อย่างเป็นทางการแต่อย่างใด แต่ผู้วิจัยกลับพบว่ากลุ่มคนเหล่านี้กลับเป็นข้อต่อสำคัญที่มี ส่วนเชื่อมโยงให้แรงงานนักเรียนไทยเข้าใกล้กับตำแหน่งงานในออสเตรเลีย เนื่องจาก จะเป็นกลุ่มที่รู้แหล่งงานในออสเตรเลียว่าต้องการแรงงานลักษณะใด จำนวนเท่าไร จากนั้นจะทำการแนะนำและชักชวนนักเรียนไทยที่สนใจไปเรียนต่อและทำงาน ในออสเตรเลีย โดยแนะนำให้ใช้บริการบริษัทที่ปรึกษาที่ตนมีเครือข่ายและ ทำข้อตกลงส่วนแบ่งของค่าบริการและรับหน้าที่ดูแลนักเรียนไทยที่ย้ายถิ่นเข้ามา ที่ออสเตรเลียนั่นเอง ทั้งนี้ การเชื่อมต่อของข้อต่อทั้งสองในห่วงโซ่การย้ายถิ่นของ แรงงานไทย-ออส มีลักษณะตามภาพที่ 2

ภาพที่ 2 การเชื่อมต่อที่ 1 และ 2 ในห่วงโซ่การย้ายถิ่นของแรงงานไทย-ออส

5.2.3 แรงงานไทย-ออสที่มีประสบการณ์ทำงาน

ข้อต่อที่สามในห่วงโซ่การย้ายถิ่นนั้นนับเป็นกลุ่มที่มีขนาดใหญ่ที่สุด ด้วยว่าเป็นกลุ่มแรงงานไทย-ออส ที่ย้ายถิ่นมาอยู่ก่อนโดยมีลักษณะร่วมคือการถือสถานะ “วีซ่านักเรียน” และการทำงานอย่างต่อเนื่องในออสเตรเลีย ทำให้มีประสบการณ์ทั้งการใช้ชีวิตประจำวัน การเรียนหนังสือ และการทำงาน ดังนั้น ข้อต่อนี้จึงมีหน้าที่สำคัญในการเชื่อมโยงให้แรงงานนักเรียนไทยให้กลายมาเป็นแรงงานไทย-ออสอย่างเต็มตัว คือการเข้าสู่ตำแหน่งงานผ่านกระบวนการเครือข่ายทางสังคม โดยมีทั้งการแนะนำช่วยเหลือในการเข้าถึงตำแหน่งงาน การแนะนำในเรื่องการปรับตัวและการใช้ชีวิต ตลอดจนการช่วยเหลือในเรื่องการเรียนหนังสือในระบบของออสเตรเลีย ซึ่งมีความแตกต่างจากประเทศไทย สะท้อนถึงบทบาทสำคัญ

ของสมาชิกเครือข่ายทางสังคมนี้ ทั้งยังรวมไปถึงการทิศทางการไหลของความสัมพันธ์ที่เป็นไปอย่างเต็มที่ มีทั้งการแลกเปลี่ยนอย่างเท่าเทียมและไม่เท่าเทียม ซึ่งอาจอยู่ในรูปแบบของผลประโยชน์เชิงวัตถุ หรือความพึงพอใจส่วนบุคคล ส่วนประเด็นสุดท้ายในเรื่องของความถี่และช่วงเวลาของความสัมพันธ์ พบว่าระดับความสัมพันธ์ของบรรดาแรงงานไทย-ออส “หน้าเก่า” และ “หน้าใหม่” มักขึ้นอยู่กับช่วงเวลาความสัมพันธ์ที่มีต่อกันมากกว่าความถี่ที่ได้พบกันในพื้นที่ปลายทาง

ส่วนใหญ่แล้วแรงงานไทย-ออสจะใช้เวลาประมาณ 3-5 ปีในการสอบภาษาอังกฤษและสอบสัมภาษณ์เพื่อขอใบอนุญาตพำนักถาวร โดยด่านสำคัญคือการสอบภาษา ดังนั้น การที่ถูกบีบให้เรียนด้วย “วีซ่านักเรียน” จึงเป็นพันนาการที่มีประโยชน์ที่ทำให้พวกเขาได้ฝึกฝนการใช้ภาษาเพื่อเตรียมตัวสอบอีกด้วย ดังนั้น แรงงานไทย-ออสต่างต้องรักษาสถานะของการเป็นนักเรียนนักศึกษาทั้งเพื่อการพำนักอาศัย การเรียน การทำงาน และปลายทางคือการได้สิทธิพลเมืองของออสเตรเลีย ดังคำกล่าวที่น่าสนใจของ “เดช” ที่ว่า

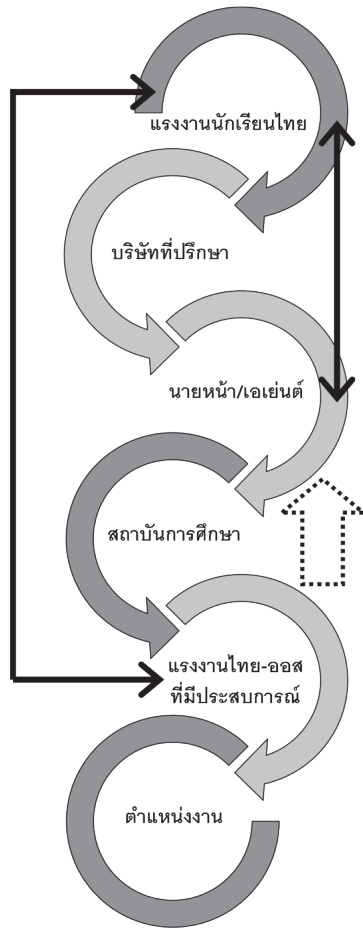
“...เอาจริง ๆ ผมว่าร้อยละร้อยนักเรียนไทยอยากได้พำนัก
 [Permanent Residents - สิทธิพำนักอาศัยถาวร] ทั้งนั้นแหละครับ
 อาจารย์ เพราะมันจะทำให้เราได้รับสิทธิเหมือนคนออส...ต่อไป
 จะช่วยเอาพี่น้องมาอยู่ด้วยที่นี้มาทำงานมาเรียนหนังสือมันก็ง่าย
 แต่ก็ไม่ใช่ว่าได้มาง่าย ๆ นะครับ คุณรู้ภาษาเขาแค่ไหน คุณช่วย
 ประเทศเขาในฐานะผู้เสียภาษีและทำงานอะไร พวกนี้ต้องคิดไว้
 ด้วย...” (สัมภาษณ์ “เดช” ผ่านโปรแกรม Skype เมื่อวันที่ 26 มีนาคม
 2560)

แรงงานไทย-ออสส่วนใหญ่ที่เข้ามาทำงานในนครซิดนีย์อยู่ในข้อตกลงที่สาม เมื่อได้สิทธิพำนักถาวร (Permanent Residents) ส่งผลให้แรงงานดังกล่าวมีสิทธิถือวีซ่าประเภท “Permanent Residency Visa” หรือเรียกย่อ ๆ ว่า “PR Visa” โดยวีซ่าประเภทนี้จะมีอายุ 5 ปีในการออกให้ครั้งแรก ระหว่างที่วีซ่ายังไม่หมดอายุ ผู้ถือวีซ่าสามารถเดินทางเข้า-ออกหรืออาศัยอยู่ในออสเตรเลียได้อย่างอิสระ เมื่อวีซ่าหมดอายุลงผู้ถือวีซ่าประเภทนี้ก็สามารถอาศัยอยู่ในออสเตรเลียได้ต่อไปอย่างไม่มีกำหนดหากไม่ได้ทำผิดกฎระเบียบของสำนักงานตรวจคนเข้าเมืองออสเตรเลีย

และที่สำคัญที่สุดคือผู้มีวิชาประเภทนี้สามารถสมัครเป็นพลเมืองของออสเตรเลียได้นั้นหมายความว่าพวกเขาจะได้รับสิทธิและสวัสดิการในฐานะพลเมืองออสเตรเลียส่งผลถึงสถานะที่มั่นคงในการพำนักอาศัยในออสเตรเลีย

เมื่อมีความมั่นคงในสถานะผู้พำนักถาวรหรืออาจพัฒนาสู่การเป็นพลเมืองออสเตรเลียดังกล่าวแล้ว แรงงานไทย-ออสเตรเลียคนจึงได้พัฒนาตัวเองมา “เล่นบท” ข้อต่อข้อที่สองที่มีผลประโยชน์มากกว่า อย่างไรก็ตาม ในสถานการณ์ปัจจุบันยังมีแรงงานในข้อต่อที่สามนี้เพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ เนื่องจากมีการชักชวนให้เกิดการย้ายถิ่นของแรงงานไทย-ออสเตรเลียที่ย้ายมาก่อนที่อยู่ในลักษณะรูปแบบของห่วงโซ่การย้ายถิ่นในรูปแบบน้อยอย่างต่อเนื่อง เมื่อแรงงานที่อยู่ในห่วงโซ่ที่สามมีประสบการณ์มากขึ้นก็กลายเป็นแรงงานในรูปแบบของห่วงโซ่ที่สอง และมีผลต่อการทำให้เกิดการย้ายถิ่นของเครือข่ายทางสังคมของตนเองได้เมื่อมีการต้องการแรงงานเพิ่มขึ้นดังกล่าว

กล่าวได้ว่ารูปแบบห่วงโซ่การย้ายถิ่นของแรงงานนักเรียนไทยเพื่อการทำงานในประเทศออสเตรเลีย มีลักษณะเป็นเครือข่ายที่ไม่เป็นทางการ (Informal Network) เพราะเกิดจากการรวมตัวกันในระดับปัจเจกบุคคลในฐานะคนรู้จักกัน ก่อนจะถูกชักชวนขึ้นเป็นเครือข่ายเชื่อมโยงกันในระดับเดียว เป็นเครือข่ายเชิงซ้อน แต่มีรูปแบบร่วมกัน คือ เป็นการย้ายถิ่นผ่านบริษัทให้คำปรึกษาด้านการศึกษา การหาที่เรียน และเป็นเอเยนต์อิสระ โดยเข้าถึงข้อมูลผ่านเครือข่ายเพื่อนฝูงเป็นส่วนใหญ่ มีรูปแบบห่วงโซ่การย้ายถิ่นผ่านเครือข่ายทางสังคมของแรงงานไทย-ออสเตรเลีย โดยมีข้อต่อสำคัญของห่วงโซ่การย้ายถิ่นทั้งหมด 3 ข้อต่อ ประกอบด้วย (1) บริษัทให้คำปรึกษาด้านการศึกษาในประเทศไทย (2) นายหน้าหรือเอเยนต์อิสระ และ (3) เพื่อนแรงงานไทย-ออสเตรเลียที่มีประสบการณ์การทำงานในออสเตรเลีย โดยสามารถจัดระดับข้อต่อของห่วงโซ่การย้ายถิ่นของแรงงานไทย-ออสเตรเลีย ดังภาพที่ 3

ภาพที่ 3 รูปแบบห่วงโซ่การย้ายถิ่นของแรงงานไทย-ออส

6. สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยข้างต้นสรุปได้ว่ารูปแบบห่วงโซ่การย้ายถิ่นของแรงงานนักเรียนไทยเพื่อการทำงานในประเทศออสเตรเลียมีลักษณะเป็นเป็นเครือข่ายที่ไม่เป็นทางการ ซึ่งเกิดจากการรวมตัวกันของสมาชิกเครือข่ายทางสังคมในระดับปัจเจกบุคคลในฐานะคนรู้จักกัน เป็นเครือข่ายเชิงซ้อนแต่มีรูปแบบร่วมกัน คือ เป็นการย้ายถิ่นผ่านบริษัทให้คำปรึกษาด้านการศึกษา การหาที่เรียน และ

เป็นเอเย่นต์อิสระ โดยเข้าถึงข้อมูลผ่านเครือข่ายเพื่อนฝูงเป็นส่วนใหญ่ มีรูปแบบห่วงโซ่การย้ายถิ่นผ่านเครือข่ายทางสังคมของแรงงานไทย-ออสเตรเลีย โดยมีข้อต่อสำคัญของห่วงโซ่การย้ายถิ่น 3 ข้อต่อ ประกอบด้วย บริษัทให้คำปรึกษาด้านการศึกษาในประเทศไทยที่ นายหน้าหรือเอเย่นต์อิสระที่ และเพื่อนแรงงานไทย-ออสเตรเลียที่มีประสบการณ์การทำงานในออสเตรเลีย

ผลการศึกษาดังกล่าวที่ชี้ว่าห่วงโซ่การย้ายถิ่นของแรงงานไทย-ออสเตรเลีย เกิดจากการเข้าถึงข้อมูลผ่านเครือข่ายเพื่อนฝูง สะท้อนว่าแม้รูปแบบห่วงโซ่การย้ายถิ่นของแรงงานไทย-ออสเตรเลียจะมีลักษณะเป็นเครือข่ายเชิงซ้อน แต่ก็อาศัยเครือข่ายทางสังคมเป็นแกนนำสู่การย้ายถิ่นทั้งสิ้น สอดคล้องกับการศึกษาของ Shah and Menon (1999) ที่ศึกษาห่วงโซ่การการย้ายถิ่นเข้าไปทำงานในประเทศคูเวตของแรงงานที่มีเอกสารการทำงานถูกต้อง จาก 4 ประเทศเอเชียใต้ คือ บังกลาเทศ อินเดีย ปากีสถาน และศรีลังกา พบว่า แรงงานเหล่านี้กว่า 1 ใน 3 หรือร้อยละ 34 เข้ามาทำงานในคูเวตได้ โดยใช้วิธีการผ่านเครือข่ายทางสังคม โดยเป็นผู้ที่มีถิ่นฐานบ้านเกิดเดียวกัน เช่นเดียวกับการศึกษาของ Curran and Rivero-Fuentes (2003) ที่ศึกษาเกี่ยวกับเครือข่ายของผู้อพยพชาวเม็กซิกัน ที่เข้ามาทำงานในประเทศสหรัฐอเมริกา ผ่านการดำเนินการภายใต้เครือข่ายทางสังคม โดยเฉพาะบรรดาเครือญาติและเพื่อนสนิท รวมไปถึงงานของ Chamaratana and Sangseema (2018) ที่ศึกษาห่วงโซ่การย้ายถิ่นของแรงงานสตรีลาวที่เข้ามาทำงานในประเทศไทยผ่านเครือข่ายทางสังคมทั้งในระดับญาติพี่น้อง และเพื่อนบ้าน

ในประเด็นต่อมา ที่ผู้วิจัยพบว่าเครือข่ายทางสังคมของแรงงานไทย-ออสเตรเลียเป็นเครือข่ายที่ไม่เป็นทางการ และเกิดจากการรวมตัวของปัจเจกบุคคลในฐานะเพื่อนพ้องคนรู้จัก ถักทอกันขึ้นเป็นเครือข่ายเชื่อมโยงกันในระดับเดียว กล่าวคือการอยู่ร่วมกันในเครือข่ายด้วยความเป็น “เพื่อนร่วมชะตากรรม” หาได้มีใครเป็น “หัวหน้า” หรือ “ลูกน้อง” อย่างแท้จริง สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Ayuwat and Chamaratana (2013) ที่ชี้ว่าเครือข่ายของนายหน้าและสายนายหน้าที่ทำหน้าที่จัดส่งแรงงานไทยไปทำงานต่างประเทศเป็นเครือข่ายแบบหลวมๆ และไม่เป็นทางการ แต่สิ่งหนึ่งที่แตกต่างกันอย่างสำคัญกับงานชิ้นนี้ คือ เครือข่ายของแรงงานไทย-ออสเตรเลียไม่ได้อยู่บนฐานของการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ (Benefit Exchange) แต่เพียงอย่างเดียว

ดังเช่นเครือข่ายนายหน้าและสายนายหน้าแรงงานในงานดังกล่าว แต่พวกเขาได้ใช้ “ใจ” และ “ความเป็นเพื่อน” แลกเปลี่ยนกันเพื่อรักษาสถานภาพและความมั่นคงภายในเครือข่าย โดยชุดของความเกี่ยวพัน (Knit) และผูกพัน (Ties) ระหว่างกันของแรงงานไทย-ออส มักอยู่ในรูปของการแสดงความห่วงใยฉันมิตร การให้ความช่วยเหลือในยามเพื่อนลำบาก ตลอดจนการร่วม “ลงแรง” ทำงานด้วยกันเพื่อแลกกับค่าตอบแทนสำหรับดำรงชีวิตในต่างแดน เช่นเดียวกับงานวิจัยของ Curran and Rivero-Fuentes (2003) ที่ศึกษาเกี่ยวกับเครือข่ายของผู้อพยพชาวเม็กซิกันที่เข้ามาทำงานในประเทศสหรัฐอเมริกา ผ่านเครือข่ายทางสังคม โดยเฉพาะบรรดาเครือญาติและเพื่อนสนิทที่ไม่ใช่เครือข่ายทางสังคมอย่างเป็นทางการ

อย่างไรก็ตาม ผลการศึกษาในประเด็นดังกล่าวกลับมีความขัดแย้งกับงานของสุทธิพร บุญมาก (2554) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับบทบาทของเครือข่ายการย้ายถิ่นของแรงงานคนไทยไปทำงานร้านต้มยำในประเทศมาเลเซีย โดยมีผลการศึกษาหนึ่งของเขาที่ชี้ว่า เครือข่ายการย้ายถิ่นของแรงงานมีบทบาทสำคัญในกระบวนการย้ายถิ่นแรงงานระหว่างประเทศโดยวางอยู่บนฐานการแลกเปลี่ยนเชิงผลประโยชน์ ทำให้ความเหนียวแน่นของเครือข่ายทางสังคมมีต่ำ เนื่องจากอาศัยการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์เป็นหลัก แรงงานบางส่วนใช้เครือข่ายทางสังคมในการย้ายถิ่นเท่านั้น ไม่ได้รู้สึกผูกพันอะไรกับเครือข่ายทางสังคมที่ตนมี รวมไปถึงงานของ Meenakshi sundarum (2013) ที่ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเครือข่ายทางสังคมของแรงงานในภาคเกษตรกรรม โดยผลการศึกษาพบว่า การย้ายถิ่นของผู้คนจากสถานที่หนึ่งจากคนที่ทำงานเกษตรไปยังพื้นที่เขตเมืองเพราะมีค่าจ้างที่ดีขึ้นและมีมาตรฐานที่ดีกว่าแหล่งที่อยู่อาศัยเดิม โดยอาศัยเครือข่ายทางสังคมของแรงงานภาคเกษตรผ่านคำแนะนำของญาติและเพื่อนฝูงเท่านั้น แต่เมื่อย้ายถิ่นเข้ามาทำงานในเมืองแล้ว พวกเขากลับดำรงชีวิตภายใต้เครือข่ายทางสังคมใหม่ที่ตนก่อร่างสร้างขึ้นร่วมกับเพื่อนที่ย้ายถิ่นมาด้วยกันเท่านั้น

7. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

จากผลการศึกษาที่ชี้ว่ารูปแบบห่วงโซ่การย้ายถิ่นผ่านเครือข่ายทางสังคมที่เกิดจากการรวมตัวอย่างหลวมๆ ของแรงงานไทย-ออสเตรเลีย และการร่วมกันทำงานภายในรูปแบบอย่างไม่เป็นทางการ ทำให้ยากแก่การจัดการและให้ความช่วยเหลือหากเกิดปัญหาเกี่ยวกับการทำงานในประเทศออสเตรเลีย โดยเฉพาะการคุ้มครองแรงงานจากการทำงานที่มีความเสี่ยงอันตราย สกปรก และยากลำบาก อีกทั้งในสถานะการทำงานของแรงงานไทย-ออสเตรเลียดังกล่าว หากได้เป็นไปตามกฎหมายแรงงานไม่ ด้วยเหตุว่าแรงงานไทย-ออสเตรเลีย เหล่านี้เข้ามาเมืองมาในฐานะ “นักเรียน” ทำให้ “แรงงานย้ายถิ่น” ไม่ อย่งไรก็ตามในความสัมพันธ์ที่ถักทอกันภายในเครือข่ายย่อยนี้อาจเป็นตัวช่วยให้เกิดการกลายเป็นเครือข่ายที่คอยช่วยเหลือเกื้อกูลกันอย่างเป็นธรรมชาติ นอกจากนี้ ในส่วนของการเข้าถึงแหล่งงานการทำงานในลักษณะผ่านการจัดหาสถานที่เรียน โดยบริษัทเอกชนในประเทศไทยนั้นมีโอกาสนับเป็นการจัดหางานได้ จึงทำให้การคุ้มครองดูแลแรงงานไทย-ออสเตรเลีย ไม่สามารถกระทำได้ในทางกฎหมาย จึงทำให้เกิดข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อกระทรวงการต่างประเทศและกระทรวงแรงงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการกวดขันการดำเนินงานของบริษัทจัดหาสถาบันการศึกษาที่มีการแอบแฝงลักลอบจัดหางาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเรียกเก็บเงินค่าดำเนินการ ที่มีลักษณะเหมือน “ค่าหัว” ที่สูงถึงหลักหลายแสนบาท โดยไม่มีกฎหมายรองรับจึงนับเป็นความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นแก่แรงงานนักเรียนไทยเหล่านี้

กิตติกรรมประกาศ

บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการวิจัย เรื่อง ห่วงโซ่การย้ายถิ่นผ่านเครือข่ายทางสังคมของแรงงานนักเรียนไทยในออสเตรเลีย (Chain Migration with the Social Networks of Thai Student-Migrant Labourers in Australia) ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจากสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกสว.)

บรรณานุกรม

- ดุษฎี อายุวัฒน์ และธนพฤกษ์ ชามะรัตน์. (2557). บทบาทของเครือข่ายนายหน้าแรงงานต่อการกำหนดราคาค่าหัวแรงงานในการไปทำงานต่างประเทศ. ขอนแก่น : ศูนย์วิจัยและฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตคนวัยแรงงาน คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ธนพฤกษ์ ชามะรัตน์. (2560). “หมุดยัดเด็กไกลบ้าน: บทบาทของเครือข่ายทางสังคมที่มีต่อการดำรงชีพของแรงงานนักเรียนไทยในออสเตรเลีย”, วารสาร ศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่, 9(2) : กรกฎาคม - ธันวาคม 2560 : หน้า 260-282.
- สุทธิพร บุญมาก. (2554). บทบาทของเครือข่ายการย้ายถิ่นของแรงงานคนไทย เชื้อสายมลายูในร้านต้มยำประเทศมาเลเซีย. วารสารคณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ, 8(3), มกราคม – เมษายน 2554 : หน้า 24-40.
- สำนักงานบริหารแรงงานไทยไปต่างประเทศ. (2563). สถิติข้อมูลแรงงานไทยไปต่างประเทศ. ค้นเมื่อ 15 พฤษภาคม 2563, จาก <http://www.overseas.doe.go.th/>.
- Ayuwat, D. and Chamaratana, T. (2013). The Role of Labour Broker Networks in Setting the Price of Working Abroad for Thai Migrant Workers, Asia-Pacific Population Journal. 28(2), December 2013 : 51-68.
- Boissevain, J. (1974). Friends of Friends: Network, Manipulators and Coalitions. Oxford: Basil Blackwell.
- Chamaratana, T., Ayuwat, D., Knippenberg, L., and De Jong, E. (2010). Connecting the Disconnected: Background, practices and motives of labour brokers in Isan, Thailand - an explorative study. The International Journal of Interdisciplinary Social Sciences, 5(5), November, 359 - 372.

- Chamaratana, T. and Sangseema, T. (2018). "Moving on the Chain: Push-Pull Factors Affecting the Migration of Laotian Workers to Udon Thani, Thailand", *European Journal of Social Sciences Education and Research*. Volume 5, Issue 2, May - August 2018, pp. 109-115. DOI : <http://dx.doi.org/10.26417/ejser.v5i2>.
- Curran, S.R. and Rivero-Fuentes, E. (2003). Engendering Migrant Networks: the Case of Mexican Migration. *Demography*, 40(2), 289-307.
- De Jong, E. (2008). *Living with the death: The Economics of Culture in the Torajan Highlands, Indonesia*. Nijmegen: CIDIN.
- Kilduff, M. and Tsai, W. (2003). *Social Networks and Organizations*. London: SAGE.
- Meenakshisundaram, K. S. (2013). *Study of Agriculture Labourers Migration Social Network and the Migration Behaviour*. New Delhi: Indian Journal of Commerce and Management Study.
- Ritzer, G. (1992). *Contemporary Sociological Theory*. 3rd ed. New York: McGraw-Hill.
- Shah, N.M. and Menon, I. (1999). Chain Migration Through the Social Network: Experience of Labour Migrants in Kuwait. *International Migration*, 37(2), 361–382.
- Wasserman, S. and Faust, K. (1999). *Social Network Analysis: Methods and Applications*. 4th ed. New York: Cambridge University Press.

Synthesis of Research on Comparison of Effectiveness of Flipped Learning and Traditional Teaching Method on English Language Teaching and Learning during 2014-2020 through Meta-analysis¹

อัญชลี ชยานุวัชร³ (Anchalee Chayanuvat)³

งานวิจัยเชิงวิเคราะห์ห้มีงานมีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาประสิทธิผลของการจัดการเรียนรู้แบบใช้ห้องเรียนกลับทางกับการสอนแบบดั้งเดิมในประเด็นผลสัมฤทธิ์ด้านการสอบว่าจัดการเรียนการสอนแบบห้องเรียนกลับทางมีประสิทธิผลมากกว่าการสอนแบบดั้งเดิมหรือไม่ ใน ทักษะการอ่าน การเขียน การฟัง การพูด ไวยากรณ์ คำศัพท์และความเข้าใจภาษาอังกฤษโดยใช้คะแนนสอบสัมฤทธิ์ผล

จัดแบ่งตัวแปรตามเป็นสองระดับ คือ การศึกษาในระดับต้นและการศึกษาในระดับสูง มีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากงานวิจัย 211 งานระหว่างปี 2014-2020 ครอบคลุม 25 ประเทศ มีงานวิจัยที่ผ่านการคัดเลือก จำนวน 70 เรื่อง และมีข้อมูลนำไปประมวลผลทั้งหมด 81 รายการด้วยโปรแกรม RevMan 5.4.1 นำมาใช้วิเคราะห์แบบ Random-effects model settings (การถกเถียงแบบกำหนดให้งานทุกชิ้นเท่าเทียมกันหมด) กำหนดให้ค่าแห่งความเชื่อมั่น 95% ($p < 0.05$) ผลการวิเคราะห์พบว่าการสอนแบบดั้งเดิมมีประสิทธิภาพมากกว่าการจัดการเรียนการสอนแบบห้องเรียนกลับทางในทุกทักษะ แต่พบว่าไม่มีนัยสำคัญกับทักษะการฟังในทุกระดับของการศึกษาระดับต้น ไวยากรณ์ในการศึกษาระดับสูงและทักษะด้านคำศัพท์ในการเรียนรู้ระดับสูง งานวิจัยชิ้นนี้เป็นประโยชน์กับครูผู้สอนในการเลือกวิธีการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับบริบทของตน ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยการวิเคราะห์เชิงปริมาณครั้งต่อไปคือการวิจัยกลุ่มข้อมูลที่ใหญ่ขึ้นในระดับประถมศึกษาและการเรียนรู้ภาษาในด้านอื่นๆ

คำสำคัญ : การเรียนแบบกลับทาง, การวิเคราะห์เชิงปริมาณ, คะแนนสัมฤทธิ์ผล, วิธีการสอนแบบดั้งเดิม, การวิเคราะห์เนื้อหา

Abstract

This meta-analysis study aims at finding whether Flipped Learning was more effective than traditional teaching method in English language teaching in seven skill areas of reading, writing, listening, speaking, grammar, vocabulary, and general English comprehension in achievement test scores, which were categorized into two variables: lower education and higher education. The study collected 211 academic studies on Flipped Learning published from 2014 to 2020 from 25 countries. Eighty-one data entries from 70 studies were obtained for the meta-analysis. RevMan 5.4.1 software was used to analyze the data under random-effects model settings with $p < 0.05$ and at 95% CI. In the comparison, the traditional teaching method was found more significantly effective than the Flipped Learning approach in all skill areas, but it was not significant in listening at lower education, grammar at higher

education, and vocabulary learning at higher education. The findings might help the teachers and educators to be able to choose the right teaching approaches for their contexts, and students would be aware that the traditional method was more effective for achievement test scores. Further, meta-analysis studies were suggested with larger data collection at the primary level, and other aspects of language learning.

Keywords : Flipped Learning, Meta-analysis, Achievement scores, Traditional teaching method, Content analysis

1. Introduction

Flipped Learning has become popular in English language teaching (Kostka & Lockwood, 2015: 2-4; Suranakkarin, 2017:1; Wang, An & Wright, 2018: 19-22; Hava, 2021: 389-390). Many educators believed that it was an effective teaching method for achievement test scores in English language teaching (Yildirim, 2017: 38 & Alnuhayt, 2018: 241). However, other research findings also showed the ineffectiveness of this teaching method (Ramirez, Hinojosa & Rodriquez, 2014: 121-127; Egbert, Herman & Lee, 2015: 13-14; Yang, 2017: 12-13). English is an important language for international business, jobs, education, entertainment, traveling, and the Internet (Zazulak, 2017; Clement, 2019) in schools and universities (Sundari, 2017: 147). Despite such importance, Thai students suffered from low scores in English (Sripor, 2018). Educators have been trying to improve students' English scores by considering the Flipped Learning teaching approach (Yoon, 2013). However, Flipped Learning has negative feedbacks from scholars (Moran & Young, 2014: 177-180). Therefore, the present study analyzed achievement test scores from 70 previous studies in English teaching using the meta-analysis method to examine if Flipped Learning was more effective than the traditional teaching method. The findings of this study would benefit educators who are seeking

an effective teaching method in comparison to the traditional method, especially in English language teaching.

1.1 Objectives

There were seven main objectives and each objective was further divided into two categories as (a) for lower education and (b) for higher education, thus totaling 14 objectives. They are as follows:

Objective 1

a. To generalize the effects of the Flipped Learning Approach on students' reading comprehension at lower education.

b. To generalize the effects of the Flipped Learning Approach on students' reading comprehension at higher education.

Objective 2

a. To generalize the effects of the Flipped Learning Approach on students' writing skills at lower education.

b. To generalize the effects of the Flipped Learning Approach on students' writing skills at higher education.

Objective 3

a. To generalize the effects of the Flipped Learning Approach on students' listening comprehension at lower education.

b. To generalize the effects of the Flipped Learning Approach on students' listening comprehension at higher education.

Objective 4

a. To generalize the effects of the Flipped Learning Approach on students' speaking skills at lower education.

b. To generalize the effects of the Flipped Learning Approach on students' speaking skills at higher education.

Objective 5

a. To generalize the effects of the Flipped Learning Approach on students' grammar comprehension at lower education.

b. To generalize the effects of the Flipped Learning Approach on students' grammar comprehension at higher education.

Objective 6

a. To generalize the effects of the Flipped Learning Approach on students' vocabulary at lower education.

b. To generalize the effects of the Flipped Learning Approach on students' vocabulary at higher education.

Objective 7

a. To generalize the effects of the Flipped Learning Approach on students' general English comprehension at lower education.

b. To generalize the effects of the Flipped Learning Approach on students' general English comprehension at higher education.

2. Literature Review

2.1 Flipped Learning

Flipped Learning is a learner-centered pedagogy using direct instruction that moves from the group learning space to the individual learning space, and the resulting group space is transformed into a dynamic, interactive learning environment where the educator guides students as they apply concepts and engage creatively in the subject matter (Hamdan, McKnight, McKnight & Arfstom, 2014: 8). It is a modernized teaching method that learning starts from home, basically before coming to the classroom (Abdelshaheed, 2017: 9). Such learning is more flexible (Yildirim, 2017: 41), practical and

hands-on learning (Clark, Kaw, Lou, Scott & Besterfield-Sacre, M., 2018). The teaching method was considered more suitable in modern times (Hava, 2021: 389-390) and became popular in ESL teaching (Kostka & Brinks, 2015: 2-4).

2.2 Traditional Teaching Method

Traditional teaching is a face-to-face lecture by the teacher in the classroom, and students listen, take notes and the teacher assigns homework. This is a teacher-centered, and teacher-control method (Larsen Freeman & Anderson, 2011: 32-45). This method is considered as grammar-translation and reading literary texts (Hinkel, 2011: 558). This is considered an outdated teaching method (Vuong, Tan & Lee, 2018: 1504); however, it was regarded as a significantly effective method for achievement test scores (Dixon, 2017: 121-132).

2.3 Meta-analysis

Meta-analysis is a synthesis model of quantitative researches on the same problem that the research studies by using statistics to derive a more in-depth conclusion than an individual study can provide. Data for meta-analysis include standard indexes such as effect size index, co-efficient index, and characteristics of research. 'Unit of Analysis' refers to a study of hypothesis testing. Objectives consist of two aspects. First, the synthesis gives a conclusion about standard indexes. Secondly, the synthesis is aimed at examining the causal relationship between dependent variables and standard indexes (Wiratchai, 1999: 56).

2.4 Related Studies

Eighty-five related studies on Flipped Learning in English Language studies were reviewed. The findings showed a mixture of positive and negative results. It was considered effective for teaching- speaking, listening, reading, and writing skills (Leis & Brown, 2018: 64-66 and Zainuddin & Attaran; 2015: 668-669). Studies also reported its effectiveness in reading (Huang & Wang, 2016: 185-196 and Leis & Brown, 2016: 64-66), writing (Umutlu & Akpinar, 2017: 64-65 and Arifani, 2019: 10-12), speaking (Zhang, Du, Yuan & Zhang, 2016: 1344-1345; Wang & Wright, 2018: 23-28 and Abdullah, Hussin & Ismail, 2019:140-145), listening (Roth and Supasetseree, 2016), grammar (Pudin, 2017: 57 and Li, Wang, Wang & Jia, 2017), vocabulary skill (Kim, Kim, Khera & Getman, 2014: 37-39), and in general English comprehension (Mehring, 2015: 9 and Correa, 2015: 123-124). Meta-analysis studies (Aydin, Okmen & Sahin, 2021: 44-46; Birgili, Seggie & Oguz, 2021: 22-23, and Kozikoğlu, 2019: 859-864) found that this method was more effective in teaching English. However, other researches also found ineffectiveness of the method in teaching English grammar (Anwar, 2017:104-102) and speaking (Anwar & Pratama, 2016: 112-114) and even not suitable for ESL teaching (Egbert, Herman & Lee, 2015: 13-14) and no significant learning outcomes was seen over traditional method in teaching English (Suranakkarin, 2017:10-16 and Alhamami & Khan, 2019: 79-81). A meta-analysis of Dixon (2017:121-132) found the traditional method was more effective than Flipped Learning. Thus, there were conflicting mixed results. Therefore, meta-analysis method was used to ascertain the effectiveness of Flipped Learning,

3. Research Methodology

3.1 Research Design

This research was a meta-analysis in which the achievement test scores of English under Flipped Learning and traditional teaching methods were analyzed. In a meta-analysis, data were extracted from previous primary studies (Cohen, Manion & Morrison, 2007: 291-296). Literature review, selection of primary studies, data collection, data analysis steps were involved. Revman 5.4.1 software was used for data analysis.

3.2 Research Population and Samples

The population of this study was 70 previous primary studies sorted out of 211 total studies in language teaching. Eighty-one data were derived for data encoding. A total of N=3158 learners in Flipped Learning and a total of N=3092 learners in the traditional method took part in all the primary studies. As the study was conducted, the researcher did not teach a classroom lesson, so bias in opinion and attitude could be avoided. Studies included in the study are shown in Appendix A.

3.3 Data Collection

The primary studies were collected from online database sources such as Google Scholar, Semantic Scholar, Education Resource Information Center (ERIC), ProQuest, EBSCO, ResearchGate, and Wiley Online library, websites of journals and institutions, and online publishers. Primary studies were research articles, theses, and dissertations from Master and Ph.D. degree, conference papers including published and unpublished documents. Flipped Learning and traditional studies in teaching English having mean achievement test scores, standard deviations of the scores, participant numbers were collected. Only qualified studies were sorted out during data processing. Primary studies were conducted during (year) 2014 to 2020 in 25 countries.

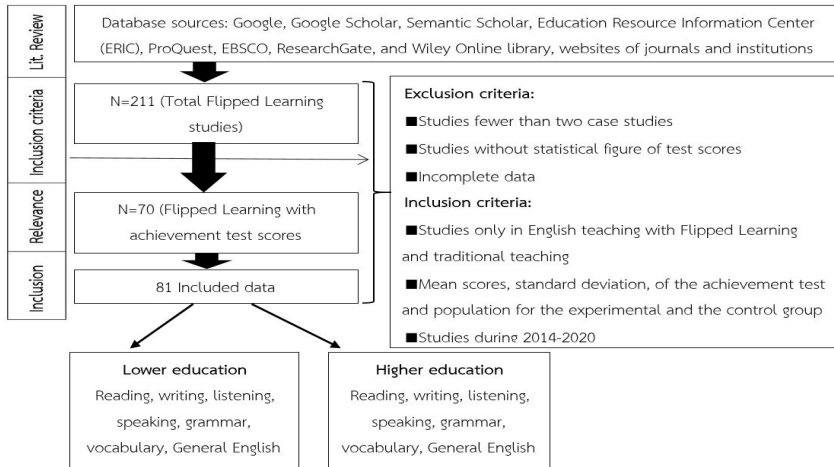

Figure 1 : Data collection and sample processing (source model: (Karagöl & Esen, 2019)

Data Inclusion Criteria

Primary studies in English teaching with Flipped Learning and traditional teaching having mean scores, the standard deviation of the achievement test, and population for the experimental and the control group were included. The primary studies were conducted during 2014-2020.

3.4 Data Analysis

Data were grouped into seven skills such as reading comprehension, writing skills, listening comprehension, speaking skills, grammar comprehension, vocabulary, and general English comprehension. Each skill was divided into two variables as lower education and higher education. Data were analyzed by using Revman 5.4.1 software. The random-effects model setting was used for data analysis with $p < 0.05$ and at 95% CI. The Flipped Learning was assigned as the experimental group and the traditional method was assigned as the control group in the data entry.

3.5 Research Findings

The traditional method was more effective than the Flipped Learning approach in all skills such as reading, writing, listening, speaking, grammar, vocabulary, and general English comprehension.

Finding for objective 1a & 1b -Reading Comprehension

Objective 1a & 1b, in reading comprehension (Figure 2), the traditional method was significantly more effective for lower education ($Z = 3.39$, $p < 0.0007$) and higher education ($Z = 3.44$, $p < 0.0006$) at 95% CI. The black diamond boxes did not touch the no-effect line in the forest plot. Three studies for lower and five studies for higher education were analyzed.

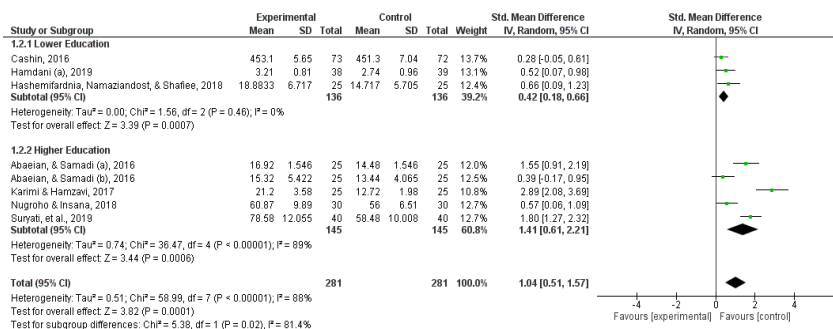

Figure 2 : The total effect of the Flipped Learning Approach on students' reading comprehension achievement for lower and higher education (Forest plot)

Finding for objective 2a & 2b -Writing Skills

Objective 2a & 2b, in writing skills (Figure 3), the traditional method was significantly more effective for lower education ($Z = 2.64$, $p < 0.008$) and higher education ($Z = 3.96$, $p < 0.0001$) at 95% CI than Flipped Learning at 95% CI. Four studies for lower and nine studies for higher education were analyzed. Both diamond boxes did not touch the no-effect line in the forest plot.

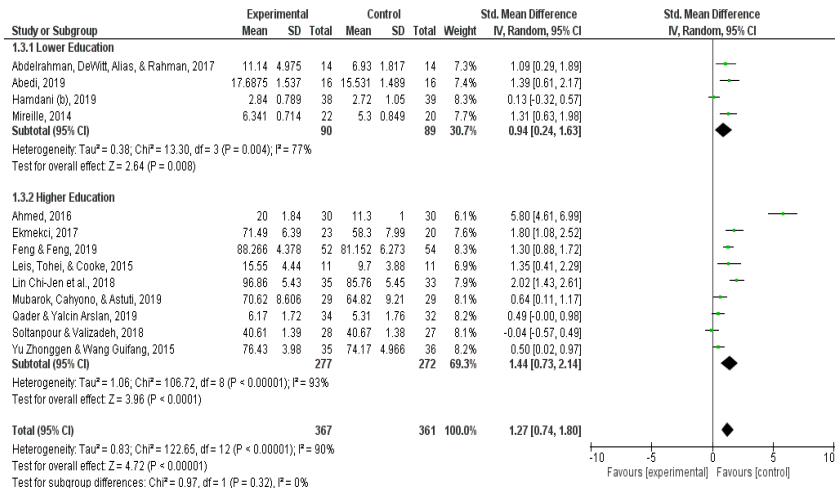

Figure 3 : The total effect of Flipped Learning Approach on students' writing comprehension achievement learning at the lower and higher education (Forest plot)

Finding for objective 3a -Listening Comprehension

Objective 3a, in listening comprehension (Figure 4) at lower education,

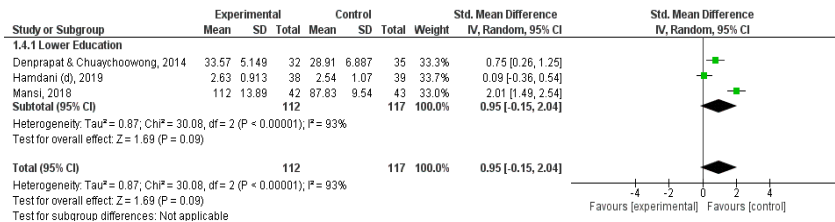

Figure 4: The total effect of Flipped Learning Approach on students' listening comprehension achievement at lower and higher education level (Forest plot)

the traditional method was slightly more effective but not significant at 95% CI, ($Z = 1.69$, $p > 0.09$) as the diamond box touched the no-effect line in the forest plot. Listening comprehension in higher education could not analyze due to a lack of data available.

Finding for Objective 4a & 4b -Speaking Skills

Objective 4a & 4b for speaking skills (Figure 5), the traditional method was significantly more effective than Flipped Learning for both levels.

For lower education, traditional method was more significant ($Z = 2.31$, $p < 0.02$) and higher education as well ($Z = 3.83$, $p < 0.0001$) at 95% CI. Both diamond boxes did not touch the no-effect line in the forest plot.

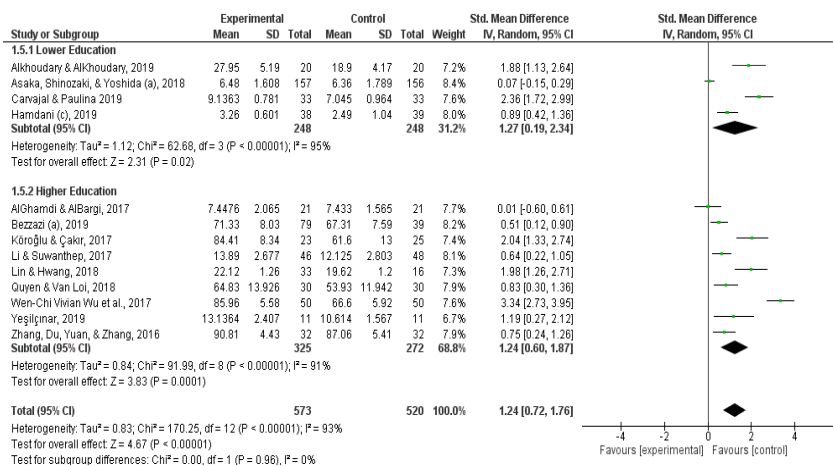

Figure 5 : The total effect of Flipped Learning Approach on students' speaking skills at the lower and higher education level (Forest plot)

Four studies for lower education and nine studies for higher education were analyzed.

Finding for objective 5a & 5b -Grammar Comprehension

Objective 5a and 5b in grammar comprehension (Figure 6), the traditional method was significantly more effective ($Z = 2.23$, $p < 0.03$) for lower education that analyzed four studies at 95% CI. For higher education, the traditional method was slightly more effective but the result was not significant as the diamond box touched the no-effect line at 95% CL ($Z = 0.83$, $p < 0.40$).

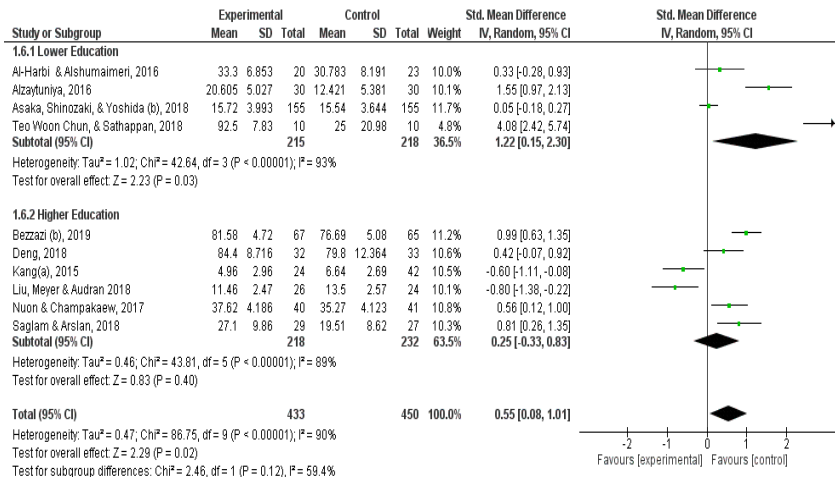

Figure 6 : The total effect of Flipped Learning Approach on students' grammar comprehension achievement at the lower and higher education (Forest plot)

Finding for objective 6a & 6b -Vocabulary

Objective 6a and 6b in vocabulary (Figure 7), the traditional method was significantly more effective for lower education at 95% CI, ($Z = 2.10$, $p < 0.04$). At higher education, the traditional method was slightly effective without any significance at 95% CI, ($Z = 0.83$, $p < 0.40$) because the diamond box touches the no-effect line.

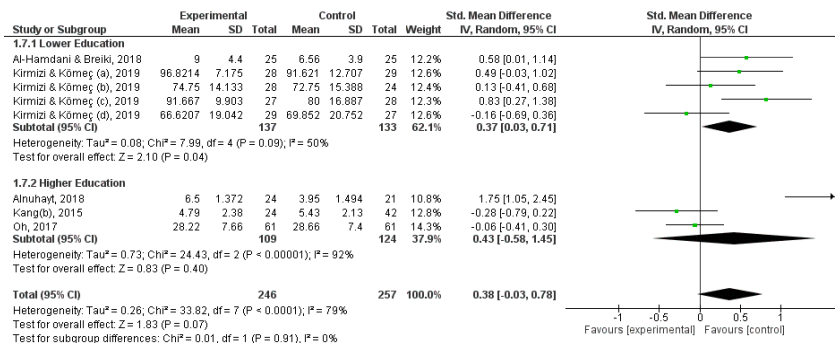

Figure 7 : The total effect of Flipped Learning Approach on students' vocabulary at lower and higher education (Forest plot)

Finding for Objective 7a & 7b -General English Comprehension at Lower Education

Objective 7a and 7b in general English comprehension (Figure 8), the traditional method was significantly more effective at lower with effect at 95% CI ($Z = 2.98$, $p < 0.003$) and higher education.

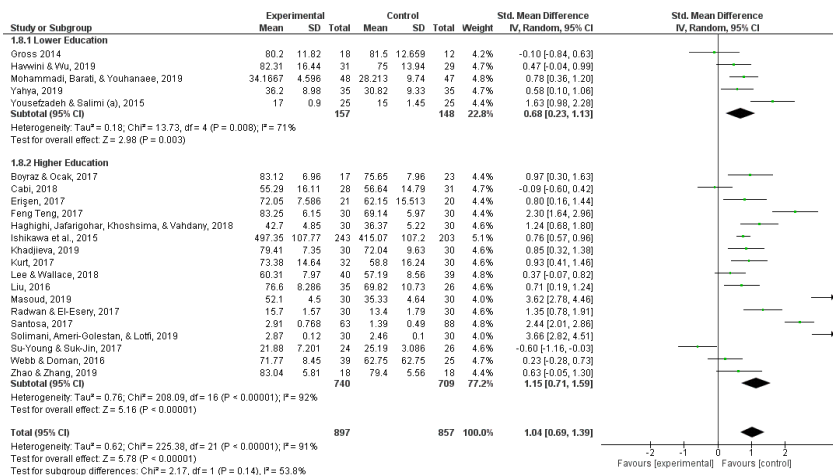

Figure 8: The total effect of Flipped Learning Approach on students' General English comprehension achievement at the lower and higher education level (Forest plot)

For lower education, five studies were analyzed and the traditional method was significantly more effective at 95% CI ($Z = 2.98$, $p < 0.003$) than the Flipped Learning. Similarly, for higher education too, the traditional method was more significantly effective at 95% CI, ($Z = 5.16$, $p < 0.00001$). approach as the diamond box did not touch the no-effect line.

4. Conclusion, Discussion, and Implication

4.1 Conclusion

The traditional teaching method was overall more effective than Flipped Learning in achievement test scores in all language skills areas -reading, writing, listening, speaking, grammar, vocabulary, and general English comprehension skills. However, listening at lower education, grammar at higher education, and vocabulary at higher education tend to be as effective as the traditional method. Supported by these findings, teachers, and learners could use the Flipped Learning method for Listening as it allows the repeated practice; for vocabulary, as it enhances visual with multimedia, and grammar with a more elaborate example from online learning materials.

4.2 Discussion

First, in reading comprehension, the traditional method was more significantly effective for both lower and higher education than the Flipped Learning. These findings were in contrast to the findings of Huang & Wang (2016: 185-196); Zainuddin & Attaran (2015; 668-669) and Kaydet & Ozkan (2019: 60-61). However, the present findings were similar to the findings of Egbert, Herman & Lee (2015:13-14) and Alhamami and Khan, (2019: 79-81). Secondly, in writing skills, the traditional method was significantly more effective than the Flipped Learning for both lower and higher education. This finding was contrary to the findings of Umutlu & Akpınar (2017: 64-65) and Arifani (2019: 10-12). Thirdly, in listening comprehension at lower education, the traditional method was slightly more effective than the Flipped Learning approach but it was not significant. This finding was in contrast to the findings of Roth and Suppasetserree (2016), Zainuddin & Attaran (2015; 668-669) and Kaydet & Ozkan (2019: 60-61). Fourthly, in speaking skills, the traditional method was significantly more effective at both levels of education which were in contrast

to the findings of Wang & Wright (2018: 23-28) and Abdullah, Hussin & Ismail (2019:140-145) However, these findings were in alignment with the findings of Anwar and Pratama (2016). Fifthly, in grammar comprehension at lower education, the traditional method was significantly more effective than the Flipped Learning but at higher education, it was not significant even though the traditional method was slightly more effective. The finding again was contrary to the findings of Pudín (2017: 57) and Li, Wang, Wang & Jia (2017: 258-259). But the present finding was again similar to the findings of Anwar (2017:112-114). Sixthly, in vocabulary skills, the traditional method was significantly more effective than the Flipped Learning at lower education, but at higher education, the traditional method was slightly more effective than the Flipped Learning approach without any significance. This was also in contrast to the findings of Zhang, Du, Yuan & Zhang (2016:1344-1345). Seventhly, in general English, the traditional method was significantly more effective at lower as well as at higher education, that the findings were again, in contrast to the findings of Mehning (2015: 9) and Correa (2015: 123-124).

In previous studies, achievement test scores were better in the traditional method (Dixon, 2017:121-132; Song,2019:1398-1405).The reasons for lower achievement test scores with Flipped Learning were indicated from the literature review that this method was still new and not adapted well as a teaching method (Xinying, 2017: ;Suranakkharin, 2017:13-16 ; Li, Wang, Wang & Jia, 2017 : 254, 259).

Despite the lower score, Flipped Learning was good in the affective domain area of language learning (Alnuhayt, 2018: 238-240). It reduces learners' anxiety (Tiaht & Porter, 2016: 88-89; Shi, 2017: 3-5).

4.3 Implications

- Teachers and learners could focus on traditional teaching methods if the learning goal is achievement test scores.
- The Flipped Learning approach could be useful as a complementary teaching strategy and could be more useful for listening and speaking as the method is a more practical, hands-on learning approach.

4.4 Suggestions

1. Further meta-analysis studies are suggested on similar research with larger data collection for more accurate and stronger generalization.
2. Meta-analysis for listening at higher education is suggested as the present study could not find enough data.

References

- Abdelshaheed, B. S. M. (2017). Using flipped learning model in teaching English language among female English majors in Majmaah University, *English Language Teaching*. 10(11), 96–110. Retrieved June 21, 2019 from <http://www.doi.org/elt.v10n11p96>.
- Abdullah, M.Y., Hussin, S. and Ismail, K. (2019). Implementation of flipped classroom model and its effectiveness on English speaking performance, *International Journal of Emerging Technologies in Learning*. 14(9), 130–147. Retrieved August 15, 2020 from <https://www.doi.org/10.3991/ijet.v14i09.10348>.
- Alhamami, M. and Khan, M. (2019). Effectiveness of flipped language learning classrooms and students' perspectives, *Journal on English as a Foreign Language*. 9, 71–86. Retrieved July 31, 2020 from <https://www.doi.org/10.23971/jefl.v9i1.1046>.

- Alnuhayt, S. S. (2018). Investigating the use of the flipped classroom method in an EFL vocabulary course, *Journal of Language Teaching & Research*. 9(2), 236-242. Retrieved July 31,2020 from <http://www.dx.doi.org/10.17507/jltr.0902.03>.
- Anwar, C. (2017). Flipped classroom in teaching vocabulary to EFL young learners. indigenous norms to the coming age of one Asia, 109–115. *Proceedings of the 2nd TEYLIN International Conference* Retrieved August 5, 2019 from <https://www.doi.org/10.24176/03.3201.13>.
- Anwar, C. and Pratama, A. (2016). Flipped classroom in speaking learning for young learners, *Proceedings of the 1st 2016 TEYLIN International Conference*, Retrieved July 21,2019 from <https://www.researchgate.net/publication/313632359>.
- Arifani, Y. (2019). The application of small group and individual flipped model with whatsapp to foster EFL learners' cohesive writing skill, *Library Hi Tech News*. 36(4), 10-12. Retrieved March 22, 2019 from <https://www.doi.org/10.1108/LHTN-12-2018-0075>.
- Aydin,M., Okmen, B. Sahin, S. and Kilic, A. (2021). The meta-analysis of the studies about the effects of flipped learning and students' achievement. *Turkish Online—Journal of Distance Education*, TOJDE, 22 (1), 33-51.
- Birgili,B., Seggie, F.N. & Oguz, E. (2021). The trends and outcomes of flipped learning research between 2012-2018: a descriptive content analysis, *Journal of Computers in Education*, 1-30.
- Clark, R., Kaw, A., Lou, Y., Scott, A. and Besterfield-Sacre, M. (2018). Evaluating blended and flipped Instruction in numerical methods at multiple engineering schools, *International Journal for the Scholarship of Teaching and Learning*. 12(1). Art 11, 1-18. Retrieved June 30, 2019 from <https://www.doi.org/10.20429/ijstol.2018.120111>.

- Clement, J. (2019). Internet: most common languages online 2019. Retrieved September 13, 2019, from <https://www.statista.com/statistics/262946>.
- Cohen, L., Manion, L. and Morrison, K. (2007). Research methods in education. London : Routledge.
- Correa, M. (2015). Flipping the foreign language classroom and critical pedagogies: A (new) old trend, *Higher Education for the Future*. 2(2), 114-125. doi:10.1177/2347631115584122. Retrieved September 12, 2019, from <https://www.researchgate.net/publication/281234169>.
- Dixon, K.L. (2017). The effect of the flipped classroom and urban high school students' motivation and academic achievement in a high school science course. A dissertation presented in partial fulfillment of the requirement for the degree of Doctor of Education of Liberty University, Lynchburg, VA.
- Egbert, J., Herman, D. and Lee, H. (2015). Flipped instruction in English language teacher education: a design-based study in a complex, open-ended learning environment, *TESL-EJ*. 19(2), 1-23. Retrieved August 5, 2019 from <http://www.tesl-ej.org/wordpress/issues/volume19/ej74/ej74a5/>.
- Engin, M. (2014). Extending the flipped classroom model: developing second language writing skills through student-created digital videos, *Journal of the Scholarship of Teaching & Learning*. 14(5), 12-26. Retrieved June 4, 2020 from <https://www.doi.org/10.14434/josotlv14i5.12829>.
- Hamdan, N., McKnight, P, McKnight, K. & Arfstrom, K.M. (2013). A review of flipped learning, *Flipped learning Network*, Pearson, 1-21, Retrieved May 1, 2020 from flippedlearning.org.

- Hava, K. (2021). The effects of the flipped classroom on deep learning strategies and engagement at the undergraduate level. *Participatory Education Research*. 8 (1), 379-394, Retrieved January 25, 2021 from [http://www/perjournal.com](http://www.perjournal.com).
- Hinkel, E. (2011) (ed). *Handbook of research in second language teaching and learning Volume II*, USA: Routledge Tylor & Francis Group.
- Kaydet, T. B. and Özkan, M. B. (2019). Implementation of flipped classroom in English class of 5th grade in secondary school, *International Journal of Eurasian Education and Culture*. 4(6), 38–50.
- Kim, M.K., Kim, S.M. Khera, O. and Getman, J. (2014). The experience of three flipped classrooms in an urban university: an exploration of design principles doi: 10.1016/s j.ihedhuc.2014.04.003, 1-55.
- Kostka, I. and Brinks, L., R. (2015). What's on the Internet for flipping English language instruction? Retrieved December 1, 2019, from <http://www.tesl-ej.org/wordpress/issues/volume19/ej74/ej74int/>.
- Kozikoğlu, İ. (2019). Analysis of the studies concerning flipped learning model: A comparative meta-synthesis study, *International Journal of Instruction*. 12(1), 851–868. Retrieved June 1, 2020 from <https://www.doi.org/10.29333/iji.2019.12155a>.
- Larsen-Freeman, D. & Anderson, M. (2011). *Techniques and principles in language teaching*, 3rd edition, New York: Oxford University Press.
- Leis, A. and Brown, K. (2016). Flipped learning in an EFL environment: does the teacher's experience affect learning outcomes?, *The EUROCALL Review*. 26(1), 3–13.

- Li, Z., Wang, H.-M., Wang, D.-G. and Jia, X.-J. (2017). application of flipped classroom in grammar teaching. *Proceedings of 3rd Annual International Conference on Social Science and Contemporary Humanity Development (SSCHD 2017)*. 254-260. Retrieved August 15,2019 from <https://www.researchgate.net/publication/320940167>.
- Lin, C.-J. and Hwang, G.-J. (2018). A learning analytics approach to investigating factors affecting EFL students' oral performance in a flipped classroom, *Educational Technology & Society*. (2), 205.
- Mehring, J. (2015). An exploratory study of the lived experiences of Japan undergraduate EFL students in the flipped classroom. Unpublished Doctoral Dissertation. Pepperdine University : Malibu. 1-10.
- Moran, C. & Young , C. (2014). Chapter 9 active learning in the flipped English language arts classroom. In J. Keengwe, G. Onchwari & J.M. Oigara (eds.). *Remoting active learning throughthe flipped classroom model*.163-184.
- Pudin, C. S. J. (2017). Exploring a flipped learning approach in teaching grammar for ESL students, *IJELTAL (Indonesian Journal of English Language Teaching and Applied Linguistics)*. 2(1), 51. Retrieved May 24,2019 from <https://www.doi.org/10.21093/ijeltal.v2i1.47>.
- Ramirez,D.,Hinojosa, C & Rodriguez, F. (2014). Advantages and disadvantages of flipped classroom:STEM students' perceptions. *Proceedings of 7th International Conference of Education "Research and Innovation" ICERI, Seville,Spain*, 121-127.
- Roth, C. and Suppasetseree, S. (2016). Flipped classroom: can it enhance English listening comprehension for pre-university students in Cambodia? Retrieved November 4, 2019, from ResearchGate website: <https://www.researchgate.net/publication/313477225>.

- Shi, J. (2017). Investigation and research on the emotional anxiety current situation of learners in flipped classroom, Proceedings of 7th International Conference on Social Network, Communication and Education (SNCE 2017), Vol. 82, 865-869, Retrieved August 15,2019 from anlantis-press.com.
- Song, S. M. (2019). Can flipped learning be an alternative?: A critical review based on the essence of flipped learning, Journal of Learner-Centered Curriculum and Instruction. 19(6), 1387-1410.
- Sripor, S. (2018). Poor O-Net results nationally – but then there’s Supawadi. The Nation. Retrieved December 18, 2019 from <http://www.nationmultimedia.com/detail/national/30341839>.
- Sundari, H. (2017). Classroom interaction teaching English as foreign language at lower secondary schools in Indonesia. Advances in Language and Literature Studies. Retrieved 23 March 2020 at www.all.saiac.org.au.
- Suranakkharin, T. (2017). Using the flipped model to foster Thai learners’ second language collocation knowledge. 3L, Southeast Asian Journal of English Language Studies. 23(4), 1-20. Retrieved December 21, 2019 from <http://www.doi:10.17576/3L-2017-2303-01>.
- Tiaht, T. and Porter, J. C. (2016). What do I do with this flipping classroom: ideas for effectively using class time in a flipped course, Business Education Innovation Journal. 8(2), 85–91. Retrieved November 2, 2019 from http://www.elmstpress.com/images/811V8N2_final-6.pdf.
- Umutlu, D. & Akpınar, Y. (2017). Effects of different video modalities in flipped English writing classes on students’ writing scores. Contemporary Educational Technology, 12 (2): 1-16 Retrieved August 10,2019 from <https://www.doi.org/10.30935/cedtech7993>.

- Vuong, N. H. A., Tan, C. K. and Lee, K. W. (2018). students' perceived challenges of attending a flipped EFL classroom in Vietnam, *Theory and Practice in Language Studies*. 8 (11), 1504-1510, Retrieved July 29, 2019 ,<https://www.doi.org/10.17507/tpls.0811.16>.
- Wang, J., An, N. and Wright, C. (2018). Enhancing beginner learners' oral proficiency in a flipped Chinese foreign language classroom, *Computer Assisted Language Learning*. 31(5-6),1-29. Retrieved May 23, 2019 from <https://www.doi:10.1080/09588221.2017.1417872>.
- Wang, T. (2007). The comparison of the difficulties between cooperative learning and traditional teaching methods in college English teachers, *The Journal of Human Resource and Adult Learning*. 3(2), 23-30. Retrieved February 2, 2019 from <http://www.hraljournal.com/Page/4%20Tzu-Pu%20Wang.pdf>.
- Wiratchai, N. (1999). A meta-analysis. Bangkok : Chulalongkorn University Press.
- Xinying, Z. (2017). Researching into a MOOC embedded flipped classroom model for college english reading and writing course. *research-publishing.net*. Retrieved January 19, 2019 from <https://www.doi.org/10.14705/rpnet.2017.mooc2016.668>.
- Yang, C. C. R. (2017). An investigation of the use of the "flipped classroom" pedagogy in secondary English language classrooms, *Journal of Information Technology Education: Innovations in Practice*. 16, 1-20. Retrieved January 19, 2019 from <http://www.informingscience.org/Publications/3635>.
- Yildirim, G. (2017). A new learning approach: flipped classroom and its impacts, *Acta Didactica Napocensia*. 10(2), 31-44.

- Yoon, S. (2013). Education reform has to start in the “flipped classroom.” Retrieved March 31, 2019 from <http://www.nationthailand.com/opinion/30222422>.
- Zainuddin, Z. & Attaran, M. (2016). Malaysian students’ perceptions of flipped classrooms: a case study. *Innovations in Education and Teaching International*. 53(6), 660-670.
- Zazulak, S. (2017). The international companies using English as a common business language. Retrieved January 20, 2019 from <https://www.english.com/blog/english-as-a-common-business-language/>.
- Zhang, H., Du, X., Yuan, X. and Zhang, L. (2016). The effectiveness of the flipped classroom mode on the English pronunciation course, *Creative Education*. 7(09), 1340–1346. Retrieved September 15, 2019 from <https://www.doi.org/10.4236/ce.2016.79139>.

Appendix A

Table 1. List of Primary Studies Included in the Meta-analysis

No.	Year	Country	Researcher	Document-Type	Participant Ed. Level	English Skill	Flipped Learning			Traditional method		
							Mean	Std.dev.	Pop.	Mean	Std.dev.	Pop.
							$\bar{X}$	SD	n	$\bar{X}$	SD	n
1	2014	Thailand	Denprat & Chuaych	Article	Grade 7 (Lower second)	Speaking & Listening(EFL)	33.57	5.149	32	28.91	6.887	35
2	2014	Dubai	Mireille	Thesis (M.ed.TESOL)	Grade 12	Writing/ESL	6.341	0.7136	22	5.3	0.8491	20
3	2014	USA	Gross	Thesis (M.Sc)	Grade 12	General (English)	80.2	11.820	18	81.500	12.659	12
4	2015	Japan	Shikawa et al., 2015	Article/conf	univ	TOEIC(EFL)	497.35	107.77	243	415.07	107.2	203
5	2015	S.Korea	Kang(a)	Article	univ	Grammar (Eng)	4.96	2.96	24	6.64	2.69	42
6	2015	Japan	Leis, Toheji, & Cooke	Article	univ	Writing (Eng)	15.55	4.44	11	9.7	3.88	11
7	2015	USA	Prufume	Dissertation (Ed.D)	univ	Speaking (Japanese)	39.63	8.92	19	40.15	8.42	20
8	2015	China	Yu Zhonggen, & Wang	Article	univ	Writing (Eng)	76.43	3.98	35	74.17	4.966	36
9	2015	Iran	Yousefzadeh & Salimi (a)	Article	Secondary school	General(Eng)	17	0.9	25	15	1.45	25
10	2016	Iran	Abaeian, & Samadi (a)	Article	Institute/Higher	Reading (EFL)-Intermediate	16.92	0.321	25	14.48	0.321	25
11	2016	S.Arabia	Ahmed	Article	univ	Writing (EFL)	20	1.84	30	11.3	1	30
12	2016	S.Arabia	Al-Harbi, & Alshumaimi	Article	Secondary school	Grammar (EFL)	34.2	4.708	20	34.17	4.979	23
13	2016	Gaza	Alzaytuniya	Thesis (M.ed)	Grade 10	Grammar (EFL)	20.605	5.027	30	12.421	5.381	30
14	2016	USA	Cashin	Dissertation (Ed.D)	Grade 4	Reading (ELA)	453.10	5.65	82	451.30	7.04	81
15	2016	China	Liu	Article/Conference	univ	General(Eng)-Eng for esp pur	76.6	8.286	35	69.82	10.73	26
16	2016	China	Zhang, Du, Yuan, & Zh	Article	Univ	Speaking (EFL)	90.81	4.430	32	87.060	5.410	32
17	2016	USA/Maca	Webb, & Doman	Article	univ	General (ESL-EFL)	71.77	8.45	39	62.75	9.74	25
18	2017	Sudan	Abdelrahman, DeWitt,	Article	Secondary 1	Writing (ESL)	11.14	4.975	14	6.93	1.817	14
19	2017	S.Arabia	Alghamdi & Albargi	Article	Institute/Higher	Speaking(EFL)	7.4476	2.06534	21	7.4333	1.56503	21
20	2017	Turkey	Boyrac, & Ocak	Article	univ	General (EFL)-retention	83.12	6.96	17	75.65	7.96	23
21	2017	Turkey	Ekmekci	Article	univ	Writing (EFL)	71.49	6.46	23	58.3	7.99	20
22	2017	Egypt	Radwan, & El-Esery	Article	Higher institute	General (EFL)	15.7	1.57	30	13.4	1.79	30
23	2017	Turkey	Erişen	Article	univ	General (EFL)-retention	72.05	7.586	21	62.15	15.513	20
24	2017	Hong Kong	Feng Teng	Article	univ	General (EFL)-academic perfor	83.25	6.15	30	69.14	5.97	30
25	2017	Indonesia	Santosa	Article	Univ	General (EFL)	2.91	0.768	63	1.390	0.490	88
26	2017	Iran	Karimi & Hamzavi	Article	Institute/higher	Reading (EFL)	21.20	3.58	25	12.72	1.98	25
27	2017	Turkey	Kurt	Article	univ	General (Eng)	73.38	14.64	32	58.8	16.24	30
28	2017	Turkey	Köröglü, & Çakır	Article	univ	Speaking-ELT	84.41	8.34	23	61.6	13	25
29	2017	Thailand	Li & Suwanthep	Article	univ	Speaking (EFL)	11.083	2.667	46	12.125	2.803	48
30	2017	Korea	Oh	Article	College	Vocabulary (EFL)	28.22	7.66	61	28.66	7.74	61
31	2017	Cambodia	Nuon, & Champakaew	Article	univ	Grammar (Eng)	37.62	4.186	40	35.27	4.123	41
32	2017	S.Korea	Su-Young, & Suk-Jin	Article	univ	General (English)	21.88	7.201	24	25.19	3.086	26
33	2017	Taiwan	Wen- Chi Vivian Wu et al	Article	univ	Speaking (EFL)	85.96	5.58	50	66.6	5.92	50
34	2018	Oman	Al-Hamdani & Breiki	Article	Grade 9	Vocabulary(EFL)	9	4.4	25	6.56	3.9	25
35	2018	S.Arabia	Alnuhayt	Article	univ	Vocabulary (EFL)	6.5	1.373	24	3.95	1.493	21
36	2018	Japan	Asaka, Shinozaki, & Yos	Article/conf	Grade 7	Grammar (EFL)	15.72	3.993	155	15.54	3.644	155
37	2018	Japan	Asaka, Shinozaki, & Yos	Article/conf	Grade 7	Grammar (EFL)	6.48	1.608	157	6.36	1.789	156
38	2018	USA	Cabi	Article	univ	General (Eng)	55.29	16.11	28	56.64	14.79	31
39	2018	China	Deng	Article	Univ	EFL translation	84.4	8.716	32	79.8	12.364	33
40	2018	Iran	Haghighi, Jafarioghar, K	Article	univ	General (EFL)-compedence	42.7	4.85	30	36.37	5.22	30
41	2018	Iran	Hashemifardnia, Namaz	Article	Junior high school	Reading (EFL)-Intermediate	18.8833	6.71727	25	14.7167	5.70486	25
42	2018	S.Korea	Lee, & Wallace	Article	univ	General (EFL)-communicative	60.31	7.97	40	57.19	8.56	39
43	2018	Taiwan	Lin Chi-Jen, Hwang Gwo	Article	univ	Writing (EFL)	96.86	5.43	35	85.76	5.45	33
44	2018	Taiwan	Lin, & Hwang	Article	univ	Speaking (EFL)	22.12	1.26	33	19.62	1.2	16
45	2018	France	Liu, Meyer, & Audran	Article	Univ (Engineer Inst)	Grammar (EFL)	11.46	2.47	26	13.5	2.57	24
46	2018	S.Arabia	Mansi	Article	Grade 10	Listening (Eng)	112	13.89	42	87.83	9.54	43
47	2018	Vietnam	Quyen, & Van Loi	Article	univ/undergraduate	Speaking (EFL)	64.83	13.926	30	53.93	11.942	30
48	2018	Turkey	Saglam, & Arslan	Article (M.A Thesis)	univ	Grammar (Eng)	27.1	9.86	29	19.51	8.62	27
49	2018	Indonesia	Nugroho, & Insana	Article	univ	Reading (EFL)-Intermediate	60.87	9.89	30	56	6.51	30
50	2018	Malaysia	Teo Woon Chun, & Sath	Article	Primary (Grade 4)	Grammar (ESL)-adj	92.5	7.83	10	25	20.98	10
51	2018	S.Korea	Song, & Baldwin	Article(conf)	univ	Listening (EFL)-p.211	19.7667	2.42525	45	20.5761	2.64148	46
52	2018	Iran	Soltanpour, & Valizadeh	Article	univ/higher edu	Writing (EFL)	40.61	1.39	28	40.67	1.38	27
53	2019	China	Zhao & Zhang	Article	Univ	General (Eng)	83.04	5.81	18	79.4	5.56	18
54	2019	Iran	Abedi	Article	Intermediate	Writing (EFL)	17.6875	1.53704	16	15.5313	1.4885	16
55	2019	Oman	Alkhoudary & Alkhouda	Article	Secondary school	Speaking (EFL)	27.95	6.10	20	18.9	4.17	20
56	2019	Taiwan	Bezzati	Article	univ	Public Speaking (EFL)	71.33	8.03	79	67.31	7.59	39
57	2019	Taiwan	Bezzati (b)	Article	Univ	Grammar (EFL)	81.58	4.72	67	76.69	5.08	65
58	2019	China	Feng & Feng	Article	College	Writing (Eng)	88.266	4.3778	52	81.152	6.2731	54
59	2019	Taiwan	Hawini & Wu	Article	Grade 11	General (EFL)	82.31	16.44	31	75	13.94	29
60	2019	Uzbekistan	Khadjeva	Article	univ	General (Eng for academic pu	79.41	7.35	30	72.04	9.63	30
61	2019	Turkey	Kirmizi & Körmeç (b)	Article	Grade 10	Vocabulary (Eng)	74.75	14.1333	28	72.75	15.38845	24
62	2019	Turkey	Yeyilinar	Article	Univ	Speaking (EFL)	13.1364	2.407	11	10.614	1.567	11
63	2019	Indonesia	Mubarak, Cahyono, & A	Article	univ	Writing (EFL)	70.62	8.606	29	64.82	9.21	29
64	2019	Iran	Mohammadi, Barati, & A	Article	Grade 11	General (EFL communicative	34.1667	4.59571	48	28.2128	9.73996	47
65	2019	Egypt	Masoud	Article	univ	General (EFL)	52.1	4.5	30	35.33	4.64	30
66	2019	Iraq	Qader, & Yalcin Arslan	Article	Univ	Writing (EFL)	6.17	1.72	34	5.31	1.76	32
67	2019	Indonesia	Suryati et al.	Article	univ/Nursing	Reading (EFL)	78.58	12.055	40	58.48	10.008	40
68	2019	Iran	Solimani, Ameri-Golestan, & Lotfi	Adult-		General (EFL IELTS)	2.87	0.12	30	2.46	0.1	30
69	2019	Iraq	Yahya	Article	Secondary school	General (Eng)	36.2	8.98	35	30.82	9.33	35
70	2019	Iran	Hamdani	Article	Grade 9	Listening (Eng)	2.63	0.913	38	2.540	1.070	39

การรับรู้ภาพลักษณ์สุขสยาม ณ ไอคอนสยามที่ส่งผลต่อทัศนคติ ของลูกค้าชาวไทย The Effect of the Perceived Image of SookSiam at ICONSIAM toward Thai Customer Attitudes

เบญจมาภรณ์ ฟุ้งรุ่ง¹ (Benjamaporn Prungrung)¹

คม คัมภีรานุรักษ์^{2*} (Kom Campiranon)^{2*}

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการสร้างภาพลักษณ์ของร้านค้าภายในสุขสยาม 2) ศึกษาการรับรู้ภาพลักษณ์สุขสยามของลูกค้าชาวไทย 3) ศึกษาทัศนคติของลูกค้าชาวไทยที่มีต่อสุขสยาม 4) ศึกษาการรับรู้ภาพลักษณ์สุขสยามที่ส่งผลต่อทัศนคติของลูกค้าชาวไทย โดยใช้รูปแบบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods) การวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้การสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์ที่ผู้ประกอบการรายย่อยสุขสยามจำนวน 5 ท่าน การวิจัยเชิงปริมาณ ใช้วิธีการสำรวจโดยแบบสอบถามออนไลน์ลูกค้าชาวไทยที่เคยเดินทางไปเยือนสุขสยาม อายุ 18 ปีขึ้นไป จำนวน 400 คน

ผลการวิจัยพบว่า 1) สุขสยามสร้างภาพลักษณ์โดยถ่ายทอดความเป็นวิถีชุมชนดั้งเดิมผ่านการออกแบบและตกแต่งร้าน สื่อคุณค่าความเป็นไทยผ่านสินค้าและบริการอย่างมีเอกลักษณ์เฉพาะตัวในราคาที่เหมาะสม การให้ความสำคัญกับลูกค้าเพื่อสร้างความประทับใจ รวมถึงส่งเสริมการขายผ่านช่องทางสื่อออนไลน์และออฟไลน์เพื่อให้ร้านค้าเป็นที่รู้จักในวงกว้าง 2) ลูกค้าส่วนใหญ่มีการรับรู้อยู่ใน

¹ นักศึกษาระดับปริญญาโท, สาขาการจัดการมรดกวัฒนธรรมและอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ วิทยาลัยนวัตกรรม มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ กรุงเทพมหานคร 10200, อีเมล: sai.benjamaporn@gmail.com

^{2*} ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., สาขาวิชานวัตกรรมการบริการ วิทยาลัยนวัตกรรม มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ กรุงเทพมหานคร 10200, อีเมล : kom@citu.tu.ac.th

¹ Graduate Student, Master of Arts Program in Cultural Heritage and Creative industries Management, College of Innovation, Thammasat University, Bangkok, 10200, Thailand, E-mail: sai.benjamaporn@gmail.com

^{2*} Asst. Prof. Dr., Service Innovation Program, College of Innovation, Thammasat University, Bangkok, 10200, Thailand, E-mail: kom@citu.tu.ac.th

* Corresponding author : E-mail address: sai.benjamaporn@gmail.com

ระดับมาก โดยด้านการเรียนรู้มีการรับรู้ภาพลักษณ์มากที่สุด รองลงมาคือ ด้านสิ่งดึงดูดใจ ด้านการพักผ่อนและผ่อนคลาย ด้านราคา ด้านสภาพแวดล้อม ด้านประสบการณ์ ด้านสังคม ด้านความรื่นเริงบันเทิงใจ และด้านชื่อเสียงของแหล่งท่องเที่ยว ตามลำดับ 3) ลูกค้าส่วนใหญ่มีทัศนคติอยู่ในระดับมาก โดยด้านความรู้สึกมีระดับทัศนคติมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านพฤติกรรม และด้านความรู้ ตามลำดับ 4) การรับรู้ภาพลักษณ์ สุขสยามของลูกค้าส่งผลต่อทัศนคติทั้งด้านความรู้ ด้านความรู้สึก และด้านพฤติกรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

คำสำคัญ : การรับรู้, ภาพลักษณ์, ทัศนคติ, สุขสยาม ณ ไอคอนสยาม, ลูกค้าชาวไทย

Abstract

The purposes of this research were to study 1) the visualization of stores in SookSiam; 2) the perception of the image of SookSiam by Thai customers; 3) Thai customer attitudes about SookSiam; 4) the effect of the perceived image of SookSiam toward Thai customer attitudes. Mixed methods research was used as the research design. As qualitative research, data were collected by in-depth telephone interviews with five small entrepreneurs from SookSiam, food and craft vendors in a designer marketplace styled to recall regional Thai bazaars of the past, at ICONSIAM, a mixed-use development including one of the largest shopping malls in Asia. As quantitative research, data were collected by online survey; 400 samples were Thai consumers who had visited SookSiam, aged 18 years and over.

Results were that 1) building store image within SookSiam conveyed traditional lifestyles through store designs and decorations, communicating Thai values in different areas through reasonably priced products and services designed to please customers. Online and offline media channel promotions promoted the shops; 2) most Thai customers had a high level perception of the image of SookSiam, with the learning aspect having the highest perceived image, followed by attraction, relaxation, price, environment, experience,

social aspect, entertainment and reputation of the attraction, respectively; 3) Thai customer attitudes about SookSiam were mostly at a high level, with feelings the most influential on attitudes at the highest level, followed by the behavior and knowledge, respectively. 4) the perception of the image of SookSiam among Thai customers was influenced by knowledge, feelings, behavior at significance levels of 0.05.

Keywords : Perception, Image, Attitude, SookSiam at ICONSIAM, Thai customer

บทนำ

ด้วยยุคโลกาภิวัตน์ซึ่งทุกอย่างเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ความต้องการของลูกค้าจึงเปลี่ยนแปลงตามกระแส โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคที่การท่องเที่ยววัฒนธรรม ลักษณะแบบย้อนยุค หรือการเที่ยวแบบถวิลหาอดีต (Nostalgia Tourism) ลูกค้าได้ตระหนักถึงความสำคัญของศิลปะ วัฒนธรรม เทศกาล รวมถึงมรดกทางวัฒนธรรมมากขึ้น หนึ่งในปัจจัยที่มีความสำคัญต่อทัศนคติการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ได้แก่ ภาพลักษณ์การท่องเที่ยว (Tourism Image) อันเป็นผลรวมของความประทับใจ ความเชื่อ ความคิด ความคาดหวัง และความรู้สึกที่มีต่อแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ (กิตติมา แซ่โฮ, 2560 : 13) ซึ่งสุโขทัย ณ ศูนย์การค้าไอคอนสยาม เป็นธุรกิจแบบครบวงจรที่รวบรวมทุกอย่างที่ลูกค้าต้องการ กล่าวคือ เป็นแหล่งซื้อสินค้าพร้อมให้ความบันเทิง และการพักผ่อน ประกอบกับสร้างความแปลกใหม่และตามกระแสความนิยมในยุคปัจจุบัน นำแนวความคิดจัดพื้นที่นำเสนอหัตถกรรมวิถีไทยมรดกทางวัฒนธรรมของทั้งสี่ภูมิภาคหลักของประเทศ อาทิ อาหาร งานศิลปหัตถกรรม งานฝีมือ เวชศาสตร์ การแสดงการละเล่นพื้นบ้าน และภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยพื้นที่ของสุโขทัยประกอบไปด้วยร้านค้าและบริการหลากหลายมากกว่า 3,000 ผู้ประกอบการรายย่อย ซึ่งล้วนมีเอกลักษณ์และมีชื่อเสียงจากท้องถิ่นต่างๆ ทั้งทุกภูมิภาคของประเทศ ในบรรยากาศแวดล้อมที่สะท้อนรูปแบบวิถีชีวิตพื้นบ้านอันงดงามในแต่ละภูมิภาค นับเป็นพื้นที่เชิงวัฒนธรรมที่สำคัญแห่งใหม่ที่จะดึงดูดนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติให้มาสัมผัสอัตลักษณ์แห่งความเป็นไทย เปิดโลกทัศน์ในการเรียนรู้ แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมได้อย่างครบครันภายในที่เดียวมาเป็นเครื่องมือในการ

ตอบสนองความต้องการของลูกค้าและเอื้อประโยชน์ต่อการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม วิถีไทย (Smethailandclub, 2018) ซึ่งสอดคล้องกับ นโยบายการขับเคลื่อนด้านการท่องเที่ยวแบบ “วิถีไทย” โดยการสร้างแบรนด์ด้วยเอกลักษณ์ความเป็นไทย จากทุนทางวัฒนธรรมของประเทศไทยให้มีความแข็งแกร่งและแตกต่างจากคู่แข่งอย่างชัดเจน เน้นนำเสนอภาพลักษณ์เชิงคุณค่าของไทยในด้านต่าง ๆ เพื่อดึงดูดความสนใจในการเดินทางมาเยี่ยมเยือน และสร้างความประทับใจให้แก่นักท่องเที่ยวผ่านประสบการณ์อันน่าจดจำ (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2558) และสอดคล้องกับ โครงการรณรงค์ “Amazing ไทยเท่” นโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวสำหรับตลาดในประเทศปี 2561 ภายใต้แนวคิดนำเสนอภาพลักษณ์วิถีไทยแบบลึกซึ้งถึงประสบการณ์ท้องถิ่น (Local Experience) มุ่งเน้นการเดินทางท่องเที่ยวที่เปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้และสัมผัสวัฒนธรรมท้องถิ่น วิถีชุมชน ภูมิปัญญาท้องถิ่นของ 5 ภูมิภาคที่มีเอกลักษณ์แตกต่างกัน เพื่อให้เกิดการรับรู้และสร้างมุมมองใหม่ต่อการเดินทางท่องเที่ยวในประเทศ อันจะก่อให้เกิดความรักและความภาคภูมิใจในความเป็นไทยนำไปสู่การท่องเที่ยวแบบยั่งยืน ทั้งนี้ในปี 2562 การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) มีทิศทางการส่งเสริมตลาดมุ่งเน้นการต่อยอดสร้างสรรค์เรื่องราวของสถานที่ท่องเที่ยวให้มีความโดดเด่นเป็นเอกลักษณ์ เพื่อเพิ่มมูลค่าให้สินค้าการท่องเที่ยวของประเทศ นับเป็นกลไกกระตุ้นเศรษฐกิจท้องถิ่นนำไปสู่การลดความเหลื่อมล้ำภายในสังคม ตลอดจนการดำเนินการสื่อสารเพื่อสร้างทัศนคติที่ดีเกี่ยวกับการเดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศและการได้รับคุณค่าจากการให้หรือสร้างสิ่งที่ดีให้แก่เมืองไทย (Amazing ไทยเท่, 2561)

แม้ว่าการท่องเที่ยวในกรุงเทพมหานครจะประสบความสำเร็จในการบริหารจัดการและการตลาด ดังเห็นได้จากจำนวนนักท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้นทุกปีนับตั้งแต่การออกแคมเปญ Amazing Thailand ที่ประสบความสำเร็จ สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้ทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติได้อย่างมากมาย อย่างไรก็ตามการพัฒนาตลาดให้เกิดความยั่งยืนประการหนึ่งคือ การรักษาภาพลักษณ์การท่องเที่ยวและสร้างทัศนคติความพึงพอใจแก่นักท่องเที่ยวเพื่อรักษารฐานลูกค้า อันจะส่งผลให้นักท่องเที่ยวเดินทางกลับมาท่องเที่ยวซ้ำอีก (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2559) อีกทั้งภาพลักษณ์การท่องเที่ยวยังถือเป็นองค์รวมของความรู้สึกนึกคิดที่บุคคล

มีต่อแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งทัศนคติและการกระทำที่นักท่องเที่ยวมีต่อแหล่งท่องเที่ยว นั้นจะมีความเกี่ยวข้องกับภาพลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยว และมีความสำคัญต่อการตัดสินใจเข้ามาท่องเที่ยวทั้งปัจจุบันและอนาคต (กิตติมา แซ่โฮ, 2560 : 14)

จากการศึกษาข้อมูลดังกล่าว จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาเรื่อง “การรับรู้ภาพลักษณ์สุขสยาม ณ ไอคอนสยามที่ส่งผลต่อทัศนคติของลูกค้าชาวไทย” เพื่อให้เกิดเป็นประโยชน์ต่อการเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมการตลาดการท่องเที่ยวสุขสยาม ณ ไอคอนสยาม แก่หน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่สนใจมาลงทุนในการดำเนินธุรกิจต่อไป

การทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. การรับรู้

การรับรู้ คือ ขบวนการประมวลและตีความข้อมูลต่าง ๆ ที่อยู่รอบ ๆ ตัวเรา โดยผ่านอวัยวะรับความรู้สึก สิ่งมีชีวิตทุกชนิดจะมีความรู้สึกตอบโต้ต่อสิ่งที่มากระตุ้นหรือตัวกระตุ้น ซึ่งเรียกว่าสาเหตุของพฤติกรรม และเรียกการตอบสนองว่า พฤติกรรมที่แสดงออก ซึ่งจำเป็นที่จะต้องใช้ประสบการณ์เดิม หรือความรู้เดิม หรือความจำเดิมที่เคยมีมาแต่หนหลัง ถ้าไม่มีความรู้เดิม หรือสิ่งเร้านั้น ๆ ไปแล้ว ก็จะไม่มีการรับรู้กับสิ่งเร้านั้น ๆ มีเพียงการสัมผัสกับสิ่งเร้าเท่านั้น (ปราณี รามสูตร, 2542 ; วิภาพร มาพบสุข, 2546 ; ทรงพล ภูมิพัฒน์, 2540 ; รัชนี นพเกตุ, 2539 และ จำเนียร ช่างโชติ, 2529) กล่าวได้ว่า การรับรู้เป็นกระบวนการที่คาบเกี่ยวกันระหว่างความเข้าใจ การคิด การรู้สึก ความจำ การเรียนรู้ การตัดสินใจ และการแสดงพฤติกรรม (กันยา สุวรรณแสง, 2532 : 128)

2. ภาพลักษณ์การท่องเที่ยว

Geng-Qing Chi และ Qu (2008) ได้อธิบายถึง ภาพลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยว นั้นมีผลโดยตรงต่อความประทับใจของนักท่องเที่ยว เมื่อสามารถสร้างภาพลักษณ์ให้นักท่องเที่ยวเกิดความพึงพอใจได้โดยรวมจะก่อให้เกิดความจงรักภักดีของนักท่องเที่ยว ผ่านความรู้สึกอยากกลับมาท่องเที่ยวซ้ำ รวมถึงการบอกต่อแนะนำสถานที่ท่องเที่ยวให้นัผู้อื่นได้รับรู้ ภาพลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยวจึงเปรียบเสมือน

เป้าหมายหลักที่ต้องการสร้างความประทับใจและความรู้สึกอันดีให้แก่ผู้ที่มาเยี่ยมเยือนสถานทีนั้น ๆ ซึ่งการมองภาพของแหล่งท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นจากจิตใจของนักท่องเที่ยวจะประกอบด้วย 3 ด้าน คือ ด้านองค์กร ด้านสินค้าและบริการ ด้านแหล่งท่องเที่ยว โดยเกิดจากการรับรู้ทั้งทางตรงและทางอ้อม อาจเป็นประสบการณ์การท่องเที่ยวที่ผ่านมา การเห็นผ่านสื่อโฆษณาหรือการได้ยินจากคำบอกเล่าของบุคคลอื่น (Kozek & Decrop, 2009) ในงานวิจัยนี้ได้จำแนกปัจจัยที่ใช้ในการวัดภาพลักษณ์ที่มีผลต่อการท่องเที่ยวออกเป็น 9 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านประสบการณ์ 2) ด้านสิ่งดึงดูดใจ 3) ด้านราคา 4) ด้านสภาพแวดล้อม 5) ด้านการพักผ่อนและผ่อนคลาย 6) ด้านความน่าตื่นเต้นและการผจญภัย 7) ด้านการเรียนรู้ 8) ด้านสังคม และ 9) ด้านชื่อเสียง (รุ่งทิพา จินดาศรี และ ลินจง โพชาริ, 2559 : 82-83) ทั้งนี้ได้มีการปรับเปลี่ยนภาพลักษณ์ด้านความน่าตื่นเต้นและการผจญภัย เป็นด้านความรื่นเริงบันเทิงใจ เพื่อให้เหมาะสมกับความเป็นสุขสยามมากขึ้นและสอดคล้องกับเนื้อหาการวิจัย

3. ทศนคติ

สุรพงษ์ โสธนะเสถียร (2533 : 122) ได้กล่าวถึงทศนคติว่า เป็นดัชนีชี้วัดว่าบุคคลนั้นคิดและรู้สึก อย่างไรกับคนรอบข้าง วัตถุ สิ่งแวดล้อม ตลอดจน สถานการณ์ต่าง ๆ โดยทศนคตินั้นมีรากฐานมา จากความเชื่อที่ส่งผลถึงพฤติกรรมในอนาคตได้ ทศนคติจึงเป็นเพียงความพร้อมที่จะตอบสนองต่อสิ่งเร้า และเป็นมิติของการประเมินเพื่อแสดงว่าชอบหรือไม่ชอบ ต่อประเด็นหนึ่ง ๆ ซึ่งถือเป็นการสื่อสาร ภายในบุคคลที่เป็นผลกระทบมาจากการรับสารอันจะมีผลต่อพฤติกรรมต่อไป โดยทศนคตินั้นสามารถแบ่งองค์ประกอบได้ 3 ประการ คือ 1) ด้านความรู้ คือ ส่วนที่เป็นความเชื่อของบุคคลเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ ทั่วไป หากบุคคลมีความรู้หรือรับทราบในสิ่งที่ดี ก็จะมีทศนคติที่ดีต่อสิ่งนั้น แต่ถ้าบุคคลมีความรู้หรือรับทราบในสิ่งที่ไม่ดี ก็จะทำให้มีทศนคติที่ไม่ดีต่อสิ่งนั้น 2) องค์ประกอบความรู้สึก คือ อารมณ์ที่เกี่ยวข้องกับสิ่งต่าง ๆ มีผลแตกต่างกันไปตามบุคลิกภาพของคนนั้น เป็นลักษณะค่านิยมของแต่ละบุคคล 3) องค์ประกอบด้านพฤติกรรม คือ การแสดงออกของบุคคลต่อสิ่งหนึ่งหรือบุคคลหนึ่ง ซึ่งเป็นผลมาจากองค์ประกอบด้านความรู้ ความคิด ความรู้สึก (ทิติยา สุวรรณขุ, 2520 : 602 และศิริวรรณ เสรีรัตน์, 2542 : 44)

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จุฑามาศ กันตพลธิติมา (2560) ศึกษาวิจัยในหัวข้อเรื่องภาพลักษณ์และทัศนคติต่อการท่องเที่ยวในเขตเมืองพัทยาจังหวัดชลบุรี ของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่ส่งผลต่อการกลับมาเยือนซ้ำ กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน ผลการวิเคราะห์การถดถอยเชิงซ้อน พบว่า ภาพลักษณ์และทัศนคติที่มีอิทธิพลต่อความเป็นไปได้ของนักท่องเที่ยวที่จะกลับมาเที่ยวซ้ำเมืองพัทยา คือ ทัศนคติในด้านความกลมกลืนทางวัฒนธรรม มีความสำคัญมากที่สุด โดยรองลงมา คือ ทัศนคติต่อหาดทรายและรีสอร์ททันสมัย และภาพลักษณ์ด้านการท่องเที่ยวามราตรี ตามลำดับ

พรชนก เหลืองอ่อน (2560) ศึกษาวิจัยในหัวข้อเรื่องการรับรู้ภาพลักษณ์การท่องเที่ยวที่ส่งผลกระทบต่อความตั้งใจเดินทางไปท่องเที่ยวได้วันของนักท่องเที่ยวชาวไทยในเขตกรุงเทพมหานคร จากผลการวิจัยกลุ่มตัวอย่างจำนวน 180 คน พบว่า มีความคิดเห็นที่ส่งผลต่อการรับรู้ภาพลักษณ์การท่องเที่ยวโดยรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ด้านจิตวิทยาและด้านคุณค่า รองมาคือด้านกายภาพและด้านการสื่อสาร ตามลำดับ

รุ่งทิพา จินดาศรี และลินจง โพชาวี (2559) ศึกษาวิจัยในหัวข้อเรื่องการรับรู้องค์ประกอบด้านจิตวิทยาของนักท่องเที่ยวที่มีต่อภาพลักษณ์ของพระธาตุพนม จังหวัดนครพนม จากผลการวิจัยกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน พบว่า นักท่องเที่ยวมีการรับรู้องค์ประกอบทางจิตวิทยาโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านการเห็นคุณค่า ด้านความคาดหวัง ด้านความต้องการ และด้านความสนใจ ตามลำดับ

เครื่องมือวิจัยและวิธีการศึกษา

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มที่หนึ่ง ผู้ประกอบการรายย่อยเป็นผู้ที่มีส่วนในการร่วมสร้างภาพลักษณ์ของโครงการเมืองสุขสยาม ณ ไชยคอนสยาม ซึ่งประกอบไปด้วยร้านค้าและบริการหลากหลายกว่า 300 ร้าน (Sooksiam, 2561) ผู้วิจัยดำเนินการสุ่มตัวอย่างแบบไม่ใช้ทฤษฎีความน่าจะเป็น (Non-probability Sampling) โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่าง

แบบสะดวก (Convenience Sampling) กล่าวคือ ความสะดวกของผู้วิจัยในการติดต่อขอสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์และความสะดวกในการให้ความร่วมมือของผู้ประกอบการ ทั้งนี้ผู้วิจัยได้มีการเลือกตัวอย่างกรณีหลากหลายร่วมด้วย (Maximum Variation Sampling) โดยคัดเลือกผู้ประกอบการรายย่อยของสุทธสยามแบบคละประเภท ได้แก่ อาหาร หัตถกรรมงานฝีมือ เวชศาสตร์ ภูมิปัญญาท้องถิ่น และสินค้าที่ระลึก เพื่อให้ได้ข้อมูลครอบคลุมมากที่สุด ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาผู้ประกอบการทั้งหมด 5 ท่าน ดังนี้ 1) เจ้าของกิจการร้านกาแฟ 2) เจ้าของกิจการร้านผ้าไทย 3) ผู้จัดการร้านนวดแผนไทย 4) ผู้ช่วยผู้จัดการร้านขนมไทย 5) ผู้จัดการร้านสินค้าที่ระลึก

กลุ่มที่สอง ลูกค้าชาวไทย ผู้วิจัยดำเนินการสุ่มตัวอย่างแบบไม่ใช้ทฤษฎีความน่าจะเป็น (Non-probability Sampling) โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบสะดวก (Convenience Sampling) มีเกณฑ์การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา คือ ผู้ที่จะทำแบบสอบถามทาง online จะต้องเป็นลูกค้าชาวไทยที่เคยเดินทางไปเยือนสุทธสยาม ณ ไอคอนสยาม อายุ 18 ปีขึ้นไป ซึ่งจากรายงานการคาดการณ์จำนวนลูกค้าสุทธสยามทั้งสิ้นปีละ 21,900,000 คน ข้อมูลจากเว็บไซต์สุทธสยาม ณ วันที่ 10 กันยายน 2561 (Sooksiam, 2561) เมื่อนำมาคำนวณสูตรการหากลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนแน่นอนของทาโร่ ยามาเน่ (Yamane, 1973) กำหนดระดับความเชื่อมั่นที่ 95% และกำหนดค่าความคลาดเคลื่อนไม่เกิน 5% จะได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาข้อมูลจากเอกสาร (Documentary Study) ผู้วิจัยทำการศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากแหล่งทุติยภูมิทั้งที่อยู่ในรูปแบบของหนังสือ วิทยานิพนธ์ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ โดยได้ศึกษาข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับแนวคิดและทฤษฎีการรับรู้ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับภาพลักษณ์การท่องเที่ยว แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับทัศนคติ

การสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์ (Telephone Interview) ผู้วิจัยใช้รูปแบบการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ดำเนินการติดต่อขอสัมภาษณ์และนัดหมาย

ผู้ประกอบการรายย่อยผ่านทางโทรศัพท์โดยตรง เพื่อบันทึกเวลาที่ผู้สัมภาษณ์สะดวก ในการให้ข้อมูล โดยระหว่างการสัมภาษณ์นั้นได้ทำการจดบันทึกและบันทึกเสียง

การใช้แบบสอบถามออนไลน์ (Online Survey) ผู้วิจัยได้มีการเก็บข้อมูล ด้วยวิธีการสำรวจ (Survey) โดย Google Form แก่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน เมื่อได้ข้อมูลครบจึงนำไปประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS

3. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

แบบสัมภาษณ์สำหรับตอบคำถามปลายเปิด (Open-End) ในการสัมภาษณ์ ผู้ประกอบการรายย่อยของสุษยามผ่านทางโทรศัพท์ (Telephone Interview) โดย แนวคำถามเกี่ยวกับการสร้างภาพลักษณ์ของร้านค้าภายในสุษยาม ณ ไคคอนสยาม แบ่งออกเป็น 6 ข้อ ดังนี้ 1) ทางร้านมีการสร้างภาพลักษณ์อย่างไรเพื่อดึงดูด ความสนใจของลูกค้า 2) ทางร้านมีการปรับเปลี่ยนอย่างไรให้มีความเหมาะสมกับ ความเป็นสุษยาม 3) สินค้าและบริการของทางร้านสื่อถึงคุณค่าความเป็นไทย อย่างไร 4) ช่องทางใดที่ทางร้านใช้ประชาสัมพันธ์มากที่สุด 5) ท่านมีความคิดเห็น ใดๆเกี่ยวกับโครงการสุษยาม 6) ท่านคิดว่าลูกค้าได้รับประโยชน์ใดบ้างจากการ มาซื้อสินค้าและบริการที่สุษยาม

แบบสอบถาม Online โดย Google Form มีลักษณะคำถามปลายปิด (Close Ended Question) ประเภทให้กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ตอบแบบสอบถามด้วย ตนเอง (Self-Administered Questionnaire) ซึ่งโครงสร้างคำถามแบ่งเนื้อหา ออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของลูกค้าชาว ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน ภูมิลำเนา จำนวนครั้งที่ไปเยือนสุษยาม พาหนะที่ใช้ในการเดินทาง ช่องทางที่ได้รับข้อมูลสุษยาม ณ ไคคอนสยาม

ส่วนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับการรับรู้ภาพลักษณ์สุษยาม ณ ไคคอนสยามของ ลูกค้าชาวไทย ประกอบด้วย 9 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านประสบการณ์ 2) ด้านสิ่งดึงดูดใจ 3) ด้านราคา 4) ด้านสภาพแวดล้อม 5) ด้านการพักผ่อนและผ่อนคลาย 6) ด้านความ รื่นเริงบันเทิงใจ 7) ด้านการเรียนรู้ 8) ด้านสังคม 9) ด้านชื่อเสียงของแหล่งท่องเที่ยว

ส่วนที่ 3 คำถามเกี่ยวกับทัศนคติของลูกค้าชาวไทยที่มีต่อสุขสยาม ณ ไอคอนสยาม ประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านความรู้ 2) ด้านความรู้สึก 3) ด้านพฤติกรรม

4. การทดสอบเครื่องมือในการทำวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดให้มีการทดสอบความเที่ยงตรง (Validity) โดยจัดทำตารางตั้งประเด็นคำถามที่จะใช้ในการสัมภาษณ์และการสำรวจกลุ่มตัวอย่าง คำนึงถึงเรื่องที่จะศึกษาเป็นหลัก รวมทั้งอิงแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิอีก 1 ท่าน ช่วยพิจารณาตรวจสอบ ให้ข้อเสนอแนะ และนำมาแก้ไขปรับปรุงให้เหมาะสม เพื่อให้ได้คำถามที่สอดคล้องและตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่ตั้งไว้อย่างครบถ้วน

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการรายย่อยของสุขสยาม โดยนำข้อมูลทั้งหมดมาถอดเทปเสียง เพื่อจัดหมวดหมู่แบ่งแยกประเภท จัดกลุ่มวิเคราะห์ และสรุปข้อมูลที่ได้จากการศึกษา

การวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาจากแบบสอบถาม ในส่วนของข้อมูลด้านปัจจัยส่วนบุคคลของลูกค้าชาวไทย วิเคราะห์โดยการหาค่าความถี่ (Frequencies) และค่าร้อยละ (Percentage) ส่วนการรับรู้ภาพลักษณ์สุขสยาม ณ ไอคอนสยาม และทัศนคติของลูกค้าชาวไทย วิเคราะห์โดยแสดงค่าสถิติเป็นตารางแจกแจงความถี่ (Frequencies) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เพื่อใช้อธิบายข้อมูลของกลุ่มตัวอย่าง นำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย และสรุปผลการดำเนินการวิจัย ซึ่งเป็นชุดคำถามที่นำมาตราวัด Rating Scale มาปรับใช้โดยแบ่งเกณฑ์การให้คะแนนเป็น 5 ระดับ ดังนี้ (วิชิต อุ่อ้น, 2548 : 181)

ระดับความคิดเห็นมากที่สุด กำหนดให้ 5 คะแนน

ระดับความคิดเห็นมาก กำหนดให้ 4 คะแนน

ระดับความคิดเห็นปานกลาง กำหนดให้ 3 คะแนน

ระดับความคิดเห็นน้อย กำหนดให้ 2 คะแนน

ระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด กำหนดให้ 1 คะแนน

จากนั้นดำเนินการหาค่าเฉลี่ยของคำตอบแบบสอบถาม โดยใช้เกณฑ์ในการแปลความหมายค่าเฉลี่ยด้วยการใช้สูตรคำนวณ ดังนี้

$$\frac{\text{คะแนนค่าสูงสุด} - \text{คะแนนค่าต่ำสุด}}{\text{จำนวนระดับ}} = \frac{5 - 1}{5} = 0.80$$

ค่าเฉลี่ย 4.21 - 5.00 หมายถึง ระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.41 - 4.20 หมายถึง ระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.61 - 3.40 หมายถึง ระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.81 - 2.60 หมายถึง ระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.80 หมายถึง ระดับน้อยที่สุด

การวิเคราะห์เชิงอนุมาน (Inferential Statistics) เป็นการวิเคราะห์เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ในลักษณะของการส่งผลกระทบต่อระหว่างตัวแปรอิสระหนึ่งตัว คือ การรับรู้ภาพลักษณ์สุขสยาม ณ ไอคอนสยามทั้ง 9 ด้านในภาพรวม ซึ่งใช้มาตรวจวัดอันตรายกับตัวแปรตัวหลายตัว ได้แก่ องค์ประกอบของทัศนคติด้านความรู้ ทัศนคติด้านความรู้สึก และทัศนคติด้านพฤติกรรม ดังนั้นสถิติที่ใช้คือการวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีสมมุติฐานการวิจัย ดังนี้

- 1) การรับรู้ภาพลักษณ์สุขสยามของลูกค้าชาวไทยส่งผลกระทบต่อทัศนคติด้านความรู้
- 2) การรับรู้ภาพลักษณ์สุขสยามของลูกค้าชาวไทยส่งผลกระทบต่อทัศนคติด้านความรู้สึก
- 3) การรับรู้ภาพลักษณ์สุขสยามของลูกค้าชาวไทยส่งผลกระทบต่อทัศนคติด้านพฤติกรรม

ผลการศึกษาและอภิปรายผล

1) การสร้างภาพลักษณ์ของร้านค้าภายในสุขสยาม ณ ไอคอนสยาม ผลการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) พบว่า ผู้ประกอบการมีการนำเสนอภาพลักษณ์ต่อสายตาลูกค้าในหลากหลายประการ ดังนี้

ประการแรก คือ การสร้างภาพลักษณ์เพื่อดึงดูดความสนใจของลูกค้า โดยใช้ความเป็นวิถีชุมชนดั้งเดิมให้ลูกค้าได้สัมผัสและเข้าถึงวิถีไทยดั้งเดิม สอดคล้องกับ Burns และ Novelli (2008) กล่าวว่า ภาพลักษณ์การท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ความเป็นมาของพื้นที่ วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของผู้คนในท้องถิ่น ถือเป็นจุดสนใจ และได้รับความนิยมนักท่องเที่ยวที่ต้องการไปสัมผัสด้วยตนเอง การออกแบบตกแต่งร้านที่สะท้อนวัฒนธรรมบ่งบอกถึงที่มาของร้านค้าและบริการนั้นๆ รวมถึงการสร้างภาพลักษณ์ให้กับสินค้า คงความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของตัว การมีคุณภาพที่ดีในราคาที่เหมาะสม และทำการส่งเสริมการขายเพื่อให้ร้านค้าเป็นที่รู้จักในวงกว้างมากขึ้น สอดคล้องกับ Kozek และ Decrop (2009) อธิบายไว้ว่า ภาพลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยวเปรียบเสมือนเป้าหมายหลักที่ต้องการสร้างความประทับใจและความรู้สึกอันดีให้แก่ผู้ที่มาเยี่ยมเยือน ซึ่งการมองภาพของแหล่งท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นจากจิตใจของนักท่องเที่ยวประกอบด้วย 3 ด้าน คือ ด้านองค์กร ด้านสินค้าและบริการ ด้านแหล่งท่องเที่ยว โดยเกิดจากการรับรู้ทั้งทางตรงและทางอ้อม อาจเป็นประสบการณ์การท่องเที่ยวที่ผ่านมา การได้ยินจากคำบอกเล่าของบุคคลอื่น หรือการเห็นผ่านสื่อโฆษณา

ประการที่สอง คือ การปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับความเป็นสุขสยาม แบ่งออกเป็น 3 วิธี ได้แก่ การวิเคราะห์กลุ่มเป้าหมายเพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้า การอบรมพนักงานเรื่องการบริการที่ดีเพื่อสร้างความประทับใจให้แก่ลูกค้า และการตกแต่งร้านตามคอนเซ็ปต์วิถีไทยของแต่ละภูมิภาคเพื่อให้เกิดความเป็นเอกภาพมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ จุฑามาศ กันตพลธิติมา (2560 : 58) ที่ศึกษาเรื่อง ภาพลักษณ์และทัศนคติต่อการท่องเที่ยวในเขตเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี ของนักท่องเที่ยวต่างชาติที่ส่งผลต่อการกลับมาเยือนซ้ำ ผลการศึกษาพบว่า ทัศนคติในด้านความกลมกลืนทางวัฒนธรรมมีอิทธิพลมากที่สุดต่อความเป็นไปได้ของนักท่องเที่ยวที่จะกลับมาเที่ยวซ้ำ

ประการที่สาม คือ การสื่อคุณค่าความเป็นไทยผ่านสินค้าและบริการ พบว่า คุณค่าความเป็นไทยที่สื่อผ่านสินค้าและบริการนั้น ประกอบไปด้วย คุณค่าด้านเอกลักษณ์อาหารไทย คุณค่าด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น และคุณค่าด้านกิจกรรมายาท ทั้งนี้คุณค่าความเป็นไทยขึ้นอยู่กับประเภทของร้านค้าและการบริการนั้นๆ สอดคล้องกับ Prebensen (2007) กล่าวว่า การสร้างคุณค่าให้แก่แหล่งท่องเที่ยวถือเป็นหนึ่งในปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงภาพลักษณ์การท่องเที่ยว และได้สอดคล้องกับงานวิจัยเรื่อง การรับรู้องค์ประกอบด้านจิตวิทยาของนักท่องเที่ยวที่มีต่อภาพลักษณ์ของพระธาตุพนม จังหวัดนครพนม ของ รุ่งทิภา จินดาศรี และลินจง โพชาวี (2558 : 92) ที่ค้นพบว่า ด้านการเห็นคุณค่ามีความคิดเห็นมากที่สุดของการรับรู้องค์ประกอบด้านจิตวิทยาของนักท่องเที่ยว

ประการที่สี่ คือ ช่องทางที่ใช้ในการประชาสัมพันธ์ พบว่า มีการประชาสัมพันธ์ทั้งช่องทางผ่านสื่อออนไลน์และออฟไลน์ โดยทางสุขสยามได้มีการสนับสนุนและช่วยประชาสัมพันธ์ร่วมด้วย เพื่อให้ร้านค้าภายในสุขสยามเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้ในวงกว้างมากที่สุด ตรงตามหลักของ Kozak และ Baloglu (2011) กล่าวว่า ภาพลักษณ์สามารถเกิดขึ้นจาก 2 ทาง ได้แก่ ทางแรกเกิดจากแหล่งข้อมูลที่นักท่องเที่ยวได้ทำการค้นหาด้วยตัวเอง อาทิ การได้รับคำแนะนำจากบุคคลรอบข้าง การมีประสบการณ์เกี่ยวกับการท่องเที่ยว ภาพลักษณ์ทางที่สองเกิดจากการสื่อโฆษณาประชาสัมพันธ์ขององค์กรหรือหน่วยงานที่ผลิตขึ้นมา เพื่อเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับการท่องเที่ยว

ประการที่ห้า คือ ความคิดเห็นของผู้ประกอบการรายย่อยที่มีต่อสุขสยาม พบว่า ความคิดเห็นของผู้ประกอบการในภาพรวมที่มีต่อสุขสยามถือเป็นโครงการที่ดีมากโครงการหนึ่ง ช่วยส่งเสริมรายได้ให้แก่คนไทยและเผยแพร่วัฒนธรรมไทยให้แก่ชาวไทยและชาวต่างชาติ แม้จะพบปัญหาด้านการบริหารจัดการเล็กน้อย แต่ก็มีการพัฒนาปรับปรุงการบริหารงานอยู่เสมอ สอดคล้องกับ Pike (2004) กล่าวว่าไว้ว่า ภาพลักษณ์องค์กรเป็นภาพที่เกิดจากการประเมินในใจของนักท่องเที่ยวทั้งด้านชื่อเสียง การบริหาร การดำเนินงาน รวมถึงความยั่งยืนของแหล่งท่องเที่ยว

ประการที่หก คือ ประโยชน์หรือคุณค่าที่ลูกค้าได้รับจากการมาซื้อสินค้าและบริการ ณ สุขสยาม พบว่า มักจะเป็นคุณค่าทางจิตใจ ส่วนประโยชน์ที่ลูกค้าได้รับคือ สินค้าดีมีคุณภาพ และการบริการด้วยใจ รวมถึงการได้รับความรู้ใหม่ ๆ จากสิ่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรมภายในสุขสยามควบคู่ไปกับความรื่นเริงบันเทิงใจ โดยได้สอดคล้องงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเรื่อง การรับรู้ภาพลักษณ์การท่องเที่ยวที่ส่งผลต่อความตั้งใจเดินทางไปท่องเที่ยวได้ในวันของนักท่องเที่ยวชาวไทยในเขตกรุงเทพมหานคร ของ พรชนก เหลืองอ่อน (2560 : 28) ที่ค้นพบว่า ด้านจิตวิทยา และด้านคุณค่ามีความคิดเห็นที่ส่งผลต่อการรับรู้ภาพลักษณ์การท่องเที่ยวมากที่สุด

2) การรับรู้ภาพลักษณ์สุขสยาม ณ ไอคอนสยามของลูกค้าชาวไทย ผลการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของลูกค้าชาวไทย พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุ 26-33 ปี ระดับการศึกษาปริญญาตรี อาชีพธุรกิจส่วนตัว มีรายได้ต่อเดือน 20,001-30,000 บาท อาศัยอยู่ในกรุงเทพและปริมณฑล เคยไปเยือนสุขสยาม 2-4 ครั้ง โดยใช้พาหนะเป็นรถยนต์ส่วนตัว และรับข้อมูลสุขสยาม ณ ไอคอนสยาม จากสื่อออนไลน์ เช่น Website, Facebook และ Instagram เป็นต้น Baloglu และ McCleary (1999) อธิบายไว้ว่า ปัจจัยด้านสังคมของนักท่องเที่ยวมีอิทธิพลต่อการรับรู้ การประเมินภาพลักษณ์โดยรวม และความรู้สึกที่มีต่อแหล่งท่องเที่ยว จำแนกได้ 3 ประการดังนี้ ประการแรก อายุ โดยแต่ละช่วงอายุจะมีการประเมินภาพลักษณ์คุณค่าของแหล่งท่องเที่ยว สินค้า การบริการ ตลอดจนสิ่งแวดล้อมที่แตกต่างกัน ประการที่สอง ระดับการศึกษา เป็นตัวแปรที่สะท้อนให้เห็นถึงความสามารถในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากการท่องเที่ยว ประการที่สาม รายได้ เป็นปัจจัยสำคัญในการกำหนดว่าการท่องเที่ยวนั้นสามารถเป็นไปได้ในทิศทางใด ทั้งนี้กระจายข้อมูลข่าวสาร โดยการเผยแพร่ข้อมูลของสถานที่ท่องเที่ยวให้แก่นักท่องเที่ยวผ่านช่องทางต่าง ๆ อาทิ อินเทอร์เน็ต เป็นปัจจัยกระตุ้นที่ส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวเกิดการรับรู้และความรู้สึกต้องการเดินทางมาท่องเที่ยว

ส่วนที่ 2 การรับรู้ภาพลักษณ์สุขสยาม ณ ไอคอนสยามของลูกค้าชาวไทย พบว่า ส่วนใหญ่มีการรับรู้ในระดับมาก ซึ่งสามารถเรียงลำดับการรับรู้ได้ดังนี้ ด้านการเรียนรู้ รองลงมา ด้านสิ่งดึงดูดใจ ด้านการพักผ่อนและผ่อนคลาย ด้านราคา ด้านสภาพแวดล้อม ด้านประสบการณ์ ด้านสังคม ด้านความรื่นเริงบันเทิงใจ และ ด้านชื่อเสียงของแหล่งท่องเที่ยว (รายละเอียดดังตารางที่ 1) ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ รุ่งทิวา จินดาศรี และลินจง โพชาวี (2558 : 94) ที่ศึกษาเรื่อง การรับรู้องค์ประกอบด้านจิตวิทยาของนักท่องเที่ยวที่มีต่อภาพลักษณ์ของพระธาตุพนม จังหวัดนครพนม ผลการศึกษาพบว่า ภาพลักษณ์ด้านการเรียนรู้โดยรวมอยู่ในระดับมาก คือ นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้ประสบการณ์ใหม่ๆ และได้เรียนรู้วัฒนธรรม วิถีชีวิตของคนท้องถิ่นเมื่อมาท่องเที่ยว

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยการรับรู้ภาพลักษณ์สุขสยาม ณ ไอคอนสยามของลูกค้าชาวไทย

การรับรู้ภาพลักษณ์	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการรับรู้
ด้านประสบการณ์	3.62	0.84	มาก
ด้านสิ่งดึงดูดใจ	3.70	0.73	มาก
ด้านราคา	3.67	0.60	มาก
ด้านสภาพแวดล้อม	3.63	0.64	มาก
ด้านการพักผ่อนและผ่อนคลาย	3.68	0.66	มาก
ด้านความรื่นเริงบันเทิงใจ	3.60	0.99	มาก
ด้านการศึกษาเรียนรู้	3.90	0.97	มาก
ด้านสังคม	3.62	0.85	มาก
ด้านชื่อเสียงของแหล่งท่องเที่ยว	3.24	0.91	ปานกลาง
รวม	3.63	0.80	มาก

3) ทศนคติของลูกค้าชาวไทยที่มีต่อสุขสยาม ณ ไคคอนสยาม ผลการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) พบว่า ส่วนใหญ่มีทัศนคติในระดับมาก ซึ่งสามารถเรียงลำดับทัศนคติได้ดังนี้ ด้านความรู้สึก รองลงมา ด้านพฤติกรรม และ ด้านความรู้ (รายละเอียดดังตารางที่ 2) สอดคล้องกับ Geng-Qing Chi และ Qu (2008) ได้อธิบายถึง ภาพลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยวนั้นมีผลโดยตรงต่อความประทับใจของนักท่องเที่ยว เมื่อสามารถสร้างภาพลักษณ์ให้นักท่องเที่ยวเกิดความพึงพอใจได้โดยรวมจะก่อให้เกิดความจงรักภักดีของนักท่องเที่ยว ผ่านความรู้สึกอยากกลับมาท่องเที่ยวซ้ำ รวมถึงการบอกต่อแนะนำสถานที่ท่องเที่ยวนี้ให้ผู้อื่นได้รับรู้

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยการรับรู้ภาพลักษณ์สุขสยาม ณ ไคคอนสยามของลูกค้าชาวไทย

ทัศนคติ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
ด้านความรู้	3.23	0.87	ปานกลาง
ด้านความรู้สึก	3.43	0.78	มาก
ด้านพฤติกรรม	3.42	0.73	มาก
รวม	3.36	0.79	มาก

4) การทดสอบสมมติฐานการวิจัย สามารถสรุปได้ดังนี้

สมมติฐานการวิจัยที่ 1 พบว่า การรับรู้ภาพลักษณ์สุขสยามของลูกค้าชาวไทยที่ส่งผลต่อทัศนคติด้านความรู้ ได้แก่ ด้านความรื่นเริงบันเทิงใจ ด้านการเรียนรู้ ด้านสังคม และด้านชื่อเสียงของแหล่งท่องเที่ยว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ตารางที่ 3 การส่งผลกระทบจากการรับรู้ภาพลักษณ์สุขสยามของลูกค้าชาวไทยส่งผลต่อทัศนคติด้านความรู้

ตัวแปรอิสระ: การรับรู้ภาพลักษณ์สุขสยามของลูกค้าชาวไทย	B	Beta	t	Sig.
ด้านประสบการณ์	.047	.045	.906	.366
ด้านสิ่งดึงดูดใจ	-.051	-.041	-.770	.442
ด้านราคา	-.053	-.040	-.851	.395
ด้านสภาพแวดล้อม	.070	.055	1.212	.226
ด้านการพักผ่อนและผ่อนคลาย	.014	.012	.257	.797
ด้านความรื่นเริงบันเทิงใจ	.078	.082	2.049	.041*
ด้านการเรียนรู้	.109	.114	2.623	.009*
ด้านสังคม	.190	.181	3.908	.000*
ด้านชื่อเสียงของแหล่งท่องเที่ยว	.493	.507	12.152	.000*

ตัวแปรตาม : ทัศนคติด้านความรู้

Adjusted R Square = .513 df = 9,390 , F = 47.778 , P* ≤ 0.05

สมมติฐานการวิจัยที่ 2 พบว่า การรับรู้ภาพลักษณ์สุขสยามของลูกค้าชาวไทยที่ส่งผลต่อทัศนคติด้านความรู้ได้แก่ ด้านประสบการณ์ ด้านการพักผ่อนและผ่อนคลาย ด้านสังคม และด้านชื่อเสียงของแหล่งท่องเที่ยว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

**ตารางที่ 4 การส่งผลกระทบจากการรับรู้ภาพลักษณ์สุขสยามของลูกค้าชาวไทย
ส่งผลกระทบต่อทัศนคติด้านความรู้สึก**

ตัวแปรอิสระ: การรับรู้ภาพลักษณ์สุขสยามของลูกค้าชาวไทย	B	Beta	t	Sig.
ด้านประสบการณ์	.239	.247	4.760	.000*
ด้านสิ่งดึงดูดใจ	.069	.060	1.078	.282
ด้านราคา	.018	.015	.301	.763
ด้านสภาพแวดล้อม	-.051	-.044	-.911	.363
ด้านการพักผ่อนและผ่อนคลาย	.204	.189	3.913	.000*
ด้านความรื่นเริงบันเทิงใจ	.003	.003	.080	.936
ด้านการเรียนรู้	.079	.089	1.945	.053
ด้านสังคม	.211	.216	4.437	.000*
ด้านชื่อเสียงของแหล่งท่องเที่ยว	.174	.192	4.391	.000*

ตัวแปรตาม : ทัศนคติด้านความรู้สึก

Adjusted R Square = .463 df = 9,390 , F = 39.300 , $P^* \leq 0.05$

สมมติฐานการวิจัยที่ 3 พบว่า การรับรู้ภาพลักษณ์สุขสยามของลูกค้าชาวไทย
ที่ส่งผลกระทบต่อทัศนคติด้านพฤติกรรม ได้แก่ ด้านประสบการณ์ ด้านสิ่งดึงดูดใจ
ด้านการพักผ่อนและผ่อนคลาย ด้านสังคม และด้านชื่อเสียงของแหล่งท่องเที่ยว
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ตารางที่ 5 การส่งผลกระทบระหว่างการรับรู้ภาพลักษณ์สุขสยามของลูกค้าชาวไทยส่งผลต่อทัศนคติด้านพฤติกรรม

ตัวแปรอิสระ: การรับรู้ภาพลักษณ์สุขสยามของลูกค้าชาวไทย	B	Beta	t	Sig.
ด้านประสบการณ์	.542	.175	3.232	.001*
ด้านสิ่งดึงดูดใจ	.148	.117	2.017	.044*
ด้านราคา	.118	-.069	-1.329	.185
ด้านสภาพแวดล้อม	-.074	.005	.092	.926
ด้านการพักผ่อนและผ่อนคลาย	.005	.245	4.848	.000*
ด้านความรื่นเริงบันเทิงใจ	.230	.082	1.869	.062
ด้านการเรียนรู้	.063	.069	1.447	.149
ด้านสังคม	.053	.175	3.440	.001*
ด้านชื่อเสียงของแหล่งท่องเที่ยว	.149	.133	2.910	.004*

ตัวแปรตาม : ทัศนคติด้านพฤติกรรม

Adjusted R Square = .414 df = 9,390 , F = 32.343 , $P^* \leq 0.05$

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการศึกษา

สุขสยามเป็นพื้นที่เชิงวัฒนธรรมแห่งใหม่ที่สืบสานมรดกทางภูมิปัญญาและเผยแพร่วัฒนธรรมไทยให้แกชาวไทยและชาวต่างชาติ ขณะเดียวกันเป็นพื้นที่ส่งเสริมรายได้ให้แก่ผู้ผลิตจากท้องถิ่น โดยผู้ประกอบการรายย่อยจากท้องถิ่นล้วนมีวัตถุประสงค์เดียวกันกับสุขสยาม กล่าวคือ มีความมุ่งมั่นตั้งใจที่จะสืบสานและเผยแพร่มรดกวัฒนธรรมไทยร่วมกัน โดยนำอัตลักษณ์ความเป็นตัวตนมาถ่ายทอดในมิติต่าง ๆ เพื่อสื่อคุณค่าความเป็นไทยผ่านสินค้าและบริการนั้นๆ การสร้างภาพลักษณ์ผ่านการออกแบบตกแต่งร้านตามคอนเซ็ปต์วิถีไทยที่มีการแบ่งโซนของแต่ละภูมิภาคอย่างโดดเด่นและมีความเป็นเอกภาพ การบริการที่ดีด้วยใจ

สินค้ามีคุณภาพ การตั้งราคาที่เหมาะสม และการตั้งใจถ่ายทอดความรู้ใหม่ๆ จากสิ่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรมภายในสุขสยามควบคู่ไปกับความรื่นเริงบันเทิงใจ เพื่อสร้างความประทับใจและก่อให้เกิดคุณค่าทางจิตใจแก่ลูกค้า ซึ่งการสร้างภาพลักษณ์เหล่านี้นำไปสู่การรับรู้ภาพลักษณ์ในด้านต่างๆ ของลูกค้า โดยผู้วิจัยได้แบ่งออกเป็น 9 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านประสบการณ์ 2) ด้านสิ่งดึงดูดใจ 3) ด้านราคา 4) ด้านสภาพแวดล้อม 5) ด้านการพักผ่อนและผ่อนคลาย 6) ด้านความรื่นเริงบันเทิงใจ 7) ด้านการเรียนรู้ 8) ด้านสังคม 9) ด้านชื่อเสียงของแหล่งท่องเที่ยว โดยผลการศึกษาวิจัยการรับรู้ภาพลักษณ์สุขสยามของลูกค้าชาวไทย พบว่า ค่าเฉลี่ยในภาพรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก มีเพียงด้านชื่อเสียงเท่านั้นที่อยู่ในระดับปานกลาง อาจเป็นเพราะช่วงเวลาที่ผู้วิจัยทำการศึกษาคือช่วงที่ศูนย์การค้าเพิ่งเปิดตัวอย่างเป็นทางการได้ไม่นานนัก ส่วนผลการศึกษาวิจัยทัศนคติของลูกค้าชาวไทยที่มีต่อสุขสยาม ณ ไอคอนสยาม พบว่า ส่วนใหญ่มีทัศนคติในระดับมาก ซึ่งสามารถเรียงลำดับทัศนคติได้ดังนี้ ด้านความรู้สึก รองลงมา ด้านพฤติกรรม และด้านความรู้ ทั้งนี้การรับรู้ภาพลักษณ์สุขสยาม ณ ไอคอนสยามโดยรวมได้ส่งผลต่อทัศนคติของลูกค้าชาวไทยทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ 1) ส่งผลต่อทัศนคติด้านความรู้ 2) ส่งผลต่อทัศนคติด้านความรู้สึก 3) ส่งผลต่อทัศนคติด้านพฤติกรรม อย่างไรก็ตามการวิจัยในครั้งนี้เป็นการรักษาองค์ความรู้เกี่ยวกับการสร้างภาพลักษณ์ของร้านค้าภายในสุขสยามอย่างยั่งยืนสืบไป และเป็นการส่งเสริมการตลาดการท่องเที่ยวสุขสยามแก่หน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่สนใจมาลงทุนในการดำเนินธุรกิจ อีกทั้งสามารถนำไปเป็นแนวทางสำหรับการพัฒนาภาพลักษณ์ให้กับแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ ได้อย่างมีเอกลักษณ์ เพื่อสร้างความประทับใจและดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เดินทางมาเยี่ยมเยือนเพิ่มมากขึ้น ตลอดจนส่งผลต่อการกลับมาเที่ยวซ้ำของนักท่องเที่ยว

ข้อเสนอแนะ

1. จากการศึกษาการรับรู้ภาพลักษณ์สุขสยาม ณ ไอคอนสยาม พบว่า นักท่องเที่ยวมีการรับรู้ด้านชื่อเสียงของแหล่งท่องเที่ยว อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะช่วงที่ผู้วิจัยทำการศึกษาคือช่วงที่ศูนย์การค้าเปิดให้บริการได้ไม่นานนัก อย่างไรก็ตามผู้ประกอบการจึงควรเพิ่มการประชาสัมพันธ์และสร้างการรับรู้ที่แสดงให้เห็นถึงสืบสานมรดกทางภูมิปัญญาและชีวิตวิถีไทยให้นักท่องเที่ยวได้รับรู้มากขึ้น อันจะส่งผลให้นักท่องเที่ยวเดินทางกลับมาท่องเที่ยวซ้ำอีก

2. จากการศึกษาทัศนคติของลูกค้าชาวไทยที่มีต่อสุขสยาม ณ ไอคอนสยาม พบว่า นักท่องเที่ยวมีทัศนคติด้านความรู้ อยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้นผู้ประกอบการจึงควรมีการประชาสัมพันธ์ หรือจัดภาพลักษณ์ภายในศูนย์การค้าให้แสดงถึงวัฒนธรรมไทย และวิถีชีวิตไทยมากขึ้น เพื่อให้นักท่องเที่ยวไทยมีความรู้ความเข้าใจความเป็นอยู่ของคนรุ่นหลังและสามารถส่งต่อให้นักท่องเที่ยวต่างชาติเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทยเพิ่มขึ้นได้

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2558). ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวไทย พ.ศ. 2558-2560. สืบค้นเมื่อ 8 พฤษภาคม 2562, จาก https://www.mots.go.th/ewt_dl_link.php?nid=7114.
- กันยา สุวรรณแสง. (2532). จิตวิทยาทั่วไป. กรุงเทพฯ : บำรุงสาสน์.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2559). ประชาสัมพันธ์กิจกรรมการท่องเที่ยว. สืบค้นเมื่อ 8 พฤษภาคม 2562, จาก <https://www.tatnewsthai.org/index.php>.
- กิตติมา แสโฮ. (2560). ภาพลักษณ์การท่องเที่ยวภาพลักษณ์คุณภาพบริการ และค่านิยมในการท่องเที่ยวที่ส่งผลต่อทัศนคติการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน : กรณีศึกษาการท่องเที่ยวไทยทาง ธรรมชาติของนักท่องเที่ยวชาวไทยวัยทำงานในเขตกรุงเทพมหานคร (วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- จำเนียร ชวงโชติ. (2529). จิตวิทยาการรับรู้และการเรียนรู้. กรุงเทพฯ : ศาสนา.
- จุฑามาศ กันตพลธิมา. (2560). ภาพลักษณ์และทัศนคติต่อการท่องเที่ยวในเขตเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี ของนักท่องเที่ยวต่างชาติที่ส่งผลต่อการกลับมาเยือนซ้ำ (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- ทรงพล ภูมิพัฒน์. (2540). จิตวิทยาทั่วไป. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : เอสอาร์ปรีนติ้ง.
- ทิตยา สุวรรณชฎ. (2520). ความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติกับพฤติกรรม. กรุงเทพฯ : สถาบัน บัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

- ประชาชาติธุรกิจ. (2561). สุขสยามเมืองมหัศจรรย์แห่งไอคอนสยาม. สืบค้นเมื่อ 22 เมษายน 2562, จาก <https://www.prachachat.net/marketing/news-141285>.
- ปราณี รามสูต. (2542). จิตวิทยาทั่วไป. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ : สถาบันราชภัฏธนบุรี.
- พรชนก เหลืองอ่อน. (2560). การรับรู้ภาพลักษณ์การท่องเที่ยวที่ส่งผลต่อความตั้งใจเดินทางไปท่องเที่ยวได้ในวันของนักท่องเที่ยวชาวไทยในเขตกรุงเทพมหานคร (วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- รัชนี นพเกตุ. (2539). จิตวิทยาทั่วไป : เรื่องการรับรู้. กรุงเทพฯ : ประกายพริก.
- รุ่งทิวา จินดาศรี และไพฑารีย์ ลินจง. (2559). การรับรู้องค์ประกอบด้านจิตวิทยาของนักท่องเที่ยวที่มีต่อภาพลักษณ์ของพระธาตุพนม จังหวัดนครพนม (วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต). มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- วิจิต อุ๋อัน. (2548). การวิจัยและการสืบค้นข้อมูลทางธุรกิจ. กรุงเทพฯ : พรันท์แอมมี่ (ประเทศไทย).
- วิภาพร มาพบสุข. (2546). จิตวิทยาทั่วไป. กรุงเทพฯ : ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์. (2542). พฤติกรรมผู้บริโภค. กรุงเทพฯ : ธีระฟิล์ม และไซเทกซ์.
- สุรพงษ์ ไสยชนะเสถียร. (2533). การสื่อสารกับสังคม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Amazing ไทยเท. (2561). AMAZING ไทยเท เทียวเท ๆ แบบไทย. สืบค้นเมื่อ 8 พฤษภาคม 2562, จาก <https://thai.tourismthailand.org/Accessibility>.
- Baloglu, S., & McCleary, K. W. (1999). A model of destination Image Formation. *Annals of Tourism Research*. 26(4), 868-897.
- Burns, P. and Novelli, M. (2008). *Tourism development : growth, myths, and inequalities*. Wallingford, UK. ; Cambridge, MA.: CABI.

- Christina Geng-Qing Chi and Hailin Qu. (2008). Examining the structural relationships of destination image, tourist satisfaction and destination loyalty : An integrated approach. *Tourism Management*. 29, 624-636.
- ISSUU. (2555). รายงานขั้นสุดท้ายโครงการศึกษาภาพลักษณ์ด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทย ในสายตาของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ. สืบค้นเมื่อ 20 เมษายน 2562, จาก https://issuu.com/etatjournal/docs/thailand_destination_image/25.
- Kozak, M., & Baloglu, S. (2011). *Managing and marketing tourist destinations : Strategies to gain a competitive edge*. New York : Routledge.
- Kozak, M. & Decrop, A. (2009). *Handbook of tourist behavior: theory and practice*. New York : Routledge.
- Pike, S. (2004). *Destination marketing organizations*. Amsterdam, Netherlands : Elsevier.
- Prebensen, N. K. (2007). Exploring tourists' images of a distant destination. *Tourism Management*. 28(3), 747-756.
- SME THAILAND CLUB. (2561). สุขสยาม แหล่งรวมปั้น SME ทั่วไทย. สืบค้นเมื่อ 23 เมษายน 2562, จาก <https://www.smethailandclub.com/entrepreneur-2997-id.html>.
- SOOKSIAM. (2561). ผังเมือง. สืบค้นเมื่อ 23 เมษายน 2562, จาก <http://www.sooksiam.com/chart>.
- SOOKSIAM. (2561). เล่าเรื่องเมืองสุข. สืบค้นเมื่อ 23 เมษายน 2562, จาก <http://www.sooksiam.com/narrative>.
- Yamane, T. (1973). *Statistics: An introductory statistics*, (Second Edition). New York : Harper & Row.

พระสงฆ์เชื้อสายสยามกับการเสริมสร้างความเข้มแข็งของอัตลักษณ์ วัฒนธรรมไทยในรัฐกลันตัน ประเทศมาเลเซีย Siamese Buddhist Monks and Enhancement of Thai Cultural Identity in Kelantan State of Malaysia

พระวิจิตร พงษ์พันธ์^{1*} (Phra Wichak Phongphan)^{1*}

ปัญญา เทพสิงห์² (Punya Tepsing)²

กัตตาวา บุญปราวการ³ (Kettawa Boonprakarn)³

บทคัดย่อ

วิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการเสริมสร้างความเข้มแข็งของอัตลักษณ์วัฒนธรรมไทย ของพระสงฆ์ เชื้อสายสยาม ในรัฐกลันตัน ประเทศมาเลเซีย โดยวิธีเชิงคุณภาพ รวบรวมข้อมูลจากเอกสาร และภาคสนาม ด้วยการสังเกต การสัมภาษณ์เจาะลึกที่เป็นพระสงฆ์เชื้อสายสยาม 45 รูป ที่มีได้เป็นพระสงฆ์ 10 คน นำข้อมูลสรุปเชิงพรรณนาวิเคราะห์

ผลการศึกษาพบว่าพระสงฆ์เชื้อสายสยามมีการเสริมสร้างความเข้มแข็งของอัตลักษณ์วัฒนธรรมไทยในรัฐกลันตัน ประเทศมาเลเซีย ดังนี้ 1) การผลักดันให้รวมตัวขององค์กรชุมชนที่หลากหลาย เพื่อช่วยเหลือ กิจกรรมวัฒนธรรมไทย

¹ นักศึกษาปริญญาเอก, สาขาพัฒนามนุษย์และสังคม คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์หาดใหญ่ 90112, อีเมล : sagery675@gmail.com

² รองศาสตราจารย์ ดร. สาขาวิชาพัฒนามนุษย์และสังคม คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์หาดใหญ่ 90112, อีเมล : punya.t@psu.ac.th

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สาขาวิชาศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ 90110, อีเมล : kettawa@hotmail.com

¹ Doctoral Student of Philosophy Program in Human and Social Development, Faculty of Liberal Arts, Prince of Songkla University, Hatyai, 90112, Thailand., Gmail: sagery675@gmail.com

² Assoc.Prof.Dr. Human and Social Development, Faculty of Liberal Arts, Prince of Songkla University, Hatyai, 90112, Thailand, Email: punya.t@psu.ac.th

³ Assist. Prof. Dr. of Education Foundation and Liberal Arts, Faculty of Education Foundation and Liberal Arts, Hatyai University, Hatyai, 90110, Thailand, Email: kettawa@hotmail.com

* Corresponding author: E-mail address: sagery675@gmail. Com

Received: January 19, 2021; Revised: June 9, 2021; Accepted: July 18, 2020

2) การชี้แจงให้ชุมชนเห็นเป้าหมายและผลประโยชน์จากวัฒนธรรมไทย
 3) การสร้างจิตสำนึกให้พึ่งตนเอง ช่วยเหลือกัน และรักถิ่นฐานตนเองด้วยความ
 สัมพันธ์ที่แน่นแฟ้น ผ่าน ครอบครัว ชุมชน และสังคม 4) การร่วมรับผิดชอบ
 ให้ทุกคนมีส่วนร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมผลักดันงานวัฒนธรรมไทยให้เกิดขึ้นทุกปี
 มีพระสงฆ์ร่วมวางแผน 5) การสร้างสังคมการเรียนรู้และการสืบสานวัฒนธรรมไทย
 โดยศึกษาจากสื่อต่างๆเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทย เรียนรู้จากบรรพชนและเผยแพร่
 ความรู้ 6) การสร้างเครือข่ายศาสนาและวัฒนธรรมไทย ทั้งในและนอกประเทศ
 มาเลเซีย และ 7) การสร้างผู้นำด้านวัฒนธรรมไทยมีกลไกส่งเสริมเด็กและเยาวชน
 เป็นผู้นำวัฒนธรรมอย่างเหมาะสม

คำสำคัญ: พระสงฆ์เชื้อสายสยาม, การเสริมสร้างความเข้มแข็งวัฒนธรรมไทย,
 รัฐกลันตัน, ประเทศ มาเลเซีย

Abstract

The objective of this qualitative study was to investigate how Thai cultural identity was enhanced by Siamese Buddhist monks in Kelantan State, Malaysia. Data were collected from related documents, observation and in-depth interviews with 45 Siamese Buddhist monks and 58 informants. The data were analyzed and presented with descriptive analysis.

The research found that there are many ways to reinforce Thai cultural identity strengthened by Siamese monks in various ways : 1) encouraging integration of various communities and organizations, 2) acknowledging goals and benefits from Thai culture, 3) raising awareness of self-reliance, helping one another, and loving oneself, 4) persuading everyone to participate, think, do, using community resources to mobilize and use, 5) creating a learning society and inheriting Thai culture, organizing activities into public spaces, 6) establishing Thai religious and cultural networks, and 7) creating leaders in Thai culture through a mechanism of promoting children and youth as leaders appropriately.

Keywords : Siamese Buddhist Monks, Enhancement of Thai culture, Kelantan State, Malaysia

ความสำคัญและความเป็นมาของปัญหา

พระสงฆ์คือผู้ปฏิบัติตามหลักธรรมพระพุทธศาสนาโดยตรง และนำคำสอนของพระพุทธเจ้ามาเผยแผ่ เพื่อประโยชน์สุขของคนส่วนรวม กล่าวคือมีบทบาทหน้าที่ทั้งด้านพระธรรมวินัยและ ด้านสังคม จากปรากฏการณ์ปัจจุบันในด้านสังคมพบว่า พระสงฆ์ยังมีบทบาทต่อการเสริมสร้างความ เข้มแข็งของชุมชน ช่วยส่งเสริมอัตลักษณ์วัฒนธรรมไทยและอัตลักษณ์ท้องถิ่นไม่ว่าการจัดงานเทศกาล ประเพณีไทยของวัด การสร้างศิลปกรรมของวัด การช่วยเหลือด้านบริการสังคม ดังที่พระธรรมวรเมธี สุขิน อัครศิโน (2550 : 55) แสดงข้อคิดเห็นว่า พระสงฆ์เป็นผู้นำและให้บริการด้านต่าง ๆ ที่จำเป็น เช่นไกลเกลี่ยข้อพิพาทของประชาชน ช่วยเหลือคนที่ได้รับความเดือดร้อน ให้การสนับสนุนรักษาพยาบาลคนไข้ ช่วยส่งเสริมวัฒนธรรมไทย นอกจากนั้นพระสงฆ์ยังเป็นผู้รู้และเข้าร่วมกิจกรรมทางวัฒนธรรม เช่นเดียวกับ คณินันต์ จันทบุตร (2545: 30) ที่เห็นว่า พระสงฆ์เป็นผู้มีบทบาทต่อการพัฒนาชุมชน พระสงฆ์ช่วยสร้างความผูกพันและให้การสงเคราะห์ชาวบ้านด้วยสิ่งที่เป็นต่อการดำรงชีวิตของชุมชน เช่น ช่วยสร้างโรงเรียน สร้างถนน สร้างศาลาประชาคม สนับสนุนกิจกรรมทางวัฒนธรรม เป็นต้น อาจกล่าวได้ว่าการเสริมสร้างชุมชนให้เข้มแข็ง พระสงฆ์เป็นกลุ่มหนึ่งที่จะช่วยขับเคลื่อนให้เกิดการพัฒนา

เช่นเดียวกับพระสงฆ์เชื้อสายในรัฐกลันตัน ประเทศมาเลเซีย ที่มีบทบาทต่อการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน การพัฒนาชุมชน สืบเนื่องจากคนสยามในรัฐกลันตันเป็นชนกลุ่มน้อย แวดล้อมด้วยสังคมมุสลิมส่วนใหญ่ จึงจำเป็นต้องช่วยพยุงรักษาเผ่าพันธุ์ของตนไว้ โดยชูความโดดเด่นและอัตลักษณ์วัฒนธรรมไทยของตนไว้ เหตุผลที่ทำให้มีชาวสยามพลัดถิ่นอยู่ในรัฐกลันตัน เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์การแบ่งเขตปกครองระหว่างไทยกับอังกฤษในรัชกาลที่ 5 ที่ยกรัฐทั้งสี่คือ ไทรบุรี ปะลิส กลันตัน และตรังกานู ซึ่งมีชาวสยามอาศัยไปอยู่ในการปกครองของอังกฤษ เมื่ออังกฤษให้เอกราชแก่ประเทศมาเลเซียจึงเป็นผลให้มีคนสยามตกค้างถึงปัจจุบัน (อัครศักดิ์ อายุวัฒนะ, 2547: 201- 433) จากสถิติในปัจจุบันพบว่ามีคนสยามอาศัยอยู่ในรัฐต่าง ๆ ประมาณ 100,000 คน จำนวนทั้งหมดนี้บวชเป็นพระภิกษุในรัฐกลันตันจำนวน 100 รูป ชาวสยามยังคนรักษาอัตลักษณ์วัฒนธรรมไทยมีการบวชเป็นเพศบรรพชิต กระจายอยู่ในวัดต่าง ๆ ที่มีอยู่ถึง 20 วัด

พระสงฆ์เหล่านี้มีบทบาทต่อส่งเสริมอัตลักษณ์วัฒนธรรมไทย ดังที่อุทัย เอกสะพัง (2555 : 96) ศึกษาเกี่ยวกับบทบาทพระสงฆ์ชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยในรัฐตอนเหนือของมาเลเซีย พบว่าบทบาทเด่นชัดของพระสงฆ์โดยเฉพาะเจ้าอาวาส คือ การสร้างวัดให้มีความสวยงามเป็นที่สะดุดตาของผู้คนที่พบเห็น มีการผสมผสานด้านสถาปัตยกรรมระหว่างไทยและจีนได้อย่างลงตัว มีการเปิดสอนภาษาไทยในวัดของแต่ละวัด ธิดารัตน์ ทองรินทร์ (2553 : 146) ได้กล่าวไว้ว่า ชาวมาเลเซียเชื้อสายสยามที่อาศัยอยู่ในรัฐกลันตันได้แสดงออกถึงความเป็นไทย คือความเป็นคนพุทธนิกายเถรวาท ซึ่งมีพิธีกรรมและสถาปัตยกรรมทางศาสนาเหมือนกับชาวพุทธในประเทศไทย โดยมีชาวจีนให้ความอุปถัมภ์วัดทางการเงิน และช่วยเหลืองานในเทศกาลต่าง ๆ อย่างไรก็ตามชาวพุทธก็ยังมียบทบาทหลักในการสืบทอดพระพุทธศาสนาและดำรงอยู่นาน ดังการบวชเป็นพระสงฆ์ของชาวสยามจะยาวนานกว่าคนเชื้อสายจีน จึงกล่าวได้ว่าการรักษาอัตลักษณ์วัฒนธรรมของคนมาเลเซียเชื้อสายสยามไม่อาจแยกขาดจากสถาบันสงฆ์ได้

คนสยามในรัฐกลันตันยังรักษาอัตลักษณ์วัฒนธรรมไทยให้ดำรงอยู่ เห็นได้จากงานศึกษาของ นิพนธ์ ทิพย์ศรีนิมิต (2554 : 3) ได้กล่าวถึงว่า คนสยามในมาเลเซียได้ตั้งรกรากและถิ่นฐานบ้านเรือนอยู่ในรัฐตอนเหนือของประเทศมาเลเซียมานานแล้ว และในช่วงเกิดสงครามระหว่างไทรบุรีกับสยามก็มีการเคลื่อนผู้คนเข้าไปตั้งถิ่นฐานอยู่ในไทรบุรีด้วย สิบช่วงต่อมาถึงรัชกาลที่ 5 มีกลุ่มคนในภาคใต้จำนวนหนึ่งหลบหนีจากการเก็บค่ารัชูปการและคดีความจากฝั่งสยามเข้าไปตั้งถิ่นฐานอยู่ในบริเวณบ้านควนมุสลัง รัฐปะลิส สิบต่อมาจนกลายเป็นบรรพบุรุษคนสยามในปัจจุบันนี้ คนสยามจึงมีภูมิหลังยึดโยงกับสำนึกชาติพันธุ์ไทยและดำรงอัตลักษณ์วัฒนธรรมไทยไว้อย่างเหนียวแน่น จากการศึกษาของ พรชัย นาคสีทอง (2559 : 11) เรื่องประวัติศาสตร์ความทรงจำและอัตลักษณ์ไทย (พุทธ) สยามในมาเลเซียกรณีชุมชนบางแซะ รัฐกลันตัน พบว่าแม้ชุมชนไทยตั้งอยู่ในรัฐที่เน้นแนวคิดทางการเมืองแบบศาสนนิยมหรือภายใต้กระแสอิสลามานุวัตร (Islamization) และแวดล้อมด้วยชุมชนมุสลิม แต่สามารถแสดงออกและเน้นซึ่งอัตลักษณ์ไทย (พุทธ) สยามได้อย่างอิสระภายใต้เงื่อนไขและบริบทสังคมมลายู จนกลายเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตประจำวันและสังคมพหุวัฒนธรรมมาเลเซีย ทั้งในด้านภาษา ศาสนา ความเชื่อ

ชนบทรรมนิยม ประเพณีวัฒนธรรมและการละเล่น ตลอดจนสร้างศาสนสถานและสถานที่สำคัญของชุมชน ดังมีปรากฏการณ์ที่พบว่าในทุกๆปี วัดส่วนใหญ่ในมาเลเซีย โดยการนำของเจ้าอาวาสและผู้นำหมู่บ้านร่วมประชุมกันในการวางแผนในการจัดงานประจำปีของคนสยาม เช่น วันสงกรานต์ วันลอยกระทง มีการรวมตัวในวัดไทย ทุกๆ ด้าน ที่เกี่ยวกับศาสนาและวัฒนธรรมไทย คนสยามจำนวนมากที่มารวมตัวกัน มักแสดงออกซึ่งศิลปวัฒนธรรมไทย อาทิเช่น การแสดงมโนราห์ การรำกลองยาว การใส่ชุดไทยเดิม การละเล่นแบบไทย การสงฆ์น้ำพระ โดยมีเจ้าหน้าที่รัฐให้การสนับสนุนและร่วมมือด้วยดี หากอยู่ในวงจำกัด

ตามบริบทของรัฐกลันตันมีความแตกต่างจากรัฐอื่นๆ กลันตันเป็นรัฐที่ค่อนข้างเคร่งครัดในหลักจารีตอิสลาม ใช้หลักกฎหมายที่เคร่งครัดกว่ารัฐอื่นๆ การเผยแพร่พุทธศาสนาทำในขอบเขตของชนชาติอื่นๆที่ไม่ใช่ชาวมลายูเท่านั้น การจะฝ่าฝืนให้หันมานับถือพุทธศาสนาทำให้เกิดการตอบโต้ในทางลบจากโครงสร้างอำนาจของรัฐมุสลิม (อิสมาเอล, 2553 : 14) กลันตันยังจัดเป็นนครอิสลาม (Islamic City) ดังนั้นนโยบายรัฐท้องถิ่นจึงมุ่งเน้นที่จะชี้นำให้วิถีชีวิตของประชากรดำเนินไปตามวิถีอิสลามอย่างเคร่งครัดและให้ความสำคัญและสิทธิประโยชน์แก่ชาวมลายูมุสลิม ซึ่งเป็นประชากรส่วนใหญ่กว่าร้อยละ 90 ของประชากรทั้งหมดในรัฐกลันตัน ซึ่งส่งผลกระทบอย่างกว้างขวางต่อวิถีชีวิตและการประกอบการธุรกิจของชาวมลายูเชื้อสายอื่นๆ ในรัฐกลันตัน (วรารณ สำนวณ, จันทรจิรา ศรีสุวรรณ, ปาริชาติ หัสณีย์, สุทธิดา อะหลีกะเล็ม และเบญจมาภรณ์ บุญสว่าง, 2558 : 1)

สภาพบริบทเช่นนี้มีผลให้คนเชื้อสยามพยายามรวมตัวกันดำรงรักษาอัตลักษณ์วัฒนธรรมของตนเองให้เข้มแข็ง บทบาทหน้าที่ของพระสงฆ์จึงมีความหมายและมีความยิ่งใหญ่สำหรับคนสยาม ดังมีตัวอย่างเหตุการณ์ที่พบว่าพระสงฆ์สามารถชี้นำให้รวมกลุ่มกันเรียกร้อง จนเป็นเหตุให้รัฐบาลมาเลเซียเห็นความสำคัญของการจัดงาน และการเรียนที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนาและวัฒนธรรมไทย (พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต) (2552 : 21) ให้ข้อคิดเห็นว่า พระสงฆ์ทำหน้าที่เป็นครูของสังคม ในอดีตไม่มีโรงเรียนเกิดขึ้นมากเช่นในปัจจุบัน คนในสังคมจึงพากันเข้าไปศึกษาเล่าเรียนหาความรู้ในพื้นที่ของวัด พระสงฆ์จึงทำหน้าที่ชี้นำคนในสังคมโดยปริยาย สำหรับการชี้นำของพระสงฆ์สยามนั้นมีผลทำให้ชาวสยาม

มีคุณภาพชีวิตที่ดี บนพื้นฐานของจารีตศาสนาและวัฒนธรรมไทย ดังที่สมพร ขุนเพชร, (2558 :143) ให้ข้อคิดเห็นว่าพระสงฆ์ในรัฐกลันตันเป็นบุคคลที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการเสริมสร้างความเข้มแข็งของพระพุทธศาสนาและวัฒนธรรมไทย ให้มีการดำรงอยู่ท่ามกลางชาติพันธุ์มุสลิมที่มีมากกว่า มีส่วนกระตุ้นวัฒนธรรมไทย เมื่อเห็นว่าวัฒนธรรมไทยอ่อนกำลังลง เมื่อวัฒนธรรมเริ่มแข็งแรงก็พยายามรักษาสภาพที่ดีเหล่านั้นเอาไว้

จากความสามารถในการดำรงรักษาและเสริมสร้างความเข้มแข็งในทางพระพุทธศาสนาและวัฒนธรรมไทย ในบริบทสังคมและวัฒนธรรมที่ต่างจากประเทศไทย ทำให้ผู้วิจัยตั้งคำถามว่าพระสงฆ์เชื้อสายสยามมีหลักหรือวิธีการเสริมสร้างความเข้มแข็งของอัตลักษณ์วัฒนธรรมไทยในรัฐกลันตัน ประเทศมาเลเซีย ได้อย่างไร องค์ความรู้ที่ได้รับอาจกลายเป็นแบบอย่างให้กับชุมชนไทยในประเทศอื่นๆ ที่พระสงฆ์เป็นผู้นำในการเสริมสร้างวัฒนธรรมไทย

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาการเสริมสร้างความเข้มแข็งของอัตลักษณ์วัฒนธรรมไทยของพระสงฆ์เชื้อสายสยามในรัฐกลันตัน ประเทศมาเลเซีย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลทั้งเอกสารและภาคสนาม โดยมีการเตรียมคำถามที่ผู้วิจัยกำหนด ไว้เป็นข้อๆ เพื่อนำไปสู่การหาคำตอบ นำไปสัมภาษณ์พระสงฆ์เชื้อสายสยามและประชาชนผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยวิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (in-depth interviews) ผู้ให้ข้อมูลหลักประกอบด้วยพระสงฆ์เชื้อสายสยาม จำนวน 45 รูปจาก 10 วัด โดยเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) เชื้อสายสยามที่เป็นคนสัญชาติมาเลเซีย เชื้อสายสยาม เป็นชาวกลันตัน บวชเป็นพระภิกษุสงฆ์มาแล้วไม่น้อยกว่า 10 พรรษา ประชาชนผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง จำนวน 10 คน เลือก กลุ่มเป้าหมายแบบเจาะจงไปยังบุคคลที่ให้ข้อมูลมากที่สุด ในส่วนของประชาชนผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ประกอบด้วย ผู้นำชุมชน ผู้ทรงคุณวุฒิในชุมชน และประชาชนที่อาศัยอยู่ใกล้วัด การสัมภาษณ์จะใช้คำถามแบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured interview) ที่ผู้วิจัยเตรียมคำถามในประเด็นด้านเศรษฐกิจ ด้าน

สังคม และด้านวัฒนธรรม นอกจากนี้ใช้เทคนิคการสังเกต จากนั้นนำข้อมูลจากเอกสารและภาคสนามมาประมวลผล ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลแบบสามเส้าด้านแหล่งของ ข้อมูล (data triangulation) ด้านแหล่งเวลา แหล่งสถานที่ และแหล่งบุคคล จากนั้นนำมาจัดหมวดหมู่อย่างมีระบบ นำมา วิเคราะห์ในประเด็นต่าง ๆ ตามเป้าหมายในการวิจัย จากนั้น สรุปผล อภิปรายผล และเสนองานด้วยการพรรณนาวิเคราะห์

แนวคิดทฤษฎีที่นำมาใช้

แนวคิดด้านการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนมีส่วนที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม คือการขับเคลื่อนให้วัฒนธรรมดำรงอยู่หรือปรับตัวอยู่ได้ ไม่ว่าสังคมจะเปลี่ยนแปลงแบบใด ตามที่โกวิท พวงงาม (2553 : 278) มีแนวคิดว่าความเข้มแข็งของชุมชนเกิดจากการที่ประชาชนในชุมชนต่าง ๆ ไม่ว่าสังคมเมืองหรือชนบทรวมตัวกันเป็นองค์กรชุมชน โดยมีการเรียนรู้ การจัดการและการแก้ไขปัญหา ร่วมกันของชุมชน แล้วเกิดการเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนาทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ในมุมมองของคณะอนุกรมเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนเพื่อแก้ไขปัญหาวิกฤตภาคใต้ (2546 : 60) มีความเห็นว่าการเสริมสร้างชุมชนให้เข้มแข็งมีองค์ประกอบดังนี้ 1) มีบุคคลที่หลากหลายมารวมตัวกันสร้างองค์กรชุมชน 2) มีเป้าหมายร่วมกันและยึดโยงเกาะเกี่ยวกันด้วยประโยชน์สาธารณะและของสมาชิก 3) มีจิตสำนึกของการพึ่งตนเอง รักษาเอื้ออาทรต่อกัน และมีความรักท้องถิ่นรักชุมชน 4) มีอิสระในการร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมทำและร่วมรับผิดชอบ 5) มีการระดมใช้ทรัพยากรในชุมชนอย่างเต็มที่และมีประสิทธิภาพ 6) มีการจัดทำกิจกรรมที่เป็นสาธารณะของชุมชนอย่างต่อเนื่อง 7) มีการจัดการบริหารกลุ่มที่หลากหลายและเครือข่ายที่ดี 8) มีการเสริมสร้างผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่หลากหลายของชุมชนสืบทอดกันตลอดไป 9) มีการเรียนรู้ เชื่อมโยงกันเป็นเครือข่ายและติดต่อสื่อสารกันหลายรูปแบบ เช่นเดียวกับมุมมองของสัญญา สัญญาวิวัฒน์ (2541 : 11) ซึ่งกล่าวถึงชุมชนเข้มแข็ง ไว้ดังนี้ 1) เป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ (Learning Community) คือการที่ชุมชนมีการเรียนรู้และรู้เท่าทันข่าวทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง รวมทั้งชุมชนมีการเพิ่มพูนความรู้อย่างสม่ำเสมอ 2) เป็นชุมชนที่มีการจัดการตนเอง (Community Management) ด้วยระบบการบริหารจัดการในกิจกรรมที่สำคัญ 4 ประการ

คือการวางแผน การจัดกระบวนการขององค์กรในชุมชน การลงมือปฏิบัติตามแผนและการประเมินผล 3) เป็นชุมชนที่มีจิตวิญญาณ (Spirituality) กล่าวคือชุมชนมีจิตสำนึกและมีจิตวิญญาณ อาจหมายถึง ความภักดี ความรัก ความห่วงหาอาทร ความรู้สึกเป็นเจ้าของในชุมชน โดยมีสิ่งยึดเหนี่ยวร่วมกัน 4) เป็นชุมชนที่มีสันติภาพ (Peaceful) กล่าวคือเป็นชุมชนที่มีความสงบสุข คนในชุมชนมีจิตใจเยือกเย็น มีคุณภาพและคุณธรรม

นภาพรณี หะวานนท์ (2550 : 17) ยังได้เสนอมิติความเข้มแข็งของชุมชนไว้ 4 ด้าน ได้แก่ 1) มิติทางด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ ศักยภาพของชุมชนในการจัดการระบบเศรษฐกิจที่เอื้อให้สมาชิกในชุมชนสามารถปรับตัวเข้ากับระบบเศรษฐกิจ มีการจัดระบบการผลิต สามารถลดต้นทุนการผลิตและสามารถสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้า 2) มิติทางสังคม ได้แก่ ความสามารถของชุมชนในการจัดระเบียบทางสังคมของชุมชนสามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน เป็นสิ่งสะท้อนถึงแรงเกาะเกี่ยวที่คนในชุมชนมีต่อกัน ทำให้เกิดความเข้มแข็งของชุมชน 3) มิติทางวัฒนธรรม ได้แก่ ความสามารถในการแก้ปัญหของชุมชนด้วยสติปัญญา มีการแลกเปลี่ยนความรู้อย่างกว้างขวางและต่อเนื่อง มีการสืบสานภูมิปัญญาและความรู้ของชุมชน ทำให้ชุมชนมีความสามารถในการปรับตัวและสร้างความเข้มแข็งขึ้นได้ 4) มิติทางด้านทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม ได้แก่ ความสามารถของชุมชนในการจัดระบบดูแลและแบ่งสรรทรัพยากรธรรมชาติให้เกิดประโยชน์ และเป็นธรรมกับสมาชิกในชุมชน ทำให้ชุมชนสามารถสร้างระบบการจัดการทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด ในความเห็นของ นพดล เหล่าก่อ (2549 : 1) เห็นว่าการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน มี 2 ประการ ได้แก่ 1) การส่งเสริมกระบวนการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนเพื่อเผชิญปัญหาวิกฤต โดยพัฒนาศักยภาพให้คนในชุมชนรวมกลุ่มกันร่วมคิดร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบและร่วมรักษาผลประโยชน์ของชุมชนด้วยตนเอง รวมทั้งให้ความสำคัญกับการปรับวิธีคิดและวิธีการทำงานของบุคลากรภาครัฐ จากการเป็นผู้สั่งการเป็นผู้สนับสนุนในการจัดการและแก้ไขปัญหาของชุมชนเอง 2) การส่งเสริมกระบวนการพัฒนาแบบมีส่วนร่วมของชุมชนในลักษณะร่วมคิด ร่วมทำ และร่วมเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ประกอบด้วยกระบวนการส่งเสริมและสนับสนุนชุมชนได้มีการเรียนรู้แลกเปลี่ยนประสบการณ์เพื่อการพัฒนาอาชีพและเศรษฐกิจชุมชน

การพัฒนาสวัสดิการสังคมและสวัสดิภาพของชุมชน การฟื้นฟูอนุรักษ์และจัดการทรัพยากรธรรมชาติของชุมชน การค้นหาศักยภาพและการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่น ตลอดจนการจัดทำแผนความต้องการของชุมชน รวมทั้งการสร้างประชาคมภายในชุมชนและการสร้างเครือข่ายของชุมชน

จากการศึกษาแนวคิดด้านการเสริมสร้างความเข้มแข็งพบว่าแนวคิดคล้ายคลึง เพียงแต่มองคนละด้าน มีแนวคิดที่สะท้อนด้านรูปแบบหรือวิธีการด้านคุณลักษณะของชุมชน ด้านมิตีย่อยของสังคม หรือด้านเป้าหมายการพัฒนา ในการศึกษาวิจัยเลือกแนวคิดเชิงรูปแบบวิธีการ โดยนำหลายส่วนมาปรับใช้เป็นข้อสรุปกรอบคิดของผู้วิจัย เพราะเห็นว่ารูปแบบวิธีการจะช่วยสะท้อนบทบาทของพระสงฆ์ในท้องถิ่นได้ชัดเจน อีกทั้งรูปแบบเสริมสร้างจะเห็นผลอันนำไปสู่ปฏิบัติการหรือพัฒนาในพื้นที่อื่นได้มาก โดยทำการปรับลดให้มีความเหมาะสมกับบริบทพื้นที่ ดังนี้ 1) การรวมตัวที่หลากหลาย 2) การมีเป้าหมายร่วมกันและยึดโยงประโยชน์ต่อสาธารณะและสมาชิก 3) การสร้างจิตสำนึกพึ่งตนเอง เอื้ออาทรต่อกันและรักท้องถิ่น 4) การร่วมคิดร่วมทำและร่วมรับผิดชอบ 5) การสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ 6) การสร้างเครือข่าย และ 7) การเสริมสร้างผู้นำวัฒนธรรม

ผลการศึกษา

จากการศึกษาพบว่า พระสงฆ์สยามในรัฐกลันตัน ประเทศมาเลเซีย มีการเสริมสร้างความเข้มแข็งของอัตลักษณ์วัฒนธรรมไทยในรูปแบบต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. การผลักดันให้รวมตัวขององค์กรชุมชนที่หลากหลาย

ในการเสริมสร้างอัตลักษณ์วัฒนธรรมไทย พระสงฆ์เชื้อสายสยามมีการผลักดันองค์กรต่าง ๆ ที่ชุมชน ตั้งขึ้นและมีอยู่หลากหลายได้เข้ามารวมตัวทั้งในและนอกประเทศมาเลเซียเพื่อสร้างความเข้มแข็ง องค์กร ต่าง ๆ ดังเช่น มูลนิธิพระวิเชียรโมลี จังหวัดสงขลา คณะสงฆ์รัฐกลันตัน สมาคมคนเชื้อสายจีนในรัฐกลันตัน ศูนย์การเรียนรู้ภาษาและวัฒนธรรมไทยรัฐกลันตัน สมาคมสตรีสยาม ศูนย์ส่งเสริมวัฒนธรรมไทยใน รัฐกลันตัน สมาคมชาวพุทธเชื้อสายสยาม องค์กรการปกครองคนสยามในรัฐกลันตัน ฯลฯ การจัดงาน ประเพณีประจำปีของพระสงฆ์ในรัฐกลันตันส่วนมากมีองค์กรเหล่านี้เข้าร่วมกิจกรรม ดังงานเทศกาล

2 งาน คือ งานลอยกระทงของวัดพิบูลทองวราราม บ้านบ่อเสม็ด อำเภอตุ้มปัด รัฐกลันตัน ประเทศมาเลเซีย งาน เทศกาลสงกรานต์ของวัดสุคนธาราม บ้านบังหยัง อำเภอตุ้มปัด รัฐกลันตัน งานทั้งสองวัดนี้จัดได้ว่าเป็นงาน ยิ่งใหญ่และมีชื่อเสียงของรัฐ ทั้งนี้ก็ด้วยพระสงฆ์ผลักดันให้องค์กรต่างๆ มาร่วมวางแผนงานเพื่อให้งานออกมา ดีที่สุด ช่วยระดมเงินเพื่อตั้งกองทุนในการดำเนินงานจากประชาชนเชื้อสายสยาม ช่วยประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อ ต่างๆ ทั้งในประเทศไทยและประเทศมาเลเซีย เพื่อจูงใจคนให้มาร่วมกิจกรรม สร้างพื้นที่แสดงออกถึงความรัก ความห่วงแหน วัฒนธรรมไทยที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว ท่ามกลางความหลากหลายวัฒนธรรมในประเทศ มาเลเซีย ภายใต้กลไกนี้ช่วยให้องค์กรชุมชนต่างๆ เชื่อมั่นในความตั้งใจ และจริงใจของพระสงฆ์ ไม่ว่าการกระชับความสัมพันธ์ทางสังคมหรือการขอรับความช่วยเหลือเป็นเงินทอง ดังข้อมูลสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“ในนามสมาคมสตรีชาวสยามรัฐกลันตัน ฉันให้ความสำคัญกับการจัดงานด้านวัฒนธรรมไทยของคนสยาม เพราะเชื่อว่านี่คือ ความรอดของคนสยามที่ได้มีพื้นที่แสดงออกทางวัฒนธรรมไทย ใช้พื้นที่วัดไทยในการเปิดพื้นที่เพื่อประกาศให้คนอื่น ๆ รู้ว่าคนสยาม มีวัฒนธรรมเป็นของตัวเอง” อัมพา, นามสมมติ (ผู้ให้สัมภาษณ์). พระวิจารย์ พงษ์พันธ์ (ผู้สัมภาษณ์). ที่ชุมชนบ้านบังหยัง อำเภอตุ้มปัด รัฐกลันตัน ประเทศมาเลเซีย เมื่อวันที่ 9 มกราคม 2561.

“ทางสมาคมคนเชื้อสายจีนรัฐกลันตัน เราช่วยเหลือคนสยามเป็นประจำ กรณีคนสยามขอความช่วยเหลือเรื่องเงินทอง เพื่อนำไปจัดงานวัด ทางสมาคมของเราเห็นความสำคัญกับเรื่องนี้ เพราะคนเชื้อสายจีนกับคนสยามมีความสัมพันธ์กันดีมาตลอด” ต้นเชียง, นามสมมติ (ผู้ให้สัมภาษณ์). พระวิจารย์ พงษ์พันธ์ (ผู้สัมภาษณ์). ที่ชุมชนบ้านกลิม อำเภอปาเซร์มัส รัฐกลันตัน ประเทศมาเลเซีย เมื่อวันที่ 9 มกราคม 2561.

2. การทำให้เห็นเป้าหมายและคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม

พระสงฆ์เชื้อสายสยามมีวิธีขับเคลื่อนและสร้างกลไกด้านวัฒนธรรมไทยให้เกิดประโยชน์แก่สาธารณชน โดยจัดงานด้านวัฒนธรรมไทยขึ้นที่วัด ให้วัดเป็นศูนย์กลางการเผยแผ่พระพุทธศาสนาและวัฒนธรรมไทย ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดงานทุกระดับ โดยชี้แจงให้เห็นวัตถุประสงค์ของการจัดงานเสมอ เป้าหมายของพระสงฆ์ในการจัดกิจกรรมทางด้านวัฒนธรรมไทย เพื่อต้องการกระตุ้นให้คนสยามเห็นและไม่ลืมรากเหง้าวัฒนธรรมของตนเองร่วมกัน เพราะปัจจุบันความเจริญด้านวัตถุมีมากและมีความรวดเร็วในการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมของตนเอง โดยเฉพาะเด็กและเยาวชนที่ไปเรียนหนังสือในเมืองจะรับเทคโนโลยีสื่อสารใหม่ได้ง่าย เพราะทันสมัยและสะดวกสบาย เช่น โทรศัพท์มือถือ เครื่องคอมพิวเตอร์ รวมถึงวัฒนธรรมการบริโภคจากตะวันตก เช่น เครื่องดื่ม น้ำอัดลม ขนมโดนัท พิซซ่า ซ้อคโกแลต ฯลฯ สิ่งเหล่านี้เมื่อชักนำให้ลูกหลานชาวสยามออกนอกเส้นทางวัฒนธรรมของตนเองย่อมก่อให้เกิดผลกระทบต่อวัฒนธรรมไทย พระสงฆ์ในรัฐกลันตันจึงออกมาแก้ปัญหาเหล่านี้ สร้างภูมิคุ้มกันดึงคนสยามให้มารวมตัวกัน โดยจัดกิจกรรมด้านวัฒนธรรมไทยที่ยิ่งใหญ่ในวัด พร้อมชี้แจงประโยชน์ที่จะได้รับกับคนสยาม การรวมศูนย์ที่เกิดขึ้นในวัดเป็นการสร้างอัตลักษณ์ของคนสยามและแสดงออกถึงความเป็นไทยที่มีอยู่ในตัวคนสยามที่อยู่ในต่างแดนที่มีชาติพันธุ์อื่นๆอยู่ร่วมกันด้วย อย่างไรก็ตามการแสดงออกบางอย่างก็ต้องมีความสุ่มรอบคอบ และมีจิตสำนึกทุกครั้งว่าชาวสยามเป็นคนกลุ่มน้อย ไม่แสดงออกถึงความรังเกียจชาติพันธุ์อื่นๆ ที่อาจกระทบกับคนส่วนรวม พยายามทำความเข้าใจซึ่งกันและกันบนพื้นฐานความแตกต่างหลากหลายวัฒนธรรม เพื่อไม่ให้สูญเสียอัตลักษณ์วัฒนธรรมไทยของชาวสยาม ดังการสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“การจัดงานวัฒนธรรมไทย คำนึงถึงประโยชน์ที่คนสยามจะได้รับ ผมต้องการให้ลูกหลานของคนสยามเข้ามาร่วมกิจกรรมทางวัฒนธรรมไทย โดยไม่เข้าไปลุ่มหลงกับวัฒนธรรมตะวันตก” สอง, นามสมมติ (ผู้ให้สัมภาษณ์). พระวิจิตร พงษ์พันธ์ (ผู้สัมภาษณ์). ที่ชุมชนบางแซะ อำเภอปาร์เซมัส รัฐกลันตัน ประเทศมาเลเซีย เมื่อวันที่ 8 มกราคม 2561.

“พระสงฆ์มักจะบอกจุดหมายการจัดงานวัฒนธรรมไทย อย่างดีก็ต้องสร้างประโยชน์ส่วนรวมให้กับประชาชนสยาม ให้รับผิดชอบในวัฒนธรรมของตนเอง” พระอดุล, นามสมมติ (ผู้ให้สัมภาษณ์). พระวิจิตร พงษ์พันธ์ (ผู้สัมภาษณ์). ที่วัดโพธิวิหาร บ้านยาญ อำเภอดุสิต รัฐกลันตัน ประเทศมาเลเซีย. เมื่อวันที่ 10 มกราคม 2561.

3. การสร้างจิตสำนึกให้พึ่งตนเอง ช่วยเหลือกัน และรักถิ่นฐานตนเอง

พระสงฆ์มีความเข้าใจในบริบทของกลุ่มคนสยาม และเข้าใจดีว่าการเป็น คนกลุ่มน้อยท่ามกลางคนกลุ่มใหญ่ซึ่งเป็นมุสลิม ขาดโอกาสในการรับงบประมาณ จากรัฐด้านต่าง ๆ เพื่อมาอนุรักษ์และพัฒนาวัฒนธรรมไทยของคนสยาม จึงมีความคิด ที่จะพึ่งพาตนเอง โดยการทำความเข้าใจกับกลุ่มคนสยามว่าต้องมารวมตัวกัน เพื่อให้เกิดพลังและช่วยเหลือตนเอง ทั้งในด้านการเงิน ด้านแรงงาน ด้านความคิด โดยไม่ต้องรอคอยให้รัฐหรือชาติพันธุ์อื่น ๆ เข้ามาช่วยเหลือ ให้พึ่งตนเองทางใจ รู้จักใช้หลักธรรมบ่มเพาะชีวิต การพึ่งตนเองทำให้เกิดความมั่นใจในการขับเคลื่อน ทางวัฒนธรรมไทย รวมถึงพระพุทธศาสนา ประกอบกับทุนทางสังคมได้ช่วยปกป้อง รักษาศาสนาพุทธและวัฒนธรรมไทยให้คงอยู่ ดังเช่น การซ่อมแซมวิหารที่ชำรุด หรือตกแต่งวัด ชาวสยามที่ถนัดงานช่างงานศิลป์ก็จะอาสาทำงานโดยไม่ต้อง ร้องขอ ความเชื่อถือไว้วางใจกันระหว่างพระสงฆ์กับชาวสยาม หรือความสัมพันธ์ ระหว่างวัดกับชุมชนสยามถือเป็นทุนทางสังคมที่เอื้อต่อการช่วยเหลือกันและกัน การทำให้ชาวสยามรักท้องถิ่นตนเอง พระสงฆ์พยายามให้ทุกคนตระหนักรู้ถึงปัญหา ในอนาคต การโยกย้ายไปอยู่ที่อื่น ๆ จะทำให้วัฒนธรรมที่มีพลังมากกว่าดูถูกกลืน ทำให้รากเหง้าของตนอ่อนแอลง ด้วยเหตุนี้พระสงฆ์สยามจึงคอยชี้แนะคนสยาม ให้เห็นคุณค่าความดีงามของวัฒนธรรมตนเอง ที่ติดตัวมาตั้งแต่สมัยของบรรพบุรุษ และถูกถ่ายทอดมาจนถึงปัจจุบัน คนสยามส่วนใหญ่เชื่อฟังพระสงฆ์และร่วมรับรู้ ในโอกาสที่วัฒนธรรมไทยจะสูญหาย อีกทั้งรัฐมุสลิมมิได้ให้ความหวังกับเสถียรภาพ ของชุมชนสยามมากนัก ดังกฎหมายที่ไม่สนับสนุนให้คนสยามซื้อที่ดินของชาวมุสลิม จึงต้องรวมพลังสามัคคีอย่างน้อยสอบถามปัญหาต่าง ๆ ที่กระทบต่อความมั่นคง ของชาวสยาม ดังการสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“คนสยามภูมิใจในการมีวัฒนธรรมของตนเอง แสดงออกถึงความรักท้องถิ่นของตนโดยเข้าช่วยเหลือวัด ช่วยงานประเพณีที่พระขอมาทุกปี คนสยามไม่ค่อยหวังอะไรจากรัฐมากนัก เพราะเข้าใจดีว่าไม่ค่อยได้ จึงพยายามช่วยเหลือกันเอง” เขียน นามสมมติ (ผู้ให้สัมภาษณ์). พระวิจิตร พงษ์พันธ์ (ผู้สัมภาษณ์). ที่ชุมชนบ้านในอำเภอตุ้มปัด รัฐกลันตัน ประเทศมาเลเซีย เมื่อวันที่ 9 มกราคม 2561.

“ท่านมักบอกให้คนสยามแบ่งปันความสุข ช่วยกันสอบถามความเป็นอยู่ของเพื่อนร่วมหมู่บ้าน มีปัญหาจะช่วยกัน นี่เป็นความเอื้ออาทรที่ผมได้เห็นในพื้นที่” สะอม, นามสมมติ (ผู้ให้สัมภาษณ์). พระวิจิตร พงษ์พันธ์ (ผู้สัมภาษณ์). ที่ชุมชนบ้านบังหญิง อำเภอตุ้มปัด รัฐกลันตัน ประเทศมาเลเซีย เมื่อวันที่ 9 มกราคม 2561.

4. การทำให้ทุกคนมีส่วนร่วมคิด ร่วมทำ และร่วมรับผิดชอบ

พระสงฆ์มีความมุ่งมั่นที่จะผลักดันให้งานด้านวัฒนธรรมไทยเกิดขึ้นในพื้นที่ทุก ๆ ปี ในการจัดงานทุกครั้งพระสงฆ์ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบกับคนอื่น ๆ อาทิเช่น การเตรียมพื้นที่ของวัดเพื่อจัดงาน เตรียมการใช้สอย เตรียมทุนในการดำเนินการ เตรียมวางแผนให้คนมาช่วยงาน อีกทั้งประสานความร่วมมือกับผู้นำชุมชนสยาม การเชิญเจ้าหน้าที่ของรัฐ ก็เพื่อคอยอำนวยความสะดวก ดูงานความปลอดภัยในการจัดงาน ในการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยมักตั้งคณะกรรมการจัดงานเพื่อเสาะหาการละเล่นและนันทนาการต่าง ๆ เพื่อความครื้นเครง บทบาทของพระสงฆ์ที่ต้องรับผิดชอบนั้นมีมากกว่าคนอื่น เนื่องจากจัดงานที่วัด แต่หากมีปัญหา มีเหตุฉุกเฉิน ชาวสยามก็จะร่วมรับผิดชอบ ช่วยแก้ปัญหาาร่วมกัน การจัดงานด้านวัฒนธรรมไทยแต่ละครั้ง ความสำเร็จของงานมิได้เกิดได้ง่าย พระสงฆ์ยังต้องสร้างทีมงานหลายชุด บนฐานคุณธรรมความเสมอภาค และการป้องกันปัญหาที่จะตามมา ดังจากการสัมภาษณ์ดังต่อไปนี้

“งานวัฒนธรรมไทยร่วมคิดร่วมทำกันทุกฝ่าย ใช้ประสบการณ์มาเป็นบทเรียนแก้ปัญหาการทำงานร่วมกัน พระสงฆ์ต้องสร้างแรงบันดาลใจให้คนสยามมาช่วยงาน สิ่งที่พระสงฆ์มีคือ คุณธรรมและความเมตตาผู้อื่นอยู่ในใจตลอดเวลา ต้องไม่เจ้าหลักการจนเกินไป

เพราะทำให้ผู้อื่นเข้ามาร่วมงานไม่ได้” จัน, นามสมมติ (ผู้ให้สัมภาษณ์). พระวิจักร์ พงษ์พันธ์ (ผู้สัมภาษณ์). ที่บ้านบางแซะ อำเภอปาร์เซมัต รัฐกลันตัน ประเทศมาเลเซียสัมภาษณ์ เมื่อวันที่ 8 มกราคม 2561.

“การที่เข้ามาช่วยงานของคนสยามที่วัดจัดขึ้น แสดงให้เห็นว่า คนสยามรับผิดชอบในการทำงานดี เพราะมีจิตสำนึกที่ดีและมีจิตสาธารณะ พัฒนาเพื่อส่วนรวมและพวกของเรเอง ถ้าเราไม่ช่วยวัด งานคงไม่สามารถสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี” สมรม, นามสมมติ (ผู้ให้สัมภาษณ์). พระวิจักร์ พงษ์พันธ์ (ผู้สัมภาษณ์). ที่วัดมัชฌิมาราม บ้านยุงเกา อำเภอตุมปัต รัฐกลันตัน ประเทศมาเลเซีย เมื่อวันที่ 9 มกราคม 2561.

การเข้ามา่วมคิด ร่วมทำที่เสริมสร้างความเข้มแข็งของอัตลักษณ์วัฒนธรรมไทย นอกจากข้างต้น พระสงฆ์เชื้อสายสยามยังมีวิธีการ ดังนี้ 1) การกระจายงานให้ผู้ร่วมงานอย่างเหมาะสม ก่อนการจัดงานมีการประชุมคณะกรรมการวัดและประชาชนในพื้นที่ เพื่อทำความเข้าใจในรูปแบบของการจัดงาน และภาระหน้าที่ของแต่ละคนที่ได้รับมอบหมาย โดยมีพระสงฆ์เป็นประธาน เมื่อได้รายละเอียดของการประชุมและมีมติออกมาเช่นใด ต้องปฏิบัติเช่นนั้น 2) การสร้างแรงบันดาลใจให้เกิดการร่วมคิดร่วมทำของผู้ร่วมงาน พระสงฆ์กำชับให้มีความสามัคคีกันทำงานในส่วนที่ตนเองรับผิดชอบให้ดีที่สุด ทุกตำแหน่งล้วนแต่มีความสำคัญเมื่อเอางานทั้งหมดมารวมกันก็จะได้เป็นงานใหญ่และสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ 3) การรู้จักวิเคราะห์งานด้านวัฒนธรรมไทยที่ให้ประสิทธิผล การจัดงานในแต่ละปีมีการประเมินผล จากคณะกรรมการวัดและพระสงฆ์ ให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาการจัดงานให้ดีขึ้นเรื่อย ๆ

5. การสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้วัฒนธรรมไทย

พระสงฆ์เชื้อสายสยามสนใจที่จะเรียนรู้วัฒนธรรมไทยสม่ำเสมอ โดยเฉพาะภาษาไทย โดยการฝึกหัดอ่านเขียนจากหนังสือ ตำรา สื่อต่าง ๆ เรียนรู้ประเพณีไทย คติความเชื่อจากการบอกเล่าของบรรพบุรุษ รวมถึงสังเกตวัฒนธรรมเดิมของคนสยามที่เคยปฏิบัติกันมาตั้งแต่อดีต มีความพยายามเรียนรู้เพื่อรักษาของเดิม

ไว้ให้ดีที่สุด จากนั้นนำมาเผยแพร่ในรูปแบบต่างๆ ให้กับเด็ก เยาวชนหรือคนสยามคนอื่น พร้อมกระตุ้นคนสยามแสดงออกให้คนชาติพันธุ์อื่นๆ รับรู้ว่า คนสยามมีวัฒนธรรมของตนเอง ไม่ได้ลอกเลียนแบบจากใคร มีคุณค่าและอัตลักษณ์ วัฒนธรรมที่สวยงาม อ่อนช้อย ทั้งส่งเสริม ชี้นำคนสยามให้รักการเรียนรู้ ดังเช่นชมรายการโทรทัศน์ของไทย การอบรมที่มีอาสาสมัครจากประเทศไทยมาจัดกิจกรรมการรับหรือซื้อหนังสือที่ทางวัดออกร้านในวันสำคัญต่างๆ ให้ทุกคนแสวงหาความรู้เพื่อรักษาอัตลักษณ์วัฒนธรรมไทยท่ามกลางสังคมพหุวัฒนธรรม ดังการสัมภาษณ์ดังต่อไปนี้

“งานวัฒนธรรมไทยมักจัดป้าให้ความรู้ ขยายหนังสือไทย อย่างงานที่วัดพิบูลทองวราราม อีกงานหนึ่งคืองานสงกรานต์ที่วัดสุคนธราม จัดได้ยิ่งใหญ่ระดับรัฐ เพื่อให้คนสยามเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดงาน มาเรียนรู้ความเป็นไทย ” สมนึก, นามสมมติ (ผู้ให้สัมภาษณ์). พระวิจิตร พงษ์พันธ์ (ผู้สัมภาษณ์) ที่ชุมชนบ้านกุหลิม อำเภอดุสิต รัฐกลันตัน ประเทศมาเลเซีย. เมื่อวันที่ 7 มกราคม 2561.

“การเรียนรู้สืบสานวัฒนธรรมไทย ผมว่าไม่ใช่จากตำราอย่างเดียว แต่มันเป็นการส่งผ่านวัฒนธรรมจากบรรพบุรุษ ที่ท่านพยายามสอนให้ลูกหลานได้ปฏิบัติต่อกันมา จนกลายเป็นมรดกทางวัฒนธรรมไทย ที่คนสยามได้ซึมซับวัฒนธรรมเหล่านี้เอาไว้” จิต, นามสมมติ (ผู้ให้สัมภาษณ์). พระวิจิตร พงษ์พันธ์ (ผู้สัมภาษณ์). ที่บ้านยูงเกา อำเภอดุสิต รัฐกลันตัน ประเทศมาเลเซีย เมื่อวันที่ 9 มกราคม 2561.

พระสงฆ์เชื้อสายสยามเล็งเห็นความจำเป็นของการเรียนรู้วัฒนธรรมไทย ควบคู่พุทธศาสนาฝ่ายเถรวาท เพราะการนับถือพุทธศาสนาของชาวพุทธจะยังไม่ถึงแก่นของศาสนา ถ้าไม่ได้อาศัยวัฒนธรรมไทยหล่อหลอมมาด้วยกันกับศาสนา ถ้ามีพุทธศาสนาที่ดีต้องมีวัฒนธรรมไทย การใช้ภาษาไทยเป็นสื่อเรียนรู้วัฒนธรรมไทย และพุทธศาสนาที่ดีที่สุด ทางด้านคติความเชื่อของคนสยามซึ่งสืบสานต่อกันมา ก็ด้วยการเรียนรู้จากรุ่นสู่รุ่น ปัจจุบันยังมีพิธีกรรมที่แสดงถึงการนับถือผี เจ้าป่า

เจ้าเขา ไหว้ทูล เจ้าที่ เคารพสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ที่ทำให้วัฒนธรรมท้องถิ่นมีความเข้มข้นและเหนียวแน่น เป็นเพราะพระสงฆ์ซึ่งเข้าร่วมพิธีกรรมนี้ชักนำให้ชุมชนสยามเรียนรู้ภูมิปัญญา คนสยามที่ซึมซับวัฒนธรรมไทยจึงมีจำนวนมาก สำนักของชาวสยามในรัฐกลันตันต้องการอนุรักษ์มรดกวัฒนธรรมไทยเป็นทุนเดิม จึงเข้าร่วมกิจกรรมโดยง่าย ให้ความร่วมมือกับวัด ร่วมมือกับพระสงฆ์ในการส่งเสริมให้ในสังคมสยามเกิดการเรียนรู้ ผ่านสื่อและแหล่งเรียนรู้ต่างๆ จนสามารถเข้ามาจัดการถ่ายทอดความรู้และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกัน

ภาพที่ 1 เด็ก ๆ ฟังการอบรมพุทธศาสนาและวัฒนธรรมไทยที่วัดพุทธทักษิณผาสุการาม
 ที่มา : ถ่ายภาพโดยพระวิจิตร พงษ์พันธ์ (ถ่ายเมื่อ 4 กุมภาพันธ์ 2563)

ภาพที่ 2 พระสงฆ์จำหน่ายหนังสือเพื่อเผยแพร่วรรณคดีเกี่ยวกับพระพุทธศาสนาวัฒนธรรมไทยในวัด
 ที่มา : ถ่ายภาพโดย เลขาณุกรการเจ้าคณะรัฐกลันตัน (ถ่ายเมื่อ 6 กุมภาพันธ์ 2563)

6. การสร้างเครือข่ายทางศาสนาและวัฒนธรรมไทย

พระสงฆ์เชื้อสายสยามมีการสร้างเครือข่ายเพื่อการส่งเสริมวัฒนธรรมไทยผ่านหน่วยงานที่หลากหลาย การสร้างเครือข่ายก็เพื่อสามารถแลกเปลี่ยนความรู้ในสิ่งที่สนใจร่วมกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เช่น การสร้างเครือข่ายกับสมาคมคนสยามในรัฐเคดาห์-ปะลิส มูลนิธิพระวิเชียรโมลีจากจังหวัดสงขลา ชมรมคนแหล่งเจ๊ะเหในอำเภอตากใบ มูลนิธิการส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาไทยในรัฐกลันตัน เจ้าคณะอำเภอทั้ง 4 แห่งในรัฐกลันตัน กงสุลใหญ่เมืองโกตาบารู ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ทรงคุณวุฒิในหมู่บ้าน ฯลฯ เครือข่ายเหล่านี้เป็นกำลังสนับสนุนในการจัดกิจกรรมวัฒนธรรม และช่วยเหลือในการส่งเสริมวัฒนธรรมไทยในรัฐกลันตัน โดยมีพระสงฆ์ในรัฐกลันตันเป็นแกนหลัก ทำงานประสานความร่วมมือ

โดยส่งข่าวสารไปยังหน่วยงานต่าง ๆ ให้เข้ามาเป็นแนวร่วมในการปฏิบัติงานด้านวัฒนธรรมไทย เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ที่ดี เป็นผลให้การขับเคลื่อนวัฒนธรรมไทยมีพลังและยิ่งใหญ่ สะท้อนความรักสามัคคีของคนสยามไม่ว่าอยู่แห่งใดก็ตาม ดังจากการสัมภาษณ์ดังต่อไปนี้

“องค์กรหลายองค์กรมาร่วมตัวช่วยเหลือวัด จัดกิจกรรมวัฒนธรรมไทยของคนสยามในพื้นที่รัฐกลันตัน มาจากเครือข่ายทางวัฒนธรรมไทยที่พระสงฆ์เชื้อสายสยามไปดึงมา อาตมาคิดว่าการร่วมแบบนี้ชาติพันธุ์อื่นทำได้ยาก ทำให้บรรยากาศการจัดงานดูยิ่งใหญ่” พระพิพัฒน์, นามสมมติ (ผู้ให้สัมภาษณ์). พระวิจิตร พงษ์พันธ์ (ผู้สัมภาษณ์). ที่วัดประชุมธาตุขุนราม อำเภอชุมปัด รัฐกลันตัน ประเทศมาเลเซีย เมื่อวันที่ 10 มกราคม 2561.

การส่งสารเพื่อรักษาเครือข่ายมีหลายรูปแบบ เช่น โทรศัพท์ สื่อออนไลน์ แผ่นพับ จดหมาย และบอกปากต่อปากต่อ ๆ กัน จนทำให้หลายชุมชนที่ร่วมเครือข่ายรับรู้ความเคลื่อนไหวของวัด หลายเทศกาลที่ยิ่งใหญ่คนสยามจะรู้ว่าเป็นวัดไหน เพราะจัดติดต่อกันทุกปี แต่ถึงอย่างไรก็ตามก็ไม่ลืมเครือข่ายของชาติพันธุ์อื่นๆ ในรัฐกลันตัน โดยเฉพาะคนเชื้อสายจีน เชื้อสายฮินดูจากอินเดีย เพื่อให้มาร่วมงานด้านวัฒนธรรมที่จัดขึ้นในวัดไทย วัดเปิดพื้นที่ต้อนรับนักท่องเที่ยวที่มาจากหลากหลายสถานที่ สร้างมิตรภาพที่ดีร่วมกัน เพื่อให้ผู้ที่มาเกิดความสนุกสนาน มีความสุข การสร้างเครือข่ายของพระสงฆ์ เมื่อเกิดความร่วมมือ มีการสังเกตองค์กรที่มาร่วมงานว่า มีองค์กรใดบ้างที่เริ่มเสื่อมถอย มีความจำเป็นต้องกระตุ้นและใส่คุณสมบัติที่ดีลงไปให้กับหน่วยงานนั้น พร้อมปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงการปฏิบัติงานของคนในชุมชนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เพื่อส่งเสริมอัตลักษณ์วัฒนธรรมไทยให้เข้มแข็งขึ้นกว่าเดิม

7. การสร้างผู้นำด้านวัฒนธรรมไทย

การสร้างผู้นำด้านวัฒนธรรมไทยของพระสงฆ์เชื้อสายสยามในรัฐกลันตัน มีเหตุผลจากสังคมวัฒนธรรมโลกเปลี่ยนแปลง การแพร่กระจายของวัฒนธรรมภายนอก ซึ่งอาจทำให้อาณาเขตอัตลักษณ์วัฒนธรรมไทยสูญสลายไป มีหลายหน่วยงาน

สนับสนุนให้มีคัดเลือกแกนนำหรือหัวหน้างานทางวัฒนธรรม เด็กและเยาวชนชาวสยามจัดเป็นเป้าหมายหลักของการสร้างผู้นำวัฒนธรรม เพราะคนเหล่านี้จะเติบโตเป็นกำลังหลักของการสืบสานอัตลักษณ์วัฒนธรรมไทยต่อไป จะเป็นการส่งต่อความรับผิดชอบจากรุ่นสู่รุ่น เกิดพลังขับเคลื่อนทางวัฒนธรรมในแนวกว้าง เพราะมีจำนวนมากขึ้น จึงพยายามจูงใจเยาวชนสยามเหล่านี้เข้าร่วมกิจกรรมทางวัฒนธรรม ให้รู้จักทวนหาวัฒนธรรมของตนเอง ในกลุ่มอื่นๆ พระสงฆ์เข้าไปเชื่อมสัมพันธ์กับผู้นำชุมชน ประกอบด้วยกัน ผู้นำหมู่บ้าน เจ้าหน้าที่ปกครองส่วนท้องถิ่น คนหรือหน่วยงานต่างๆ เหล่านี้อาศัยอยู่ในชุมชนมานาน มีภาวะผู้นำสูงแล้ว ยิ่งมีวิสัยทัศน์การอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยก็ยังสามารถบรรลุผลมากขึ้น นอกจากนี้ยังมีชาวบ้านที่ส่วนใหญ่ใกล้ชิดกับวัด อาสาสมัครร่วมโครงการเผยแผ่และสืบสานวัฒนธรรมไทย อย่างไรก็ตามการสร้างผู้นำทางวัฒนธรรมไทยไม่ใช่เรื่องง่าย หากคนที่ทำงานต่อเนื่องได้ยาก มีปัญหาบ้างจากการอบรมและสร้างทักษะการปฏิบัติ ซึ่งใช้เวลาพอสมควร บางคนรู้สึกท้อถอย เหนื่อยยาก อยากรอดตัวออกจากสมาชิก มีเวลาบ่มเพาะผู้นำวัฒนธรรมน้อย เพราะต้องประกอบอาชีพหาเงินเลี้ยงครอบครัว กระบวนการของพระสงฆ์ในการอบรมผู้นำทางวัฒนธรรม จะเรียกให้มารวมตัวที่วัดไทยแต่ละพื้นที่ จากนั้นอธิบายเหตุผลความจำเป็นต่อการเสริมสร้างผู้นำวัฒนธรรมไทยร่วมกัน แม้มีหน่วยงานอื่นๆ จัดอบรมด้วยแล้ว พระสงฆ์ก็ยังคงผลักดันและให้ความช่วยเหลืออยู่เบื้องหลัง มิให้วัฒนธรรมไทยสูญสลาย เพราะถูกครอบงำจากวัฒนธรรมภายนอก และขาดคนรุ่นใหม่ที่สืบสานอุดมการณ์ดังการสืบทอดต่อไป

“ในรัฐกลันตัน ถ้าคนสยามไม่เตรียมตัวที่จะคัดเลือกคนรุ่นใหม่ที่มีความคิดจะอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย ในอนาคตอาจจะถึงทางตันก็ได้ เพราะถูกวัฒนธรรมสากลเข้ามาแทรกแซง เพราะความจริงเป็นอย่างนั้น การเตรียมผู้นำไว้แต่เนิ่นๆ เป็นการวางแผนวัฒนธรรมในอนาคต เพื่อให้รากวัฒนธรรมไทยยังคงอยู่” พระพิต,นามสมมติ (ผู้ให้สัมภาษณ์). พระวิจารย์ พงษ์พันธ์ (ผู้สัมภาษณ์) ที่วัดประชาจิณาราม บ้านกุหลิม อำเภอดุสิต รัฐกลันตัน ประเทศมาเลเซีย เมื่อวันที่ 10 มกราคม 2561.

“การคัดเลือกคนด้านนี้ไม่ใช่เรื่องง่าย เพราะคุณสมบัติไม่พอ ไม่เหมาะกับงานที่เข้าไปทำ จึงต้องเสาะหาสัก ๆ เมื่อได้ตัวแล้วนำมาสัมภาษณ์ดูความคิดของเขา เขามีความเห็นในการรักษาวัฒนธรรมไทยแบบใดในอนาคต เพราะเป็นตัวแทนของประชาชนชาวสยาม” พระสุคน,นามสมมติ (ผู้ให้สัมภาษณ์). พระวิจักร์ พงษ์พันธ์ (ผู้สัมภาษณ์). ที่วัดสุคนธาราม บ้านบึงหยัง อำเภอตุ้มปัด รัฐกลันตัน ประเทศมาเลเซีย เมื่อวันที่ 10 มกราคม 2561.

อภิปรายผล

ผลการศึกษาสะท้อนการเสริมสร้างอัตลักษณ์วัฒนธรรมไทยของพระสงฆ์เชื้อสยาม ซึ่งเกี่ยวข้องกับการสร้างความเป็นตัวตนของชาติพันธุ์คนสยาม ด้วยการรับรู้และตีความความเป็นไทย ท่ามกลางความแตกต่างทางวัฒนธรรมกับคนส่วนใหญ่ในรัฐกลันตัน ที่มีฐานสนับสนุนจากพื้นที่ติดเขตแดนประเทศไทย อีกทั้งมีประวัติศาสตร์ร่วมราก อันนำไปสู่การรับรู้จุดที่ต้องเสริมพลังวัฒนธรรมไทยให้เข้มแข็ง トラบดที่พระสงฆ์เป็นแกนนำจึงไม่อาจหลีกเลี่ยงจากความเข้มแข็งของศาสนาพุทธและชาวพุทธ วาทกรรมความเป็นไทยถูกตีความความเป็นไทยในแบบวัฒนธรรมของชาวพุทธในประเทศไทยดำรงอยู่ พระสงฆ์เชื้อสายสยามจึงต้องผลิตซ้ำความเป็นไทยผ่านศาสนาพุทธแบบเถรวาท ภาษาประเพณีและศิลปะไทย ในพื้นที่สังคมเล็กๆ ในรัฐกลันตันด้วยรูปแบบต่างๆ เพื่อร้อยรัดความสามัคคีเป็นการนิยามความเป็นไทยตามความเข้าใจ แล้วก่อขึ้นเสริมขึ้นของคนสยาม ที่อยู่นอกเหนือบริบทของประเทศไทย เพื่อสร้างปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมและเสริมพลังต่อรองกับรัฐมุสลิมได้ ตามบริบทและสถานการณ์ต่างๆ ที่มาเลเซียวางกรอบพื้นที่คนสยามไว้แล้ว สอดคล้องกับแนวคิดของ Lefebvre, (2008 : 27 - 45) (อ้างถึงในจารุวรรณ ขำเพชร, 2555 : 33) ซึ่งเห็นว่าพื้นที่สังคมเป็นปฏิบัติการของพื้นที่ที่มีการผลิตความหมายซ้ำ และชุดของลักษณะในแต่ละแบบของการก่อรูปของสังคมเป็นการยึดเหนี่ยวของสมาชิกในพื้นที่โดยความสัมพันธ์ของพื้นที่ และเป็นปฏิบัติการทางสังคมที่ถูกกำหนดให้เกิดขึ้นในพื้นที่

การเสริมสร้างความเข้มแข็งอัตลักษณ์วัฒนธรรมไทยของพระสงฆ์เชื้อสายสยามในประเทศมาเลเซียมีหลายรูปแบบ ได้แก่ ประเด็นการผลักดันให้มีการรวมตัวบนความหลากหลายขององค์กรและชุมชน การให้ทุกภาคส่วนเข้ามาผนึกกำลังเพื่อช่วยเหลือกิจกรรมทางวัฒนธรรม การทำให้ชุมชนเห็นเป้าหมายร่วมกันและคำนึงถึงประโยชน์ที่จะได้รับกับส่วนรวม รูปแบบเหล่านี้สะท้อนถึงการบริหารจัดการที่ต้องการให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วม และสร้างพันธมิตรเพื่อเสริมความเข้มแข็งสอดคล้องกับแนวทางของคณะอนุกรรมเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนเพื่อแก้ไขปัญหาวิกฤตภาคใต้ (2546 : 60) ที่เห็นว่า การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนต้องมีการจัดการบริหารกลุ่มที่หลากหลายและมีเครือข่ายดี อีกทั้งเป็นไปตามองค์ประกอบของชุมชนเข้มแข็งที่ระบุไว้ ต้องมีเป้าหมายร่วมกันและยึดโยงเกาะเกี่ยวกันด้วยประโยชน์สาธารณะและของสมาชิกเพื่อประโยชน์สูงสุด พระสงฆ์ยังเห็นว่าการที่ชุมชนสยามช่วยเหลืองานวัฒนธรรมสม่ำเสมอจะทำให้เข้าใจระบบการจัดการเพื่อดูแลรักษาและรับผลประโยชน์จากมรดกวัฒนธรรมอย่างเท่าเทียม ดังที่ภาภรณ์ หะวานนท์ (2550 : 17) เห็นว่าการเสริมสร้างความเข้มแข็งต้องคำนึงความสามารถของชุมชนในการจัดระบบดูแลและแบ่งสรรทรัพยากรให้เกิดประโยชน์ และเป็นธรรมกับสมาชิกในชุมชน

ประเด็นการมีจิตสำนึกพึ่งตนเอง เอื้ออาทร และรักท้องถิ่น พระสงฆ์เชื้อสายสยามมีการชี้แนะให้คนสยามพึ่งตนเองด้วยใจ โดยใช้หลักธรรมศาสนาหล่อหลอมการดำเนินชีวิต บ่มเพาะคนสยามให้รู้จักมีเมตตากรุณาแก่ผู้อื่น ขณะเดียวกันให้คนสยามรักภูมิลำเนาของตน ด้วยกลไกเสริมระบบความสัมพันธ์ให้แน่นแฟ้นยิ่งขึ้นผ่านครอบครัว ชุมชนและสังคม เข้าใจบริบทการพัฒนาของกลุ่มคนสยามที่เป็นคนกลุ่มน้อย แต่ต้องการมีพื้นที่ทางสังคมในรัฐกลัณฑ์ เพื่อเพิ่มอำนาจจัดการกับปัญหาต่างๆ ที่จะส่งผลต่อความเข้มแข็งของอัตลักษณ์วัฒนธรรมไทย สอดคล้องกับแนวคิดของอุทัย ดุลยเกษม และอรศรี งามวิทย์วงศ์ (2540 : 9 –10) ที่ชี้ว่าปัจจัยที่ทำให้ชุมชนท้องถิ่นเข้มแข็งเกิดจากระบบความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้น เป็นรูปธรรม คือ การช่วยเหลือเกื้อกูลกัน สมาชิกในชุมชนมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดผ่านระบบครอบครัว เครือญาติเพื่อนฝูง มีกฎเกณฑ์แบบแผนการดำเนินชีวิตร่วมกัน โดยเชื่อว่าความแน่นแฟ้นจะมีพลังสามารถจัดการปัญหาได้ เช่นเดียวกับภาภรณ์ หะวานนท์ (2550 : 17) ที่เห็นว่าชุมชนจะเข้มแข็งจำเป็นต้องฝึกให้ชุมชนสามารถแก้ปัญหาด้วยสติปัญญา

ตนเอง ประเด็นการร่วมคิด ร่วมทำ และร่วมรับผิดชอบ พระสงฆ์มีการผลักดันให้งานด้านวัฒนธรรมไทยเกิดขึ้นในพื้นที่ทุกปี การจัดงานทุกครั้งพระสงฆ์จะเข้าร่วมรับผิดชอบร่วมกับองค์กรต่าง ๆ หลายองค์กร เพื่อร่วมคิดร่วมวางแผน เช่น การเตรียมพื้นที่วัดเพื่อจัดงานการเตรียมคนมาช่วยงาน สอดคล้องกับแนวคิดของนพดล เหล่ากอ (2549 : 1) ที่เห็นว่าการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนต้องกระตุ้นและสร้างกระบวนการทำงานแบบมีส่วนร่วม รวมทั้งการสร้างสภาพแวดล้อมให้ชุมชนร่วมกันคิด ร่วมกันทำ มีการเรียนรู้เพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกัน วางแผนให้สนองความต้องการของชุมชน ตลอดจนสร้างประชาคม

ประเด็นการสร้างเป้าหมายและคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม พระสงฆ์เชื้อสายสยามมีวิธีขับเคลื่อนและสร้างกลไกด้านวัฒนธรรมไทย โดยวางแผนจัดงานด้านวัฒนธรรมไทยที่วัดเท่านั้น ไม่ให้กระทบกับคนต่างศาสนา ให้วัดเป็นศูนย์กลางการเผยแผ่พระพุทธศาสนาและวัฒนธรรมไทย เพื่อก่อประโยชน์แก่สาธารณชน สอดคล้องกับข้อเสนอของคณะอนุกรรมการเสริมสร้างความเข้มแข็งชุมชนเพื่อแก้ไขปัญหาวิกฤตภาคใต้ (2546 : 60) ที่ว่า ชุมชนเข้มแข็งต้องมีแผนของชุมชนที่ประกอบด้วยการพัฒนาทุก ๆ ด้านของชุมชนที่มุ่งการพึ่งตนเอง เอื้อประโยชน์ต่อสมาชิกทุก ๆ คน และมุ่งหวังการพัฒนาชุมชนที่ยั่งยืน สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมประเมินสถานการณ์ กำหนดวิสัยทัศน์ ร่วมคิดตัดสินใจ ดำเนินงาน ติดตามและประเมินผลการแก้ปัญหาและการพัฒนาผ่านกระบวนการชุมชน ประเด็นการเรียนรู้และการสืบสานวัฒนธรรมไทย พระสงฆ์เชื้อสายสยามมีการเรียนรู้และสืบสานวัฒนธรรมไทย โดยศึกษาจากการอ่านหนังสือและตำราเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทย เรียนรู้จากบรรพชนในอดีต จากนั้นก็มีการนำมาเผยแพร่ในรูปแบบต่าง ๆ ให้กับชาวสยาม สอดคล้องกับแนวคิดของสัญญา สัญญาวิวัฒน์ (2541 : 11) ที่ได้กล่าวถึงชุมชนเข้มแข็งว่าควรเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ ชุมชนมีการเพิ่มพูนความรู้อย่างสม่ำเสมอ เป็นชุมชนที่มีการจัดการตนเอง เช่นเดียวกับอุทัย ดุลยเกษม และอรศรี งามวิทยาพงศ์ (2540 : 9-10) ที่เห็นว่าเงื่อนไขที่ทำให้ชุมชนท้องถิ่นเข้มแข็งคือกระบวนการเรียนรู้เพื่อชีวิตกระบวนการเรียนรู้ท้องถิ่น การสืบสานภูมิปัญญาดั้งเดิมจากครอบครัว วัด สถานประกอบการ โดยการสังเกต ฟัง ถาม ทดลองทำ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นที่จะช่วยให้เกิดเรียนรู้และเกิดผลทางปฏิบัติ

ประเด็นการสร้างเครือข่ายทางศาสนาและวัฒนธรรม พระสงฆ์เชื้อสายสยาม มีการสร้างเครือข่ายการส่งเสริมวัฒนธรรมไทย ผ่านหน่วยงานต่างๆ หลายองค์กร เช่น สมาคมคนสยามในรัฐกลันตัน มูลนิธิพระวิเชียรโมลีจังหวัดสงขลา มูลนิธิการส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาไทยรัฐกลันตัน เจ้าคณะรัฐกลันตัน การสร้างเครือข่ายทางศาสนา ก็เพื่อต้องการสร้างความร่วมมือทางวัฒนธรรมให้มากที่สุด สอดคล้องกับแนวคิดของคณะอนุกรรมการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนเพื่อแก้ไขปัญหาวิกฤตภาคใต้ (2546 : 60) ที่กล่าวถึงชุมชนเข้มแข็งว่า ลักษณะสำคัญคือมีเครือข่ายความร่วมมือกับภาคีการพัฒนา อาจเป็นหมู่บ้านชุมชนอื่นๆ ท้องถิ่น ภาคราชการ องค์กรเอกชน นักธุรกิจ นักวิชาการ และอื่นๆ ประเด็นการสร้างผู้นำทางวัฒนธรรม พระสงฆ์เชื้อสายสยามมีกลไกเสริมสร้างผู้นำทางวัฒนธรรม เพื่อคัดเลือกเข้ามาร่วมมือทำงานและเป็นหัวหน้างานทางวัฒนธรรมโดยเฉพาะผู้มีศีลธรรมอันดี สอดคล้องกับแนวทางของคณะอนุกรรมการเสริมสร้างความเข้มแข็งชุมชนเพื่อแก้ไขปัญหาวิกฤตภาคใต้ ที่เห็นว่าชุมชนเข้มแข็งขึ้นกับการเสริมสร้างผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่หลากหลายของชุมชนและสืบทอดกันมา เช่นเดียวกับอุทัย ดุลยเกษม และอรศรี งามวิทยาพงศ์ (2540 : 9-10) ที่พบว่าเงื่อนไขทำให้ชุมชนเข้มแข็งต้องมีผู้นำชุมชน โดยเน้นความสำคัญของผู้นำธรรมชาติ กล่าวคือต้องเป็นผู้ประพฤติตนในกรอบของศีลธรรม การเป็นผู้ต่อสู้เพื่อชุมชนควรเป็นผู้ทรงความรู้

สรุป

จากผลการศึกษาพอสรุปได้ว่า รัฐกลันตันแม้เป็นรัฐจารีตอิสลาม มีการปกครองด้วยไชนิตบัญญัติแห่งอิสลาม หากแต่พระสงฆ์เชื้อสายสยามยังสามารถบำรุงรักษาพระพุทธศาสนาไว้ได้อย่างเข้มแข็ง ซึ่งความเข้มแข็งนั้นเกิดจากแรงศรัทธาของชาวสยามประการหนึ่ง มาจากนโยบายรัฐที่มีได้กีดกันวัฒนธรรมของคนกลุ่มน้อยเพียงแต่อย่าให้กระทบคนที่นับถือศาสนาอิสลาม ซึ่งมีอยู่จำนวนมาก ที่สำคัญมาจากแรงสนับสนุนขององค์กรพุทธศาสนาในประเทศไทย พระสงฆ์เชื้อสายสยามแม้มีบทบาทต่อการส่งเสริมวัฒนธรรมไทย แต่จะทำไมสำเร็จหากปราศจากความร่วมมือของผู้นำชุมชน เจ้าหน้าที่รัฐมุสลิมที่เข้าใจความแตกต่างทางวัฒนธรรมที่เท่าเทียม การเสริมสร้างความเข้มแข็งอัตลักษณ์วัฒนธรรมไทยของพระสงฆ์เชื้อสายสยามภายใต้ประเทศมุสลิม จึงมีนัยยะของการดำเนินนโยบายพุทธวัฒนธรรม

ของประเทศมาเลเซีย ที่ยอมรับความแตกต่างของผู้อื่นในลักษณะที่เสมอภาค ซึ่งเท่ากับเป็นการเพิ่มโอกาสในการปรับอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไทย

ข้อเสนอแนะ

1. พระสงฆ์และแกนนำชุมชน มีบทบาทสำคัญต่อการเสริมสร้างความเข้มแข็งของอัตลักษณ์วัฒนธรรมไทย จึงควรมีการศึกษาคุณลักษณะและศักยภาพของพระสงฆ์ใน การส่งเสริมและพัฒนาชุมชนให้เกิดความเข้มแข็งอย่างยั่งยืนต่อไป
2. ภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นรากฐานที่สำคัญในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ควรมีการศึกษาการพัฒนาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และบริบทเฉพาะแห่ง ด้วยความร่วมมือจากผู้มีส่วนได้เสียของชุมชนอย่างแท้จริง

เอกสารอ้างอิง

- โกวิทย์ พวงงาม. (2553). การจัดการตนเองของชุมชนและท้องถิ่น. กรุงเทพฯ : บพิธการพิมพ์.
- คณะกรรมการนโยบายสังคมแห่งชาติ. (2546). โครงการนโยบายสังคมแห่งชาติ. กรุงเทพฯ : สำนักนายกรัฐมนตรี.
- คณะอนุกรรมการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนเพื่อแก้ไขปัญหาวิกฤตภาคใต้. (2546). นโยบายสังคมแห่งชาติ. กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.
- คณินันต์ จันทบุตร. (2545). ความสำเร็จของการปฏิบัติภารกิจของวัด ศึกษากรณี วัดป่านานาชาติ อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี. (รายงานผลการวิจัย). กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- จารุวรรณ ขำเพชร. (2555). พื้นที่เมืองและชีวิตของคนในเมือง ศึกษากรณีซอยควบอย สุขุมวิท 23 กรุงเทพมหานคร. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ธิดารัตน์ ทองรินทร์. (2553). การเผยแผ่พระพุทธศาสนาในมาเลเซีย. สืบค้นเมื่อ 8 มิถุนายน 2553 จาก <http://www.blogkru.com>.

- อํารงค์คัต อายูวัฒนะ. (2547). ไทยในมาเลเซีย. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : บรรณกิจการพิมพ์.
- นพดล เหล่ากอ. (2549). การพัฒนากระบวนการบริหารจัดการกองทุนของ คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองทหารอากาศ กองบิน 46. (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต). พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.
- นภาพรณ หะวานนท์. (2550). ดัชนีความเข้มแข็งของชุมชน ความกลมกลืน ระหว่างทฤษฎีฐานรากกับข้อมูลเชิงประจักษ์. (รายงานผลการวิจัย). กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- นิพนธ์ ทิพย์ศรีนิมิต. (2554). ชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยกับการดำรงไว้ซึ่งอัตลักษณ์วัฒนธรรม. วารสารปาริชาติ. 2(24), 1 - 28.
- พรชัย นาคสีทอง. (2559). ประวัติศาสตร์ความทรงจำและอัตลักษณ์ไทย (พุทธ) สยามในมาเลเซีย กรณีชุมชนบางแซะ รัฐกลันตัน ประเทศมาเลเซีย, วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ. 2(10), 1 – 36.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต). (2552). มองสันติภาพจากโลกผ่านภูมิหลังอารยธรรมโลกาภิวัตน์. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สหธรรมิก จำกัด.
- พระธรรมวรเมธี (สุชิน อัครชิน). (2550). วัดพัฒนา 50. กรุงเทพฯ : กองพุทธศาสนาสถาน สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.
- วราภรณ์ สำราญ, จันทรจิรา ศรีสุวรรณ, ปาริฉัตร หัสณีย์ และคณะ. (2558). รัฐกลันตันกับวัฒนธรรมที่กำลังสั่นไหว. สืบค้นเมื่อ 14 มิถุนายน 2563 จาก <http://Asian studies2015.word press.com/2015/03/14/>.
- สมพร ชุนเพชร. (2558). การดำรงและพลวัติวัฒนธรรมพุทธศาสนาของชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยในรัฐกลันตัน ประเทศมาเลเซีย. (วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต). สงขลา : มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- สัญญา สัญญาวิวัฒน์. (2541). การพัฒนาชุมชนแบบจัดการ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อิสมาเอล โมฮัมหมัดยูโซฟ. (2553). ความอยู่รอดของวัดสยามในกลันตัน. วารสารรัฐยะมัล. 31(1), 8-18.

อุทัย ดุลยเกษม และอรศรี งามวิทยาพงศ์. (2540). ระบบการศึกษากับชุมชน
กรอบความคิดและข้อเสนอเพื่อการศึกษาวิจัย. (รายงานผลการวิจัย).
กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

อุทัย เอกสะพัง. (2555). บทบาทพระสงฆ์ชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยในรัฐทาง
ตอนเหนือของประเทศมาเลเซีย. (รายงานผลการวิจัย). สงขลา :
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ.

บุคลากรกรม

เชียบ, นามสมมติ (ผู้ให้สัมภาษณ์). พระวิจิตร พงษ์พันธ์ (ผู้สัมภาษณ์). ที่ชุมชนบ้านใน
อำเภอตุ้มปัด รัฐกลันตัน ประเทศมาเลเซีย. เมื่อวันที่ 9 มกราคม 2561.

จัน, นามสมมติ (ผู้ให้สัมภาษณ์). พระวิจิตร พงษ์พันธ์ (ผู้สัมภาษณ์). ที่บ้านบางแซะ
อำเภอปาร์เซมัส รัฐกลันตัน ประเทศมาเลเซีย. เมื่อวันที่ 8 มกราคม 2561.

จิต, นามสมมติ (ผู้ให้สัมภาษณ์). พระวิจิตร พงษ์พันธ์ (ผู้สัมภาษณ์). ที่บ้านยูงเกา
อำเภอปัด รัฐกลันตัน ประเทศมาเลเซีย. เมื่อวันที่ 9 มกราคม 2561.

ตันเชียง, นามสมมติ (ผู้ให้สัมภาษณ์). พระวิจิตร พงษ์พันธ์ (ผู้สัมภาษณ์). ที่ชุมชน
บ้านกุлим อำเภอปาร์เซมัส รัฐกลันตัน ประเทศมาเลเซีย. เมื่อวันที่
9 มกราคม 2561.

พระพิพัฒ, นามสมมติ (ผู้ให้สัมภาษณ์). พระวิจิตร พงษ์พันธ์ (ผู้สัมภาษณ์).
ที่วัดประชุมธาตุนาราม บ้านยูงเกา อำเภอตุ้มปัด รัฐกลันตัน
ประเทศมาเลเซีย. เมื่อวันที่ 10 มกราคม 2561.

พระพิศ, นามสมมติ (ผู้ให้สัมภาษณ์). พระวิจิตร พงษ์พันธ์ (ผู้สัมภาษณ์).
ที่วัดประชานิราม บ้านกุлим อำเภอตุ้มปัด รัฐกลันตัน ประเทศมาเลเซีย.
เมื่อวันที่ 10 มกราคม 2561.

พระสุคน, นามสมมติ (ผู้ให้สัมภาษณ์). พระวิจิตร พงษ์พันธ์ (ผู้สัมภาษณ์).
ที่วัดพิบูลใหญ่ บ้านยูงเกา อำเภอตุ้มปัด รัฐกลันตัน ประเทศมาเลเซีย. เมื่อ
วันที่ 10 มกราคม 2561.

พระอดุล, นามสมมติ (ผู้ให้สัมภาษณ์). พระวิจิตร พงษ์พันธ์ (ผู้สัมภาษณ์). ที่วัดโพธิวิหาร บ้านยามู อำเภอตุ้มปัด รัฐกลันตัน ประเทศมาเลเซีย. เมื่อวันที่ 10 มกราคม 2561.

สมนึก, นามสมมติ (ผู้ให้สัมภาษณ์). พระวิจิตร พงษ์พันธ์ (ผู้สัมภาษณ์). ที่บ้านคูลิมา อำเภอตุ้มปัด รัฐกลันตัน ประเทศมาเลเซีย. เมื่อวันที่ 7 มกราคม 2561.

สมรม, นามสมมติ (ผู้ให้สัมภาษณ์). พระวิจิตร พงษ์พันธ์ (ผู้สัมภาษณ์). ที่วัดมณีนิมมาราม บ้านยุงเกา อำเภอตุ้มปัด รัฐกลันตัน ประเทศมาเลเซีย. เมื่อวันที่ 9 มกราคม 2561.

สอง, นามสมมติ (ผู้ให้สัมภาษณ์). พระวิจิตร พงษ์พันธ์ (ผู้สัมภาษณ์). ที่ชุมชนบ้านบางแซะ อำเภอปาร์เซมัส รัฐกลันตัน ประเทศมาเลเซีย. เมื่อวันที่ 8 มกราคม 2561.

สะอม, นามสมมติ (ผู้ให้สัมภาษณ์). พระวิจิตร พงษ์พันธ์ (ผู้สัมภาษณ์). ที่ชุมชนบ้านบังหึง อำเภอตุ้มปัด รัฐกลันตัน ประเทศมาเลเซีย. เมื่อวันที่ 9 มกราคม 2561.

อัมพา, นามสมมติ (ผู้ให้สัมภาษณ์). พระวิจิตร พงษ์พันธ์ (ผู้สัมภาษณ์). ที่ชุมชนบ้านบังหึง อำเภอตุ้มปัด รัฐกลันตัน ประเทศมาเลเซีย. เมื่อวันที่ 9 มกราคม 2561.

รูปแบบการจัดการตลาดนัดชุมชนเชิงวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยว
ตำบลเขาขาว อำเภอละงู จังหวัดสตูล
The Model for Managing Cultural Community Flea Market
for Tourism Khao Khao Sub-district, La-ngu District,
Satun Province

~~~~~
รัชชพงษ์ ชัชวาลย์^{1*} (Rutchapong Chatchawan)^{1*}

ศदानนท์ วัตตธรรม² (Sadanon Wattatham)²

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาความต้องการของนักท่องเที่ยวในการจัดตั้งตลาดนัดชุมชนเชิงวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยว (2) เพื่อศึกษาองค์ประกอบในการจัดการตลาดนัดชุมชนเชิงวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยว (3) เพื่อประเมินศักยภาพชุมชนในการจัดตั้งตลาดนัดชุมชนเชิงวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยว และ (4) เพื่อนำเสนอรูปแบบการจัดการตลาดนัดชุมชนเชิงวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยว โดยเป็นการวิจัยแบบผสมผสานประกอบด้วยการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ แหล่งข้อมูลได้แก่นักท่องเที่ยว ประชาชนในพื้นที่ และตัวแทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และการประชุมเชิงปฏิบัติการ ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยแบบสอบถามใช้สถิติพรรณนาในรูปแบบค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แบบสัมภาษณ์และการประชุมเชิงปฏิบัติการ โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา

^{1*} อาจารย์ ดร., หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา 90000, อีเมล : rutchapong@gmail.com

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์, หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา 90000, อีเมล : sadanon.w@hotmail.com

^{1*} Lecturer, Dr., Bachelor of Public Administration, Faculty of Humanities and Social Sciences, Songkhla Rajabhat University, 90000, Thailand, E-mail: rutchapong@gmail.com

² Asst. Prof., Bachelor of Public Administration, Faculty of Humanities and Social Sciences, Songkhla Rajabhat University, 90000, Thailand, E-mail: sadanon.w@hotmail.com

*Corresponding author: E-mail address: rutchapong@gmail.com

Received: January 19, 2021; Revised: February 5, 2021; Accepted: June 17, 2020

ผลการศึกษาพบว่า (1) ความต้องการของนักท่องเที่ยว มีปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางในการจัดจำหน่าย และด้านส่งเสริมการตลาด ทุกปัจจัยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.23, SD = 0.57) (2) องค์ประกอบการจัดการตลาดนัดฯ ได้แก่ ด้านการวางแผน ด้านการจัดองค์การ ด้านการนำและบทบาทของผู้นำ และด้านการควบคุม ทุกองค์ประกอบอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.31, SD = 0.59) (3) ศักยภาพชุมชนในการจัดตั้งตลาดนัดฯ พบว่าชุมชนมีศักยภาพในการผลิตสินค้าเกษตรที่มีคุณภาพ ทำเลที่ตั้งชุมชนอยู่ใกล้เคียงแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงของจังหวัดสตูล ประชาชนในพื้นที่ มีความต้องการในการพัฒนาเป็นการท่องเที่ยวชุมชน และจังหวัดสตูลมีนโยบายสนับสนุนการท่องเที่ยวโดยชุมชน และ (4) รูปแบบการจัดการตลาดนัดฯ ประกอบด้วย การวางแผนการดำเนินงาน การจัดตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน ตลอดจนการประเมินการดำเนินงานที่สร้างการเรียนรู้ในการปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

คำสำคัญ : การจัดการ, ตลาดนัดชุมชน, การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม, การท่องเที่ยวโดยชุมชน

Abstract

This research aimed (1) to study the tourists' needs in establishing the cultural community flea market for tourism, (2) to investigate the components of the management of the cultural community flea market for tourism, (3) to evaluate community's potential in establishing the cultural community flea market for tourism, and (4) to present the management model of the cultural community flea market for tourism. This integrated research study consisted of quantitative research in conjunction with qualitative research. The data sources were from the tourists, the local habitants, and the representatives from related organizations. The research instruments consisted of questionnaire, interview, and workshop. The questionnaire was analyzed using descriptive analysis for mean and standard deviation. The interview and the workshop were studied by analyzing the contents of the data.

The results showed that (1) the tourists' need of product, price, purchase channel, and marketing channel were at high level. ($\bar{X}$ = 4.23, SD = 0.57) (2) The factor of establishing the cultural community flea market for tourism consisting of planning, organizing of leadership role, and controlling were at high level. ($\bar{X}$ = 4.31, SD= 0.59) (3) The community had potential in producing qualified agricultural products. The community's location located closely to the main famous tourist attractions of Satun Province. The local people wanted to develop to be community-based tourism and Satun Province has a policy to support the community-based tourism. Finally, (4) the model for managing cultural community flea market for tourism consisted of the operational planning, establishing an operational committee, including the evaluation of the operation which created the acquisition of learning to continue improvement and development.

Key words : Management, Community market, Cultural tourism, Community based tourism

บทนำ

อุตสาหกรรมท่องเที่ยวถือเป็นหนึ่งในอุตสาหกรรมหลักของโลกที่มีความสำคัญกับระบบเศรษฐกิจ ในส่วนของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวของไทยนั้นได้สร้างรายได้กว่า 2.23 ล้านล้านบาท มีมูลค่าอุตสาหกรรมท่องเที่ยวกว่าร้อยละ 17 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ อุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทยยังคงมีแนวโน้มเติบโตอย่างต่อเนื่อง ซึ่งประเทศไทยยังคงมีศักยภาพและโอกาสทางการท่องเที่ยวมากมายทั้งด้านทำเลที่ตั้งในการเป็นศูนย์กลางของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ความหลากหลายของทรัพยากรธรรมชาติ ศิลปวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ และอรรถาธิบายไม่ตรีของคนไทย ดังนั้นอุตสาหกรรมท่องเที่ยวจึงถือเป็นหนึ่งในอุตสาหกรรมสำคัญที่ขับเคลื่อนเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ กอปรกับอุตสาหกรรมท่องเที่ยวนี้มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาตามสถานการณ์โลกและพฤติกรรมของผู้บริโภค อุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทยจึงต้องมีการปรับตัวตามกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลก

ตลอดจนต้องวางแผนการพัฒนาให้มีความสอดคล้องกับความต้องการของตลาด เพื่อเป็นการรักษาและพัฒนาขีดความสามารถด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทยไว้ (คณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ, 2560 : ค)

โดยแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560 - 2564) ได้กำหนดวิสัยทัศน์การท่องเที่ยวไทยไว้ว่า “ประเทศไทยเป็นแหล่งท่องเที่ยวคุณภาพชั้นนำของโลกที่เติบโตอย่างมีดุลยภาพบนพื้นฐานความเป็นไทย เพื่อส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และกระจายรายได้สู่ประชาชนทุกภาคส่วนอย่างยั่งยืน” โดยมียุทธศาสตร์ในการพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติประกอบด้วย 5 ยุทธศาสตร์ ได้แก่ ยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาคุณภาพแหล่งท่องเที่ยว สินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยวให้เกิดความสมดุลและยั่งยืน ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อรองรับการขยายตัวของอุตสาหกรรม การท่องเที่ยว ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยวและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาการท่องเที่ยว ยุทธศาสตร์ที่ 4 การสร้างความสมดุลให้กับการท่องเที่ยวไทย ผ่านการตลาดเฉพาะกลุ่ม การส่งเสริมวิถีไทย และการเสริมความเชื่อมั่นของนักท่องเที่ยว และยุทธศาสตร์ที่ 5 การบูรณาการการบริหารจัดการการท่องเที่ยวและการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศ (คณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ, 2560 : ข)

จังหวัดสตูลเป็นจังหวัดที่มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวเป็นอย่างมาก เนื่องจากมีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์และหลากหลาย มีอัตลักษณ์ วิถีชีวิตและวัฒนธรรมที่งดงาม จังหวัดสตูลจึงได้มีการกำหนดแผนพัฒนาจังหวัดสตูล 4 ปี (พ.ศ. 2561 - 2564) โดยมีเป้าหมายในการพัฒนาจังหวัดให้เป็น “เมืองท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อุทยานธรณีโลก มีเศรษฐกิจมั่นคง สังคม น่ายั่งยืนดีสุขยั่งยืน และเป็นประตูสู่อาเซียน” และได้กำหนดประเด็นการพัฒนาที่สำคัญ คือ “การสร้างมูลค่าเพิ่มทางการท่องเที่ยว การเกษตร และการค้าสู่อาเซียน” โดยที่เป็นการสร้างมูลค่าจากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่มีคุณภาพให้เติบโตเป็นเมืองน่ายั่งยืน น่ายั่ว สร้างรายได้ให้กับชุมชนและจังหวัด (สำนักงานจังหวัดสตูล, 2561)

ตำบลเขาขาว มีฐานะเป็นตำบลหนึ่งในอำเภอละงู จังหวัดสตูล ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม เช่น การทำสวนยางพารา ปลูกมันสำปะหลัง

สวนผลไม้ และการทำนา จึงถือได้ว่าตำบลเขาขาวเป็นแหล่งเกษตรกรรมที่อุดมสมบูรณ์ของจังหวัดสตูล แต่ประชากรมีรายได้ต่อครัวเรือนอยู่ในเกณฑ์พอใช้ (องค์การบริหารส่วนตำบลเขาขาว, 2557 : 25) เนื่องจากตำบลเขาขาวยังขาดตลาดเพื่อการจำหน่ายสินค้าและผลผลิตทางการเกษตร และมีแหล่งท่องเที่ยวที่จำกัดทำให้ไม่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวเข้ามาในชุมชนและไม่สามารถสร้างรายได้ให้แก่ประชาชนในพื้นที่ได้อย่างยั่งยืน จากสถานการณ์และปัญหาดังกล่าว ทำให้ชาวตำบลเขาขาวอำเภอละงู จังหวัดสตูล มีความประสงค์ในการดำเนินการจัดตั้งตลาดนัดชุมชนเชิงวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยว ซึ่งจะสามารถเป็นตลาดที่จำหน่ายสินค้าการเกษตรและผลิตภัณฑ์ชุมชน รวมทั้งเป็นแหล่งท่องเที่ยวแห่งใหม่ของจังหวัดสตูลที่เชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัด นำไปสู่การเป็นเมืองท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่จะสร้างรายได้ให้แก่ประชาชนในพื้นที่อย่างยั่งยืน แต่การดำเนินการจัดตั้งตลาดนัดชุมชนเชิงวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยวของตำบลเขาขาว ยังขาดรูปแบบในการจัดการทั้งในด้านการวางแผน การจัดองค์การ การนำและบทบาทผู้นำ รวมทั้งการควบคุมที่จะทำให้เกิดประสิทธิภาพในการดำเนินงาน นอกจากนี้ยังจำเป็นที่จะต้องทราบความต้องการของนักท่องเที่ยวในการจัดตั้งตลาดที่เกี่ยวข้องกับผลิตภัณฑ์ ราคาช่องทางในการจำหน่าย และการส่งเสริมการตลาด ให้สามารถตอบสนองได้ตรงกับความต้องการของนักท่องเที่ยวนำไปสู่ความยั่งยืนของตลาดต่อไป ซึ่งคณะผู้วิจัยได้ตระหนักถึงปัญหาดังกล่าว จึงนำไปสู่การศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการจัดการตลาดนัดชุมชนเชิงวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยวตำบลเขาขาว อำเภอละงู จังหวัดสตูล” โดยการวิจัยในครั้งนี้จะเป็นเครื่องมือในการพัฒนาท้องถิ่นอย่างเป็นรูปธรรมที่จะสามารถพัฒนาท้องถิ่นให้มีความยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อศึกษาความต้องการของนักท่องเที่ยวในการจัดตั้งตลาดนัดชุมชนเชิงวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยว ตำบลเขาขาว อำเภอละงู จังหวัดสตูล
- 2) เพื่อศึกษาองค์ประกอบในการจัดการตลาดนัดชุมชนเชิงวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยว ตำบลเขาขาว อำเภอละงู จังหวัดสตูล
- 3) เพื่อประเมินศักยภาพชุมชนในการจัดตั้งตลาดนัดชุมชนเชิงวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยว ตำบลเขาขาว อำเภอละงู จังหวัดสตูล

4) เพื่อนำเสนอรูปแบบการจัดการตลาดนัดชุมชนเชิงวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยว ตำบลเขาขาว อำเภอละงู จังหวัดสตูล

ทบทวนวรรณกรรม

การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม มีหลักการที่นำไปสู่การดำเนินการเพื่อให้ เกิดเป็นการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ประกอบไปด้วย 4 ประการ คือ (บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา, 2548 : 286)

1) เป็นการท่องเที่ยวที่มีการศึกษา รวบรวมข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับความสำคัญ คุณค่าทางประวัติศาสตร์ ความเป็นมาของทรัพยากรวัฒนธรรมในแหล่งท่องเที่ยว นั้น เพื่อเป็นข้อมูลให้นักท่องเที่ยวในการเพิ่มคุณค่าของประสบการณ์ในการเข้าชม ในขณะเดียวกันก็จะก่อให้เกิดความภาคภูมิใจในมรดกทางวัฒนธรรมของชุมชน

2) เป็นการท่องเที่ยวที่มีการปลูกฝังสร้างจิตสำนึกของคนในชุมชนให้เกิด ความรัก ความหวงแหน และดึงดูดชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากร ของตน และได้รับประโยชน์ตอบแทนจากการท่องเที่ยวในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การจ้างงาน การบริการนำเที่ยว การให้บริการขนของการให้บริการที่พัก การขาย สินค้าที่ระลึก เป็นต้น

3) เป็นการท่องเที่ยวที่มีการให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยว เพื่อให้เกิดความ เข้าใจในวัฒนธรรมและได้รับความเพลิดเพลิน พร้อมทั้งสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ ทรัพยากรท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม

4) เป็นการท่องเที่ยวที่มีการเคารพวัฒนธรรมของเพื่อนบ้านหรือของชุมชนอื่น รวมทั้งเคารพในวัฒนธรรม ศักดิ์ศรี และผู้คนของตนเองด้วย

สำหรับทฤษฎีการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวถือเป็นปัจจัยสำคัญในการทำให้เกิด การท่องเที่ยว โดย วลัยพร รวิตระกูลไพบุลย์ (2558 : 67) ได้อธิบายกระบวนการ ตัดสินใจของนักท่องเที่ยวตามแนวคิดของ Schmoll (1997) ว่ามีปัจจัยที่มีผลต่อการ ตัดสินใจของนักท่องเที่ยวทั้งที่เป็นปัจจัยภายในและภายนอกไว้ 4 กลุ่มหลัก ๆ ดังนี้

กลุ่มที่ 1 ปัจจัยทางด้านสิ่งกระตุ้นทางการท่องเที่ยว (travel stimuli) ได้แก่ การโฆษณา การส่งเสริมการขาย เอกสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยว คำแนะนำจาก นักท่องเที่ยว และคำแนะนำจากตัวแทนท่องเที่ยว

กลุ่มที่ 2 ปัจจัยทางด้านบุคคลและสังคม (personal and social determinants) มีส่วนสำคัญที่ส่งผลให้เกิดการเติมเต็มทางด้านจิตใจ เช่น แรงจูงใจ ความต้องการ และความคาดหวัง โดยประกอบไปด้วยปัจจัยต่างๆ เช่น สถานภาพทางเศรษฐกิจ และทางสังคม บุคลิกภาพ อิทธิพลทางสังคม ทักษะและค่านิยม

กลุ่มที่ 3 ปัจจัยภายนอก (external variables) ได้แก่ ความมั่นใจในตัวแทนท่องเที่ยว ภาพพจน์ของแหล่งท่องเที่ยว ประสบการณ์ในการท่องเที่ยว ความเสี่ยงภัย ข้อจำกัดทางด้านต่าง ๆ เช่น เวลา ค่าใช้จ่าย

กลุ่มที่ 4 ปัจจัยทางด้านลักษณะของแหล่งท่องเที่ยว (characteristics and features of destination) ปัจจัยในกลุ่มนี้ ได้แก่ ราคา คุณค่า ข้อมูลการท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวก การจัดการแหล่งท่องเที่ยว กิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว

สำหรับองค์ประกอบของการจัดการนั้น อัจฉรา ชิวตระกูลกิจ (2542 : 11) ได้อธิบายว่ามีองค์ประกอบสำคัญ ดังนี้

1) การวางแผน (planning) หมายถึงการกำหนดวิธีปฏิบัติไว้ล่วงหน้า เพื่อให้เกิดความสำเร็จของงานตามที่ต้องการโดยพิจารณาว่าองค์การต้องการอะไร ทำอะไร ต้องการให้องค์การเป็นอย่างไรในอนาคต ดังนั้นการวางแผนจึงเป็นเรื่องเกี่ยวกับวัตถุประสงค์และเป้าหมายขององค์การ เลือกวิธีปฏิบัติงาน เลือกวิธีจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่เพื่อนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

2) การจัดองค์การ (organizing) เมื่อกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายขององค์การไว้ชัดเจนแล้ว องค์การต้องมีการแบ่งหน้าที่ จัดความสัมพันธ์ของกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้การดำเนินงานขององค์การมีประสิทธิภาพคล่องตัว มีการประสานงานที่ดี และมอบหมายผู้รับผิดชอบรับไปดำเนินการ พร้อมกับการมอบหมายอำนาจหน้าที่ในการดำเนินงาน

3) การชี้นำ (leading) หัวหน้าหรือผู้นำองค์การต้องเป็นผู้มีศิลปะในการชี้นำหรือสั่งการ ส่งเสริมให้ทุกคนมีความกระตือรือร้นในการทำงาน รู้จักหลักและวิธีการจูงใจให้คนอุทิศตนทั้งด้านความคิดและกำลังกายให้กับองค์การอย่างเต็มที่ สามารถจัดข้อขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้นระหว่างฝ่ายต่างๆ ในองค์การได้เป็นอย่างดี มีมนุษยสัมพันธ์ เข้าใจพฤติกรรมของบุคลากร รู้จักให้คำตอบแทนอย่างเหมาะสม และยุติธรรม และให้ความก้าวหน้าในหน้าที่การงานอันสมควร

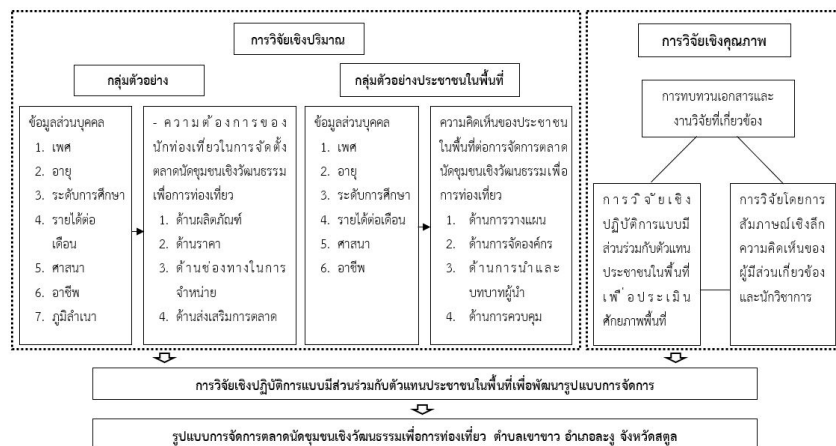
4) การควบคุม (controlling) เมื่อหัวหน้าหรือผู้นำองค์กรมอบงานไปแล้ว จำเป็นต้องควบคุมการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามแผนที่วางไว้ การควบคุมติดตาม เริ่มตั้งแต่การกำหนดมาตรการให้มีระบบการรายงานการทำงานตามลำดับชั้นอย่าง สม่ำเสมอ เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงการทำงานให้ดีขึ้น

และรูปแบบการจัดการแหล่งท่องเที่ยวที่ดี เป็นหลักประกันความสำเร็จของ การท่องเที่ยวทั้งในเมืองและชนบท โดยคำนึงถึงชุมชนเจ้าของท้องถิ่น สิ่งแวดล้อม และนักท่องเที่ยว (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2549) ซึ่งจะนำไปสู่การท่องเที่ยว ที่มีคุณภาพโดยหัวใจสำคัญของการท่องเที่ยวที่ดี ซึ่งประกอบไปด้วย

- 1) การมีองค์กรและการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ
- 2) มีการวางแผนในด้านกายภาพและด้านสังคมของแหล่งท่องเที่ยว
- 3) ให้ความสำคัญเรื่องการตลาด
- 4) ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาสินค้าเพื่อให้ตรงกับความต้องการของนัก ท่องเที่ยวและให้เหมาะสมกับประเภทและลักษณะของทรัพยากร
- 5) ให้ความเอาใจใส่กับการวางแผนและการบริหารจัดการ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องทำให้ได้กรอบแนวคิดที่ใช้ในการศึกษา ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ที่มา : ราชพงษ์ ชีวาลย์ และศดานนท์ วัตรธรรม (2563 : 77)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

สำหรับประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างเชิงปริมาณ

1) นักท่องเที่ยวที่มีประสบการณ์ในการเดินทางไปท่องเที่ยวในพื้นที่จังหวัดสตูล จำนวน 1,000,748 คน (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2561 : ออนไลน์)
1) โดยใช้วิธีการกำหนดกลุ่มตัวอย่างของ Yamane (1973) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน แล้วทำการสุ่มแบบบังเอิญในการเก็บข้อมูล

2) ประชาชนในพื้นที่ตำบลเขาขาว อำเภอละงู จังหวัดสตูล จำนวน 6,478 คน (องค์การบริหารส่วนตำบลเขาขาว, 2561 : ออนไลน์) โดยใช้วิธีการกำหนดกลุ่มตัวอย่างของ Yamane (1973) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน แล้วทำการสุ่มแบบบังเอิญในการเก็บข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างเชิงคุณภาพ

1) สัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง โดยกำหนดผู้ให้ข้อมูลหลักจากเกณฑ์ของ Creswell (2014) ที่ระบุผู้ให้สัมภาษณ์หลักควรอยู่ระหว่าง 5 – 25 คน แล้วเลือกผู้ให้ข้อมูลหลักแบบเฉพาะเจาะจงจนได้ข้อมูลที่อิ่มตัว จำนวน 15 คน ทั้งภายนอกและภายในพื้นที่ ประกอบด้วย ผู้อำนวยการจังหวัดสตูล พัฒนาชุมชนจังหวัดสตูล ท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดสตูล นายอำเภอละงู นักวิชาการ ผู้นำชุมชน ผู้นำกลุ่มอาชีพ และผู้นำทางศาสนา

2) ประชุมเชิงปฏิบัติการ โดยกำหนดผู้ให้ข้อมูลหลักจากเกณฑ์ของ Creswell (2014) ที่ระบุผู้ให้ข้อมูลหลักควรอยู่ระหว่าง 5 – 25 คน แล้วเลือกผู้ให้ข้อมูลหลักแบบเฉพาะเจาะจงจนได้ข้อมูลที่อิ่มตัว จำนวน 20 คน ประกอบด้วย ผู้บริหาร และบุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลเขาขาว ผู้นำชุมชน ผู้นำกลุ่มอาชีพ และผู้นำทางศาสนา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ สามารถแบ่งออกเป็น 4 แบบ คือ

- 1) แบบสอบถามเพื่อศึกษาพฤติกรรมและความต้องการของนักท่องเที่ยว
- 2) แบบสอบถามเพื่อศึกษาองค์ประกอบในการจัดการตลาดนัดชุมชนฯ ของประชาชนในพื้นที่
- 3) แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง ใช้สำหรับเก็บข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และนักวิชาการในพื้นที่
- 4) การประชุมเชิงปฏิบัติการกับประชาชนในพื้นที่ เพื่อประเมินศักยภาพชุมชนและพัฒนารูปแบบการจัดการ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณใช้สถิติพรรณนา (descriptive statistic) ในการอธิบายลักษณะบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยนำเสนอในรูปของความถี่ (frequency) ร้อยละ (percentage) และการอธิบายความต้องการของนักท่องเที่ยวในการจัดตั้งตลาดนัดชุมชนเชิงวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยว และองค์ประกอบในการจัดการตลาดนัดชุมชนเชิงวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยวของประชาชนในพื้นที่ โดยนำเสนอในรูปของค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ โปรแกรม SPSS 20.0 for Windows

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างและการประชุมเชิงปฏิบัติการ หลังจากที่ได้ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลแล้ว จะนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา

ผลของการวิจัย

- 1) ระดับความต้องการของนักท่องเที่ยวในการจัดตั้งตลาดนัดชุมชนเชิงวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยวตำบลเขาขาว อำเภอละงู จังหวัดสตูล ดังรายละเอียดในตารางที่ 1 ดังนี้

**ตาราง 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของระดับความต้องการของ
กลุ่มนักท่องเที่ยวในการจัดตั้งตลาดนัดชุมชนเชิงวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยว**

ความต้องการในการจัดตั้งตลาดนัดชุมชน เชิงวัฒนธรรม	$\bar{X}$	SD	ระดับ
1. ด้านผลิตภัณฑ์	4.18	0.60	มาก
2. ด้านราคา	4.27	0.63	มาก
3. ด้านช่องทางในการจัดจำหน่าย	4.39	0.63	มาก
4. ด้านส่งเสริมการตลาด	4.11	0.72	มาก
โดยรวม	4.23	0.57	มาก

จากตาราง 1 พบว่าระดับความต้องการของกลุ่มนักท่องเที่ยวในการจัดตั้งตลาดนัดชุมชนเชิงวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยวโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.23, SD = 0.57) เมื่อจำแนกรายด้าน พบว่า ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางในการจัดจำหน่าย และด้านส่งเสริมการตลาด ทั้งหมด อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.18, SD= 0.60; $\bar{X}$ = 4.27, SD= 0.63; $\bar{X}$ = 4.39, SD= 0.63; $\bar{X}$ =4.11, SD= 0.72) ตามลำดับ โดยในด้านผลิตภัณฑ์ กลุ่มนักท่องเที่ยวมีความต้องการสูงสุดในเรื่องที่มีสินค้าที่หลากหลายให้เลือกซื้อ ในด้านราคา กลุ่มนักท่องเที่ยวมีความต้องการสูงสุดในเรื่องที่มีการติดป้ายบอกราคาที่ชัดเจน ในด้านช่องทางในการจัดจำหน่าย กลุ่มนักท่องเที่ยวมีความต้องการสูงสุดในเรื่องสถานที่จัดจำหน่ายสินค้า (ตลาด) มีความสะดวกในการเดินทาง และในด้านส่งเสริมการตลาด กลุ่มนักท่องเที่ยวมีความต้องการสูงสุดในเรื่องมีการประชาสัมพันธ์ตลาดนัดฯ ให้นักท่องเที่ยวได้รับทราบข้อมูลผ่านสื่อออนไลน์

2) ระดับความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่ในการจัดการตลาดนัดชุมชนเชิงวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยวตำบลเขาขาว อำเภอละงู จังหวัดสตูล ดังรายละเอียดในตารางที่ 2 ดังนี้

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของระดับความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่ในการจัดการตลาดนัดชุมชนเชิงวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยว

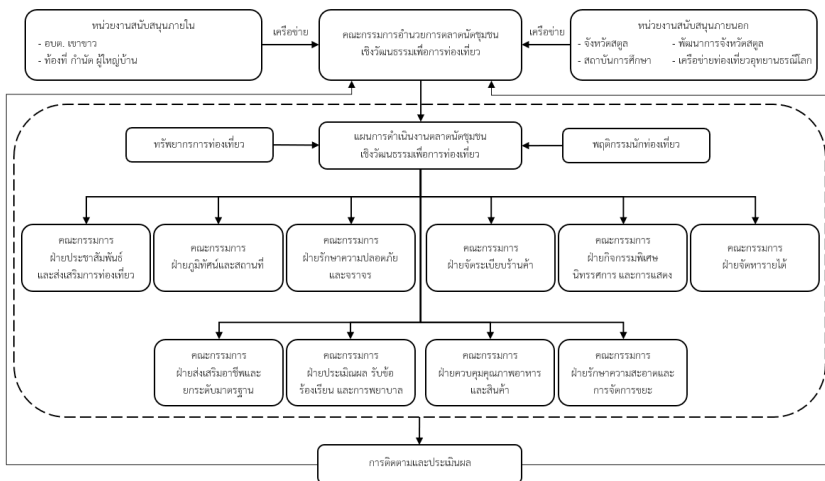
ความคิดเห็นในการจัดการตลาดนัดชุมชนเชิงวัฒนธรรม	$\bar{X}$	SD	ระดับ
1. ด้านการวางแผน	4.23	0.63	มาก
2. ด้านการจัดองค์การ	4.29	0.64	มาก
3. ด้านการนำและบทบาทของผู้นำ	4.32	0.64	มาก
4. ด้านการควบคุม	4.43	0.60	มาก
โดยรวม	4.31	0.59	มาก

จากตาราง 2 พบว่าระดับความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่ในการจัดการตลาดนัดชุมชนเชิงวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยวโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.31$, $SD = 0.59$) เมื่อจำแนกรายด้าน พบว่าด้านการวางแผน ด้านการจัดองค์การ ด้านการนำและบทบาทของผู้นำ และด้านการควบคุม ($\bar{X} = 4.23$, $SD = 0.63$; $\bar{X} = 4.29$, $SD = 0.64$; $\bar{X} = 4.32$, $SD = 0.64$; $\bar{X} = 4.43$, $SD = 0.60$) ตามลำดับ โดยด้านการวางแผน ประชาชนในพื้นที่ที่มีความคิดเห็นสูงสุดในเรื่องชุมชนเขาขาวควรมีการวางแผนระบบการบริหารจัดการภายในองค์กรของตลาดนัดชุมชนฯ เพื่อให้มีประสิทธิภาพในการทำงาน ในด้านการจัดองค์การ ประชาชนในพื้นที่ที่มีความคิดเห็นสูงสุดในเรื่องชุมชนเขาขาวควรมีคณะกรรมการในการบริหารจัดการตลาดนัดชุมชนฯ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงาน ในด้านการนำและบทบาทของผู้นำ ประชาชนในพื้นที่ที่มีความคิดเห็นสูงสุดในเรื่องผู้นำของชุมชนเขาขาวควรให้ความสำคัญและส่งเสริมการพัฒนาผลิตภัณท์สินค้าชุมชนให้มีคุณภาพ ในด้านการควบคุม ประชาชนในพื้นที่ที่มีความคิดเห็นสูงสุดในเรื่องชุมชนเขาขาวควรมีมาตรการในการควบคุมและดูแลนักท่องเที่ยวในการปฏิบัติตามกฎระเบียบในการท่องเที่ยวหรือทำกิจกรรมในตลาดนัดชุมชนฯ เช่น การห้ามดื่มเครื่องดื่มมึนเมา

3) ผลการประเมินศักยภาพของชุมชนเขาขาว อำเภอละงู จังหวัดสตูล โดยศักยภาพที่มีความโดดเด่นของชุมชนคือ เป็นชุมชนที่มีทรัพยากรธรรมชาติที่มีความอุดมสมบูรณ์เหมาะแก่การทำเกษตรกรรม จึงทำให้ชุมชนมีความสามารถในการผลิตสินค้าเกษตรอาหารที่มีคุณภาพ รวมทั้งทำเลที่ตั้งของชุมชนอยู่ใกล้เคียงกับแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงของจังหวัดสตูล และประชาชนในพื้นที่มีความต้องการในการพัฒนาชุมชนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชน สำหรับประเด็นที่ชุมชนต้องมีการพัฒนาเพื่อเสริมสร้างการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนและการจัดตั้งตลาดนัดชุมชนเชิงวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยวให้มีประสิทธิภาพ ควรมีการให้ความรู้และสร้างความเข้าใจแก่ประชาชนในพื้นที่ให้มีทักษะความพร้อมในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน รวมทั้งการให้ความรู้ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนที่ได้มาตรฐาน เพื่อรองรับการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชนในรูปแบบตลาดนัดชุมชนเชิงวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยว นอกจากนี้ยังมีปัจจัยสนับสนุนที่จะทำให้เกิดการพัฒนาลตลาดนัดชุมชนเชิงวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยวจากนโยบายของรัฐบาลและจังหวัดสตูลในการส่งเสริมการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน ประกอบกับนักท่องเที่ยวให้ความสนใจเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในจังหวัดสตูลเป็นจำนวนมากจากการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวอุทยานธรณีโลกผ่านสื่อสังคมออนไลน์

4) รูปแบบการจัดการตลาดนัดชุมชนเชิงวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยว ประกอบด้วย การวางแผน การจัดองค์การ การขึ้นนำและบทบาทผู้นำ และการควบคุม สำหรับองค์ประกอบการวางแผน คือมีการกำหนดเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์เพื่อเป็นพื้นที่ในการจำหน่ายสินค้าของชุมชนพร้อมทั้งเป็นแหล่งท่องเที่ยวของชุมชนที่สามารถสร้างและกระจายรายได้ให้แก่คนในชุมชนด้วย และเพื่อให้เป้าหมายดังกล่าวบรรลุผลจึงต้องมีการจัดองค์การ โดยกำหนดบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบในการดำเนินงาน ประกอบด้วย 1) ฝ่ายประชาสัมพันธ์และส่งเสริมการท่องเที่ยว 2) ฝ่ายจัดระเบียบร้านค้า 3) ฝ่ายจัดเก็บรายได้ 4) ฝ่ายควบคุมคุณภาพอาหารและสินค้า 5) ฝ่ายภูมิทัศน์และอาคารสถานที่ 6) ฝ่ายรักษาความปลอดภัยและการจราจร 7) ฝ่ายส่งเสริมอาชีพและยกระดับมาตรฐานสินค้า 8) ฝ่ายรักษาความสะอาดและจัดการขยะ 9) ฝ่ายกิจกรรมพิเศษ นิทรรศการ และการแสดง

10) ฝ่ายประเมินผล รับข้อร้องเรียน และการพยาบาล โดยมีคณะกรรมการอำนวยการ ตลาดนัดชุมชนเชิงวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยว ทำหน้าที่กำหนดแผนการดำเนินงานของแต่ละฝ่ายที่ได้มาจากการประเมินทรัพยากรการท่องเที่ยวของชุมชน และจากพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว นอกจากนี้ยังมีหน้าที่ในการควบคุม กำกับ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานให้บรรลุผลสำเร็จ ซึ่งการจัดการตลาดนัดชุมชนเชิงวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยวให้บรรลุผลสำเร็จได้นั้น จำเป็นที่จะต้องมีการช่วยในการสนับสนุนจากหน่วยงานทั้งภายในและภายนอกชุมชนอีกด้วย ดังนี้

ภาพที่ 2 รูปแบบการจัดการตลาดนัดชุมชนเชิงวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยวตำบลเขาขาว
อำเภอลง จังหวัดสต

ที่มา : รัชชพงษ์ ชัชวาลย์ และศดานนท์ วัดตธรรม (2563: 177)

5) การสังเคราะห์องค์ความรู้จากการวิจัย จากการวิจัยครั้งนี้ทำให้ผู้วิจัยสามารถสังเคราะห์องค์ความรู้ได้ดังนี้

ประเด็นที่ 1 สื่อสังคมออนไลน์เข้ามามีอิทธิพลต่อการรับรู้และการตัดสินใจของประชาชนเป็นอย่างมาก ซึ่งหน่วยงานภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำเป็นจะต้องปรับกระบวนการทำงานให้รองรับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว โดยเฉพาะภารกิจด้านการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนที่จำเป็นต้องอาศัยสื่อสังคมออนไลน์เข้ามาเป็นเครื่องมือในการจัดการให้เกิดประโยชน์แก่ชุมชนมากที่สุด

ประเด็นที่ 2 การพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนต้องมุ่งเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมในการพัฒนา เพื่อให้ประชาชนในพื้นที่เกิดความรู้สึก “ความเป็นเจ้าของ” ตั้งแต่กระบวนการวางแผนซึ่งเป็นจุดเริ่มต้น และกระบวนการต่างๆ ในการจัดการ ต้องอาศัยการมีส่วนร่วมเป็นเครื่องมือสำคัญ ที่จะทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถดำเนินงานพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนให้เกิดความสำเร็จ

ประเด็นที่ 3 การพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องอาศัยวิธีการแห่งศาสตร์พระราชาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ที่ว่า “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” โดย (1) การเข้าใจ คือ การสร้างให้เกิดความเข้าใจในข้อมูลทุกมิติของชุมชน ค้นหารากของปัญหา (2) การเข้าถึง คือ การสื่อสารและสร้างการมีส่วนร่วม มุ่งสร้างความเข้าใจและมั่นใจกับชุมชน ด้วยการวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการของชุมชนให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนามากที่สุด และ (3) การพัฒนา คือการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาตามศักยภาพชุมชน

อภิปรายผล

จากผลการศึกษารูปแบบการจัดการตลาดนัดชุมชนเชิงวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยว ตำบลเขาขาว อำเภอละงู จังหวัดสตูล ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1) ความต้องการของกลุ่มนักท่องเที่ยวในการจัดตั้งตลาดนัดชุมชนเชิงวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยว โดยรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวในปัจจุบันเป็นจำนวนมาก สอดคล้องกับสุปรภา สมนักรักษ์ (2560 : 2059) ได้นำเสนอข้อมูลแนวโน้มลักษณะนักท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ของ World Economic Forum 2017 ที่ได้นำเสนอข้อมูลคำทำนายของบริษัท Amadeus ถึงแนวโน้มลักษณะนักท่องเที่ยวใน 10 ปีข้างหน้าว่าจะมีลักษณะนักท่องเที่ยว แบ่งเป็น 6 ลักษณะ โดย 1 ในลักษณะนั้น คือกลุ่มนักท่องเที่ยวผู้ค้นหาความแตกต่างทางวัฒนธรรม เป็นกลุ่มที่ต้องการหาอะไรใหม่ๆ ในชีวิตในลักษณะสร้างประสบการณ์ท่องเที่ยวเพื่อเรียนรู้วัฒนธรรมท้องถิ่น ดังนั้นจึงทำให้เห็นว่าการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมกำลังได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยว เมื่อจำแนก

รายด้าน พบว่า ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย และด้านส่งเสริมการตลาด ทั้งหมดอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับ ขนิษฐา บรมสำลี และรัฐพล สันสน (2560 : 3) ได้ศึกษารูปแบบกลยุทธ์การตลาดเพื่อการท่องเที่ยว ตลาดน้ำอย่างยั่งยืน ผลการศึกษาพบว่าส่วนประสมทางการตลาดบริการ ได้แก่ 1) ผลิตภัณฑ์บริการท่องเที่ยวตลาดน้ำ 2) ค่าใช้จ่ายการท่องเที่ยว 3) สถานที่ตั้งและเวลาการเข้าถึงตลาดน้ำ 4) การสื่อสารการตลาดและการให้ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยว มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ของการท่องเที่ยวตลาดน้ำแบบยั่งยืน โดยในด้านผลิตภัณฑ์ กลุ่มนักท่องเที่ยวมีความต้องการสูงสุดในข้อที่มีสินค้าที่หลากหลายให้เลือกซื้อ ในด้านราคา กลุ่มนักท่องเที่ยวมีความต้องการสูงสุดในข้อที่มีการติดป้ายบอกราคาที่ชัดเจน ในด้านช่องทางการจัดจำหน่าย พบว่ากลุ่มนักท่องเที่ยวมีความต้องการสูงสุดในข้อสถานที่จัดจำหน่ายสินค้า (ตลาด) มีความสะดวกในการเดินทาง และในด้านส่งเสริมการตลาด พบว่ากลุ่มนักท่องเที่ยวมีความต้องการสูงสุดในข้อมีการประชาสัมพันธ์ตลาดนัดฯ ให้นักท่องเที่ยวได้รับทราบข้อมูลผ่านสื่อออนไลน์

2) องค์ประกอบในการจัดการตลาดนัดชุมชนเชิงวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยว จากความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากประชาชนในพื้นที่มีความต้องการให้เกิดรูปแบบการจัดการตลาดนัดชุมชนเชิงวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยวอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อนำไปสู่การจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพและสร้างรายได้ให้แก่ชุมชนได้อย่างยั่งยืน สอดคล้องกับ พจนา สวนศรี (2546: 20) ที่อธิบายว่าเจตนารมณ์ของการท่องเที่ยวโดยชุมชนนั้น เป็นการให้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือในการพัฒนาชุมชนและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมควบคู่กันไป นอกจากนี้ รชพร จันทรสว่าง (2546: 17) ได้เสนอว่าการท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวที่มีลักษณะเป็นชุมชน โดยมีพื้นฐานสำคัญคือความร่วมมือร่วมใจของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวของพื้นที่ การท่องเที่ยวโดยชุมชนจะช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจของชุมชนโดยการสร้างงานและกระจายรายได้ให้คนในชุมชน สำหรับปัจจัยในการจัดการตลาดนัดชุมชนฯ พบว่ามี ด้านการวางแผน ด้านการจัดองค์การ ด้านการนำและบทบาทของผู้นำ และด้านการควบคุม ทั้งหมดอยู่ในระดับมาก โดย อัจฉรา ชีวตระกูลกิจ (2542: 11) ได้อธิบายว่าการจัดการเป็น

กระบวนการอย่างหนึ่งที่ดำเนินการไปอย่างต่อเนื่องภายในองค์กร ประกอบด้วย

- 1) การวางแผน เป็นการกำหนดเป้าหมายและวิธีปฏิบัติไว้ล่วงหน้าเพื่อให้เกิดความสำเร็จของงาน
- 2) การจัดองค์การ เป็นการแบ่งหน้าที่ การกำหนดบทบาทความรับผิดชอบ การจัดความสัมพันธ์ของการดำเนินงานในส่วนต่างๆ เพื่อให้การดำเนินงานขององค์กรเกิดประสิทธิภาพ
- 3) การชักนำ เป็นการกระตุ้นส่งเสริมให้สมาชิกในองค์กรเกิดความมุ่งมั่นและทุ่มเทให้การทำงานให้ประสบความสำเร็จ และ
- 4) การควบคุม เป็นการติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน เพื่อควบคุมให้สมาชิกดำเนินงานตามแผนที่วางไว้ และทำให้ทราบถึงปัญหามาไปสู่การปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้งานประสบความสำเร็จ สำหรับด้านการวางแผนซึ่งประชาชนในพื้นที่มีความคิดเห็นว่าคุณชนเขาชาวควรมีการวางแผนระบบการบริหารจัดการภายในองค์กรของตลาดนัดชุมชนฯ เพื่อให้มีประสิทธิภาพในการทำงาน สอดคล้องกับ สินธุ์ สโรบล (2546) ซึ่งได้เสนอว่าการท่องเที่ยวโดยชุมชน เป็นการจัดการท่องเที่ยวที่ชุมชนเป็นผู้กำหนดทิศทางและลักษณะการท่องเที่ยว เพื่อให้เป็นไปตามที่ชุมชนได้ตั้งใจไว้ โดยให้ความสำคัญกับความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมชุมชน ในด้านการจัดองค์การ ประชาชนในพื้นที่มีความคิดเห็นว่าคุณชนเขาชาวควรมีคณะกรรมการในการบริหารจัดการตลาดนัดชุมชนฯ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงาน สอดคล้องกับ พจนา สวนศรี (2546: 68) ได้อธิบายถึงองค์ประกอบของการท่องเที่ยวโดยชุมชน ในด้านการจัดการไว้ว่าคุณชนต้องมีองค์กรหรือกลไกในการทำงานเพื่อจัดการการท่องเที่ยว มีกฎ กติกาในการจัดการสิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม ที่สามารถเชื่อมโยงการท่องเที่ยวกับการพัฒนาชุมชนโดยรวมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในด้านการนำและบทบาทของผู้นำ ประชาชนในพื้นที่มีความคิดเห็นว่าคุณชนเขาชาวควรมีความสำคัญและส่งเสริมการพัฒนาผลิตภัณฑ์สินค้าชุมชนให้มีคุณภาพ เพื่อรองรับการท่องเที่ยวชุมชนในลักษณะของตลาดนัดชุมชนเชิงวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยว สอดคล้องกับ เมธิ ปิยะคุณ (2547: ออนไลน์) ได้กล่าวว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมให้มีการจัดการท่องเที่ยวในชุมชน ซึ่งการจะพัฒนาการท่องเที่ยวให้เกิดผลสัมฤทธิ์นั้น ผู้บริหารและพนักงานส่วนท้องถิ่นต้องมีความรู้ความเข้าใจในนโยบายด้านการท่องเที่ยวเพื่อนำไปสู่การประสานแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และส่งเสริม สนับสนุน ในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนา

การท่องเที่ยวในพื้นที่ และในด้านการควบคุม ประชาชนในพื้นที่ที่มีความคิดเห็นว่า ชุมชนเขาขาวควรมีมาตรการในการควบคุมและดูแลนักท่องเที่ยวในการปฏิบัติตามกฎระเบียบในการท่องเที่ยวหรือทำกิจกรรมในตลาดนัดชุมชนฯ เช่น การห้ามดื่มเครื่องดื่มมีแอลกอฮอล์ เนื่องจากประชาชนในพื้นที่ไม่ต้องการให้นักท่องเที่ยวเข้ามาสร้างผลกระทบเชิงลบในพื้นที่ ซึ่งจะเป็นการทำลายวัฒนธรรมและวิถีชีวิตที่ดั้งเดิมของชุมชน สอดคล้องกับ พจนา สอนศรี (2546: 64) ที่ได้กล่าวว่าก่อนที่จะชุมชนจะเปิดรับนักท่องเที่ยว ชุมชนควรจะต้องรู้และตระหนักถึงผลกระทบจากการท่องเที่ยวตลอดจนการสร้างภูมิคุ้มกัน โดยการเตรียมความพร้อมชุมชนในการวางรูปแบบการบริหารจัดการ พร้อมทั้งมาตรการในการป้องกันผลกระทบในลักษณะของการสร้างกฎ กติกา เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติทั้งคนในชุมชนและนักท่องเที่ยว

3) ศักยภาพชุมชนในการจัดตั้งตลาดนัดชุมชนเชิงวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยว พบว่าชุมชนมีศักยภาพในการผลิตสินค้าเกษตรที่มีคุณภาพ ทำเลที่ตั้งชุมชนอยู่ใกล้เชิงแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงของจังหวัดสตูล ประชาชนในพื้นที่มีความต้องการในการพัฒนาเป็นการท่องเที่ยวชุมชน และจังหวัดสตูลมีนโยบายสนับสนุนการท่องเที่ยวโดยชุมชน สอดคล้องกับ พจนา สอนศรี (2546: 61) ซึ่งได้อธิบายว่าก่อนที่จะชุมชนจะจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน ชุมชนต้องมีการเตรียมความพร้อมด้วยการวิเคราะห์ข้อมูลร่วมกันทั้งในด้านศักยภาพ ข้อจำกัด โอกาส และความเสี่ยง ในขั้นตอนนี้จะทำให้ชุมชนได้มองเห็นได้ด้วยตนเอง และสามารถเชื่อมโยงเรื่องท่องเที่ยวกับการพัฒนาชุมชนได้ การวิเคราะห์ข้อมูลในครั้งนี้จะทำให้เกิดการจัดลำดับความสำคัญของปัญหา

4) รูปแบบการจัดการตลาดนัดชุมชนเชิงวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยว ตำบลเขาขาว อำเภอละงู จังหวัดสตูล ที่พัฒนาขึ้นมีองค์ประกอบที่สำคัญตามหลักการจัดการ ประกอบด้วย การวางแผน การจัดองค์การ การขึ้นนำและบทบาทผู้นำ และการควบคุม สำหรับองค์ประกอบของการวางแผน คือมีการกำหนดเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์เพื่อเป็นพื้นที่ในการจำหน่ายสินค้าของชุมชนพร้อมทั้งเป็นแหล่งท่องเที่ยวของชุมชนที่สามารถสร้างและกระจายรายได้ให้แก่คนในชุมชนด้วย สอดคล้องกับ Fennell (1999: ระบุเลขหน้า) ที่ได้อธิบายหลักการและองค์ประกอบของท่องเที่ยวชุมชนว่าต้องมีการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวร่วมกับคนในชุมชน เพื่อสร้าง

ประโยชน์ให้แก่ชุมชนอย่างยั่งยืน และเพื่อให้เป้าหมายดังกล่าวบรรลุผลจึงต้องมีการจัดการ โดยการกำหนดบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบในการดำเนินงาน นอกจากนี้ยังมีหน้าที่ในการควบคุม กำกับ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงาน ให้บรรลุผลสำเร็จ สอดคล้องกับ พจนา สนวนศรี (2546: 63) ที่ได้อธิบายกระบวนการเตรียมความพร้อมชุมชนเพื่อการท่องเที่ยว โดยระบุนขั้นตอนที่สำคัญด้านการจัดการ คือมีกฎกติกาในการจัดการสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรมและการท่องเที่ยว มีองค์กรหรือกลไกในการทำงานเพื่อจัดการการท่องเที่ยว และสามารถเชื่อมโยงการท่องเที่ยวกับการพัฒนาชุมชนโดยรวมได้ มีการกระจายผลประโยชน์ที่เป็นธรรม มีกองทุนที่เอื้อประโยชน์ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชุมชน ซึ่งการจัดการตลาดนัดชุมชนเชิงวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยวให้บรรลุผลสำเร็จได้นั้น จำเป็นที่จะต้องมีความช่วยเหลือในการสนับสนุนจากหน่วยงานทั้งภายในและภายนอกชุมชนอีกด้วย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) หน่วยงานภาครัฐที่มีบทบาทในการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนควรมีกระบวนการให้ความรู้แก่ประชาชนในพื้นที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวชุมชนก่อนที่จะทำการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชน เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมและสร้างการรับรู้ของชุมชนโดยเน้นกระบวนการมีส่วนร่วม ซึ่งจะช่วยให้การพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนเกิดประสิทธิภาพในการดำเนินงาน

2) ควรมีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการทำงานด้านการท่องเที่ยวชุมชนของหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อเชื่อมโยงเส้นทางการท่องเที่ยวอุทยานธรณีโลกของจังหวัดสตูล

3) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรกำหนดนโยบายในการสนับสนุนทรัพยากรทางการบริหารอย่างเพียงพอ เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนในรูปแบบตลาดนัดชุมชนเชิงวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยว ซึ่งจะช่วยสร้างรายได้ให้แก่ประชาชนในพื้นที่ และเป็นรูปแบบการพัฒนาที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมค่อนข้างน้อย นำมาซึ่งการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าและเกิดความยั่งยืนของท้องถิ่น

4) รัฐบาลควรมีนโยบายในการส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชน ในลักษณะที่เป็นความร่วมมือระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับสถาบันการศึกษา โดยสถาบันการศึกษาจะมีหน้าที่เป็นที่พักเรียนในการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชน และยังเป็นการพัฒนาองค์ความรู้ของสถาบันการศึกษาไปพร้อมๆ กัน

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1) ตลาดนัดชุมชนฯ ควรมีการออกแบบสถาปัตยกรรมที่มีเอกลักษณ์ และสอดคล้องกับวัฒนธรรมท้องถิ่น เพื่อสร้างความโดดเด่นและดึงดูดใจนักท่องเที่ยว

2) ตลาดนัดชุมชนฯ ควรเชื่อมโยงและมีกิจกรรมนิทรรศการที่จัดแสดงความรู้เกี่ยวกับอุทยานธรณีโลก เนื่องจากชุมชนอยู่ในพื้นที่ที่มีการประกาศเป็นอุทยานธรณีโลก ถือเป็นจุดเด่นที่สร้างความน่าสนใจ

3) ตลาดนัดชุมชนฯ ควรเน้นการประชาสัมพันธ์ผ่านทางสื่อออนไลน์ ซึ่งมีต้นทุนต่ำในการดำเนินการแต่มีผลต่อการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวในปัจจุบันเป็นอย่างมาก

4) ตลาดนัดชุมชนฯ ควรมีการจัดกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับชุมชนอื่นๆ เพื่อนำไปสู่การปรับปรุงและพัฒนาอย่างสม่ำเสมอ และจะนำไปสู่การสร้างที่ยั่งยืนให้แก่ตลาดนัดชุมชนฯ

3. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษารูปแบบการจัดการตลาดนัดชุมชนเชิงวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยว สำหรับกลุ่มนักท่องเที่ยวมุสลิม เพื่อเป็นการสร้างอัตลักษณ์ให้มีความโดดเด่นแก่ตลาดนัดชุมชนฯ เนื่องจากจังหวัดสตูลเป็นจังหวัดที่มีผู้นับถือศาสนาอิสลามเป็นจำนวนมาก ทำให้มีวัฒนธรรมอาหารการกินในรูปแบบชาวมุสลิม ซึ่งสามารถรองรับทั้งนักท่องเที่ยวภายในประเทศและนักท่องเที่ยวต่างชาติโดยเฉพาะจากประเทศมาเลเซียที่นับถือศาสนาอิสลามได้

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2561). สถิตินักท่องเที่ยว. สืบค้นเมื่อ 13 ธันวาคม 2561, จาก https://www.mots.go.th/more_news_new.php?cid=497.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2549). แนวทางการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน. กรุงเทพฯ : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
- ขนิษฐา บรมล่ำลี และรัฐพล สันสน. (2560). รูปแบบกลยุทธ์การตลาดเพื่อการท่องเที่ยวตลาดน้ำแบบยั่งยืน, วารสารวิชาการ Veridian E-Journal บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ. 10(2), 1 - 22.
- คณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ. (2560). แผนการพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560 - 2564). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (2548). การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน. กรุงเทพฯ : เพรสแอนด์ ดีไซน์.
- พจนา สอนศรี. (2546). คู่มือการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน. กรุงเทพฯ : โครงการท่องเที่ยวเพื่อชีวิตและธรรมชาติ.
- เมธี ปิยะคุณ. (2547). การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่ดีที่สุด. สืบค้นเมื่อ 22 เมษายน 2561, จาก <http://www.stou.ac.th/thai/offices/ocel/knowledge/3-46/page19-3-46.html>.
- รชพร จันทรสว่าง. (2546). เอกสารชุดฝึกอบรมทางไกลหลักสูตรการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- รัชชพงษ์ ชัชวาลย์ และศดานนท์ วัฒนธรรม. (2563). รูปแบบการจัดการตลาดนัดชุมชนเชิงวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยว ตำบลเขาขาว อำเภอละงู จังหวัดสตูล. สงขลา : มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา.

- วลัยพร รวิตระกูลไพบูลย์. (2558). พฤติกรรมนักท่องเที่ยว. ปทุมธานี : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- สำนักงานจังหวัดสตูล. (2561). แผนพัฒนาจังหวัดสตูล 4 ปี (พ.ศ. 2561 - 2564) ฉบับทบทวน. สืบค้นเมื่อ 5 พฤษภาคม 2561, จาก http://www2.satun.go.th/files/com_news_devpro/2019-05_28f680470d8673b.pdf.
- สินธุ์ สโรบล. (2546). การท่องเที่ยวโดยชุมชน: ฐานคิดจากงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นในการท่องเที่ยวโดยชุมชน แนวคิดและประสบการณ์พื้นที่ภาคเหนือ. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- สุประภา สมนักพงษ์. (2560). แนวโน้มและตลาดการท่องเที่ยว 4.0 ประเทศไทย, วารสารวิชาการ Veridian E-Journal บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ. 10(3), 2055 - 2068.
- องค์การบริหารส่วนตำบลเขาขาว อำเภอละงู จังหวัดสตูล. (2557). แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา. สืบค้นเมื่อ 2 พฤษภาคม 2561, จาก <http://www.khaokhaw.go.th/html/new-menu-1-view.asp?action=2&id=56>.
- อัจฉรา ชิวตระกูลกิจ. (2542). การจัดการสำหรับวิศวกร. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- Creswell, J. W. (2014). Research design : qualitative, quantitative, and mixed methods approaches (4th ed.). Thousand Oaks. California : Sage.
- Fennell, D. A. (1999). Ethical tourism. Canada : Brock University.
- Schmoll, G. A. (1977). Tourism promotion. London : Tourism International.
- Yamane, T. (1973). Statistics : an introductory analysis (3rd ed.). New York : Harper and Row.

อัตลักษณ์จีนจากแบบเรียนสร้างเสริมลักษณะนิสัย มัธยมศึกษาตอนต้นของประเทศจีน Chinese identity from the Chinese Junior high school education moral lesson textbook in China¹

หลี่ เส้าฮุย^{2*} (Li Shaohui)^{2*}

พรพนธ์ เขมคุณาศัย³ (Phonphan Khamkhunasai)³

พรไทย ศิริสาธิตกิจ⁴ (Pornthai Sirisatidkit)⁴

ณัฐพงศ์ จิตวรนิรัตน์⁵ (Nathapong Chitniratna)⁵

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์สาระสำคัญของแบบเรียนสร้างเสริมลักษณะนิสัยมัธยมศึกษาตอนต้นของจีน ศึกษาอัตลักษณ์จีนและกระบวนการสร้างอัตลักษณ์จีนจากแบบเรียนสร้างเสริมลักษณะนิสัยมัธยมศึกษาตอนต้นของจีน โดยใช้ระเบียบการวิจัยเชิงเอกสารและใช้ทฤษฎี อัตลักษณ์ ผลการศึกษาพบว่า

¹ บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์เรื่อง อัตลักษณ์จีนจากแบบเรียนสร้างเสริมลักษณะนิสัยมัธยมศึกษาตอนต้นของประเทศจีน

^{2*} นิสิตระดับปริญญาเอก, หลักสูตร ปร.ด.วัฒนธรรมศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ สงขลา 90000 อีเมล: lshhust@hotmail.com

³ รองศาสตราจารย์ ดร., หลักสูตร ปร.ด.วัฒนธรรมศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ สงขลา 90000 อีเมล: k.khemakunhasai@gmail.com

⁴ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., หลักสูตร ปร.ด.วัฒนธรรมศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ สงขลา 90000 อีเมล: pornthai2517@gmail.com

⁵ รองศาสตราจารย์ ดร., หลักสูตร ปร.ด.วัฒนธรรมศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ สงขลา 90000 อีเมล: cnathapong@gmail.com

¹ This article submitted in partial of the dissertation entitled "Chinese identity from the Chinese Junior high school education moral lesson textbook in China"

^{2*} Doctoral Student, Doctor of Philosophy Program in Cultural Studies, Faculty of Humanities and Social Sciences Thaksin University. E-mail: lshhust@hotmail.com

³ Assoc. Prof. Dr., Faculty of Humanities and Social Sciences Thaksin University. E-mail : k.khemakunhasai@gmail.com

⁴ Asst. Prof. Dr., Faculty of Humanities and Social Sciences Thaksin University. E-mail: pornthai2517@gmail.com

⁵ Assoc. Prof. Dr., Faculty of Humanities and Social Sciences Thaksin University. E-mail: cnathapong@gmail.com

* Corresponding author: E-mail address: lshhust@hotmail.com

Received : March 2, 2021 ; Revised : June 23, 2020 ; Accepted : June 30, 2020

สาระสำคัญของแบบเรียนสร้างเสริมลักษณะนิสัยมัธยมศึกษาตอนต้นของจีน ประกอบด้วย โครงสร้างและเนื้อหาของแบบเรียน รวมถึงวิธีการสอนและบทบาทของครู อุดมการณ์จีน ประกอบด้วย อุดมการณ์ของชาติจีน อุดมการณ์ทางวัฒนธรรมดั้งเดิมของจีนและ อุดมการณ์ทางชาติพันธุ์จีน กระบวนการสร้างอุดมการณ์จีน มี 5 ประการ ประกอบด้วย นโยบายการศึกษาของจีน แผนการพัฒนาศึกษาของจีน มาตรฐานหลักสูตรวิชาสร้างเสริมลักษณะนิสัย การดำเนินการเรียนการสอนวิชาสร้างเสริมลักษณะนิสัย และการปฏิบัติค่านิยมหลักสังคมนิยมที่ปรากฏในแบบเรียน การวิจัยในอนาคตควรศึกษาอุดมการณ์ท้องถิ่นและศึกษาเกี่ยวกับอุดมการณ์ทางชาติพันธุ์จีน

คำสำคัญ : แบบเรียน, อุดมการณ์จีน, กระบวนการสร้างอุดมการณ์จีน

Abstract

This research aimed to analyze the significance of the Chinese Junior high school education moral lesson textbook and also aimed to study the identification and the process of building Chinese identity from the Chinese Junior high school education moral lesson textbook by using documentary research method and using the identity theory. The study found that the important part of Chinese Junior high school education moral lesson textbook consists of structure and content of the textbook, teaching methods and teacher roles. The Chinese identity consist of the Chinese national identity, the Chinese traditional culture identity and the Chinese ethnic identity. The Chinese identity building process has five factors that was granted by education of China through Chinese education development, passed the standard of enhancing identities, through the enhancing characteristic lesson by using a brainstorming ideas method and through the practice of social values that appear in the education. The future research should study on the local identity and study Chinese ethnic identity.

Keywords : Textbook, Chinese identity, Chinese identity building process

บทนำ

จีนกำลังเป็นมหาอำนาจของโลก สินค้าจีนกำลังครองตลาดในประเทศต่าง ๆ เป็นของราคาถูก เพราะว่าจีนมีประชากรเป็นจำนวนมาก เมื่อประเทศจีนต้องการผลิตสินค้าขึ้นมาสามารถทำให้ราคาค่าต้นทุนถูกลงเพราะสามารถขายได้จำนวนมาก เมืองใหญ่เจริญรุดหน้าไปอย่างรวดเร็ว มีเทคนิคในทางวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีจีนยังก้าวไปถึงขั้นที่ส่งมนุษย์อวกาศขึ้นไปโคจรรอบโลกได้ถึงสองครั้ง ยังมีเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ที่พัฒนาไปรวดเร็วกว่าประเทศสหรัฐอเมริกา จีนมีการดำรงชีวิตที่ดีขึ้น คนจีนยุคใหม่เป็นคนที่มีได้จ่มปรักอยู่กับความเก่าแก่แต่เพียงอย่างเดียว หากแต่พยายามตามให้ทันโลกด้วย ผู้นำที่ปกครองประเทศอยู่ปัจจุบันนี้เข้าใจถึงปัญหาต่าง ๆ ภายในประเทศ รวมตลอดทั้งมีความชาญฉลาดในทางโลกโดยเฉพาะอย่างยิ่งการติดต่อระหว่างประเทศ จะเห็นได้ว่าผู้นำจีนเดินทางไปเจริญสัมพันธไมตรีกับประเทศอื่น ๆ คนจีนรู้ว่าตัวคือคนจีน เป็นลูกหลานของ Yan Huang (Yan Huang คือ กษัตริย์ที่เก่าแก่ที่สุดของประเทศจีน) ถึงแม้ว่าคนจีนจะไม่มีการนับถือศาสนาแต่เชื่อมั่นว่าตัวเองมีจุดยืนว่าตัวเองเป็นลูกหลานของใคร ประเทศจีนเป็นดินแดนที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์มาตั้งแต่ยุคโบราณ กระทั่งถึงปัจจุบันในแต่ละภูมิภาคก็ยังคงประกอบด้วยกลุ่มชนหลากหลายเผ่าพันธุ์ นับตั้งแต่สาธารณรัฐประชาชนจีนสถาปนาขึ้นเมื่อปี ค.ศ. 1949 รัฐบาลจีนได้สำรวจและประกาศยืนยันว่าประเทศจีนมีชนเผ่าต่าง ๆ อาศัยอยู่รวมกันทั้งสิ้น 56 ชนเผ่า โดยชนชาติฮั่น (ภาษาจีนเรียกว่า han zu 汉族) เป็นกลุ่มที่มีประชากรมากที่สุด ส่วนที่เหลืออีก 55 ชนเผ่าเป็นชนเผ่าน้อย (ภาษาจีนเรียกว่า shao shu min zu 少数民族) 56 ชนเผ่าในประเทศจีน มี 92% ขึ้นไปเป็นชนชาติฮั่น(<http://www.stats.gov.cn/tjsj/pcsj/rkpc/6rp/indexch.htm> สืบค้นเมื่อวันที่ 12 มีนาคม 2562) ซึ่งชนเผ่าน้อยจะไม่ใช่ปัญหาของชาติ ฮั่นมาจากราชวงศ์ฮั่น ปัจจุบันชนชาติฮั่นมีมาตั้งแต่โบราณ วัฒนธรรมและประวัติศาสตร์อันยาวนานกว่า 5,000 ปี ปัจจุบันจีนมีประชากร 1,300 ล้านคน (<http://www.stats.gov.cn/tjsj/pcsj/rkpc/6rp/indexch.htm> สืบค้นเมื่อวันที่ 12 มีนาคม 2562) ซึ่งมีคุณลักษณะดังกล่าวมาเบื่องต้นกลายเป็นพลังผลิตอย่างมหาศาล เมื่อผสมผสานกับความรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสมัยใหม่

⁶ คำว่าจีน หมายถึง สาธารณรัฐประชาชนจีน ต่อไปนี้จะใช้คำว่าจีน แทนคำว่าสาธารณรัฐประชาชนจีน

ระบบการเมืองมีความแข็งแกร่งและมั่นคง มีอุดมการณ์ มีความภูมิใจในความเป็นชาติเก่าแก่

สังคมจีนเป็นสังคมแบบพหุสังคม มีความหลากหลายของวัฒนธรรมและขนบธรรมเนียม ชาวไทยต้องทำความเข้าใจกับชาวจีนมากขึ้น ต้องเข้าใจวิถีทัศน์ของคนจีนและอัตลักษณ์ของชาวจีน ต้นกำเนิดอัตลักษณ์ของคนจีนอยู่ที่การศึกษา และสิ่งที่สำคัญที่สุดของความคิดชาวจีนมาจากแบบเรียนของชาวจีนนั่นเอง โดยเฉพาะวิชาสร้างเสริมลักษณะนิสัยมัธยมต้นของจีน (Wei Gao & Mengmeng Yan, 2020: 34 – 43)

ปัญหาที่เกิดขึ้น คือ การที่คนไทยไม่ค่อยเข้าใจว่าทำไมคนจีนมีความรักชาติ รักครอบครัวมาก ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาอัตลักษณ์ของชาวจีนจากแบบเรียนจีนเพื่อที่จะให้ชาวไทยเข้าใจชาวจีนมากยิ่งขึ้น

แบบเรียนจีนโดยเฉพาะวิชาสร้างเสริมลักษณะนิสัยจะสอนให้นักเรียนจีนมีแนวคิดที่สะท้อนถึงสภาพสังคม วัฒนธรรมและวิถีชีวิตของคนในสังคม นักเรียนจีนนั้นเป็นผลผลิตของสังคมเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นในบริบททางวัฒนธรรม แบบเรียนจีนไม่ใช่แค่ให้ความรู้เพียงอย่างเดียว แต่ยังสะท้อนให้เห็นวิถีชีวิต วัฒนธรรมประเพณีจีนอีกด้วย เนื่องจากผลผลิตของสังคมจีนในอดีตที่ได้รับการถ่ายทอดสืบต่อมาจากคนรุ่นหนึ่งสู่คนรุ่นหนึ่ง มีการอบรมระเบียบของสังคมจีน บทบาทในการถ่ายทอดความเชื่อ พิธีกรรม และบทบาทของจีนเพื่อสร้างเอกลักษณ์ให้เป็นของตัวเอง

อัตลักษณ์ที่โดดเด่นที่ปรากฏในแบบเรียนจีน คือ ความสามัคคี ความรักชาติ ส่วนมากมีการเน้นย้ำเสมอของด้านการสามัคคี ประเทศจีนมีชนเผ่าที่ใหญ่ที่สุดคือชนชาติฮั่น ส่วนอีก 55 ชนเผ่าที่เหลือนั้นเป็นชนเผ่าน้อย การมีหลาย ๆ ชนเผ่าเหล่านั้นทำให้ประเทศจีนนั้นต้องสร้างความเป็นเอกภาพ ดังนั้นอัตลักษณ์ที่โดดเด่นของประเทศจีน คือ ความสามัคคีและความรักชาติ การสร้างการรับรู้ความเป็นหนึ่งเพื่อความมั่นคงของประเทศจีนนั้นจึงเป็นกระบวนการสร้างอัตลักษณ์ที่ปรากฏในแบบเรียนโดยใช้วิธีการเน้นย้ำความคิดของผู้เรียน ว่าความรักความสามัคคีทำให้เกิดพลัง

การศึกษาอัตลักษณ์จีนจากแบบเรียนจีนสร้างเสริมลักษณะนิสัย มัธยมต้นนั้น มีจุดมุ่งหมายคือเป็นการสอนเนื้อหาให้มีความสอดคล้องกับชีวิตจริง เพื่อสะท้อน

ให้เห็นถึงความคิดและความเป็นตัวตน ผู้เรียนจะมีบทบาทต่อสังคม เนื่องจากผู้สอนสามารถสอดแทรกสิ่งที่ตนเองคาดหวังอยากให้เกิดประโยชน์ที่สูงที่สุด การปรับเปลี่ยนแบบเรียนจีนนั้นจะต้องปรับให้เข้ากับสังคม รัฐบาลสามารถใช้การศึกษาเป็นกลไกในการสร้างอัตลักษณ์ขึ้นมาได้โดยการสื่อออกมาทางแบบเรียน รัฐบาลมีหน้าที่สำคัญในการพัฒนาการศึกษา รัฐบาลปลูกจิตสำนึกเรื่องความรักชาติจีน การสืบทอดวัฒนธรรมดั้งเดิมของจีน และความเป็นเอกภาพ ให้กับผู้เรียนโดยการกำหนดเนื้อหาเหล่านี้ลงในแบบเรียน

ในการวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาอัตลักษณ์จีนจากแบบเรียน สร้างเสริมลักษณะนิสัยมัธยมต้นของจีน ในประเด็นต่อไปนี้

1. เพื่อวิเคราะห์สาระสำคัญของแบบเรียนสร้างเสริมลักษณะนิสัยมัธยมศึกษาตอนต้นของจีน
2. เพื่อศึกษาอัตลักษณ์และกระบวนการสร้างอัตลักษณ์จีนจากแบบเรียน สร้างเสริมลักษณะนิสัยมัธยมศึกษาตอนต้นของจีน

การทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

อภิญา เฟื่องฟูสกุล (2546 : 1-5) กล่าวถึง อัตลักษณ์กับการสร้างตัวตน ในบริบทโลกาภิวัตน์ โลกาภิวัตน์มีการเปลี่ยนแปลงเสมอ เปลี่ยนแปลงไปทุก ๆ ด้าน ให้เข้ากับสังคมในปัจจุบัน ทำให้พฤติกรรมเกิดขึ้นและหาจุดยืนเป็นของตัวเอง กลายเป็นส่วนสำคัญของระบบบริโภคนิยม ฮาร์เร (Harre, 1990 อ้างใน อภิญา เฟื่องฟูสกุล, 2546, 104-105) ได้ให้แนวคิด แผนภาพของความสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่างอัตลักษณ์ส่วนบุคคล (Individual Identity) เป็นอัตลักษณ์ทางสังคม (Social Identity) และกระบวนการที่สังคมหล่อหลอมอัตลักษณ์ส่วนบุคคล

Bin Zuo & Fangfang Wen (2017 : 176-180) กล่าวถึง อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม คือ เป็นการยอมรับทางวัฒนธรรม ประกอบด้วย อัตลักษณ์รูปแบบทางวัฒนธรรม อัตลักษณ์บรรทัดฐานทางวัฒนธรรมและอัตลักษณ์คุณค่าทางวัฒนธรรม อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมจีนเป็นหัวใจหลักของชาติจีนและเป็นรากฐานสำคัญทางวัฒนธรรมดั้งเดิมของจีน การฟื้นฟูวัฒนธรรมจีน คือ การระบุคุณค่าทฤษฎีหลักเกี่ยวกับอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม การระบุตัวตนที่มี

ค่านิยมหลักสังคมนิยม การรับรู้ตนเองของชาวจีนยึดมั่นในค่านิยมหลักสังคมนิยม ส่งเสริมการผสมผสานอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมและการเน้นย้ำบทบาท “ชาวจีน” ล้วนเป็นหนทางที่เป็นไปได้ในการพัฒนาวัฒนธรรมจีนร่วมสมัยอย่างดี

วิธีการวิจัย

ผู้วิจัยศึกษาจากเอกสารเป็นหลัก แหล่งข้อมูล คือ แบบเรียนวิชาสร้างเสริมลักษณะนิสัยมัธยมศึกษาตอนต้นของจีน ฉบับสำนักพิมพ์การศึกษาเพื่อประชาชน โดยมีวิธีการศึกษา คือ (1) เลือกวิชาเรียนคือสร้างเสริมลักษณะนิสัยมัธยมศึกษาตอนต้นจากประเทศจีน (2) เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบเรียน ได้แก่ แบบเรียนจีนมัธยมศึกษาตอนต้น ฉบับสำนักพิมพ์การศึกษาเพื่อประชาชน ช่วงปี พ.ศ. 2556 - พ.ศ. 2562 นำมาวิเคราะห์ข้อมูล (3) วิเคราะห์ข้อมูลที่เก็บรวบรวมมา (4) สรุปผลและอภิปรายผล (5) ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัย

การนำเสนอข้อมูลในเชิงวิเคราะห์เกี่ยวกับสาระสำคัญของแบบเรียนสร้างเสริมลักษณะนิสัยมัธยมศึกษาตอนต้นของจีน รวมถึงอัตลักษณ์และกระบวนการสร้างอัตลักษณ์จีนจากแบบเรียนสร้างเสริมลักษณะนิสัยมัธยมศึกษาตอนต้นของจีน ซึ่งผู้วิจัยจะนำเสนอข้อมูลในส่วนของการวิเคราะห์ดังต่อไปนี้

1. สาระสำคัญของแบบเรียนสร้างเสริมลักษณะนิสัย

แบบเรียนจีนมัธยมศึกษาตอนต้นที่จะมาวิเคราะห์อยู่ในช่วงยุคประธาน สีจิ้นผิง ซึ่งอยู่ในช่วงปี พ.ศ. 2556 - พ.ศ. 2562

แบบเรียนผลิตโดยสำนักพิมพ์รายใหญ่ แบบเรียนสร้างเสริมลักษณะนิสัยในประเทศจีน มี 9 ฉบับหลักๆ ส่วนอีก 13 สำนักพิมพ์นั้นมีแบบเรียนแต่ไม่มีวิชาสร้างเสริมลักษณะนิสัย ใน 8 ฉบับที่กล่าวถึงนั้น มี 1 ฉบับที่เป็นหลัก คือ สำนักพิมพ์การศึกษาเพื่อประชาชน

ภาพที่ 1 หน้าปกของแบบเรียน สำนักพิมพ์การศึกษาเพื่อประชาชน
ที่มา : ศูนย์วิจัยตำราและศูนย์วิจัยแบบเรียนสร้างเสริมลักษณะนิสัยของจีน
(ถ่ายเมื่อวันที่ 12 เมษายน 2562)

1.1 โครงสร้างและเนื้อหาของแบบเรียนฉบับสำนักพิมพ์การศึกษาเพื่อประชาชน

หลักสูตรวิชาสร้างเสริมลักษณะนิสัย เป็นหลักสูตรที่ครอบคลุมตามชีวิตของนักเรียนมัธยมต้นโดยมีวัตถุประสงค์พื้นฐานในการชี้นำและส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ทักษะคิดและค่านิยมทางอารมณ ชี้นำนักเรียนให้ค่อยๆ สร้างมุมมองโลกที่ถูกต้อง มุมมองเกี่ยวกับชีวิตและค่านิยมบนพื้นฐานของการสังเกต หลักสูตรวิชาสร้างเสริมลักษณะนิสัยเป็นการแสดงออกถึงลักษณะของหลักสูตรว่า ยึดเอาลัทธิมาร์ก ลัทธิเหมา ทฤษฎีเติ้งเสี่ยวผิงและความคิด “สามตัวแทน”⁷ เป็นแนวทางเชื่อมโยงชีวิตทางสังคมและความเป็นจริงทางอุดมการณ์ของนักเรียนอย่างใกล้ชิด (Ministry of Education of China, 2011 : 1-4)

⁷ สามตัวแทน หมายถึง พรรคคอมมิวนิสต์จีนจะต้อง 1. เป็นตัวแทนความเรียกร้องต้องการการพัฒนาของพลังการผลิตที่ก้าวหน้า 2. เป็นตัวแทนทิศทางการพัฒนาของวัฒนธรรมที่ก้าวหน้า และ 3. เป็นตัวแทนผลประโยชน์ที่แท้จริงของประชาชน (<http://cpc.people.com.cn/GB/64156/64157/4418474.html> สืบค้นเมื่อวันที่ 11 มีนาคม 2562)

ตารางที่ 1 โครงสร้างของแบบเรียนสร้างเสริมลักษณะนิสัยมัธยมศึกษาตอนต้น ของจีน

	สุขภาพจิต	ศีลธรรม	กฎหมาย	การศึกษาสภาพ ของจีน
การเจริญเติบโต	รู้จักตัวเอง	นับถือ ตนเอง	ศึกษาและ ใช้กฎหมาย	เอกลักษณ์ทาง วัฒนธรรม
ความสัมพันธ์ระหว่าง ตนเองกับผู้อื่น	การติดต่อ สื่อสาร	คุณธรรม ของการ สื่อสาร	สิทธิและหน้าที่	อุดมคติทั่วไป
ความสัมพันธ์ของตนเอง กับประเทศและสังคม	ปรับตัวเข้ากับ สังคมอย่าง กระตือรือร้น	รับผิดชอบ ต่อสังคม	กฎหมายและ ระเบียบสังคม	รู้สภาพของจีน รักชาติจีน

ที่มา : the standard course of moral lesson textbook (2011 : 7-16)

ลักษณะของการเขียนแบบเรียน คือ เน้นการเรียนรู้คุณธรรมของนักเรียน แบบเรียนสร้างเสริมลักษณะนิสัยมุ่งเน้นไปที่ชี้นำนักเรียนให้ได้ข้อสรุปจากชีวิตของตัวเอง การคิด ผ่านกิจกรรม มุ่งเน้นไปที่กระบวนการสร้างแนวคิดมุมมองและข้อสรุป กระตุ้นให้นักเรียนรู้จักคิด

เนื้อหาหลักในแบบเรียน คือ การออกแบบกิจกรรมและการวิเคราะห์กรณีที่เกิดขึ้นให้เกิดการคิด ส่งเสริมการปฏิบัติและประสบการณ์ที่ครอบคลุม

วิธีการสอนวิชาสร้างเสริมลักษณะนิสัย คือ (1) สอนแบบมนุษยธรรม (2) สอนแบบใช้ชีวิตในความเป็นจริง (3) นำเนื้อหาให้เข้าไปสู่การใช้ชีวิตความเป็นจริง และนำชีวิตความเป็นจริงไปสู่เนื้อหา

1.2 บทบาทของครูสอนวิชาสร้างเสริมลักษณะนิสัย

ครูระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ควรมีบทบาทดังต่อไปนี้ (1) ครูต้องยึดมั่นในทัศนคติทางวิทยาศาสตร์ (2) ครูต้องออกแบบเป้าหมายการเรียนการสอนแบบเปิด (3) ครูต้องเก่งในการค้นพบและใช้ทรัพยากรของหลักสูตร (4) ครูต้องขยายพื้นที่ในการคิด (5) ครูต้องปรับปรุงคุณภาพของตัวเองอย่างต่อเนื่อง ครูต้องไม่เพียงแค่ช่วยให้นักเรียนได้รับการพัฒนาความรู้ความสามารถในการคิดและการสำรวจความจริง

อย่างกระตือรือร้นเท่านั้น แต่ยังคงปลูกฝังความรู้ทางศีลธรรมที่ถูกต้องและต้องให้นักเรียนมีทัศนคติต่อโลก ทัศนคติต่อชีวิตและทัศนคติต่อคุณค่าที่ถูกต้อง (Ministry of Education of China, 1993)

2. อัตลักษณ์จีน

อัตลักษณ์ของชาวจีนที่ปรากฏในแบบเรียนชั้นมัธยมศึกษา มีหลายอัตลักษณ์ แต่ในบทความนี้จะกล่าวเฉพาะอัตลักษณ์ที่เด่น ๆ เช่น ความสามัคคี สำหรับประเทศที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ของประชากรอย่างประเทศจีนนั้น การสร้างความเป็นเอกภาพเพื่อความเป็นเอกราชเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง และการที่ประเทศจะมีเอกภาพเป็นหนึ่งเดียวได้ ประชาชนต้องมี “สำนึก” ของความเป็นหนึ่งเดียวก่อน ดังนั้นเพื่อไม่ให้เกิดความแตกแยก รัฐบาลจึงพยายามสร้าง “สำนึก” นี้โดยการเน้นที่ความสามัคคี ความสามัคคีจึงเป็นอัตลักษณ์เด่นที่ปรากฏในแบบเรียนภาษาจีน ความสามัคคีที่ปรากฏในแบบเรียนมี 3 รูปแบบ ได้แก่ ความรักความสามัคคีในระดับครอบครัวและเครือญาติ ความรักความสามัคคีภายในชนเผ่าเดียวกัน และความรักความสามัคคีระหว่างต่างชนเผ่า

อัตลักษณ์จีน ประกอบด้วย อัตลักษณ์ของชาติจีน อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมดั้งเดิมของจีนและอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์จีน

อัตลักษณ์ของคนจีนควรสะท้อนให้เห็นในอัตลักษณ์ของชาติจีนก่อน อัตลักษณ์ของชาติจีนแยกไม่ออกจากการรับรู้สภาพพื้นฐานและเส้นทางการพัฒนาของประเทศ ยอมรับการปกครองแบบระบอบสังคมนิยมและความเป็นผู้นำของพรรคสำหรับปัญหาที่เกิดขึ้นในประเทศและสังคม พรรคคอมมิวนิสต์ของจีนกำลังวางแผนแก้ปัญหา รัฐบาลบริหารจัดการสังคมทั้งหมดในนามของประเทศและยังทำงานเพื่อประโยชน์ของประชาชนทุกคน

อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมดั้งเดิมของจีนเป็นรากฐานของการอยู่รอดของประเทศจีน ประเทศจีนได้สร้างวัฒนธรรมที่เป็นอัตลักษณ์ของตนเอง รักษาจิตวิญญาณของวัฒนธรรมดั้งเดิม ประเทศจีนมีการรวบรวมความเคารพต่อสิ่งต่าง ๆ ความสามัคคี ความชอบธรรม ความจริงใจ ความสามัคคี การปกครองและสันติภาพของโลก

อัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์จีน ทายาทของมังกรและลูกหลานของพระเจ้าหง และพระเจ้าเหียนเป็นที่ผู้คนกล่าวถึงบ่อย ๆ ของอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์จีน ประเพณีทางศิลปกรรมอันดงามของชนชาติจีนเป็นสัญลักษณ์สำคัญของอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์จีน จีนยังมีอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ชนเผ่าน้อยของจีนและอัตลักษณ์ของชาติจีน

3. กระบวนการสร้างอัตลักษณ์จีนจากแบบเรียนสร้างเสริมลักษณะนิสัย

นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นอยู่ในช่วงวัยรุ่นที่กำลังจะเปลี่ยนไปเป็นผู้ใหญ่ เพราะฉะนั้นความตระหนักในตนเองและความเป็นอิสระจะมีเพิ่มขึ้น นี่เป็นช่วงเวลาที่สำคัญสำหรับการสร้างทัศนคติต่อโลก ทัศนคติต่อชีวิตและทัศนคติต่อคุณค่า จะได้ทำให้นักเรียนเรียนรู้ที่จะเป็นพลเมืองที่ดี มีความรับผิดชอบและใช้ชีวิตอย่างมีความหมาย

ในชีวิตไม่ว่าจะอาศัยอยู่ในประเทศจีนหรืออยู่ต่างประเทศปัญหาของการมีตัวตนเป็นคำถามอันดับหนึ่งที่คุณต้องเผชิญเสมอ คือ คุณเป็นคนไหน ปัญหาที่ง่ายมากในประเทศจีน คำตอบสำหรับคำถามนี้มักจะขึ้นอยู่กับมณฑลที่แยกความแตกต่างระหว่างเหอหนาน เหอเป่ย์ กว่างตง ปักกิ่ง เซี่ยงไฮ้และอื่น ๆ แต่เมื่อมีคำถามเกี่ยวกับสัญชาติ คำตอบจะเปลี่ยนจากมณฑลกลายเป็นประเทศจีน อเมริกา ไทย เยอรมันและออสเตรเลีย (Gungwu Wang, 1993 : 926-929)

แบบเรียนจีนนี้มีผลสะท้อนอัตลักษณ์จีนในสังคมจีนได้ วัฒนธรรมและประเพณีจีนยังเกิดการยอมรับ ผสมผสาน และกลืนกลายทางวัฒนธรรมกับวัฒนธรรมและประเพณีจีน ในแบบเรียนสร้างเสริมลักษณะนิสัยกำหนดคนจีนต้องรักพรรคคอมมิวนิสต์จีนและเชื่อมั่นในเส้นทางของลัทธิสังคมนิยม รักมาตุภูมิ เสริมสร้างชาติภาคภูมิใจในตนเอง ความมั่นใจในตนเอง มีความสนใจในการพัฒนาสังคมและการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติทางสังคม มีความซื่อสัตย์สุจริต และความน่าเชื่อถือ มีความรับผิดชอบต่อสังคมและแนวคิดของการปกครองระบอบประชาธิปไตย รักชีวิตส่วนรวม มีการทำกิจกรรมทางวัฒนธรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม

กระบวนการสร้างอัตลักษณ์จีนมี 5 ประการ ประกอบด้วย นโยบายการศึกษาของจีน แผนการพัฒนาศึกษาของจีน มาตรฐานหลักสูตรวิชาสร้างเสริมลักษณะนิสัย การดำเนินการเรียนการสอนวิชาสร้างเสริมลักษณะนิสัย และการปฏิบัติตามนิยามหลักสังคมนิยมที่ปรากฏในแบบเรียน

3.1 กระบวนการสร้างอัตลักษณ์ผ่านนโยบายการศึกษาของจีน

การกำหนดนโยบายการศึกษาของจีนขึ้นอยู่กับกฎหมายของจีน ซึ่งกฎหมายจะมีการเรียงลำดับศักดิ์ของกฎหมาย และกฎหมายของจีนหลักๆ มี 3 ลำดับ คือ กฎหมายรัฐธรรมนูญของจีน กฎหมายการศึกษาของจีนและกฎในการคัดเลือกแบบเรียนสร้างเสริมลักษณะนิสัยของจีน ซึ่งการสร้างอัตลักษณ์ผ่านนโยบายของแบบเรียนจะมี 3 ระดับดังต่อไปนี้

ระดับแรก การสร้างอัตลักษณ์ผ่านนโยบายของแบบเรียนที่ปรากฏอยู่ในรัฐธรรมนูญของจีน เกี่ยวกับรัฐธรรมนูญของจีน ประชาชนต้องได้รับการศึกษาด้านจริยธรรม เพื่อเสริมสร้างอารยธรรมสังคมนิยม จิตวิญญาณ ประเทศส่งเสริมความรักชาติ รักประชาชน รักแรงงาน รักวิทยาศาสตร์และรักคุณธรรมของสังคมนิยม (รัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน, 2561)

ระดับที่ 2 การสร้างอัตลักษณ์ผ่านนโยบายของแบบเรียนที่ปรากฏอยู่ในกฎหมายการศึกษา เกี่ยวกับกฎหมายแห่งชาติและกฎหมายตัวอักษรของจีน รัฐใช้วิธีการตรวจสอบและอนุมัติแบบเรียน โดยการกำหนดจากฝ่ายบริหารการศึกษาของสภาแห่งรัฐ แบบเรียนที่ไม่ได้รับการรับรองอาจไม่ได้รับการเลือกและเผยแพร่ (Ministry of Education of China, 1995)

ระดับที่ 3 การสร้างอัตลักษณ์ผ่านนโยบายของแบบเรียนที่เกี่ยวกับมาตรฐานในการคัดเลือกแบบเรียน เกี่ยวกับการเขียนตำราประกอบการสอนในรายวิชาแบบเรียนสร้างเสริมลักษณะนิสัยต้องตามหลักสูตรวิชาสร้างเสริมลักษณะนิสัยการศึกษาภาคบังคับ หน่วยงานการศึกษาระดับมณฑลเลือกแบบเรียนของมณฑลตามสภาพจริงของท้องถิ่นแบบเรียน คณะกรรมการคัดเลือกแบบเรียนต้องประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญด้านแบบเรียนหลักสูตร ครูและบุคลากรด้านการวิจัย ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน (Ministry of Education of China, 2006)

การสร้างอัตลักษณ์ผ่านนโยบายของแบบเรียน โดยใช้นโยบายกำหนดแนวคิดพื้นฐานและเนื้อหาของแบบเรียนเพื่อสร้างอัตลักษณ์จีน

3.2 กระบวนการสร้างอัตลักษณ์ผ่านแผนการพัฒนาศึกษาของจีน

การพัฒนาศึกษาของจีน แบ่งเป็น 2 ส่วน ส่วนแรก คือ การกำหนดแผนการพัฒนา ส่วนที่ 2 คือ การดำเนินการแผนพัฒนา ซึ่งการสร้างอัตลักษณ์ผ่านแผนการพัฒนาศึกษาของจีนมี 2 ส่วน ดังต่อไปนี้

ส่วนแรก เกี่ยวกับการศึกษาภาคบังคับ แผนพัฒนาศึกษาระยะยาวที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาภาคบังคับ รวบรวมและปรับปรุงระดับการศึกษาภาคบังคับ 9 ปี ส่งเสริมการพัฒนาศึกษาภาคบังคับอย่างสมดุล ผู้ปกครองควรกำหนดแนวความคิดทางการศึกษาที่ถูกต้อง หลีกเลี่ยงการศึกษาทางวิทยาศาสตร์ ปฏิเสธสิ่งผิดๆ ของบุตรหลาน การแลกเปลี่ยนระหว่างประเทศและความร่วมมือด้านการศึกษา

ส่วนที่ 2 เกี่ยวกับวิธีการดำเนินการ กำหนดเป้าหมายและงานให้ชัดเจน ดำเนินการแบ่งส่วนความรับผิดชอบ การดำเนินการตามแผนพัฒนาศึกษาระยะยาว เป็นหน้าที่สำคัญของคณะกรรมการพรรคและรัฐบาลทุกระดับ ทุกภูมิภาคและหน่วยงานต้องอยู่ภายใต้การนำที่เป็นเอกภาพของรัฐบาลกลาง การแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบตามแผนพัฒนาศึกษาระยะยาว ร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อร่วมกันทำงานที่ดีในการนำไปปฏิบัติ

3.3 กระบวนการสร้างอัตลักษณ์ผ่านมาตรฐานหลักสูตร

ก่อนกำหนดมาตรฐานหลักสูตรวิชาสร้างเสริมลักษณะนิสัย จะต้องสร้างพื้นที่ความหมายของหลักสูตรวิชาสร้างเสริมลักษณะนิสัย ซึ่งการสร้างอัตลักษณ์ผ่านมาตรฐานหลักสูตรวิชาสร้างเสริมลักษณะนิสัยมี 2 ระดับดังต่อไปนี้

ระดับแรก กำหนดความหมายของหลักสูตรสร้างเสริมลักษณะนิสัย

ความหมายทางคุณธรรม คุณธรรมเป็นลักษณะอุดมการณ์ทางสังคม คุณธรรมมี 3 ด้าน คือ (1) คุณภาพทางอุดมการณ์ ความคิดที่เรียกว่าเป็นหน้าที่ของจิตใจ คือภาพสะท้อนของโลกภายนอก มันมีอยู่ในตัวเราและเกิดจากผลของสิ่งต่างๆ มันเป็นภาพสะท้อนของการดำรงอยู่ทางสังคมในจิตใจของผู้คน คุณภาพทางอุดมการณ์รวมถึงองค์ประกอบต่างๆ เช่น ทศณคติต่อโลก ทศณคติต่อ

ชีวิตและทัศนคติต่อคุณค่า (2) คุณภาพทางการเมือง เป็นความหมายที่สำคัญของลักษณะทางอุดมการณ์ มนุษย์เป็นสัตว์ที่อยู่รวมกันและสามารถดำรงอยู่ได้อย่างอิสระต่อเมื่ออยู่ร่วมกัน วิถีชีวิตชุมชนของมนุษย์จะก่อให้เกิดการจัดการที่จำเป็นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ซึ่งเกี่ยวข้องกับการกระจายอำนาจและผลประโยชน์ในสังคมที่เกี่ยวข้อง ดังนั้นสังคมมนุษย์จึงเกิดความสัมพันธ์ทางการเมืองที่แน่นอน (3) คุณภาพทางศีลธรรม หมายถึง การรวมกันของหลักการและบรรทัดฐานศีลธรรมทางสังคมบางประการ (Ministry of Education of China, 2011 : 1-6)

การปลูกฝังลักษณะทางคุณธรรม การศึกษาคุณภาพทางจิตวิทยาเป็นข้อกำหนดที่หลีกเลี่ยงไม่ได้สำหรับการเติบโตที่ดีของนักเรียนและเป็นข้อกำหนดที่หลีกเลี่ยงไม่ได้สำหรับการปฏิบัติตามนโยบายการศึกษาของพรรค คุณธรรมสะท้อนและปรับความสัมพันธ์ความสนใจที่แท้จริงของผู้คน อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมความสัมพันธ์ของตนเองกับส่วนรวม ปรับตัวเข้ากับการพัฒนาและความก้าวหน้าของสังคม มีความรับผิดชอบต่อสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ รับผิดชอบต่อสังคม รับผิดชอบต่อสุขภาพของประชาชน

ระดับที่ 2 กำหนดมาตรฐานหลักสูตรวิชาสร้างเสริมลักษณะนิสัยการศึกษาระดับภาคบังคับ

มาตรฐานหลักสูตรด้านอารมณ์ทัศนคติค่านิยม รักชีวิต ความนับถือตนเอง ความมั่นใจในตนเอง การมองโลกในแง่ดีและความมุ่งมั่น ใกล้ชิดกับธรรมชาติ การดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม รู้จักใช้สิ่งแวดล้อมอย่างประหยัดและห่วงใยทรัพยากร ให้ความสำคัญกับบิดามารดา เคารพคนอื่น ช่วยเหลือผู้อื่น มีความซื่อสัตย์และเชื่อถือได้ รักการทำงาน เน้นการปฏิบัติ เคารพกฎหมายและมีความยุติธรรม รักสังคมส่วนรวม มีความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน รักสังคมนิยม (Ministry of Education of China, 2011 : 1-6)

มาตรฐานหลักสูตรด้านวัตถุประสงค์ ช่วงมัธยมเป็นช่วงเวลาที่สำคัญในการสร้างบุคลิกภาพของนักเรียน เป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งในการเสริมสร้างการศึกษาด้านคุณธรรมของนักเรียน ไม่เพียงแต่รับผิดชอบในการปลูกฝังทัศนคติและค่านิยมทางอารมณ์ที่ถูกต้องให้นักเรียน แต่ยังมีความรับผิดชอบที่สำคัญในการสร้างบุคลิกภาพที่ดีของนักเรียน

3.4 กระบวนการสร้างอัตลักษณ์ผ่านการดำเนินการเรียนการสอน

การเรียนการสอนวิชาสร้างเสริมลักษณะนิสัย มีความสำคัญมากต่อการสร้างอัตลักษณ์ และครูมีบทบาทหน้าที่ปลูกฝังอัตลักษณ์ด้วยวิธีการต่อยอดความคิด การเรียนการสอนต้องใช้มาตรฐานหลักสูตรเป็นหลัก ปลูกฝังความคิด สร้างห้องเรียนที่มีชีวิตเหมือนจริง วางแผนการพัฒนาหลักสูตรและต่อยอดความรู้ให้นักเรียน ซึ่งการสร้างอัตลักษณ์ผ่านการสอนวิชาสร้างเสริมลักษณะนิสัยด้วยวิธีการต่อยอดความคิดมี 5 ระดับดังต่อไปนี้

ระดับแรก ใช้มาตรฐานหลักสูตรวิชาสร้างเสริมลักษณะนิสัยของโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นเป็นอุดมการณ์แนวทางหลัก ความคิดที่สำคัญของลัทธิมาร์ก ลัทธิเหมา ทฤษฎีเต๋าเสี่ยวผิงและความคิด “สามตัวแทน” เป็นแนวทางของการออกแบบแบบเรียนเพื่อเป็นแนวทางในการสอนวิชาสร้างเสริมลักษณะนิสัยของโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น

ระดับที่ 2 การสอนวิชาสร้างเสริมลักษณะนิสัยด้วยวิธีการปลูกฝังความคิดในแบบเรียน วิธีปลูกฝังอัตลักษณ์ไว้ในวิชาสร้างเสริมลักษณะนิสัย ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เน้นการศึกษาการเติบโตโดยการปลูกฝังความสนใจในการเรียนรู้ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เนื้อหาการเรียนรู้จะลึกมากขึ้นและปลูกฝังเพื่อสร้างค่านิยมของนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 นักเรียนจะได้พัฒนาความรู้เชิงทฤษฎีและความรู้สึกรักชาติ พยายามกำหนดสามทัศนคติที่ถูกต้อง คือ ทัศนคติต่อโลก ทัศนคติต่อชีวิตและทัศนคติต่อคุณค่า

ปลูกฝังความคิด มี 3 ด้าน คือ (1) ปลูกฝังอัตลักษณ์ทางการเมือง (2) ปลูกฝังความตระหนักในหลักนิติธรรม (3) ปลูกฝังการมีส่วนร่วมของประชาชน

ระดับที่ 3 ใช้วิธีสร้างห้องเรียนที่มีชีวิตเหมือนจริง การสอนในห้องเรียนต้องมีแนวคิดใหม่ สร้างห้องเรียนที่มีชีวิตเหมือนจริง สร้างสถานการณ์การสอนที่มีชีวิตเหมือนจริง เพื่อปลูกจิตสำนึกส่วนตัวของนักเรียนในการสอนในชั้นเรียน

ระดับที่ 4 วางแผนการพัฒนานักเรียนสำหรับวิชาสร้างเสริมลักษณะนิสัยแบบเรียนมุ่งเน้นการปลูกฝังความสามารถของนักเรียนในการปรับตัวให้เข้ากับชีวิตใหม่ โดยมุ่งเน้นไปที่ความสัมพันธ์ส่วนรวมเพื่อสังคมทำให้นักเรียนเรียนรู้ที่จะรับผิดชอบต่อตนเองต่อประเทศและสังคม

ระดับที่ 5 วิธีการต่อยอดความรู้ ในแบบเรียนสร้างเสริมลักษณะนิสัย มีการปฏิบัติด้านตัวตน ด้านปฏิบัติต่อผู้อื่นและปฏิบัติต่อสังคม ซึ่งใช้วาดภาพประกอบความรู้เกี่ยวกับคำขวัญจีนจากแบบเรียน (สุภาพร คงศิริรัตน์, 2548 : 78-79) ต่อยอดความรู้ มี 3 ด้าน ดังต่อไปนี้

ด้านที่ 1 ต่อยอดความรู้ด้านการปฏิบัติตน

วิเคราะห์เรื่องการรักชีวิต ใช้วิธีการสอนที่ยึดหยุ่นภายใต้เทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัย ให้นักเรียนดูวิดีโอเกี่ยวกับการช่วยเหลือเด็กคนหนึ่งที่อยู่ในเหตุการณ์ระเบิดของก๊าซในเหมือง ดังนั้นให้นักเรียนเกิดความเข้าใจกับการไม่ยอมทิ้งชีวิต

永不放弃生的希望

生命的渴望

两名矿工到井下检修，不料突遇矿井塌方，被困井下。他们在井下仔细搜寻，也没找到出路。身陷绝境的他们并没有因此放弃生的希望。他们在井下互相打气，互相勉励：“现在我们能做的就是利用一切机会等待外面的救援。只要有信心，我们一定能活着出去。没有吃的，没有喝的，我们都不怕，怕的是我们自己没有信念。只要坚持下去，我一定有希望。”

求生的渴望、顽强的毅力挑战着生理的极限……九天八夜后，他们终于获

救了。他们创造了生命的奇迹。

□ 这两名矿工是如何创造生命奇迹的？

ภาพที่ 2 เหตุการณ์ระเบิดของก๊าซในเหมือง

ที่มา : แบบเรียนสร้างเสริมลักษณะนิสัยของจีน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ภาคเรียนที่ 1 (2551:29)

ด้านที่ 2 ต่อยอดความรู้ด้านการปฏิบัติต่อผู้อื่น

วิเคราะห์เรื่องการคบค้าสมาคม โดยใช้วาดภาพประกอบความรู้ที่เป็นกรบ้านของนักเรียนขณะเรียนแบบเรียนสร้างเสริมลักษณะนิสัย ใช้ภาษาจีนโบราณที่มีชื่อเสียงอยู่ใกล้กับชีวิตจริงและง่ายขึ้นสำหรับนักเรียนที่จะเข้าใจ เช่น เรื่องโบราณที่มีชื่อเสียงกล่าวว่า ร่วมใจกันจะสามารถย้ายภูเขาให้ซานได้และเรื่อง คนที่ไม่เก่งสามคน เท่ากับขงเบ้งหนึ่งคน คือร่วมใจกันสู้

ภาพที่ 3 วาดภาพประกอบความรู้เกี่ยวกับคำขวัญจีน เคารพอาวุโส เมตตาผู้เยาว์
ที่มา : การบ้านของนักเรียน วิชาสร้างเสริมลักษณะนิสัย(ถ่ายเมื่อวันที่ 13 เมษายน 2562)

คำขวัญเคารพอาวุโส เมตตาผู้เยาว์ (ภาษาจีนเรียกว่า Zun lao ai you 尊老爱幼) ที่ปรากฏในแบบเรียนสร้างเสริมลักษณะนิสัยระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ความหมายคือ เคารพอาวุโส เมตตาผู้เยาว์ เกิดเป็นขนบธรรมเนียมที่ชาวจีนอบรมสั่งสอนกันมา ดังคำกล่าวที่ว่า การปฏิบัติต่อผู้ใหญ่ในวันนี้เปรียบเสมือนการปฏิบัติต่อตนเองในวันหน้านั่นเอง

ด้านที่ 3 ตอกย้ำความรู้ด้านการปฏิบัติต่อสังคม

วิเคราะห์เรื่องการเข้าสู่วัฒนธรรมโลก ใช้วิธีจัดกิจกรรมการสอนภาคปฏิบัติ เพื่อขยายขอบเขตของนักเรียน จัดให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการฝึกฝนทางสังคมมากขึ้น ผสมผสานทฤษฎีกับการฝึกฝนและประยุกต์ใช้ความรู้ในการเรียนรู้ในชั้นเรียนเพื่อฝึกฝน ให้นักเรียนค้นหาข้อมูลทางออนไลน์ ดำรวจด้วยตัวเองและถ่ายภาพเกี่ยวกับมรดกโลกที่ใกล้ตัว เพื่อสัมผัสกับการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมของประเทศต่างๆ ในโลกวัฒนธรรมจีน

节日是传统的庆祝或祭祀的日子。

○ 我们中华民族最隆重、热烈的节日有哪些？它们是怎么来的？在这些节日中，有哪些传统的食品？

节日名称	来 历	传统食品
春 节		
中秋节		
.....		

 喜迎春节

 中秋赏“月”

○ 不同国家和民族，通常有自己独特的节日，反映着不同的文化传统。请你列举其他国家和民族的传统节日，并尝试说出这些节日所表达的文化内涵。

ภาพที่ 4 เรื่องการเข้าสู่วัฒนธรรมโลก

ที่มา : แบบเรียนสร้างเสริมลักษณะนิสัยของจีน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
ภาคเรียนที่ 1(2551:56)

วิเคราะห์การรักชาติจีนและวิเคราะห์การรักชาติพันธุ์จีน โดยใช้วาดภาพประกอบความรู้ที่เป็นการบ้านของนักเรียนขณะเรียนแบบเรียนสร้างเสริมลักษณะนิสัย

ภาพที่ 5 วาดภาพประกอบความรู้เกี่ยวกับคำขวัญจีน รักประเทศจีน รักมาตุภูมิ

ที่มา : การบ้านของนักเรียน วิชาสร้างเสริมลักษณะนิสัย(ถ่ายเมื่อวันที่ 14 เมษายน 2562)

คำขวัญ รักประเทศจีน รักมาตุภูมิ (ภาษาจีนเรียกว่า Ai wo zhong hua, re ai zu guo 爱我中华 热爱祖国) ที่ปรากฏในแบบเรียนสร้างเสริมลักษณะนิสัย ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ความหมายคือ รักประเทศจีน รักมาตุภูมิ

ภาพที่ 6 วาดภาพประกอบความรู้เกี่ยวกับคำขวัญจีน ความเป็นเอกภาพแห่งชาติ
 ที่มา : การบ้านของนักเรียน วิชาสร้างเสริมลักษณะนิสัย(ถ่ายเมื่อวันที่ 16 เมษายน 2562)

คำขวัญ ความเป็นเอกภาพแห่งชาติ(ภาษาจีนเรียกว่า Min zu da tuan jie 民族团结 ความหมาย คือ รักชาติพันธุ์ ให้ทั้ง 56 ชนชาติมีความปรองดองกัน) ที่ปรากฏในแบบเรียนสร้างเสริมลักษณะนิสัยระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ความหมาย คือ ความเป็นเอกภาพแห่งชาติ

3.5 กระบวนการสร้างอัตลักษณ์ผ่านการปฏิบัติค่านิยมหลักสังคมนิยมจากแบบเรียน

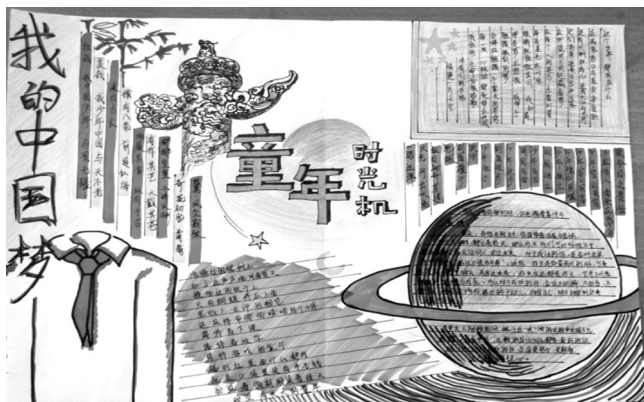
ในแบบเรียนสร้างเสริมลักษณะนิสัยระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เน้นเนื้อหา ค่านิยมหลักสังคมนิยม จะมีคำขวัญปรากฏในแบบเรียน คือ ค่านิยมหลักสังคมนิยม (ภาษาจีนเรียกว่า She hui zhu yi he xin jia zhi guan 社会主义核心价值观)

การบูรณาการการสอนเชิงอุดมคติและคุณธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ตามค่านิยมหลักสังคมนิยม ในฐานะผู้สร้างอนาคตของประเทศ ได้รวมค่านิยมหลักสังคมนิยมในการสอนบทเรียนเกี่ยวกับอุดมการณ์และคุณธรรมในโรงเรียนมัธยมต้น เมื่อค่านิยมเริ่มก่อตัวขึ้น คุณสมบัติเชิงอุดมการณ์และศีลธรรม

กำลังพัฒนาอย่างรวดเร็ว สร้างค่านิยมและมุมมองที่ถูกต้องเกี่ยวกับชีวิต การปฏิบัติ ค่านิยมหลักสังคมนิยม ต้องรวมระบบค่านิยมหลักสังคมนิยมเข้ากับแบบเรียน บูรณาการค่านิยมหลักสังคมนิยม วางแผนการสร้างคุณค่าทางสังคมนิยม ยกย่องระดับ ความเป็นมืออาชีพ สร้างแนวคิดของความซื่อสัตย์และฝึกฝนค่านิยมหลักสังคมนิยม ซึ่งการสร้างอัตลักษณ์การปฏิบัติค่านิยมหลักสังคมนิยมจากแบบเรียนมี 6 ระดับ ดังต่อไปนี้

ระดับแรก ใช้วิธีการรวมระบบค่านิยมหลักสังคมนิยมเข้ากับการสอนวิชาสร้าง เสริมลักษณะนิสัย

การรวมระบบค่านิยมหลักสังคมนิยมเข้ากับมาตรฐานหลักสูตรของอุดมการณ์ และศีลธรรม เพื่อค้นหาประเด็นหลักของการสอน สร้างห้องเรียนที่มีประสิทธิภาพ และให้บทบาทของห้องเรียนอุดมการณ์และคุณธรรมเป็นตำแหน่งหลักของการศึกษา ในระบบค่านิยมหลักสังคมนิยม เชื่อมโยงทฤษฎีกับการฝึกฝนเพื่อชี้ให้นักเรียนอย่าง ถูกต้อง ความจริงมาจากการฝึกฝนเป็นเกณฑ์สำหรับการทดสอบความจริงเพียง อย่างเดียว แผนการดำเนินงานด้านการปลูกฝังและฝึกฝนค่านิยมหลักสังคมนิยมเพื่อ เสริมสร้างการศึกษาด้านคุณธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น จะดำเนินการโดย คณะกรรมการกลางของพรรคคอมมิวนิสต์จีน การเป็นผู้นำการศึกษาด้านคุณธรรม ในชั้นมัธยมศึกษาในยุคใหม่ด้วยค่านิยมหลักสังคมนิยม การปฏิรูปหลักสูตรที่ ลึกซึ้งขึ้น ปรับแต่งและนำค่านิยมหลักสังคมนิยมมาใช้ในการสอนในชั้นเรียน เสริมสร้างการศึกษาความรักชาติ ปลูกฝังและฝึกฝนค่านิยมหลักสังคมนิยมใน ชุดกิจกรรม “ความฝันจีน” (โครงการของรัฐบาล) ดำเนินกิจกรรมการศึกษาที่หลากหลายตามธีม มุ่งเน้นไปที่ “ความฝันจีน” และค่านิยมหลักสังคมนิยม (Guixian Wang, 2016 : 35-38)

ภาพที่ 7 วาดภาพประกอบความรู้เกี่ยวกับคำขวัญจีน ความฝันจีน
ที่มา : การบ้านของนักเรียน วิชาสร้างเสริมลักษณะนิสัย (ถ่ายเมื่อวันที่ 18 เมษายน 2562)

คำขวัญ ความฝันจีน(ภาษาจีนเรียกว่า Zhong guo meng 中国梦) ที่ปรากฏ
ในแบบเรียนสร้างเสริมลักษณะนิสัยระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ความหมายคือ
ความฝันจีน

ระดับที่ 2 ใช้วิธีการบูรณาการค่านิยมหลักสังคมนิยม

แบบเรียนเชิงอุดมการณ์และศีลธรรมของโรงเรียนมัธยมซึ่งเป็นค่านิยมหลัก
เจาะเนื้อหาค่านิยมหลักสังคมนิยม สอนเชิงอุดมการณ์และศีลธรรม สำคัญ
ของค่านิยมหลักเป็นแนวทางในการสร้างค่านิยมของนักเรียนอย่างถูกต้อง เพิ่มความ
สำคัญในการปฏิบัติทางสังคมและฝึกฝนระบบค่านิยมหลักสังคมนิยม จุดประสงค์
ของการผสมผสานค่านิยมหลักสังคมนิยมคือการทำให้คนหนุ่มสาวกลายเป็น
ผู้ปฏิบัติงานของค่านิยมหลักสังคมนิยมมากขึ้น

ระดับที่ 3 วางแผนการสร้างคุณค่าทางสังคมนิยม

เพื่อบูรณาการความเป็นจริงทางอุดมการณ์ของครูและนักเรียนในโรงเรียน
อย่างใกล้ชิดและดำเนินกิจกรรมการศึกษาต่อไปในลักษณะที่ครอบคลุมในเชิงลึก
ตามค่านิยมหลักสังคมนิยม

ระดับที่ 4 ยกระดับความเป็นมืออาชีพ

การศึกษาด้านจิตสำนึกแห่งชาติทำให้นักเรียนตั้งแต่อายุน้อยสามารถสร้างสำนึกในพันธกิจและความรับผิดชอบอันยิ่งใหญ่ เสริมสร้างการศึกษาด้านคุณธรรมของครูดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ควบคู่ไปกับคุณธรรมจริยธรรมของครู และปรับปรุงความเป็นมืออาชีพ ทำกิจกรรมการอ่านและการเรียนรู้ มีการประชุมผู้ปกครองเพื่อดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ

ระดับที่ 5 สร้างแนวคิดของความซื่อสัตย์

การจัดการประชุม ทำให้นักเรียนสามารถเข้าใจคุณค่าของความซื่อสัตย์ผ่านการประชุมในชั้นเรียน ทำกิจกรรมสร้างความตระหนักรู้ด้านสิ่งแวดล้อมให้กับนักเรียน นักเรียนเข้าใจในเรื่องของมารยาทและสอนให้รู้จักการให้เกียรติต่อผู้อื่น

ระดับที่ 6 ฝึกฝนค่านิยมหลักสังคมนิยม

ฝึกฝนค่านิยมหลักสังคมนิยมต้องบูรณาการอย่างใกล้ชิดกับความรักชาติ การรวมกลุ่มและสังคมนิยม ต้องบูรณาการอย่างใกล้ชิดกับการปลูกฝังและการสร้างโลกทัศน์ มุมมองต่อชีวิตและค่านิยมที่ถูกต้อง จะต้องผสมผสานอย่างใกล้ชิดกับการสร้างอารยธรรมทาง อารยธรรมทางการเมืองและอารยธรรมทางจิตวิญญาณ ต้องบูรณาการอย่างใกล้ชิดกับการปลูกฝังและส่งเสริมจิตวิญญาณของชาติ โดยมีความรักชาติเป็นแกนกลาง ต้องบูรณาการอย่างใกล้ชิดกับหลักนิติธรรม ต้องบูรณาการอย่างใกล้ชิดกับการส่งเสริมการสร้างอุดมการณ์และศีลธรรมของพลเมือง การส่งเสริมบรรยากาศทางสังคมที่ดี

สรุปผลและอภิปรายผลการวิจัย

จากการนำเสนอข้อมูล การศึกษาและการวิเคราะห์ถึงอัตลักษณ์เงินจากแบบเรียนสร้างเสริมลักษณะนิสัยมัธยมตอนต้นของประเทศจีน สามารถสรุปให้เห็นได้ว่า อัตลักษณ์เงินถูกสร้างขึ้นมาจากแบบเรียนสร้างเสริมลักษณะนิสัยมัธยมตอนต้นของจีน

การสร้างอัตลักษณ์เงินต้องวิเคราะห์จากนโยบายระดับชาติ มาตรฐานหลักสูตรวิชาสร้างเสริมลักษณะนิสัย ครูสอนวิชาสร้างเสริมลักษณะนิสัย การเรียนการสอนวิชาสร้างเสริมลักษณะนิสัย วิเคราะห์เนื้อหาหลักของบทเรียนวิชาสร้างเสริม

ลักษณะนิสัย วิชาสร้างเสริมลักษณะนิสัยมีมาตรฐานหลักสูตรที่ชัดเจน มีการจัดตั้งหลักสูตรวิชาสร้างเสริมลักษณะนิสัยเป็นสัญญาฉบับบอกถึงลักษณะสังคมนิยมของการศึกษาในโรงเรียน ช่วยให้นักเรียนค่อย ๆ พัฒนาคุณสมบัติทางจิตใจและศีลธรรมที่ดี พัฒนานิสัยในการปฏิบัติตามระเบียบวินัย กฎหมาย เสริมสร้างความเชื่อในความรักชาติ สร้างมุมมองโลกที่ถูกต้อง มุมมองเกี่ยวกับชีวิตและค่านิยมที่ถูกต้อง เน้นคุณค่าพื้นฐานของการเรียนรู้ที่จะเป็นคนเรียนรู้จะทำสิ่งต่าง ๆ เรียนรู้ที่จะร่วมมือ และใช้ความเคารพ ความเอาใจใส่และความรับผิดชอบ การสร้างอัตลักษณ์ของชาติจีน ถูกสร้างขึ้นบนพื้นฐานทางประวัติศาสตร์และถือเป็นเนื้อหาหลักของจิตสำนึกของชุมชนประเทศจีน การสร้างอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมดั้งเดิมของจีน อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมมีผลอย่างมากต่อบุคคลสังคมประเทศชาติ ความมั่นคงและความเจริญรุ่งเรืองของประเทศจีนจะไม่มีรากฐานของการสนับสนุนที่เป็นระบบทุนนิยม สำหรับประเทศจีนเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชาวจีนไม่เพียงแต่เป็นรากฐานของชีวิตเท่านั้น แต่ยังรวมถึงรากฐานทางจิตวิทยาทางวัฒนธรรม เพื่อให้ตระหนักถึงความฝันของชาวจีนเกี่ยวกับการฟื้นฟูที่ยิ่งใหญ่ของประเทศจีน การก้าวไปสู่เส้นทางแห่งการปฏิรูปการเปิดกว้างและดำเนินไปในอนาคต (Bin Zuo & Fangfang Wen, 2017 : 176-178) สังคมและวัฒนธรรมจีนเปิดกว้าง การปฏิรูปและการเปิดประเทศจีนอยู่ในขั้นตอนของความทันสมัยที่รวมเข้ากับโลกาภิวัตน์ อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมในโลกาภิวัตน์เป็นกระบวนการที่หลากหลาย แม้ว่าความทันสมัยของวัฒนธรรมจีนจะได้รับอิทธิพลจากวัฒนธรรมตะวันตก แต่สิ่งที่สร้างขึ้นคือความทันสมัยที่มีลักษณะเฉพาะของจีน ความทันสมัยของวัฒนธรรมจีนมีจิตวิญญาณของการรวมกลุ่มแต่ให้ความสำคัญกับการมองข้ามความเป็นปัจเจกแบบตะวันตกมากกว่า ส่งเสริมการผสมผสานอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของจีน ประเทศส่วนใหญ่ในโลกมีความหลากหลายทางชาติพันธุ์และหลายวัฒนธรรม ความเป็นจีนในวิชาสร้างเสริมลักษณะนิสัยต่อเมื่อชาวจีนระบุว่าตนความเป็นจีนเท่านั้นที่สามารถระบุตัวตนด้วยวัฒนธรรมจีนได้อย่างลึกซึ้ง สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นการระบุตัวตนของความเป็นจีนมีความสำคัญมาก เมื่อนักเรียนมีความเข้าใจอย่างลึกซึ้งเกี่ยวกับค่านิยมหลักสังคมนิยมในแบบเรียนสร้างเสริมลักษณะนิสัย นักเรียนจะสามารถรักษาอัตลักษณ์ความเป็นจีนได้ การสร้างอัตลักษณ์ชาติพันธุ์จีน ปรากฏการณ์แห่ง

อัตลักษณ์มีมาตั้งแต่สมัยโบราณชนเผ่ามีความโดดเด่น การสืบทอดประเพณีทางศิลปวัฒนธรรมอันดั่งามของประเทศจีนในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นเป็นเงื่อนไขสำคัญสำหรับการเติบโตที่ดีของแต่ละบุคคล การจัดเตรียมอัตลักษณ์ของชนเผ่าน้อยในเชิงสถาบันรับรองสิทธิของชนเผ่าน้อยกำหนดอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์และอัตลักษณ์ประจำชาติของชนเผ่าน้อย เอื้อต่อเอกภาพแห่งชาติและเสถียรภาพทางสังคม ซึ่งสอดคล้องกับพัฒนาการทางสังคมของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ในจีน นโยบายการศึกษาและมาตรฐานหลักสูตรวิชาสร้างเสริมลักษณะนิสัยยุคประชาชนสี่จีนผิง มีกำหนดไว้ให้กรรมการออกแบบเรียนเป็นแนวทางหลัก ซึ่งมีผลกระทบต่ออัตลักษณ์จีนอย่างมาก

ข้อเสนอแนะ

ในอนาคตควรศึกษาอัตลักษณ์ท้องถิ่นและศึกษาเกี่ยวกับอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์จีน นำอัตลักษณ์มาศึกษาร่วมกับวาทกรรมในสังคมจีนที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม การศึกษาอัตลักษณ์จีน นอกจากศึกษาแบบเรียนยังต้องศึกษาคุณธรรมทางสังคมสารสนเทศเพิ่มเติม

เอกสารอ้างอิง

- สุภาพร คงศิริรัตน์. (2548). อัตลักษณ์และวิธีการสร้างอัตลักษณ์ของลาวจากวรรณกรรมแบบเรียน, วารสารมนุษยศาสตร์. 2(2), 76 - 87.
- อภิญาญา เฟื่องฟูสกุล. (2546). อัตลักษณ์= Identity : การทบทวนทฤษฎีและกรอบแนวคิด. กรุงเทพฯ : คณะกรรมการสภาวิจัยแห่งชาติสาขาสังคมวิทยาศาสตร์ สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
- Bin Z., & Fangfang W. (2017). Cultural Identity of Contemporary Chinese People, Bulletin of Chinese Academy of Sciences. 32(2), 175 - 187.
- Guixian, W. (2016). Research on the Relationship between Chinese Dream and Core Socialist Values, Studies on Core Socialist Values. 2(3), 35-42.

- Gungwu, W. (1993). Greater China and the Chinese Overseas, *The China Quarterly*. 136(30), 926 – 948.
- Ministry of Education of China. (1993). Teachers Law of the People's Republic of China. China: Xinhua News Agency. Retrieved March 10, 2020, from: http://www.moe.gov.cn/s78/A02/zfs__left/s5911/moe_619/tnull_1314.html.
- Ministry of Education of China. (1995). Education Law of the People's Republic of China. China: Xinhua News Agency. Retrieved March 10, 2020, from: http://www.moe.gov.cn/s78/A02/zfs__left/s5911/moe_619/201512/t20151228_226193.html.
- Ministry of Education of China. (2006). Compulsory Education Law of the People's Republic of China. China: Xinhua News Agency. Retrieved March 10, 2020, from: http://www.moe.gov.cn/s78/A02/zfs__left/s5911/moe_619/201001/t20100129_15687.html.
- Ministry of Education of China. (2011). the standard course of moral lesson textbook. Peking Normal University Press.
- National Bureau of Statistics of China. (2010). Sixth National Population Census of the People's Republic of China. China: National Bureau of Statistics of China. Retrieved March 12, 2020, from: <http://www.stats.gov.cn/tjsj/pcsj/rkpc/6rp/indexch.htm>.
- People's Daily. (2002). Three Representatives. China: People's Daily Online. Retrieved March 11, 2020, from: <http://cpc.people.com.cn/GB/64156/64157/4418474.html>.
- Skinner, G. William. (1975). Chinese Society in Thailand: an Analytical History. Ithaca, New York: Cornell University Press.
- Stryker, S., & Burke, P. J. (2000). The past, present, and future of an identity theory, *Social Psychology Quarterly*. 63(4), 284 – 297.

- The central government of China. (2018). Constitution of the People's Republic of China. China: Xinhua News Agency. Retrieved March 10, 2020, from: http://www.gov.cn/guoqing/2018-03/22/content_5276318.htm.
- The textbook research center and the textbook research center for moral lesson. (2008). Junior high school education moral lesson textbook. People's Education Press.
- Wei G., & Mengmeng Y. (2020). Unified Textbooks and National Identity: A Content Analysis Study on National Identity Education in the Unified Textbooks of Morality and Rule of Law for Junior High School, *Journal of Educational Studies*. 33(3), 34 – 43.

วารสาร
อินทนิลทักษิณสาร

วารสารอินทนิลทักษิณสาร มหาวิทยาลัยทักษิณ
INTHANINTHAKSIN JOURNAL Thaksin University

วารสารอินทนิลทักษิณสาร มหาวิทยาลัยทักษิณ

การเตรียมต้นฉบับ (Article Preparation Guidelines)

1. ข้อกำหนดทั่วไป

- 1.1 เป็นบทความภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษ
- 1.2 เว้นขอบด้านบน/ขอบด้านซ้าย 1.5 นิ้ว เว้นขอบด้านล่าง/ขอบด้านขวา 1 นิ้ว
- 1.3 ต้นฉบับต้องพิมพ์บนกระดาษขาว ขนาด A4 พิมพ์หน้าเดียว ใส่เลขกำกับหน้าทุกหน้า พิมพ์ด้วยคอมพิวเตอร์โปรแกรม Microsoft Word ใช้แบบอักษร TH SarabunPSK รายละเอียดขนาดตัวอักษรดังตารางข้างล่าง

ส่วนประกอบของบทความ	รูปแบบการพิมพ์	ขนาดตัวอักษร	ลักษณะตัวอักษร
ชื่อบทความ	กลางหน้ากระดาษ	18	ตัวหนา B
ชื่อผู้แต่ง	ชิดขวา	14	ตัวธรรมดา
บทคัดย่อ	ชิดซ้าย	16	หัวข้อตัวหนา
- ภาษาไทย			เนื้อหาตัวปกติ
- ภาษาอังกฤษ			
หัวข้อแบ่งตอน	ชิดซ้าย	16	ตัวหนา B
หัวข้อย่อย	ใช้หมายเลข	16	ตัวปกติ
เนื้อหาบทความ	-	16	ตัวปกติ
การเน้นความในบทความ	-	16	ตัวปกติ
ข้อความในตาราง	-	14	ตัวปกติ
เอกสารอ้างอิง	กลางหน้ากระดาษ	16	ตัวหนา B
ภาพประกอบ / คำอธิบาย ใต้ภาพ	กลางหน้ากระดาษ	14	ปกติ

- 1.4 ถ้ามีภาพประกอบ ควรเป็นภาพถ่ายขาว-ดำ ที่ชัดเจน
- 1.5 ถ้าเป็นภาพวาดลายเส้น ให้วาดบนกระดาษขาวโดยใช้หมึกดำให้สะอาดและลายเส้นคมชัด
- 1.6 ความยาวของเนื้อเรื่องภาพประกอบตารางและบทคัดย่อภาษาไทยและภาษาอังกฤษรวมเอกสารอ้างอิงไม่ควรเกิน 20 หน้า

2. ชื่อบทความ ต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ กำหนดให้ชื่อเรื่องหลักใช้ตัวอักษร ขนาด 18 ตัวเต็ม จัดวางไว้กึ่งกลางหน้า และชื่อเรื่องหลักที่เป็นภาษาอังกฤษ กำหนดให้ใช้ตัวพิมพ์ใหญ่ที่ตัวอักษรแรกของคำนาม คำกริยา คำขยาย โดยเว้นบรรทัด 1 บรรทัดจากชื่อเรื่องหลัก * **ไม่ต้องใส่เครื่องหมายมหัพภาคหรือจุด (.) หลังชื่อเรื่องภาษาอังกฤษ**

3. ชื่อผู้แต่ง สถาบัน และ อีเมล

3.1 กำหนดให้ชื่อผู้แต่ง สถาบัน และอีเมล อยู่ในตำแหน่งขีดขวาใต้ชื่อบทความภาษาอังกฤษ โดยชื่อภาษาไทยให้ใช้ตัวอักษร ขนาด 14 ตัวธรรมดา และชื่อภาษาอังกฤษใส่ในวงเล็บตามหลังภาษาไทย

3.2 ชิดเส้นใต้ชื่อผู้เขียนที่รับผิดชอบบทความ (corresponding authors) และใส่ * หลังเลขเชิงบรรทัดทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

3.3 ในกรณีบทความภาษาไทยใส่ชื่อผู้แต่ง สถาบัน และ ที่อยู่อีเมลทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษด้านล่างหน้าแรกของบทความ

3.4 เชิงบรรทัดของผู้เขียน ซึ่งประกอบด้วย (1) ตำแหน่งทางวิชาการ (2) คุณวุฒิ (3) สาขาวิชา/ภาควิชา (4) คณะ (5) สถาบัน (6) เมืองและ (7) อีเมลตามลำดับ หากมีผู้เขียนหลายคนให้เรียงตามลำดับคนละบรรทัด (ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ) ดังตัวอย่างข้างล่าง

3.5 บรรทัดล่างสุด เขียน *Corresponding author : E-mail address : และใส่ที่อยู่อีเมลของผู้เขียนหลัก

ตัวอย่างการเขียนตำแหน่งทางวิชาการและคุณวุฒิของผู้เขียน

เจ้าหน้าที่ (ใส่ชื่อตำแหน่งเป็นอังกฤษ) เช่น เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไปนักวิชาการ ช่างศิลป์	General Administration, Art Academician,
นักศึกษาระดับปริญญาตรี	Undergraduate Student, Bachelor of (ใส่ชื่อคุณวุฒิปริญญา) in (ใส่ชื่อสาขาวิชา),
นักศึกษาระดับปริญญาโท	Graduate Student, Master of (ใส่ชื่อคุณวุฒิ ปริญญา) in (ใส่ชื่อสาขาวิชา),
นักศึกษาระดับปริญญาเอก	Doctoral Student, Doctor of Philosophy Program in (ใส่ชื่อสาขาวิชา),
นักวิชาการอิสระ	Independent scholars,
อาจารย์	Lecturer,
อาจารย์ ดร.	Lecturer, Dr.,
ผู้ช่วยศาสตราจารย์	Asst. Prof.,
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.	Asst. Prof. Dr.,
รองศาสตราจารย์	Assoc. Prof.,
รองศาสตราจารย์ ดร.	Assoc. Prof. Dr.,
ศาสตราจารย์	Prof.,
ศาสตราจารย์ ดร.	Prof. Dr.,
บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของ วิทยานิพนธ์เรื่อง (ใส่ชื่อวิทยานิพนธ์)	This article submitted in partial of the thesisentitled“ (ชื่อวิทยานิพนธ์ภาษาอังกฤษ)”
บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของ ดุษฎีนิพนธ์เรื่อง (ใส่ชื่อวิทยานิพนธ์)	This article submitted in partial of the dissertation entitled “ (ชื่อดุษฎีนิพนธ์ภาษาอังกฤษ)”
บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัย เรื่อง (ใส่ชื่อวิทยานิพนธ์)	This article submitted in partial of the research project entitled “ (ชื่อโครงการวิจัยภาษาอังกฤษ)”

ตัวอย่าง

ชื่อไทย//นามสกุลไทย¹ (Name//Familyname)¹

ชื่อไทย//นามสกุลไทย² (Name//Familyname)²

ชื่อไทย//นามสกุลไทย³ (Name//Familyname)³

บทคัดย่อ

(เนื้อหา)

¹ตำแหน่งทางวิชาการ คุณวุฒิ สาขาวิชา/ภาควิชา คณะ สถาบัน อีเมล:

²ตำแหน่งทางวิชาการ คุณวุฒิ สาขาวิชา/ภาควิชา คณะ สถาบัน อีเมล:

³ตำแหน่งทางวิชาการ คุณวุฒิ สาขาวิชา/ภาควิชา คณะ สถาบัน อีเมล:

¹ตำแหน่งทางวิชาการ คุณวุฒิ สาขาวิชา/ภาควิชา คณะ สถาบัน อีเมล:

²ตำแหน่งทางวิชาการ คุณวุฒิ สาขาวิชา/ภาควิชา คณะ สถาบัน อีเมล:

³ตำแหน่งทางวิชาการ คุณวุฒิ สาขาวิชา/ภาควิชา คณะ สถาบัน อีเมล:

*Corresponding author : E-mail address :

เช่น

หากจำเป็นต้องใส่ "บทความที่เป็นส่วนหนึ่งของ..." ก็ให้เป็นลำดับที่ ¹ และชื่อผู้เขียนเป็นลำดับที่ ^{2, 3, 4}

¹อาจารย์, สาขาวิชานิเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ สงขลา 90000, อีเมล: xxx@xxx.com

²อาจารย์ ดร., สาขาวิชาภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ สงขลา 90000, อีเมล: xxx@xxx.com

³รองศาสตราจารย์, สาขาวิชาภาษาตะวันตก คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ สงขลา 90000, อีเมล: xxx@xxx.com

¹Lecturer, Communication Arts Section, Faculty of Humanities and Social Sciences, Thaksin University, Songkhla, 90000, Thailand, E-mail: xxx@xxx.com

²Lecturer, Dr., Oriental Languages Section, Faculty of Humanities and Social Sciences, Thaksin University, Songkhla, 90000, Thailand, E-mail: xxx@xxx.com

³Assoc. Prof., Western Languages Section, Faculty of Humanities and Social Sciences, Thaksin University, Songkhla, 90000, Thailand, E-mail: xxx@xxx.com

*Corresponding author : E-mail address :xxx@xxx.com

จำเป็นต้องใส่

*บทความภาษาอังกฤษใช้ E-mail : บทความภาษาไทยใช้ อีเมล : (ไม่มีตัวกรันต์)

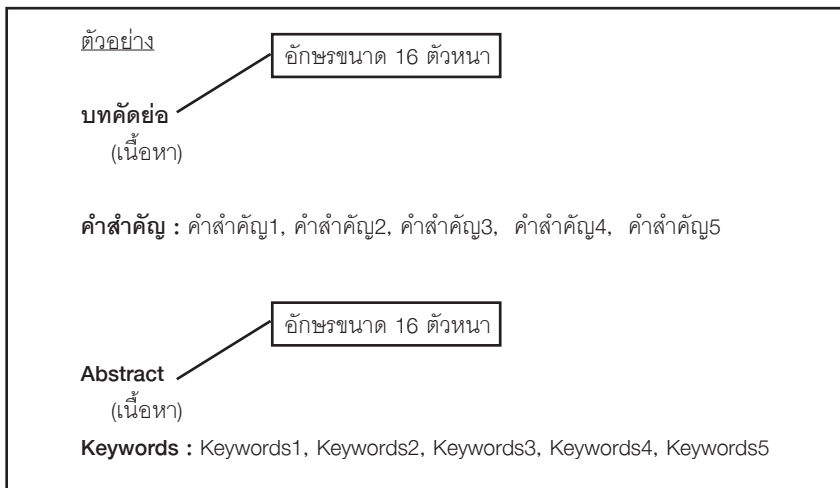
4. บทคัดย่อ

4.1 หัวเรื่องของ บทคัดย่อ ให้ใช้ตัวอักษรขนาด 16 ตัวหนา อยู่ในตำแหน่ง ซิดซ้ายและเนื้อหาของบทคัดย่อใช้อักษร ขนาด 16 ตัวปกติ ไม่ต้องเว้นบรรทัด ระหว่างหัวเรื่องและเนื้อหาบทคัดย่อ

4.2 บทความภาษาไทยต้องมีบทคัดย่อทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยใช้บทคัดย่อภาษาอังกฤษก่อนบทคัดย่อภาษาไทยและจำนวนคำไม่เกิน 200 คำ

4.3 บทความภาษาอังกฤษต้องมีบทคัดย่อภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยใช้บทคัดย่อภาษาไทยก่อนบทคัดย่อภาษาอังกฤษและจำนวนคำไม่เกิน 200 คำ

4.4 คำสำคัญท้ายบทคัดย่อให้ผู้เขียนกำหนดคำสำคัญ (Keywords) สำหรับ คำดัชนีเป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษไม่ควรเกิน 5 คำ โดยหัวเรื่องให้ใช้เป็นตัว อักษรขนาด 16 ตัวหนา แล้วตามด้วยคำสำคัญที่เป็นอักษรขนาด 16 ตัวปกติ และมี จำนวนคำสำคัญ ไม่เกิน 5 คำ ระหว่างคำสำคัญทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษต้อง ใส่เครื่องหมายจุลภาค (.) เว้นหลัง 1 ระยะ และไม่ต้องใส่เครื่องหมายมหัพภาคหรือ (.) หลังคำสำคัญคำสุดท้าย

5. หัวเรื่อง มีข้อกำหนดดังนี้

5.1 หัวเรื่องแบ่งตอนหรือหัวข้อหลัก เช่น บทนำ บทสรุป บรรณานุกรม กำหนดให้ใช้ตัวอักษร ขนาด 16 ตัวหนา ชิดขอบซ้าย และไม่ต้องเว้นบรรทัดหลังจาก หัวเรื่อง ไม่ต้องมีเลขกำกับ

5.2 หัวเรื่องย่อย กำหนดให้ใช้ตัวอักษรขนาด 16 ตัวหนา ชิดขอบซ้ายและ ไม่ต้องเว้นบรรทัดหลังจากหัวเรื่องแบ่งตอนให้หมายเลขกำกับ

ตัวอย่าง

บทนำ

(เนื้อหา)

บทสรุป

1. หัวข้อย่อย

(เนื้อหา)

6. เนื้อเรื่อง

ที่อยู่ภายใต้หัวเรื่องทุกลำดับให้ใช้ตัวอักษรขนาด 16 ตัวปกติ ไม่ต้องเว้น บรรทัดระหว่างย่อหน้าในหัวเรื่องเดียวกัน แต่ต้องเว้นบรรทัดระหว่างหัวข้อหลัก

7. ภาพและตาราง

7.1 รูปภาพ รูปเขียน แบบ แผนที่ หรือไดอะแกรม ให้ใช้คำว่า “ภาพ” ทั้งหมด หัวเรื่องของภาพใช้คำว่า “**ภาพที่**” (หมายเลขภาพ) โดยใช้เลขเดียวตามด้วย ชื่อภาพ (ชื่อภาพไม่ต้องนำด้วยคำว่า “แสดง”) ด้วยตัวอักษรขนาด 14 ตัวเอียง ปกติตำแหน่งใต้ภาพและเขียนที่มาของภาพด้วย “**ที่มา :** ชื่อผู้เขียน (ปีที่พิมพ์: หน้าที่)” ด้วยตัวอักษรขนาด 14 ตัวเอียง ปกติใต้ชื่อภาพ

ตัวอย่าง

ภาพที่ 1 .....

ที่มา : Johnson และSmith (1980 : 25)

*หากหรือผู้เขียนบทความถ่ายภาพด้วยตนเอง อ้างอิงดังนี้ ที่มา : ฤกษ์ชะ ทองแก้ว (ถ่ายเมื่อวันที่ 8 ตุลาคม 2559)

*ควรกำกับหมายเลขภาพและชื่อภาพได้ภาพทุกภาพ หากผู้เขียนบทความจัดวางรูปภาพในแนวเดียวกันซ้ายและขวา ควรใส่หมายเลขภาพและชื่อภาพได้ภาพทั้งด้านซ้ายและขวา

7.2 ตาราง เนื้อหาในตารางเป็นตัวอักษรขนาด 14 ตัวปกติ และหัวเรื่องของตารางให้ใช้คำว่า “**ตารางที่ 1**” โดยให้ใช้ตัวเลขเดียว ตามด้วยชื่อตาราง (ชื่อตารางไม่ต้องนำด้วยคำว่า “แสดง”) โดยให้ใช้ตัวอักษรขนาด 14 ตัวเอียง ปกติ และมีความยาวมากที่สุดได้ไม่เกิน 2 บรรทัด ชื่อตารางให้อยู่เหนือตาราง และใส่ที่มาของตาราง/หมายเหตุ (ถ้ามี) ได้ตาราง “**ที่มา : ชื่อผู้เขียน (ปีที่พิมพ์ : หน้าที)**” เป็นตัวอักษรขนาด 14 ตัวเอียง ปกติ

ตัวอย่าง

ตารางที่ 1 .....

หมายเหตุ : (ถ้ามี) .....

ที่มา : จินตนา และคณะ (2015 : 25)

8. บทความวิจัย ต้องประกอบไปด้วยส่วนประกอบต่อไปนี้เป็นอย่างน้อย

- ชื่อเรื่อง (ไทย-อังกฤษ) หรือ (อังกฤษ-ไทย)
- บทคัดย่อ (ไทย-อังกฤษ) หรือ (อังกฤษ-ไทย)
- บทนำ (Introduction)
- การทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (Review of Literature)
- วัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือวิจัย และวิธีการศึกษา (Materials and Methods)
- ผลการศึกษาและอภิปรายผล (Results and Discussion)
- สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ (Conclusions)
- กิตติกรรมประกาศ (Acknowledgments) *ถ้ามี
- เอกสารอ้างอิง (References)

9. บทความวิชาการ และบทความปริทัศน์ ต้องประกอบไปด้วยส่วนประกอบต่อไปนี้เป็นอย่างน้อย

- ชื่อเรื่อง (ไทย-อังกฤษ) หรือ (อังกฤษ-ไทย)
- บทคัดย่อ (ไทย-อังกฤษ) หรือ (อังกฤษ-ไทย)
- บทนำ (Introduction)
- เนื้อหา (Substance)
- บทสรุปหรือบทส่งท้าย (Conclusion)
- เอกสารอ้างอิง (References)

10. การอ้างอิง

10.1 การอ้างอิงแทรกในเนื้อเรื่องให้ใช้วิธีการอ้างอิงในส่วนเนื้อเรื่องแบบนามปี (author-date in text citation) โดยใส่วงเล็บชื่อผู้แต่งและปีพิมพ์ของเอกสารไว้ข้างหน้าหรือข้างหลังข้อความที่ต้องการอ้างอิงเพื่อบอกแหล่งที่มาของข้อความนั้น และระบุเลขหน้าเอกสารอ้างอิงในกรณียกข้อความมาทั้งหมดด้วยอักษรขนาด 16 ตัวปกติ

10.1.1 หนังสือที่มีผู้แต่ง 1 คน 1. ชื่อ/นามสกุล/ปี/ : /เลขหน้า) เนื้อหา.....

2. เนื้อหา.... (ชื่อ/นามสกุล, // ปี/ : /เลขหน้า)

เช่น ขวภาพร ขุนทองเพชร (2550 : 58).....

.....(ขวภาพร ขุนทองเพชร, 2550 : 58)

10.1.2 หนังสือที่มีผู้แต่ง 2 คน 1. ชื่อ/นามสกุล/และชื่อ/นามสกุล/ปี/ : /เลขหน้า)
เนื้อหา....

2. เนื้อหา....(ชื่อ/นามสกุล/และชื่อ/นามสกุล,
//ปี/ : /เลขหน้า)

เช่น ทิพา ศุภจรรยา และผ่องศรี วนาสิน (2524 : 3-5).....

.....(ทิพา ศุภจรรยา และผ่องศรี วนาสิน, 2524 : 3-5)

10.1.3 หนังสือที่มีผู้แต่ง 3-6 คน 1. ชื่อ/นามสกุล/ชื่อ/นามสกุล/และชื่อ/นามสกุล/
(ปี/ : /เลขหน้า) เนื้อหา....

2. เนื้อหา.... (ชื่อ/นามสกุล/ชื่อ/นามสกุล/
และชื่อ/นามสกุล, //ปี/ : /เลขหน้า)

เช่น คุณชัญ สมชนะกิจ, ศิริจันทร์ญา เปียกลิ่น และพัชรารภรณ์ นิลอุบล (2560 : 10-12)

.....(คุณชัญ สมชนะกิจ, ศิริจันทร์ญา เปียกลิ่น
และพัชรารภรณ์ นิลอุบล, 2560 : 10-12)

*การอ้างอิงเลขหน้าแบบนามปี ไม่ต้องใส่ “หน้า” “น.” หรือ “p.” “pp.” หน้าเลขหน้าในวงเล็บ

**การอ้างอิงเลขหน้าแบบนามปี ตามจำนวนหน้า

- อ้างอิงเพียงหน้าเดียว เช่น (..... : 1)

- อ้างอิงตั้งแต่ 2 หน้าขึ้นไปต่อเนื่องกัน เช่น (..... : 1-2) หรือ (..... : 1-5)

- อ้างอิงโดยที่หน้าไม่ต่อเนื่องกันใช้เครื่องหมาย (,) คั่นเช่น (..... : 1,3-5)

10.1.4 หนังสือที่มีผู้แต่ง 6 คน ขึ้นไป

1. ชื่อ/นามสกุล/และอื่น ๆ (ปี/เลขหน้า)
เนื้อหา....

2. เนื้อหา.... (ชื่อ/นามสกุล/และคณะ,
// ปี /:เลขหน้า)

เช่น จิตราภรณ์ สุทธิวรเศรษฐ์ และอื่น ๆ (2557) .....
.....(จิตราภรณ์ สุทธิวรเศรษฐ์ และคณะ, 2557.)

*แต่ในการเขียนเอกสารอ้างอิงท้ายบทจำเป็นจะต้องเขียนชื่อผู้แต่งทั้งหมด
ไม่ใช่ “อื่น” หรือ “และคณะ”

10.1.5 การอ้างอิงเอกสารหลายเล่มในย่อหน้าเดียวกัน

แบ่งแยกแต่ละเอกสารได้ด้วยเครื่องหมายอัฒภาค (Semicolon) (;)

เช่น (สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา
สยามบรมราชกุมารี, 2550 :

1 ; อาชัญญา รัตนอุบล และคณะ, 2548 : 85, 88 ; สุจิตรสุมภาพ, 2560 : 68)

10.1.6 อ้างอิงจากเอกสารวิทยุภูมิ

เช่น 村崎恭子 (2000 : 23, อ้างถึงในณัฐริราชทัตติม, 2557 : 72) กล่าวว่า....

(村崎恭子, 2000 : 23, อ้างถึงในณัฐริราชทัตติม, 2557 : 72)

10.1.7 การอ้างอิงคำพูดคำต่อคำ

ถ้าจำนวนคำน้อยกว่า 40 คำให้ใส่เครื่องหมายัญประกาศ “.....” และสามารถ
รวมคำและประโยคไว้ในเนื้อหา

ในกรณีที่ข้อความมีจำนวนคำมากกว่า 40 คำขึ้นไปให้เริ่มต้นบรรทัดใหม่และ
ย่อหน้าเข้าไปครึ่งนิ้วจากกันซ้าย

(Left-Margin) และหากมีย่อหน้าใหม่ในข้อความที่อ้างอิงให้เริ่มต้นบรรทัดใหม่
บรรทัดแรกและย่อหน้าเข้าไป

ครึ่งนี้วจากกันซ้ายเช่นเดียวกันและอ้างอิงในเนื้อเรื่องโดยใส่ผู้แต่งปีและ
ระบุเลขหน้าหรือเลขย่อหน้าเมื่อจบ

ประโยคหากระบุชื่อผู้แต่งไว้ต้นประโยคให้ใส่ปีและระบุเลขหน้าหรือ
เลขย่อหน้าไว้ในวงเล็บต่อจากชื่อผู้แต่ง

10.2 การอ้างอิงในเชิงอรรถ (footnote) ด้านล่างของหน้ากระดาษให้ใช้ตัวอักษร
ThaiSarabun PSK ตัวปกติขนาด 12 และให้โน้ตอยู่ด้านล่างในหน้าเดียว โดย
ความยาวของเชิงอรรถ ทั้งหมดต้องไม่เกิน 4 บรรทัด

11. เอกสารอ้างอิง การอ้างอิงส่วนท้ายเล่มโดยรวบรวมรายการเอกสารทั้งหมด
ที่ผู้เขียนได้ใช้อ้างอิงในการเขียนผลงานนั้นๆ จัดเรียงรายการตามลำดับอักษรชื่อ
ผู้แต่งภายใต้หัวข้อ “บรรณานุกรม” สำหรับผลงานวิชาการภาษาไทยหรือ “Reference”
สำหรับผลงานวิชาการภาษาอังกฤษโดยใช้รูปแบบการอ้างอิงแบบ APA (American
Psychological Association) ดังปรากฏในตัวอย่างต่อไปนี้

1. หนังสือ

1.1 ชื่อผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// **ชื่อเรื่อง**.// (ครั้งที่พิมพ์).// เมืองที่พิมพ์.:/ สำนักพิมพ์.

*ตัดคำว่าสำนักพิมพ์ ห้างหุ้นส่วนจำกัดบริษัทหรือคำว่า Publishers, Co., และ Inc.
แต่คงคำว่า โรงพิมพ์ Press หน้าหรือหลังชื่อสำนักพิมพ์

**ชื่อผู้แต่ง หากเป็นนามแฝงสามารถใช้ชื่อนามแฝงตามที่ปรากฏต่อด้วยปีที่พิมพ์
ได้เลย เช่น ทมยันตี. (2547).

ตัวอย่าง

โกวิท วงศ์วัฒน. (2550). **การเมืองการปกครองรัสเซีย**. กรุงเทพฯ : ดวงกมล.

ผ่องพรรณ ตรัยมงคลกุล และสุภาพ จัตรภรณ์. (2550). **การออกแบบการวิจัย**.
(พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

พิชัย น้อยวัฒน. (2556). **เมืองแม่กลองจังหวัดสมุทรสงคราม**. กรุงเทพฯ :
ด้านสุทธาการพิมพ์.

Wong, W. (2005). **Input enhancement from theory and research to the classroom.** New York : McGraw – Hill.

1.2 หนังสือแปล

ชื่อผู้แต่งต้นฉบับ. //(ปีที่พิมพ์). //ชื่อเรื่องที่แปล/[ชื่อต้นฉบับ(ถ้ามี)](ชื่อผู้แปล, ผู้แปล และเรียบเรียง). //เมืองที่พิมพ์:/สำนักพิมพ์.

ตัวอย่าง

สหพันธ์แรงงานนานาชาติในกิจการเคมีภัณฑ์พลังงานเหมืองแร่และแรงงานทั่วไป (ICEM). (2554). **คู่มือฉบับพกพาว่าด้วยการคุ้มครองสิทธิคนงานในระบบจ้างเหมา** (เกรียงศักดิ์ ธีระ โกวิท ขจร และวรดุลย์ ตูลารักษ์, ผู้แปล และเรียบเรียง). กรุงเทพฯ : เลิศโกโปร.

2. บทความ / เรื่อง / ตอนในหนังสือรวมเรื่อง

ชื่อผู้เขียนบทความ. //(ปีที่พิมพ์). //ชื่อบทความ, ใน/ชื่อผู้รวบรวมหรือบรรณาธิการ (ถ้ามี). //ชื่อหนังสือ, เลขหน้าของบทความ. // // // // // เมืองที่พิมพ์ : สำนักพิมพ์.

ตัวอย่าง

อรรถัย วาริสะอาด. (2537). **ความขัดแย้งระหว่างหัวหน้ากับลูกน้อง**, ในสุพัฒน์ ส่องแสงจันทร์ และพวพันธ์ เมฆา (บรรณาธิการ), **บนถนนสายวิชาชีพ**, 127 – 130. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

Arhuckle, J.L. (1996). “Full information estimation in the presence of incomplete data,” In G.a. Morcoulides and R.E. Schumaker (Eds), **Advanced structural equation modeling : Issues and techniques**, 243 -277. Mahwah, NJ : Lawrence Erlbaum Associates.

3. บทความในวารสาร

3.1 วารสาร

ชื่อผู้เขียนบทความ./ / (ปีที่พิมพ์)./ / ชื่อบทความ, / **ชื่อวารสาร.**/ / ปีที่ (ฉบับที่),/ เลขหน้า.

ตัวอย่าง

วรวิสา พึ่งทองหล่อ. (2553). สมุนไพรไทยโอกาสอาหารเพื่อสุขภาพ, **วารสารส่งเสริมการลงทุน.** 21(2), 43 – 47.

กฤษณา อยู่พ่วง, เทิดศักดิ์ไม้เท้าทอง และสุมรรษตรา แสนวา (2557). ความต้องการของผู้สูงอายุที่มีต่อการจัดบริการและกิจกรรมของห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้กรุงเทพมหานคร : กรณีศึกษาห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้สวนลุมพินี, **วารสารบรรณศาสตร์.** 7(1), 24-38.

Mollet, J. A. (2007). Educational investment in conflict areas of Indonesia : The case of West Papua Province, **International Education Journal.** 2007, 8(2), 155-166.

Taylor, A. (2006). Factors associated with glossing : comments on ko, **Reading in a Foreign Language.** 18(1), 72 – 73.

*วารสารฉบับพิเศษได้ [ฉบับพิเศษ] หลังชื่อวารสาร

3.2 วารสารอิเล็กทรอนิกส์

ชื่อผู้เขียนบทความ./ / (ปีที่พิมพ์)./ / ชื่อบทความ, / **ชื่อวารสาร.**/ / ปีที่ (ฉบับที่),/ เลขหน้า./สืบค้น วัน เดือน ปี, จาก <http://www.xxxxxxxxxx>

ตัวอย่าง

ณัฏฐิรา ทับทิม. (2017). การศึกษาการใช้รูป ㅏ, ㅑ, ㅓ, ㅕ ของผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นชาวไทยในมหาวิทยาลัย 8 แห่ง, **วารสารเครือข่ายญี่ปุ่นศึกษา.** 7(1), 1-20. สืบค้นเมื่อ 12 ธันวาคม 2560, จาก <http://jsat.or.th/jsn-journal/jsn-vol-7-no-1-2017/>

4. บทความจากหนังสือพิมพ์

ชื่อผู้เขียนบทความ.// (ปีที่พิมพ์./วันที่./เดือน).//ชื่อบทความ./ชื่อหนังสือพิมพ์.// เลขหน้า.

ตัวอย่าง

กัมปนาท ชันตระกุล. (2555, 7 ธันวาคม). เสี่ยงสะท้อน SME : วิสาหกิจชุมชนโคกขาม จังหวะก้าวที่รอการช่วยเหลือ, **คมชัดลึก**. 10.

พฤทธิ ศิริพรรณพิทักษ์. (2550, 2 กรกฎาคม). ครูต้องไฟรู้- พัฒนาตัวเอง, **ข่าวสด**.

11. สืบค้นเมื่อ 18 กุมภาพันธ์ 2554, จาก [http : / /www.moe.go.th/new_centernews--htm](http://www.moe.go.th/new_centernews--htm).

*หากไม่มีผู้แต่งให้นำด้วยชื่อบทความแทนชื่อผู้เขียนบทความ

ตัวอย่าง

Abdullah-Mahathir row FrustratedM'sian PM strikes back. (2006, October28). **The Nation**. 4A.

5. บทความจากนิตยสาร

ชื่อผู้เขียนบทความ.// (ปี, เดือน). //ชื่อเรื่อง./ชื่อนิตยสาร.//ปีที่ (ฉบับที่), / เลขหน้า-เลขหน้า.

ตัวอย่าง

จรรยา หยุทอง. (2549, มกราคม). รากเหง้าของปัญหาสังคมและวัฒนธรรมชุมชนภาคใต้, **ศิลปวัฒนธรรม**. 27(3). 160-169.

6. บทความวิทยานิพนธ์

ชื่อผู้แต่ง นามสกุล.// (ปีที่พิมพ์).// **ชื่อวิทยานิพนธ์** (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทหรือปริญญาตรีหรือวิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต).//เมืองที่พิมพ์./ชื่อสถานการศึกษา.

*หากเป็นการค้นคว้าอิสระ หลังชื่อเรื่องใส่ (การค้นคว้าอิสระปริญญาโทหรือปริญญาตรี)

ตัวอย่าง

ชฎาพรขุน ทองเพชร. (2550). การศึกษาศักยภาพของชุมชนในการจัดการ
ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ : กรณีศึกษาถ้ำภูผาเพชร (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหาร
สงขลา : มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา.

สฤณีพงศ์ ขุนทรง. (2553). พัฒนาการทางวัฒนธรรมของเมืองนครปฐมโบราณ
ในช่วงก่อนพุทธศตวรรษที่ 19 (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์) กรุงเทพฯ
: มหาวิทยาลัยศิลปากร.

7. รายงานการวิจัย

ชื่อผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// **ชื่อเรื่อง** (รายงานผลการวิจัย).//เมืองที่พิมพ์:/สำนักพิมพ์.

ตัวอย่าง

นฤมล ขุนวิชัย และคณะ. (2558). การเคลื่อนย้ายและการปรับตัวของครัวเรือน
เพื่อแสวงหาที่ทำกินในเขตป่าอำเภอมะนังจังหวัดสตูล (รายงานผลการ
วิจัย). นครศรีธรรมราช : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช.

นิศากร ทองนอก. (2552). การเคลื่อนย้ายทางวัฒนธรรมของญี่ปุ่นและนัยต่อการ
เปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมของประเทศไทย : กรณีศึกษาการ
เรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตภาคใต้
(รายงานผลการวิจัย). กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

8. เอกสารสืบเนื่องในที่ประชุมวิชาการ

8.1 จัดพิมพ์เป็นรูปเล่ม

ชื่อผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// **ชื่อเรื่อง**./ใน/**ชื่อการประชุม**. /เลขหน้า.//วันที่/เดือน/ปี/
สถานที่ประชุม.//เมืองที่พิมพ์:/สำนักพิมพ์.

ตัวอย่าง

เดวิซ เสวตไอยาราม. (2558). ความเหลื่อมล้ำของโอกาสทางการเรียนภาษาญี่ปุ่น
ในประเทศไทย. **ในการประชุมวิชาการระดับชาติเนื่องในโอกาสครบรอบ**
ปีที่ 49 แห่งการสถาปนาสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 537-555.
วันที่ 1 เมษายน 2558 ณ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ กรุงเทพมหานคร.
กรุงเทพฯ : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

9. บุคลาณุกรม

การอ้างอิงแทรกในเนื้อเรื่อง

ไสว่งเลียบ ( ) เช่น...เนื้อหา...(สายทิพย์ เครือแก้ว (ผู้ให้สัมภาษณ์). วีระเดช ทองคำ (ผู้สัมภาษณ์). ที่บ้านเลขที่ 31 หมู่ที่ 5 ตำบลโคกทราย อำเภอปากพะยูน จังหวัดพัทลุง. เมื่อวันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2558.)

การอ้างอิงในเอกสารอ้างอิง

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์/(ผู้ให้สัมภาษณ์).//ชื่อผู้สัมภาษณ์/(ผู้สัมภาษณ์). สถานที่สัมภาษณ์./
เมื่อวันเดือนปีที่สัมภาษณ์.

ตัวอย่าง

จำเนียร หนูซุม (ผู้ให้สัมภาษณ์). มานะ ขุนวิช่วย (ผู้สัมภาษณ์). ที่บ้านเลขที่ 134 หมู่ 9 ตำบลปาล์มพัฒนา อำเภอมะนัง จังหวัดสตูล. เมื่อวันที่ 5 พฤษภาคม 2558.
จรี สังขกัญญา (ผู้ให้สัมภาษณ์). ก้องกิดากร บุญช่วย และระชนีย์ ศรีศักดิ์ (ผู้สัมภาษณ์). ที่ห้องสมุดประชาชนจังหวัดสงขลา อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา. เมื่อวันที่ 18 เมษายน 2560.

10. บทความจากเว็บไซต์

10.1 บทความจากเว็บไซต์กรณีปรากฏชื่อผู้แต่ง

ชื่อผู้แต่ง.//ปีพิมพ์.//ชื่อเรื่อง.//สืบค้นเมื่อวันเดือนปีที่สืบค้น./จากชื่อเว็บไซต์.

*หากไม่ปรากฏปีที่พิมพ์ใส่ (ม.ป.ป.)

ตัวอย่าง

กรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืช. (ม.ป.ป.). **เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า
เขาบรรทัด**. สืบค้นเมื่อ 5 เมษายน 2558, จาก [http://web3.dnp.go.th/
wildlifeweb/anim](http://web3.dnp.go.th/wildlifeweb/anim)

วานิช สุนทรนนท์. (2551). **ห้องสมุดเคลื่อนที่เทศบาลนครสงขลา**. สืบค้นเมื่อ 1 มีนาคม 2560, จาก [https://www.oknation.
Nationtv.tv/blog/print.
php?id=331222](https://www.oknation.Nationtv.tv/blog/print.php?id=331222).

Ministry of Foreign Affairs. (2017). **MOFA's Overseas Travel Safety Information (Online)**. Retrieved February 7, 2017, from http://www.anzen.mofa.go.jp/info/pcinfectionspothazardinfo_007.html#ad-image-0

Brooklyn public library. (2017). **Services for Older Adults**. Retrieved March 1, 2017, from <https://www.bklynlibrary.org/outreach/older-adults> 2017.

10.2 บทความจากเว็บไซต์กรณีไม่ปรากฏชื่อผู้แต่ง

ข้อบทความ //(ปีที่พิมพ์) //สืบค้นเมื่อวันเดือนปีที่สืบค้น, /จากชื่อเว็บไซต์.

ตัวอย่าง

เทคนิคการสืบค้นข้อมูล. (2550). สืบค้นเมื่อ 20 กุมภาพันธ์ 2550, จาก [http : / www.gtknow.org/blogs.com](http://www.gtknow.org/blogs.com).

Economic indicators and releases. (2013). Retrieved February 19, 2013, from <http://www.nber.org/releases/>.

11. เอกสารประกอบการสอนหรือเอกสารคำสอน

ชื่อผู้แต่ง //(ปีที่พิมพ์) //ชื่อเรื่อง //เมืองที่พิมพ์ :/ชื่อสถานการศึกษา.

*ใส่รหัสรายวิชาหลังชื่อเรื่อง

ตัวอย่าง

อัญชลี สิงห์น้อย วงศ์วัฒนา. (2558). **เอกสารคำสอนจิตวิทยาและวากยสัมพันธ์ ภาษาศาสตร์ในแนวหน้าที่นิยมแบบลักษณะภาษา 209522**. พิษณุโลก : คณะมนุษยศาสตร์มหาวิทยาลัยนเรศวร.

12. การเรียงลำดับตัวอักษร สระภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

ก ข ข ค ค ง ง จ จ ช ช ฉ ฉ ญ ฎ ฏ ฐ ฑ ฒ ณ ด ต ถ ท ธ น บ ป ผ ฝ พ ฟ ภ ม
ย ร ฤ ฦ ล ฎ ฏ ว ศ ษ ส ห พ อ ฮ

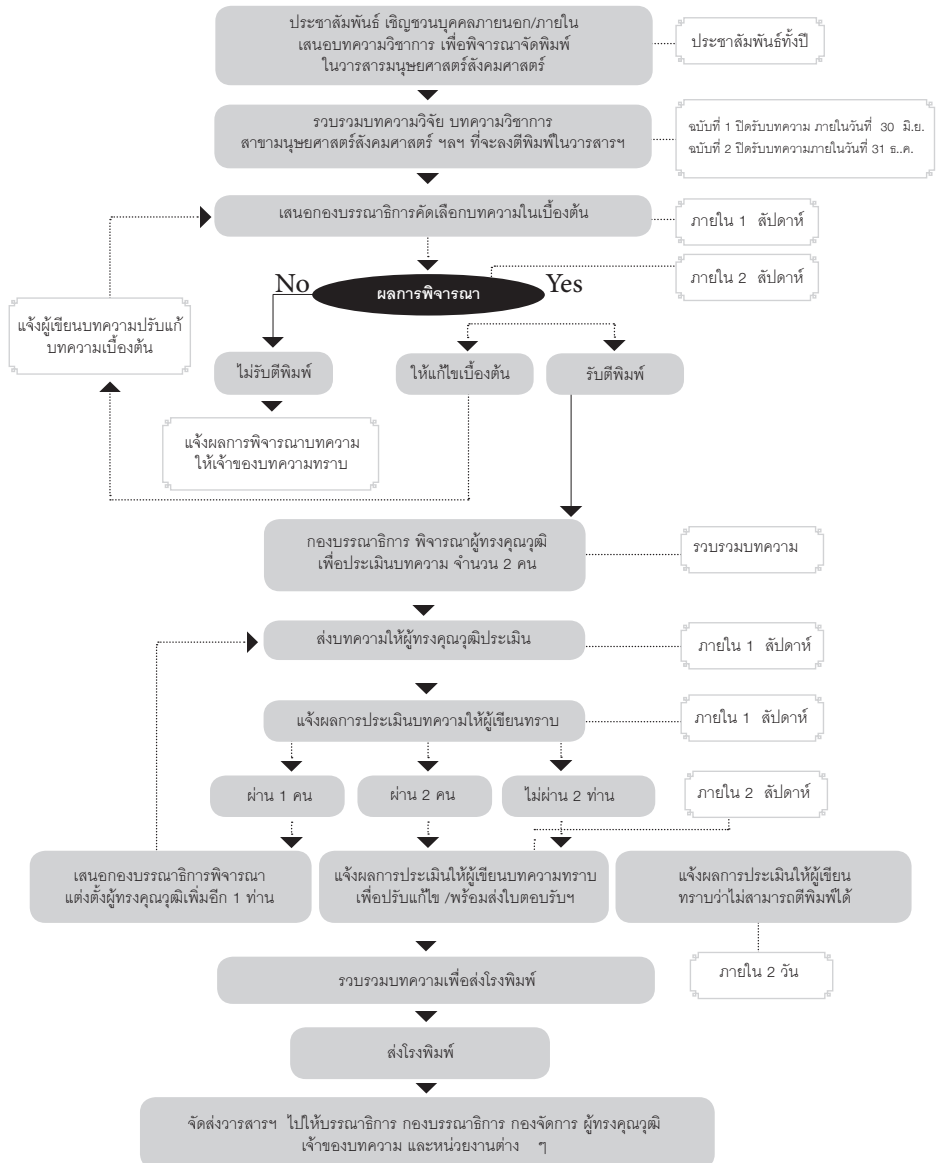
อะ อั อา อำ อิ อี อึ อื อุ อุ เอ แอ โอ โอ โอ (ลำดับวรรณยุกต์ : ไม้ไต่คู้, ไม้เอก, ไม้โท, ไม้ตรี, ไม้จัตวา, ท้นฯฯฯฯ)

A B C D E F G H I J K L M N O P Q R S T U V W X Y Z

*****

ขั้นตอนระบบงาน (System Procedure)

งานวารสารอินทนิลทักษิณสาร มหาวิทยาลัย

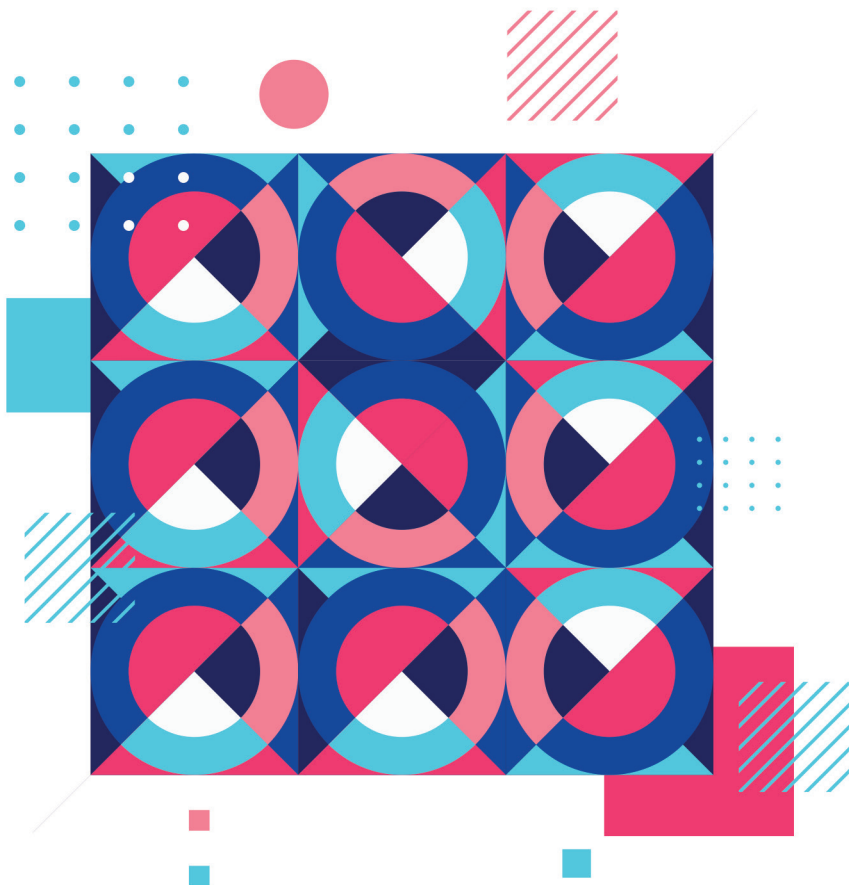
รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ (Reader)

ต้นฉบับบทความวิจัย บทความวิชาการที่ตีพิมพ์ในวารสารอินทนิลทักษิณสาร
ปีที่ 16 ฉบับที่ 1 (มกราคม - มิถุนายน 2564) ได้รับการตรวจแก้ไขจาก
ผู้ทรงคุณวุฒิดังรายนามต่อไปนี้

1. ผศ.ดร.นิพัฐ วงศ์ปัญญา	คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2. ผศ.ดร.จักรี ไชยพินิจ	คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
3. ผศ.ดร.ฟาริดา เจะเอาะ	สำนักวิชาสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์
4. ผศ.ดร.ปรีดา นัคเร	คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช
5. ผศ.ดร.สุทธิพร บุญมาก	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ
6. ผศ.ดร.เกตุฉวา บุญปรากการ	สำนักวิชาการและทะเบียนการศึกษา มหาวิทยาลัยหาดใหญ่
7. ผศ.ดร.เกร็ดทราย วุฒิพงษ์	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ
8. ผศ.จวีร์ภรณ์ มะเลโลहित	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ
9. ผศ.ดร.ปรารธนา หลีกภัย	คณะพาณิชยศาสตร์และการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตตรัง

10. ผศ.ดร.อนุวัติ สงสม	คณะเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตสงขลา
11. ผศ.ดร.กรกิต ชุ่มกรานต์	คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
12. อ.ดร.อุทัย เอกสะพัง	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตสงขลา
13. อ.ดร.ดนุวัศ สุวรรณวงศ์	คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่
14. ผศ.ดร.วาสนา สุวรรณวิจิตร	คณะเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตสงขลา
15. อ.ดร.สุติวรรณ ชีววิภาส	คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
16. อ.ดร.ปิยะวรรณ ปิยะกาญจน์	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

วารสาร อินทนิลทักษิณสาร

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ
140 หมู่ที่ 4 ตำบลนาารูปช้าง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา 90000
โทรศัพท์ 074-317607 โทรสาร 074-443970, 074-443972
อีเมล : sumalee@tsu.ac.th

